# CINEGE ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

# PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK 2.KIEGÉSZÍTÉSE

"CINEGE" ALAPFOKÚ
MŰVÉSZETI ISKOLA
9400 Sopron,
Petőfi S. tér 6.
Adószám: 18538751-1-08

Készítette: Gara Lídia

A fenntartó a pedagógiai programot változatlan tartalommal – a nevelőtestület nyilatkozatával kiegészítve jóváhagyta.

Sopron, 2026. április 22.

LÁRTIS KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS
MŰVÉSZETI NONPROFIT
KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG
8900 Zalaegerszeg, Belsőszeg u. 30.
Adószám: 20395085-2-20

fenntartó a 22/2026. számú

A nevelőtestület a pedagógiai programot megismerte, annak hatályban tartását megerősíti.

Sopron, 2026. április 22.

LÁRTIS KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS
MŰVÉSZETI NONPROFIT
KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG
8900 Zalaegerszeg, Belsőszeg u. 30.
Adószám: 20395085-2-20

Az alapfokú művészetoktatási intézmények struktúrájával, cél- és feladatrendszerével, tartalmi szabályozásával kapcsolatos jogszabály:

3/2011.(I.26) NEFMI rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendeletet módosításáról.

## BEVEZETŐ

A követelmény és tantervi program szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában
1. A köznevelési törvény 46:§ (3) bekezdése kimondja,
2. A gyermeknek, a tanulónak joga, hogy
a) képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeit figyelembe véve - az e törvény
2. § (1) bekezdésében meghatározott jogát szabadon érvényesítve - továbbtanuljon, továbbá alapfokú művészetoktatásban vegyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében.
3. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja a művészeti-kulturális műveltség azon elemeit, továbbépíthető alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmények és tantervi programok tartalmazzák azokat a követelményszinteket és feltételeket, amelyet minden alapfokú művészetoktatási intézménynek teljesítenie, biztosítania kell.
4. A követelmény és tantervi program a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységes alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen. Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is. A követelmény és tantervi program lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok, ezen belül a helyi tantervek kidolgozását, melyeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeiként kezel.

### Alapelvek, célok

1. Az alapfokú művészeti iskola a művészeti ágak iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.
2. A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.



3. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség- és személyiségfejlesztésen van. A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás-nevelés megvalósításához, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez. A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a művészeti terület szerinti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.
4. A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

### Az intézmény jövőképe

Amelyik intézményben van valódi jövőkép, ahol a jól kiválasztott jövőképet a szervezet minden tagja megértette és magáévá tett, ott az emberek általában kitünően dolgoznak, tanulnak, és nem azért, mert erre utasítják őket, hanem azért, mert ők is ezt akarják.
A művészeti nevelés eredményeként a jövőképünkben egy olyan felnövő generáció jelenik meg, amely nyitott, toleráns, kreatív, érzékeny a szép iránt, emberi és örömteli teljes életet él, a művészetek iránt fogékony.
Bízunk abban, hogy tanítványaink közül egyre többen választják élethivatásuknak a művészeti pedagógiai-előadói tevékenységet, szereznek középfokú, vagy felsőfokú szakirányú diplomát. Jövőképünkben hivatásos és amatőr együttesek műsorai, színházi előadások és kiállítások is szerepelnek, amelyre volt diákjainktól kapunk meghívást.
Törekszünk arra, hogy pedagógusaink, művészeink hosszú távon megtalálják számításaikat, és érzelmileg is kötődjenek iskolánkhoz. Szakmai pályájuk, karrierjük építésben az iskolavezetés érdekelt, a személyes sikerek elérésének támogatása mellett elkötelezett.
Jövőképünkben szerepel egy dinamikusan fejlődő intézmény, amely minőségi munkájával jelentős szerepet tölt be a régióban mind a nevelő-oktató munka, mind pedig a kultúraközvetítő szerepe által.
Az alapfokú művészetoktatási intézmények minősítése eljárása során törekszünk arra, hogy a kiváló minősítést érjünk el, minden pedagógus sikeresen teljesítse a pedagógus II fokozat követelményeit és minél több pedagógus érje el a mesterfokozatot.

Nyitott és befogadó, a változásokra reagálni tudó, megújulni képes, lendületes iskolát szeretnénk a jövőben is biztosítani minden érdekelt félt számára. Pedagógiai Programunk tartalmi szabályozása a jövőképünk megvalósulását szolgálja.

# NEVELÉSI PROGRAM

Készült a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 7-9. § alapján

I. Nevelő-oktató munkánk pedagógiai alapelvei

1.1. Gyermekközpontúság Az iskolában folyó szerteágazó tevékenységrendszer, valamint a pedagógiai munka középpontjában a gyermek személyiségének alakítása, fejlesztése áll. A művészeti nevelés a lelki egészség, a lelki életminőség megőrzésének és fejlesztésének az eszköze.

1.2. Esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód

Minden gyermeknek egyaránt joga van tanuláshoz, a megkülönböztetés nélküli bánásmódhoz. Az esélyegyenlőség egyenlő bánásmód megvalósításának kiemelt feladatai:
- sajátos, a partnerek igényeit figyelembe vevő tanterv szerint folyó a képzés
- integrált oktatás
- a hátrányos helyzetű, valamint a nehezebben haladó tanulók felzárkóztatása, differenciált oktatás speciális felkészültségű, a hátrányos helyzetből adódó problémákat ismerő és kezelni tudó, több éves tapasztalattal rendelkező pedagógusok alkalmazása.

1.3. Demokratikus légkör

Az eredményes munkavégzés feltétele a demokratikus munkakapcsolat, amely a pedagógusok, és iskolavezetés, a szülők, és a gyermekek együttműködésével valósul meg. A demokratikus munkavégzés, a szabad véleménynyilvánításon, az építő jellegű viták, a kreatív gondolkodást, egyéni ötleteket támogató szemléleten, egymás kölcsönös tiszteletén, a rendszeresen egyeztetésen és információáramláson, a közös döntéshozatalon alapul.
Az iskolánkban folyó oktatási folyamatok demokratizmusa abban áll, hogy:
- mindenki számára közös szakirányú műveltséget, közös kommunikációs alapot nyújt
- tekintetbe veszi az egyéni igényeket, fejlettséget és fejlődési sajátosságokat, az érdeklődést és a pályairányultságot,
- szavatolja az átjárhatóságot
- csökkenti az indulási hátrányokat, lehetővé teszi a tanulók képességeinek kibontakoztatását

1.4. A tanár személyes hatékonysága, az élményt nyújtó oktatás

Melynek feltételei:
- a gyermekek tisztelete, szeretete,
- a nyugodt következetes, kiszámítható nevelői magatartás,
- a magas szakmai felkészültség és kreativitás, a folyamatos önképzés, a sikerorientáltság. A pedagógus személyes példa legyen az általános erkölcsi és művészeti értékek közvetítésében. Magas szintű empátiás és kommunikációs képességekkel, jó önismerettel rendelkezzen.

1.5. Befogadó, egyéni fejlődést támogató attitűd

A befogadó nevelésnek az a célja, hogy szélesítse az oktatáshoz való hozzáférés lehetőségét, és hozzásegítse valamennyi tanulót a tanulásban való teljes részvétel lehetőségéhez, különösen azokat, akik esetében fennáll a kirekesztés veszélye saját képességeik kiteljesítésekor.



A befogadás a tanulóknak sokkal szélesebb körét érinti, mint csupán azokat, akiknek sajátos nevelési igényeik és szükségleteik vannak.
Bármely olyan tanulóra is vonatkozik, akiknél fennáll a veszélye az oktatási-nevelési lehetőségekből való kirekesztésnek, s akik így esetleg kudarcot vallanak az iskolában.
Támogatjuk valamennyi tanuló és szülei részvételét az oktatási-nevelési döntéshozatal folyamatában. Ez magába foglalja azt is, hogy bevonjuk a tanulókat a saját tanulásukkal kapcsolatos döntésekbe, és hogy támogatjuk a szülőket abban, hogy megfelelő információ birtokában tudjanak (fiatalabb) gyermekeik javára döntést hozni. Egyes tanulók esetében (például azoknál, akiknek esetleg az átlagosnál összetettebb tanulási igényeik és szükségleteik vannak), akik saját tanulási folyamatukhoz koncentráltabb megközelítést igényelnek, Egyéni Fejlesztési Tervet vagy hasonló egyénre szabott tanítási programot kell kidolgozni.
Az iskola feladatrendszerében, és értékelési eljárásaiban felkészült a befogadó intézményi gyakorlatra az alábbiak szerint:
-a tanulást segítő tanári értékelést alkalmazunk, amely nem bélyegzi meg a tanulót
-holisztikus értékelési szemléletet alkalmazunk, amely figyelembe veszi a tanulás elméleti, viselkedési, szociális és érzelmi vonatkozásait is és kijelöli a tanulási folyamat következő lépéseit.

Egyéni fejlődést támogató módszerek a belső hatásvizsgálati elemek figyelembevételével
Bevált módszereink:
-differenciálás
-egyéni fejlesztés (felzárkóztatás, hátránykompenzáció, tehetséggondozás)
-versenyre felkészítő program
-műhelymunka

A szervezeti kultúra tényezői: a tudásmegosztás, változáskezelés, teljesítménymenedzsment, innováció és minőségbiztosítás, partneri együttműködés, a köznevelési rendszer megújításában való aktív közreműködés, módszertani megújítás, referenciaintézményi működés, tehetségpont működés, hálózati együttműködések, szervezeti klíma, eredmények elismerése, személyes és az intézményi érdekek összehangolás, sajátos intézményi arculat kialakítása.

1.6. Autonómia

A demokratikus szemléletű iskolavezetés szakmai önállóságot, módszertani szabadságot biztosít a pedagógusok számára. Iskolánk életében egyik legfontosabb követelmény, hogy a pedagógusok alkotói kedvüket szabadon kibontakoztathassák, és nevelőegyéniségükkel, alkotótevékenységükkel, kezdeményezőkészségükkel tegyék hatékonyabbá, színesebbé az oktató-nevelő munkát.

1.7. Differenciálás

Olyan pedagógiai fejlesztő tevékenység, amely a tanulók adottságaiban, környezeti tényezőikben, képességeikben gyökerezik, és összhangban áll a tanulók szorgalmának, tanulásának, eredményeinek, teljesítményeinek különbözőségeivel. A differenciálásnak érvényesülni kell a különböző családi, szociális és motivációs háttérrel, különböző képességekkel érkező tanulók esetében.
A differenciálás megvalósulhat olyan pedagógiai tevékenységek megtervezésével, amelyek folyamatosan lehetővé teszik
- a kiemelt teljesítményt nyújtók fejlődésének figyelemmel kísérését
- az estlegesen lemaradók, kevésbé motiváltak felzárkóztatását.

A differenciált fejlesztést szolgáló, sikerélményt nyújtó tevékenységformák kialakítása (kamaraegyüttes, szólótáncos felkészítés versenyeztetés,), elágazások beépítése a tantervi rendszerbe, a különböző szintű tartalmak, kiscsoportos feldolgozása és az egyéni feladatok programok tervezése, osztályozó vizsga révén egyéni továbbhaladás biztosítása szerves része képzési rendszerünknek.

1.8. Az iskola nyitottsága

Egyrészt jelenti a település, a média, más iskolák, civil szervezetek felé történő kapcsolatfelvételt, másrészt jelenti az iskolánk iránt érdeklődők számára betekintési lehetőségének biztosítását. (nyílt nap, fogadó óra, városi szintű rendezvények, versenyek, szülői értekezlet, szórólapok, közlemények)

1.9. Átjárhatóság Iskolák közötti átjárhatóság

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja alapján készítettük el programunkat, ezért iskolánk tanulói más művészeti iskolában folytathatják tanulmányaikat, illetve intézményünk átvétellel fogadhat más művészeti iskolából érkezett tanulókat.
Telephelyek közötti átjárhatóság: az évfolyamok függvényében biztosított. Az átjárhatóságot azzal is biztosítottuk, hogy minden telephelyen a működési engedélyünkben szerepeltetjük a régi és az új tanterv szerinti képzést.

1.10. Horizontális tanulás

Egyre nagyobb szerepet játszik a tanulás során az elektronikus eszközökkel támogatott információszerzés, ezzel összefüggésben megnőtt a jelentősége az önálló ismeretszerzés és az információ feldolgozási képességek fejlesztésének, az információk közötti összefüggések felismerésének. A művészetoktatás terén az asszociáció, a felfedezés és a reflexió módszereit alkalmazzuk.

**II. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka általános céljai**

Nevelési értékeink közvetítése, a következők szerint
-a művészetpedagógiai eszközeivel a hagyományőrzés, nemzeti identitástudat erősítése,
-a „tiszta forrásból merítés" elve szerint évszázados értékek közvetítése, átörökítése,
-gyermeket tanítunk és nem tantárgyat, a hasznosítható tudás megszerzésének előtérbe állítása a személyiség sokoldalú fejlesztése
-önállóság, öntevékenység, motiváció, alkotó részvétel a tanulásban,
-a műveltség megszerzésének kívánalma, továbbtanulási aspirációk, folyamatos önművelés,
-nyitottság az újra, rugalmasság, kreativitás, leleményesség, a másság elfogadása, tolerancia,
-autonómia, önelfogadás, önértékelés,
-fegyelmezett kitartó tanulás,
-a gondolkodás, a problémamegoldás, a tanulói tevékenység előtérbe állítása,
-kooperáció másokkal, együttműködési készség,
-a befogadó attitűd kialakítása és átadása,
-a hálózati tanulás és együttműködés kialakítása és támogatása.

Mindezek alapján:



-A választott szakon belül nyújtson speciális művészeti ismereteket és az alkotó munkával együtt járó pozitív élmények segítségével, járuljon hozzá a harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív személyiség kialakításához.
-Alakítsa ki a kultúra iránti nyitott magatartást, az esztétikai érzékenységet, neveljen a művészetek befogadására, értésére és művelésére.
-Sajátos eszközeivel ösztönözzön a társadalmi érintkezésben és kommunikációban a toleráns magatartásra.
-Ismertesse meg a regionális területek művészetének alapvető ismeretanyagát és technikáit.
-Alapozza meg a művészi kifejezőkészségek kialakítását, bontakoztassa ki a tanulók alkotó fantáziáját, és fejlessze improvizációs készségüket.
-Készítse fel képességeik alapján, érdeklődésük és a társadalmi igények figyelembevételével a növendékeket a szakirányú továbbtanulásra, illetve művészeti önképzőkörök, együttesek munkájába való bekapcsolódásra.
-Irányítsa a tehetséges növendékeket hivatásos pályára, a továbbképző osztályainak folytatására, illetve művészeti alkotó csoportok életbe való bekapcsolódásra.
-Működjék együtt más intézményekkel a kulturális és művelődési feladatok ellátásában.
-Lehetőség szerint létesítsen cserekapcsolatot más (esetleg külföldi) művészetoktatási intézményekkel, amatőr együttesekkel, képzőművészeti csoportokkal
-Törekedjen a társművészetekkel való együttműködésre, kapcsolattartásra.
-Járuljon hozzá ahhoz, hogy a gyermekek e nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és általában a művészetek iránt.
-Adjon teret a gyermeki fantázia kibontakozásának, a tanulók kreatív megnyilatkozásainak, fejlessze improvizációs készségüket.
-Időtálló értékek közvetítése révén járuljon hozzá a gyermekek ízlésének, kritikai érzékének fejlesztéséhez.
-Alakuljon ki a tanulókban a világ megismerésének az igénye, igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.
-Nevelési céljaink fontos eleme a szülőföld megismertetése, a hazaszeretet érzésének kialakítása, megerősítése, emlékeink, hagyományaink tisztelete, ápolása, megbecsülése, egészséges nemzeti önbecsülés.
-Jellemezze tanulóinkat nyitottság és tolerancia más népek, fajok, kultúrák, szokások iránt.
-Legyen tanulóink sajátja az alkotmányosság, a törvényesség tisztelete, az emberek egyenlőségének elismerése, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása.
-Legyenek érdeklődők a társadalmi jelenségek és problémák iránt, legyen igényük a közéletiségre, a közösségi tevékenységre, a demokrácia érvényesítésére.
-Alakuljon ki a tanulókban a befogadó attitűd, ismerjék meg a másféle szociális és kulturális háttérrel rendelkező társaik problémáit, legyenek nyitottak, megértők és segítők a lemaradókkal szemben.
-Alakítsa ki az égető vágyat a tudás megszerzésére, alakuljon ki a belső motiváció a feladatok megvalósítása során.
-Alakuljon ki a folyamatos reflexió és önreflexió igénye a tanulókban.
-Érdeklődésüknek megfelelően vegyenek részt új kezdeményezésekben, projektekben, használják az ismeretszerzés modern eszközeit.
-Alakuljon ki az igényük arra is, hogy tudásukat, megszerzett ismereteiket másokkal is megosszák.

2.1. Stratégiai céljaink

Nevelő-oktató munkánk kiemelt stratégiai céljait az alapelvekből kiindulva határoztuk meg
-a művészetoktatás egészét átható minőségközpontú szemlélet elérése,
-az egységes nevelői szemlélet kialakítása,

-a következetes követelés és igényesség szerinti munkavégzés,
-az általános erkölcsi értékek, humán magatartás minták, pozitív szokásrendszerek átadása, tudatosítása,
-egyénre szabott motiválással a tehetséggondozás hatékonyságának megőrzése,
-a tehetséggondozás rendszerének kidolgozása és működtetése
-az iskolahasználók, illetve a pedagógusok igényeinek megfelelően az intézmény szolgáltató jellegének további erősítése,
-a társintézmények vezetőivel, munkatársaival való jó együttműködés fenntartása, közös rendezvények szervezése
-nagyobb esélyegyenlőség biztosítása,
-befogadó attitűd kialakítása minden iskolahasználó tekintetében
-hálózati tanulás rendszerének kiépítése művészeti projektek megvalósításával
-tehetségpont kialakítása
-referencia- intézményi működés kialakítása
-új típusú gyakorlóhely funkció kiépítése
-művészeti szakmai központként való működés megvalósítása, jó gyakorlatok átadásával.

2.2. Operatív céljaink

Az intézmény egészét átfogó minőségközpontú szemlélet kialakítása érdekében célunk:
-az önfejlesztés, az önművelés, az önértékelés igényének fenntartása,
-tudásszerzésre való igény kialakítása a tanulókban és pedagógusban egyaránt.
-belső szakmai műhelyek létrehozása,
-új módszerek megismerésére belső továbbképzések szervezése
-szakmai versenyeken való megmérettetés lehetőségeinek biztosítása
-tanév végén minden tanuló részvételének biztosítása a színpadi bemutatókon, kiállításokon.

A tehetséggondozás hatékonysága érdekében célunk:
-a problémafelismerő, problémamegoldó képesség igényének fenntartása,
-projektmódszer alkalmazása
-a pedagógusok továbbképzése
-tehetséggondozó konferenciák szervezése
-hálózatépítés
-tehetséggondozó programok, műhelyek működtetése
-a folyamatos, személyre szabott fejlesztés megvalósítása,
-pályázatok
-komplex személyiségfejlesztő program alkalmazása,
-kutatási tevékenységet folytatunk a tehetségazonosítása és gondozása érdekében
-kiadványok publikálásával segítjük a művészeti tehetségek azonosításában és fejlesztésében részt vevő pedagógusok munkáját
-komplex személyiségfejlesztő programok kidolgozása.

Az iskolahasználók igényeihez alkalmazkodó szolgáltató jelleg erősítése érdekében célunk:
-a tanulók, szülők igényeinek (pl.: felelősségtudat, értékmegőrzés, a szép és a kulturált környezet iránti igény…) figyelembe vétele.
-megfelelő színpadi megjelenés biztosítása
-szaktáborok szervezése
-ünnepi műsorok, hagyományőrző fellépések, színpadi bemutatók az együttműködő partnerek igényeihez és az oktatás rendjéhez igazodva



A horizontális tanulási lehetőségek biztosítása érdekében célunk:
-a hálózati rendszer felhasználásával, az egymástól való tanuláslehetőségének biztosítása
a szakterület változásainak követése
-a legújabb információk beépítése a tanulásszervezési, pedagógiai gyakorlatba
-a hatékonyság növelése
-hatásvizsgálatok alkalmazása
-bevált gyakorlatok megismerése, jó gyakorlatok átvétele
-tudásmegosztás,jó gyakorlatok átadása, nyilvánosságra hozatala
-átjárhatóság biztosítása
-munkaközösségi együttműködés iskolán belül
-tanszakok együttműködése az alkotói és nevelési folyamatokban
-széles körű együttműködés külső szakmai kapcsolatokkal

A nagyobb esélyegyenlőség biztosítása érdekében célunk:
-a szociális hátrányok kompenzálása
-az integráció támogatása
-sajátos módszerek kidolgozása
-speciális tanmenetek készítése
-kreativitásfejlesztés,
-továbbtanulási esélyek növelése.

További célkitűzéseink:
iskolánk tanulói létszáma minden tanévben elérje legalább az 400 főt.
-iskolánkban dolgozzanak a környéken élő legkiválóbb szakemberek.
-minél több pedagógus érje el a mesterfokozatot
-a szakmai versenyeken, regionális, területi és országos tanulmányi versenyeken minden tanszak tanulói vegyenek részt.
-évről-évre növekedjen a szakirányú tovább tanulók száma.
-tanulóink orientálása a művészeti előadói pályára
pedagógusaink közül legalább 1 fő rendelkezzen tehetség és fejlesztése pedagógus szakvizsgával
-minél több pedagógus vegyen részt az iskolai szintű művészeti projektek megvalósításában
-minél több tanuló vegyen részt művészeti, összművészeti projektekben
-a befogadó attitűd, az egyéni fejlesztés és differenciálás eredményeként a hátránnyal induló gyerekek fejlesztése kimutatható eredménnyel járjon
-iskolánk művészeti szakmai és pedagógiai központként működjön, szakmai továbbképzésekkel segítse a környékbeli művészeti iskolák munkáját,
-munkánk elismertetése az oktatásirányítással, a szülőkkel, szűkebb és tágabb környezetünkkel
-sajátos arculat kiépítése, folyamatos fejlesztése, gazdagítása
-folyamatos innováció, szakmai és intézményi szinten
-pedagógus, vezetői és intézményi önértékelési rendszer kidolgozása, kialakítása és működtetése
-kutatások támogatása

## III. A pedagógiai nevelő-oktató munka feladatai

Az intézményvezetés tudatos pedagógiai folyamattervezést vár el a pedagógusoktól a tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek megvalósítása során. A pedagógusok a tervezés dokumentumainak elkészítésekor figyelembe veszik a NAT, az alapfokú művészeti iskola tanterve, az iskola Pedagógiai Programja, Helyi Tanterve előírásait, pedagógiai tevékenységét az adott tanulói csoportra alakítva tervezi meg tanmenet, vagy a tematikus terv dokumentumaiban. A NAT előírásai

alapvetően nem vonatkoznak az alapfokú művészeti iskolára, de a köznevelési intézményekre általában vonatkozó nevelési célok megvalósítása ebben az intézménytipusban is elvárható követelmény. A NAT nevelési céljai a következők: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a családi életre nevelés, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, fenntarthatóság, környezettudatosság, pályaorientáció, gazdagsági pénzügyi nevelés, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A tanórán kívüli tevékenységekhez kapcsolódó dokumentumokban is tudatos tervezést valósitunk meg a tanulók személyiségének kompetenciáinak és kuleskompetenciáinak fejlesztése érdekében. A célok meghatározását követően határozzuk meg a feladatainkat, és választjuk ki a feladatok megvalósítását szolgáló módszereket és eszközöket. A pedagógiai folyamatok megtervezéséhez figyelembe vesszük az alapvető didaktikai szempontokat. A pedagógusok pedagógiai és szakmai módszertani felkészültségét belső tudásmegosztással és továbbképzésekkel támogatjuk.

A pedagógiai alapelvek alapján meghatározott céljaink elérése konkrét feladatok elvégzésén keresztül valósulhat meg.

3.1. Alapfeladataink:

-rendszeres értékelés, önértékelés (gyakorisága az értékelésnél meghatározott),
-rendszeres igényfelmérés (évente),
-rendszeres belső ellenőrzés,
-rendszeres továbbképzés
-feladatmegoldást segítő eszközpark kialakítása,
-érdekes, motiváló, problémamegoldó feladatok meghatározása,
-személyre szabott feladatok megfogalmazása, differenciálás,
-új módszertani utak kipróbálása
-a különböző művészeti ágak közelítése céljából közös alkotások létrehozása,
-vizsgabemutató előadások, kiállítások szervezése, technikai igényeinek biztosítása
-nyári táborozások megszervezése
-versenyekre való felkészítő program működtetése
-továbbtanulásra felkészítő program működtetése
-az oktatás körülményeinek folyamatos fejlesztése
-a szakos ellátottság 100%-os fenntartása
-hálózati együttműködés kiépítése a tehetségpontokkal, tehetségsegítő tanácsokkal, szakmai munkaközösségekkel, érdekvédelmi szervezetekkel, az oktatásirányitással, civil szervezetekkel, a szülőkkel
-továbbképzések támogatása, ösztönzése
-folyamatos szakmai fejlesztések támogatása
-a működés feltételeinek megteremtése pályázatok megirásával és megvalósításával

## 3.2.AZ EGYES MŰVÉSZETI ÁGAK OKTATÁSÁNAK CÉL-ÉS FELADATRENDSZERE

3.2.1. Balett tanszak

A harmonikus, esztétikus mozgás minden ember ösztönös vágya. A klasszikus balett tánctechnika egy olyan évszázadokon keresztül csiszolódott formanyelv, amely segítségével e vágy elérhetővé válik. A tudás megszerzéséhez elengedhetetlen a fegyelmezett, tudatos munka. A Vaganova metodika alapján készült tananyag alapvető szempontjai: az életkori sajátosságok figyelembevétele,



az izmok megmunkálása és a fokozatosság elve a terhelésnél. A balett tanszakon belül a klasszikus balett tantárgy mellett a gyermekek megismerkedhetnek a néptánc, a történelmi társastánc, a társastánc, a modern és kortárstánc táncnyelvével.
Céljaink, hogy a tanuló elsajátítsa a klasszikus balett formanyelvét. A klasszikus balett technika mellett megismertesse a gyermekeket a különböző táncművészeti stílusokkal, hozzájáruljon a tanulók személyiségének fejlődéséhez, nyitottá tegye őket más művészeti ágak irányába. Cél a művészet és ezen belül a táncművészet területén a gyermekek számára lehetőséget nyújtani arra, hogy önmagukat megismerjék. A tagozat hozzájárul az egészséges személyiség kialakulásához a táncművészeti tevékenység által. Az ismeretátadás, nevelés mellett az iskola felkészíti a gyermekeket az életben jelen lévő versenyekre, küzdelemre. A tanári kar célja, hogy egészséges önmagukat elfogadó, önmagukban bízó és képességeiknek megfelelően teljesítő gyermekeket bocsássanak útjukra. Olyanokat, akik önismeretük révén biztonsággal el tudják dönteni, hol kezdődnek és meddig terjednek adottságaik és képességeik, milyen lehetőségekkel és korlátokkal kell számolniuk.
Feladataink:
-A balett tanszak elsődleges feladata a pozitív megerősítés, a gátlások leküzdése, a testtudat a testkép elfogadása, a tehetséges gyermekek felkarolása, a közös munka sikerének értéke.
Ismertesse meg a tanulóval
- a klasszikus balett lépésanyagát
- a táncstílusok sokféleségét
- a különböző tánctechnikák mozgásformáit
- a tánc történetét
Fejlessze a tanuló
- ritmusérzékét
- koordinációs készségét
- mozgásemlékezetét
- testi-lelki teherbíró-képességét
Alakítsa ki a tanulóban
- a tánc iránti szeretetet
- az önkontroll és annak tudatos használatát
- a rendszeres munka igényét
- a művészetek iránti nyitottságot
Ösztönözze a tanulót
- az érzelmi nyitottságra
- az egészséges életmódra
Adjon teret a tanuló
- kreativitás megnyilvánulására
- fantáziájának kibontakozására
Tudatosítsa a tanulóban, hogy a tánc tanulásán keresztül fejleszti saját ízlését, személyiségét.
Akaratát Irányítsa a tanulót
- szakirányú továbbtanulásra
- továbbképző folytatására
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra

3.2.2. Néptánc tanszak céljai és feladatai

Céljaink: a magyar néptánc hagyomány tovább örökítése, a népi kultúra értékrendjének átadása, kiemelten a helyi táncanyag magas szintű művelése, a tehetséges fiatalok versenyekre történő felkészítése és bemutatása, a néptánc, a népzene a néptánc és a folklórismeret ismeretanyagának

átadása, a tanulók személyiségfejlesztése, a közösséghez tartozás érzésének erősítése, a közös élmény biztosítása, a tanulók pályára irányítása.
Feladataink:
-A magyar nyelvterület tánctípusainak és dialektikusainak megismertetése az ismeretek megalapozása és fejlesztése, rendszerezése.
-A vokális népzenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
-Ösztönözzük a tanulókat életkoruknak megfelelő néprajzi tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására.
-A régió hagyományos táncainak és más régiók néptáncainak megismertetése a tanulókkal. -Fejleszteni a tanulók stílusérzékét, a tánc karakterek iránti érzékenységet.
-Rendszeres, céltudatos munkára nevelés.
-Értékes táncanyag tanításával, korszerű, vonzó módszerekkel alakítson ki olyan érzelmi kapcsolatot a tanulókban a tánc iránt, hogy az mindennapos szükségletükké váljék.
-Az iskola tevékenysége irányuljon arra, hogy növendékei az életkoruknak és képességeiknek megfelelő táncanyagot hitelesen, stílusosan, a táncszokásokat visszaadva a tánc szerkezetét ismerve, árnyaltan és kifejezőn adják elő.
-Alakítsa a tanulók ízlésvilágát, fejlessze tánckultúrájukat.
-Ösztönözze tanulóit rendszeres táncelőadások látogatására, a rádió és a televízió néprajzi műsorainak figyelemmel kísérésére, értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására, de mindenekelőtt aktív társas tánc-életre.

3.2.3. Mindkét táncművészeti ág oktatása során feladatunk

Tanulóinkon mozgáskultúrájának, fizikai állóképességeinek, ritmusérzékének, hallásának, és formaérzékűknek a fejlesztése
Nagy figyelmet kell fordítanunk a színpadi megjelenése, a növendékek életkori sajátosságaikhoz, tánctechnikai tudásához, stílusismeretéhez alkalmazkodó koreográfiák betanítására.

3.2.4. Színjáték tanszak céljai és feladatai

Céljaink:
a kommunikáció fejlesztése, a személyiség integrálása, felszabadítása, a beszédfejlesztése, a mozgáskultúra fejlesztése, a tehetséges tanulók pályára irányítása, versenyekre történő felkészítése, a közösséghez tartozás érzésének erősítése, a közös élmény biztosítása.

Feladataink:
-Hívja fel a figyelmet a magyar nyelv szépségeire
-Készség szinten ismerjék a magyar hangsúlyozást, a magyar hanglejtést
-Alakítsa ki a tiszta érthető beszédkészséget, a kifejező előadásmódot, a szép és kifejező beszédet
-Képesek legyenek a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
-Pontos és érzékletes szerepjátékra társaikkal és egyénileg
-Ismerjék és használják e testbeszéd eszközeit.
-Sajátítsák el a színpadi mozgás szabályait, technikáját, eszköztárát.
-Sajátítsák el saját testük, mozgásaik, ill. a tér és térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelését, a tér kreatív használatát
-Alkalmassá váljanak érzelmek kifejezésére.
-Képesek legyenek a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában, ill. meghatározott szöveg előadásában
+Ismerjék a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat, a légző- hang- és artikulációs játékokat, gyakorlatokat hangokkal, szavakkal és irodalmi szöveggel



-Képesek legyenek ismert karakterek hangzásának hiteles létrehozására
-Fejlessze a tanulók kifejező kedvét, hallási figyelmét és érzékenységét, koncentrációs készségét, játékosságukat, képzelőerejüket és megfigyelő képességüket.
-Ösztönözze a tanulókat színházi előadások megtekintésére, iskolán kívüli produkciókban való részvételre, társaik előtti előadások tartására, különböző előadások véleményezésére.
-Ösztönözze a tanulókat elgondolások és történetek drámai eszközökkel történő vizsgálatára, színházi eszközökkel való megjelenítésére

3.2.5. Grafika tanszak céljai és feladatai

Céljaink: a képzőművészet eszközeivel gondolatok megfogalmazása, érzések kifejezése, önismeret fejlesztése, vizuális kultúra fejlesztése, esztétikai érzék fejlesztése, a tehetséges tanulók versenyekre történő felkészítése, a közösséghez tartozás érzésének erősítése, a közös élmény biztosítása, a tanulók pályára irányítása.

Feladataink:
-A képzőművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók képességeinek fejlesztése figyelembe véve az életkori sajátosságokat
-A grafika tanszak a tanulók esztétikai érzékenységének fejlesztése mellett a látás kimüvelésére és tudatosítására, valamint a képi műveltség bővítésére törekszik.
-A kézügyesség, technikai érzékenység fejlesztése mellett a gondolatok, érzések, elképzelések tapasztalatok vizuális eszközökkel történő megjelenítése a feladat
-Ismertetni azokat az anyagokat, eljárásokat, melyekkel a festői munka legfontosabb elemei
-A színtan problémáinak, alkalmazásának ismerete a festészetben
-Megtanítani a sík és a szín, a tér és szín látványban és alkotásban jelentkező összefüggéseit, a korszerű festészeti eljárások alapjait.
-A grafika történetének ismerete, jelentősége, a sokféle műfajban való eligazodás elsajátítása, véleményalkotás a festészet jelentős műveiről
-Önálló alkotások készítése
-A szükebb környezetünk jeles képzőművészeinek munkásságát példaként állítani a tanulók elé.
-Ma élő képzőművészek megismertetése a tanulókkal.

3.2.6. Népzene tanszak céljai és feladatai:

Céljaink: a nemzeti, népi hagyományok átadására, az egyetemes kultúra, az európai műveltség közvetítésére, az értékmegőrzés formáinak kialakítására, a klasszikus zene és népzene egymást gazdagító, organikus kapcsolatának kiteljesítésére. Tantervünkkel szeretnénk hozzájárulni a közösségek hagyományos zenei megnyilvánulásainak megőrzéséhez, szakmai fejlesztéséhez is.

Feladataink:
-a hagyományos kultúra értékeinek egységes szemléletű feldolgozására nevelés,
-fejleszteni az alkotó magatartást,
-fejleszteni a variációképző–rögtönzőkészség kialakítását,
-fejleszteni az önkifejezést,
-megalapozni az általános zenei műveltséget
-alkalmassá tenni az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátíttatására
-a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel,
-lehetőséget nyújt a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére,
-a zenei ismeretek tudatosítására,

-a kreativitás az esztétikai érzékenység alakítására.

**IV. A feladatok megoldása érdekében alkalmazott tevékenységformák, módszerek, eljárások, eszközök**

4.1. Az oktató nevelő, munka pedagógiai eljárásai

-kompetencia alapú fejlesztés, valós élethelyzeteket modellező feladatrendszer,
-játékos, élményre épülő oktatás, alkotómunka,
-egyéni tanulási utak biztosítása
-kreativitásfejlesztő tevékenységrendszer,
-differenciált oktatás,
-gazdagítás, dúsítás, mélyítés, gyorsítás,
-hálózati tanulást segítő művészeti projektek,
-reflexió, önreflexió alkalmazása.

A nevelési eljárások során figyelembe kell venni a fejlettséget és fejlődési sajátosságokat, az érdeklődést. A közös műveltségi alapok birtokbavétele differenciált bánásmódot követel. A különböző pszichikumú gyerekek más-más nevelési eljárásokat feltételeznek, a közös ismeretanyagot is más – más módszerekkel kell a különböző felkészültségű fiatalok számára érthetővé, élvezhetővé tenni. A tanulásfejlesztés talán legfontosabb feladata az egyéni tanulási stratégiák fejlesztése.

A cél az, hogy elérjük a tanulás egész folyamatának önszabályozását. Vagyis hogy a tanuló képes legyen felmérni, hogy milyen ismeretekre és készségekre van szüksége, ezeket hogyan tudja elsajátítani, milyen módszereket és tanulási forrásokat (pedagógusok, könyvek, adathordozók) kell igénybe venni. A tanulás önszabályozásának eléréséhez a következőkre van szükség:
-önismeret és önértékelés fejlesztése,
-pozitív tanulási attitűdök, motiváció és légkör,
-egyéni tanulási utak biztosítására, amelynek elemei: egyéni tanulási tempó, érdeklődés, attitűd figyelembe vétele, egyéni konzultációk, felkészítések, egyéni ismeretszerzési mód, egyéni tananyag biztosítása, az igényekhez való igazodás.

Kompetencia alapú fejlesztés

Pedagógiai tevékenységünk során az egész személyiségre vonatkozóan a személyes kompetenciák kialakítását és fejlesztését tűztük ki célul.
A kompetencia latin eredetű szó, alkalmasságot, ügyességet fejez ki.
Alapvetően értelmi (kognitív) alapú tulajdonság, de fontos szerepet játszanak benne motivációs elemek, képességek, egyéb emocionális tényezők. A különböző módszerek, eljárások és eszközök alkalmazásával komplex személyiségfejlesztő programot valósítunk meg.

4.2. Módszerek, tevékenységformák

A nevelőtestület és az intézményvezető döntése alapján a pedagógiai program tartalmazza az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszereket, beleértve a projektoktatást is.

Differenciált oktatás



A differenciált fejlesztés, amely egyrészt egyéni munkára épít, másrészt homogén csoportokban végzett tevékenységre. A differenciált fejlesztés nemcsak a tehetségesebb diákok hatékony előrehaladásához szükséges, de minden tanuló optimális fejlődésének feltétele. A differenciálás az egyéni különbségek felismerésére való törekvést és olyan szervezeti stratégia keresését, alkalmazását jelenti, amely szem előtt tartja az egyéni különbségeket a fejlesztési folyamatban. Minden tanuló másfajta személyiség, másképpen képes az ismeretek feldolgozására, más-és más a műveleti képességek színvonala, eltérőek a tanulásra való készenlét sajátosságai, a tanuláshoz való viszony, másak az önálló munkavégzés feltételei a tanulóban és szükebb környeztében, különböző fejlettségű a tanulók együttműködési készsége, eltérő társas helyzetek jellemzik a gyermekeket.

Speciális munkaformák:
-nyitott feladatok
-különböző munkatempóra épülő feladatok
-képesség szerinti csoportoknak kiosztott feladatok
-az alapokról indulás
-egyéni feladatok
-kooperatív tanulás
-differenciált motiváció
-differenciált értékelés

Projektmódszer

A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.
A projekt közösen végzett tevékenységek sorozata, amelynek középpontjában egy gyakorlati jellegű probléma áll, melyet a diákok és tanárok közösen, több szempontból elemezve komplex módon dolgoznak fel. Az egyéni és a csoportos munka egyaránt jellemzi. A munkafolyamat eredménye a produktum. A módszer a tanulók érdeklődésére, szükségleteire és közös tevékenységére épít. Fő jellegzetessége a szabadság és önállóság. Kilép a hagyományos időbeosztásból és a tantárgyi keretekből, valamint az iskolai környezetből. Az ismeretszerzés alkotó módon történik, az ismereteket a tanulók szerzik meg.
A projektmódszert alkalmazzák a pedagógusaink a tanítási órán belül. A módszer alkalmazásáról a szaktanár dönt.
Amennyiben pályázati keret, vagy fenntartói támogatás rendelkezésünkre áll tanszaki projektek, vagy összművészeti projektek megvalósítására is sor kerülhet. Mindezek a projektek jelentős mértékben növelik az iskola imázsát, szakmaiságát, sikerességét, és jelentős mértékben alakítják, formálják az iskola arculatát. Ezért törekszünk arra, hogy legalább kétévenként kerüljön sor iskolai szintű projektek megvalósítására.

A projektoktatás metodikai lépései:

Tervezés, témaválasztás
-az adott probléma megoldásához vezető cél felismerése, megértése
-további konkrét problémák, részcélok megfogalmazása
-egyéni vagy önkéntes, vagy szakértői alapon a csoportok kialakítása
-választás a megfogalmazott problémákról
-tanári együttműködés

Kivitelezés:

-a feladat megszervezése, az adatgyűjtés színhelyeinek és adatközlőinek kiválasztása
-aktív kivitelezés: együttműködés, a szükséges eszközök, munkatechnikák, közösségi, kommunikációs és tevékenységi formák kialakítása,
-tantárgyi ismeretek integrációja
-önálló kutatás
-differenciált segítségadás

Felülvizsgálat:
-a produktum bemutatása a csoportok előtt
-értékelés
-a szükséges javítások elvégzése

A projekt közzététele:
-az eredmények, a produktum nyilvánosság elé tárása
-belső értékelés: ön-, társ- és pedagógusértékelése
-külső értékelés: szakértői értékelés

A projektmódszer előnyei:
-a tanulók kezdeményező, aktív szerephez jutnak,
-saját érdeklődésük vezeti őket, így a motiváció igen erős,
-fejleszti a kommunikációs és szociális képességeket, a kreativitást, az ismertszerzési képességeket, a problémamegoldó és analitikus gondolkodást, az önállóságot, a kooperációt, a tervezést, az alkalmazkodást, az időbeosztást, az információk megosztását,
-az ismeretek, jártasságok, szokások elsajátítását indirekt úton biztosítja,
-saját képességeiknek megfelelően tudnak részt venni egy-egy probléma megoldásában,
-konkrét, hasznosítható, gyakorlati tudást nyújt,
-lehetőség nyílik újfajta tanár-diák kapcsolat kialakítására,
-örömteli és stressz mentes együttműködést biztosít,
-előmozdítja a pedagógusok szakmai együttműködését,
-megvalósul az egymástól tanulás elve.

Kooperatív tanulás

A kooperatív tanulási forma a tanulók kiscsoportos tevékenységén alapszik. Szerepet játszik a tanulók intellektuális képességeinek, valamint a szociális- és együttműködési képességeinek kialakulásában és fejlődésében. A konstruktív tanulási elméletre épül, vagyis az ismeretek elsajátítása nem befogadó, hanem alkotó módon történik. A kooperáció nem azt jelenti, hogy a tanulók csoportokba rendeződnek, és a saját feladatukkal foglalkoznak. A hangsúly a közös munkán, az együttműködésen van. A szociális készségek területén képzetlen tanulók nem tudnak közösen együttműködni. Meg kell nekik tanítani azokat a technikákat, melyek az együttműködéshez szükségesek. A csoportok általában heterogének. A gyengébben teljesítő tanulók esélyt kapnak, hogy ne maradjanak le, a jobb képességűek tanítva tanulhatnak, így tudásuk mélyebbé válik. Mivel a tanulás tevékenységhez kötődik, a motiváció erős. A diákok megtanulják, hogyan viszonyuljanak egymáshoz. Ez növeli önbizalmukat, erősíti kritikai érzéküket, elősegíti a szocializációt. Kooperatív munkaforma alkalmazásáról a pedagógus dönt. Mindegyik tanszakon alkalmazható módszer.

Drámapedagógia

A drámapedagógia módszereit nem csak a színjáték tanszakon, hanem a tánc– és a képzőművészeti területen is alkalmazzuk. A drámapedagógia a személyiség fejlesztésének 21 olyan módszere,



amelynek során az egyén ismeretei, készségei, képességei, társas kapcsolatai a nevelő által irányított, csoportban végzett közös dramatikus cselekvés révén fejlődnek. (Palásthy) Interdiszciplináris jellegű, minthogy benne több tudomány és művészet hatása talált egymásra. Ennek megfelelően a drámapedagógia gyökerei a színművészetben, pedagógiában és pszichológiában egyaránt fellelhetőek. Belső továbbképzési rendszerünknek és a pedagógusok továbbképzéseken való részvételének köszönhetően a drámapedagógia módszereit alkalmazzák a képzőművészeti ágon és a táncművészeti ágon tanító pedagógusok is. Alkalmazzák a tehetségműhely foglalkozásokon, táborok alkalmával. A drámapedagógia területei: drámajáték, gyakorlat, improvizáció, színjáték, Informális és nonformális tanulási módszerek bevezetése.

Improvizáció

Mindegyik művészeti ágon alkalmazott módszer a rögtönzés. Elősegíti a hasznos tudás kialakítását. A nevelő- oktató tevékenység során alkalmazzuk a szabad, a félig kötött és a kötött improvizáció módszereit

4.3. Nevelési eszközök

-bemutatás, minta, példa, motiváció
-szemléltetés, értelmezés, összehasonlítás, elemzés,
-összefüggések, következtetések, reflexió
-reflektív szemlélet kialakítása
-jutalmazás.

Az általános pedagógiai eszközökön túl a pedagógus egyéb személyes megoldásokat is alkalmazhat. A tanári szabadság biztosítja az eszközök és módszerek szabad alkalmazását a meghatározott célok elérése érdekében.

## V. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

5.1.Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

Az alapfokú művészeti oktatás-nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentő alkotás lehetőségét, a tehetséggondozást segíti elő. A különböző művészeti területekkel összefüggő gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerűvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást.

A művészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.
-A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerű tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, valamint a szín- és bábművészetben ötvöződnek.
-Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.
-A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi

tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményesség összetevői.
-A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.
-A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, -megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődését.

A művészeti nevelés szerepe a tanuló személyiségformálásában, korunkban kiemelkedő fontosságúvá vált. A szocializációs feladatokat a család ma már nem tudja maradéktalanul ellátni. Az általános és középiskolában, pedig szinte kizárólagosan a kognitív nevelés dominál. A művészeti nevelés a leghatékonyabb személyiségformáló eszköz, ugyanis érzelmeken keresztül hat az értelemre, az ismeretek, a készségek, a képességek, a jártasságok, az attitűdök megszerzését, rögzítését az alkotó munka folyamata által biztosítja. Felismerve a művészetek lélekformáló vagy akár gyógyító hatásmechanizmusát egyre nagyobb a társadalom igénye és elvárása a művészeti képzés iránt.
Jelentősége és hatásrendszere abban áll, hogy egyrészt értéket közvetít, ugyanakkor pedig megóv a társadalom káros hatásaitól is. A különböző művészeti tevékenységek és ismeretek révén fejleszteni kell a tanulók egyéni szükségleteit. Nevelésünk során magasabb rendű szükségletek iránti igény kialakítását kell szorgalmaznunk. Ilyen szükségletek a munka szükségessége, a közösségek, embertársaink tisztelete, a segítő szándékú magatartás, az önfejlesztő tevékenység, az intellektuális művelődési szükséglet, az egészséges életmód, a kulturált környezet szükséglete.
Az értelem kimüvelése az iskola alapvető feladatai közé tartozik, de nem válhat az oktatás kizárólagos céljává, csupán eszköze lehet az iskolánkra jellemző személyiségközpontú programnak. A paradigmaváltás legfontosabb tényezője, hogy a nevelő-oktató tevékenység a személyiség integrálására irányul, a tananyag csak eszköz és nem cél. A középpontban a tanulói tevékenység, az önálló ismeretszerzés és feldolgozás képességének fejlesztése, a hasznosítható tudás megszerzése áll. A tanulás lehet örömteli tevékenység.

5.2. A pedagógus személyisége

Minden ember egyedi, veleszületett személyiségvonásokkal jön a világra. Ezek a személyiségjegyek a környezet és nevelés hatására változnak, fejlődnek. Az egyén veleszületett személyiségjegyeire kell építeni a személyre szabott fejlesztő munkát. Ebből következően személyre szabottan kell meghatározni a tananyagtartalmat, az elsajátításhoz szükséges leghatékonyabb módszereket, a tanulók motiválását.
A személyiségfejlesztésben kiemelt szerepe van a nevelő személyiségének, a tananyagtartalomnak, a módszernek, a gyakorlatnak, a cselekvésre serkentő motivációknak, a tanár-diák együttműködési készségnek.

A pedagógusok elvárt személyiségjegyei iskolánkban:
-Magas szintű pedagógiai, pszichológiai műveltség
-Kiegyensúlyozott érzelmi élet
-Reális énkép és önismeret
-Magas fokú elkötelezettség és felelősségtudat
-Emberszeretet, gyermekszeretet
-Szociális érzékenység
-Fegyelem, önfegyelem
-Kritikai, önkritikai érzék
-Optimizmus, humor



-Kreativitás, találékonyság
-Helyzetfelismerés, alkalmazkodóképesség

Kitűzött céljaink megvalósításának egyik feltétele a pedagógusokkal szembeni elvárások meghatározása, amelyek a következők
-felkészültséggel, szaktudással, gazdag módszertani kultúrával rendelkezzen
-legyen nyitott az információk befogadására, ismereteinek fejlesztésére, kiegészítésére
-legyen következetes, humánus
-modellközvetítő szerepet tölt be, ezért személyisége, magatartása legyen élményforrás
-közvetítse a tudását olyan meggyőző erővel, amely követendő példává válik a tanulók számára
-pozitív kisugárzással, pontosan és igényesen végezze a munkáját
-rendelkezzen felelősségérzettel, önkritikával, hibáit vállalja
-az adott feladathoz megfelelő pedagógiai módszerekkel keltse fel a tanulók érdeklődését, aktivitását
-jellemezze és adaptivitás, legyen képes saját tevékenységének elemzésére, értékelésér, szükség szerint módosítására, legyen képes a másoktól átvett szakmai és módszertani programokat átdolgozni és a környezetére adaptálni, továbbfejleszteni
-legyen képes a módszertani megújulásra
-legyen igénye a fejlődésre
-tudatos tervezéssel segítse a tanulók egyéni igényeinek és szükségleteinek kielégítését
-ismerje meg a tanulókat, biztosítson egyéni fejlődési lehetőséget a tanulók számára

5.3. A tanuló megismerése

Hatékony tanuló megismerés alapelvei
-a pedagógus legyen motivált a tanulók megismerésében
-a tanulók megismerése a pedagógiai folyamatokba integráltan komplex módon legyen jelen
-teljes kép kialakítása: teljes tevékenység és kapcsolatrendszer megismerése

A tanuló szociokulturális hátterének megismerése
-Életkori jellemzők, aktuális fejlettségi állapot,
-különbségek feltárása, egyéni sajátosságok megismerése

A gyermek megismerésének területei (rendszerszemléletű)
-Biológiai fiziológiai működés sajátosságai: speciális bánásmódot igényel
-Intrapszichés működés sajátosságai: tanulási stílus, tanulási stratégia, tanulói képességek, figyelem, emlékezet, gondolkodás mechanizmusai, mentális folyamatok, motiváció, attitűdök tevékenységek, érdeklődés
-Interperszonális jellemzők: a társas viselkedés jellemzői.

A pedagógusokkal szembeni elvárások:
-Az integrált nevelés megvalósítását lehetővé tevő szemléletmód
-Holisztikus látásmód kialakítása: gyermek-és környezetnek megismerése és figyelembe vétele
-Árnyalt tanuló megismerési módszerek, technikák alkalmazása
-Adatok elemzése, értelmezése
-Problémafelismerés, problémadefiniálás
-A tanulás tanulása eljárásainak alkalmazása
-A pályaorientáció szakszerű segítése
-Együttműködést fejlesztő, interkulturális, kommunikációs kompetencia a hátrányos helyzetű gyermekkel és környezetükkel kapcsolatosan

-Fejlesztési stratégiai terv kialakítás

A tanuló-megismerés főbb lépései:
-Helyzet meghatározás, az információgyűjtés céljának meghatározása
-A szükséges ismeret, tudás, felelevenítése, források, szakirodalom megismerése
-Módszerek, eszközök kiválasztása
-Vizsgálatok, mérések, felmérések elvégzése
-Eredmények feldolgozása

Az eredmények alapján fejlesztési stratégia kidolgozása, külső szakértő bevonása A tanuló-megismerés módszerei:
-a tanulók megfigyelése (köznapi megfigyelés, lejegyzés)
-kérdőíves módszerek, öndefiníciós kérdőívek, tanulási stílus feltárása
-Interjú technikák, célzott beszélgetés (zárt, meséltetős, pontosító kérdések, körkérdés titoktartási kötelezettség)
-Dokumentumelemzés (tanuló munka dokumentumai, szakvélemény, szülői üzenet, pedagógusok bejegyzései)

A pedagógusokkal szembeni elvárás a különböző tanulásszervezési stratégiák ismerete és alkalmazása a tervezés dokumentumaiban:
-Adaptív tanulásszervezés módszertana: direkt tanulásszervezési stratégia a tanár irányítására épül, deduktív módszer: előadás, magyarázat, szemléltetés, kérdve kifejtés, összehasonlítás, gyakorlás
-Indirekt tanulásszervezési módszerek: megbeszélés, értő olvasás, fogalomalkotás, problémamegoldás, esettanulmány, kutatás.
Tanulóközpontú módszer során a pedagógus a tanulási folyamatot támogatja, jellemző eszköz a fogalomtérkép készítése (pókháló, hierarchikus folyamat, rendszerszemléletet bemutató.
-Interaktív tanulásszervezés: Ötletroham, kooperatív technika, vita, szerepjáték, interjú. A diákok tanulnak a társaiktól és a pedagógustól, fejlődnek szociális készségeik és képességeik, megtanulják szervezni, rendszerezni gondolataikat, s sokkal inkább képessé válnak arra, hogy racionális érveket sorakoztassanak fel.
A pedagógusnak gyakorlottnak kell lennie a csoportdinamika strukturálásában és alakításában.
-A tapasztalati tanulás módszerei: kísérlet, szimuláció, játék, kirándulás, helyszíni megfigyelés, mérés, modellezés: tanulóközpontú és tevékenységorientált módszer,a melyben a tanulási folyamat a lényeges, a tanulók saját munkájukról reflektálnak, a tanultakat új helyzetekben alkalmazzák. Tanórán kívül is alkalmazható módszer.
-Az önálló tanulás: beszámoló, esszé, prezentáció, bemutató, tabló, kutatás, autentikus filmek elemzése, táncelemzés. Segíti az önálló gondolkodást, fejleszti az önállóságot, egyéni haladást segíti.

5.4. Tanár-diák együttműködés

A tanár és a diák partnerei is egymásnak, kölcsönösen hatnak egymásra, inspirálják egymást, a pedagógiai folyamat hatékonyságának, eredményességének meghatározó eleme a tanár-diák együttműködésének tartalma és minősége. Az oldott légkör, az élményt nyújtó oktatás segíti a diákok kezdeményezőkészségének fejlesztését, alkotói ötleteinek kibontakoztatását, egyéni megoldások megszületését. Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó speciális képzés az átlagostól eltérő tanárdiák kapcsolatot eredményez. Ebben az intézménytípusban nem érvényesül a tankötelezettség.
A tanulók önként vállalt feladata a művészeti órákon való részvétel. A tanuló megtartásához szükséges a magas színvonalú szakmai munka, az élményt nyújtó oktatás, a sikerélmény, a



közösségi és egyéb rendezvények biztosítása Közvetlenebb, oldottabb légkörű tanítási órán az együttműködés jellege inkább partneri, jellemzően más kompetenciákkal rendelkező partnerek együttműködése.
A pedagógus többször is facilitátorként működik, a színjáték tanszakon pedig sok esetben „szerepbe lép". Ez egyrészt következik abból, hogy a művészeti iskolai órák más környezetben a szabadidő terhére szerveződnek, más típusú közösség együttműködésében valósul meg, másrészt pedig a projekt, vagy projektszerű oktatás elve új alapokra helyezi a tanár diák kapcsolatot.

A tanár-diák kapcsolat a partnerségen túl bizalmi viszony is. A művészeti iskolai rendezvények, programok, táborok, fesztiválok és versenyek lehetőséget biztosítanak a tanuló megismerésére, a felmerülő problémák, gondok megbeszélésére, a kamasz fiatalok támogatására, segítésére, a személyiség kibontakozására.

5.5. A személyiségfejlesztés leghangsúlyosabb feladata: a kompetenciafejlesztés

A hagyományos ismeretközpontú tervezést felváltotta a kompetenciákra épülő tervezés (kompetenciák és kompetencia szintek meghatározása). A tanulók tudását, teljesítményét individualizált módon mérjük. Középpontba állítjuk a képességek, készségek fejlesztését, az alkalmazásképes tudás megszerzését.
A kompetencia azon elvárható ismeretek, képességek, magatartási és viselkedésjegyek összessége, amely által a személyiség képes lesz egy adott feladat eredményes teljesítésére.
A kompetencia alapú tervezés jellemzői:
-Kompetencia alapú
-Teljesítményre alapozott (nem időegységre)
-Egyéni haladást tesz lehetővé, egyéni igények érvényesülnek benne
-Tanuló központú
-Gyakorlat-orientált
-Azonnali visszajelzést ad a hatékonyságról
-Értékelés a teljesítmény alapján a leírt kritériumok szerint történik

A kompetencia alapú fejlesztés tanulás módszertani eljárása:

Elemzés:
-az érdeklődés
-a megoldandó problémahelyzet,
-a megszerzendő kompetenciahiányra mutató terület meghatározása

Tervezés:
-a tanulási cél meghatározása
-a kompetencia profil meghatározása
-a célcsoport meghatározása
-a partnerek kiválasztása
-a feltételek meghatározása
-a feladat kiválasztása
-a feladat lépéseinek, ismereteinek megtervezése
-a képzési módszer meghatározása
-az elvárt magatartásformák meghatározása
-az eszközigény meghatározása
-a kimeneti cél pontosítása

Fejlesztés:
-a képzési terv, program kidolgozása
-a képzési módszer kidolgozása
-a teljesítménykritérium kidolgozása
-az eszközigény kidolgozása, beszerzése
-értékelési rendszer kidolgozása

Fő tevékenység:
-a kompetencia alapú feladat, gyakorlat megvalósítása
-portfólió készítése, bemutatás

Utó tevékenység:
-a feladatmegoldás összegzése
-a tapasztalatok összegyűjtése
-a tanulságok hasznosítása
-közreadás

Fejlesztési területek

5.5.1. Az értelmi kompetencia
-az ismeretek, alapfogalmak, alapelvek megismerése, befogadása,
-az egyszerű és bonyolultabb összefüggések megértése, következtetések levonása,
-a már meglévő ismeretek alkalmazása, újrafogalmazása,
-kreatív alkotói folyamatok kialakulása.
A megismerés vágya ösztönözze a tanulókat egy-egy témában való elmélyülésre, keltse fel érdeklődésüket a tananyaggal összefüggő egyéb művészeti ágak iránt is.

5.5.2. Pszichomotoros kompetencia
Az életkori sajátosságok szerint felépített tananyag és követelményrendszer az egymásra épülő tanulási folyamatokat is meghatározza. A képzés során feladatunk, hogy az egyszerű utánzásos tanulástól a felesleges „mozdulatok" kiküszöbölésén és a koordináción keresztül a tanulási folyamat automatizálásáig jussunk.

5.5.3. Érzelmi, akarati kompetencia
A pedagógus feladata, hogy alakítsa ki a tanulókban a befogadás készségét. Nyitottak legyenek minden új befogadására, keltse fel érdeklődésüket a tananyag iránt, a megismerés utáni vágy legyen a tanóra hajtóereje.

5.5.4. Szociális érzékenység
Az egyéni és közösségi tudat, az általános személyes világtudat kialakításán túl alakuljon ki a tanulókban a „másság" elfogadásának képessége. A segítő életmódra nevelés eredményeképpen szociális érzékenység jellemezze tanulóinkat.

5.5.5. Közösségi kompetencia
A pedagógus, mint vezető elősegíti a tanuló társas, rokonszenvi, közösségi kapcsolatainak kialakulását fejlesztését. Gondoskodik arról, hogy a tanulók megfelelő gyakorlatot szerezzenek a csoportmegbízatások vállalásában és teljesítésében, együttes tevékenységek, közös programok, produkciók tervezésében és megvalósításában.

5.5.6. Egészséges kulturált életmódra nevelés



Az egészséges, kulturált életmódra nevelés is az egész oktatási folyamatot áthatja. Nagy szerepet kap nevelésünkben az empátiás készségek kialakítása, valamint a kommunikációs verbális és non verbális eszközeink megismertetése készségszintre emelése. Kiemelt feladatunk: az emberi, erkölcsi, művészeti értékek felismertetése, befogadása, amely alapján kialakul az egyén értékrendje. Ez az értékrendszer a személyiségfejlődése során egyfajta belső jellemképző erővé válik! A pozitív érzelmi légkör biztosítása a gyermekközpontú, demokratikus elveket valló nevelés pozitív lelki beállítottságot eredményez.

5.6. A fejlesztés eszközei

-önismeret fejlesztése
-önértékelés, mások értékelése
-produkciók létrehozása: versenyek, bemutató előadások, fesztiválok
-művészi élmények elemzése, megbeszélése

5.7. Felkészülés az egész életen át tartó tanulásra

Az Európai Parlament és Tanács az egész életen át tartó tanulás stratégiájában nyolc kulcskompetenciát emel ki. Ezek között a kommunikáció, a szociális kompetenciák, a vállalkozás képessége és a kulturális kifejezés fejlesztéséhez intézményünk három művészeti ágban történő oktatással közvetlenül, hatékony és modern pedagógiai eszközökkel képes hozzájárulni. A hátránnyal indulók számára különösen fontos a kulcskompetenciák fejlesztése, mert ezzel elősegítjük a személyiségben rejlő lehetőségek kiteljesedését, fejlődését, az aktív társadalmi szerepvállalást, a társadalmi beilleszkedést és a munkavállalási esélyeket.

## HELYI TANTERV

Készült a Nemzeti Köznevelési törvény (2011. CXC. törvény) és a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 7-9. § alapján.

A választott kerettanterv és a helyi tanterv

Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM alapján a 2011/2012-es tanévtől a CINEGE Alapfokú Művészeti Iskola felmenő rendszerben vezette be a Helyi Tantervét. 2020 szeptember 1-étől az Alapfokú Művészetoktatás Alapprogramja van érvényben. A Rendelet 2. számú melléklete változatlan formában az alapprogram 2. melléklete amelyet alkalmazni kell a 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben, melyet az Cinege Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programjának 2. kiegészítő melléklete tartalmaz. A Cinege Alapfokú Művészeti Iskolában az 1. sz. mellékletben szereplő régi tanterv kivezetésre kerül a következő (2021/2022) tanévtől, már nem lesz olyan tanuló, aki a régi tanterv szerint kezdte meg.

### Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programjának fogalmi rendszere

A követelmény és a tantervi program

A követelmény és a tantervi program a pedagógiai programokon belül a helyi tantervek és a tantárgyi programok kidolgozásának alapdokumentuma. A követelmény és a tantervi program

művészeti áganként határozza meg a nevelő-oktató munka kötelező, közös céljait, tartalmazza a nevelő-oktató munka alapjául szolgáló, az egyes tartalmi szakaszokban teljesítendő fejlesztési feladatokat.

Fejlesztési feladat

A fejlesztési feladatok meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különböző területeit, melyek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztése kívánatos, a művészeti oktatás folyamata során. A pedagógiai folyamat különböző aspektusaira helyezik a hangsúlyt, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, a tananyag felépítését és az egyes évfolyamok követelményeit.

Helyi tanterv

Az a tanterv, melyet egy iskola pedagógiai programjában kitűzött céljainak, alapelveinek megfelelően kiválaszt, vagy összeállít. A köznevelésről szóló törvény 26. §-ának (2) bekezdése alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettantervet kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv megnevezi az oktatásért felelős miniszter által kiadott kerettantervek közül választottat és rendelkezik a kerettantervben meghatározott, a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások időkerete legfeljebb tíz százalékának felhasználásáról.

Követelmények

A tanulói teljesítmény és továbbhaladás értékelésének alapjául szolgáló kritériumrendszer. A követelmény és tantervi program a nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kellő elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulóknak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni úgy, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra épülően határozza meg az évfolyamok végén elvárható követelményszinteket.

Kompetenciák

A művészetoktatás során kialakítandó, megerősítendő és fejlesztendő ismeretek, képességek, attitűdök rendszerének leglényegesebb, alapvető elemei, amelyre a fejlesztési célok irányulnak.

Tananyag

Az oktatás és a tanulás kiválasztott, különböző módon (spirális, lineáris, koncentrikus, egyéb) elrendezett ismeretanyaga. A tananyag komplex rendszert alkot, amely több szempontból is csoportosítható, és amelyben domináns szerepet kap az ismeretanyag gyakorlati alkalmazása. A kompetencia alapú tananyag egy adott oktatási program része, amely moduláris felépítésű is lehet, tanuló- és tevékenységközpontú, differenciált módszerek alkalmazására épülő, egyéni fejlesztésre is alkalmas eszközrendszer. Homogén és heterogén csoportokban a tanulók személyes, kognitív, szociális és speciális kompetenciáit fejleszti.

Tanszak

Az oktatásszervezéshez kapcsolódó fogalom. A tantárgyaknak a művészeti ág sajátosságai alapján rendezett csoportja.



Tantárgy

A művészeti ágon belül választott tantervi program.

Főtárgy

Az elsődlegesen kiválasztott tantárgy.

Kötelező tantárgy – kötelezően választható tantárgy

A főtárgy ismeretanyagának feldolgozásához szükséges tantárgy.

Választható tantárgy

A főtárgy ismeretanyagát kiegészítő tantárgy.

Óraterv

A jogszabályokba foglalt tanulási idő pedagógiai céloknak megfelelő felosztása tantárgyak és évfolyamok szerint. Az óratervben hagyományosan heti óraszám szerepel. A helyi tanterv az éves órakeretet megtartva didaktikailag indokolt esetben más óraszám felbontást is alkalmazhat.

Tantervi program

Az oktatás tartalmának, kiválasztásának, elrendezésének, feldolgozásának koncepciója. Funkciója az oktatási folyamat tervszerűségének megalapozása, az oktatás alapvető tartalmi egységeinek meghatározása.

Tantervi tananyagtartalom

A tantervi tananyagtartalomnak általában két szintje van. Az első szinten találhatjuk azt a tantervi tartalmat, amely részletes felsorolás formájában megadja az adott terület, tantárgy legfontosabb témáit, témaköreit, fogalmait, személyeit, műveit. A második szinten találhatjuk azokat a tartalmakat, amelyek több téma együttesét, csomópontjait jelentik, összefüggésekre, kulcsfogalmakra helyezik a hangsúlyt, a kultúraközvetítés szempontjából relevánsak.

Taneszköz Oktatási eszköz, segédeszköz, tanítási és szemléltető eszköz.

Az oktatás folyamatában felhasználható, az oktatás céljainak elérését elősegítő tárgy. A taneszközök lehetnek hangszerek, háromdimenziós (tanári demonstrációs eszközök, tanulói munkaeszközök), nyomtatott (tanári és tanulói segédletek), oktatástechnikai taneszközök (anyagok és egyéb eszközök).

Vizsgakövetelmények

Az egyes tanulói teljesítmények és a jogszabályban rögzített normák összehasonlítására alkalmas kritériumrendszer az oktatási rendszer szakaszainak határain. Az alapfokú művészetoktatási intézményeket érintően a jogszabályban rögzített a művészeti alapvizsga és záróvizsga követelménye. E vizsgakövetelmények az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára épülnek.

**Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja alkalmazásának, és a programfejlesztés gyakorlatának fogalmai**

Oktatási program, (pedagógiai rendszer) a helyi tantervben

A tanítás-tanulás megtervezését-megszervezését segítő, dokumentumok, szakmai eszközök rendszere. A pedagógiai rendszer jellegzetes komponensei a következők.

1. Tantervi program: tartalmazza a tantárgy tanításának céljait, fejlesztési feladatait, a követelményeket témákhoz, évfolyamokhoz vagy hosszabb ciklusokhoz rendelve, az értékelés elveit, továbbá kijelöli és az időben elrendezi a tananyagot.

2. Pedagógiai koncepció, mely összefoglalja, elméletileg is megalapozza azokat a pedagógiai elveket, amelyeken a program alapul.

3. Modulleírások: részletes leírást adnak egy-egy téma feldolgozásának menetéről, mindenekelőtt a tanulói tevékenységekről és az ajánlott eszközökről.

4. Eszközi elemek, amelyek lehetővé teszik a tervezett tevékenységek megvalósítását:

*a)* információhordozók: tankönyvek, kották, szövegek, képek, filmek, hanghordozók, makettek, digitális adathordozók stb.,

*b)* feladathordozók: munkafüzetek, feladatlapok stb.,

*c)* a kettő kombinációi: szoftverek stb.

*d)* Minden olyan további eszköz, mely a feladat megoldását, a tevékenység végzését lehetővé teszi. (Pl. hangszerek, egyéb felszerelések.)

5. Értékelési eszközök, amelyek elősegítik a tanulói teljesítmények javítását, növelését, amelyek a tanuló egyéni fejlődését szolgálják.

6. Továbbképzési programok, melyek során felkészítik a pedagógusokat a program alkalmazására és továbbfejlesztésére.

7. Támogatás: tanácsadás és programkarbantartás külső szakértő és az iskolavezetés részéről.

A szóhasználatot differenciáltabbá tehetjük, ha oktatási programnak az (1), (2), (3) és (4) pontban felsorolt komponenseket nevezzük, programcsomagról akkor beszélünk, ha ezek kiegészülnek az (5) ponttal. A pedagógiai rendszer pedig a (6) és (7) pontokat is tartalmazza.

A programfejlesztés szintjei

1. A modulok szintje: a program elemi egysége a modul, azaz a tanítási (tanulási) egység, a pedagógiailag feldolgozott téma.

Itt alapvetően két feladat van: a témák azonosítása (azaz a tananyag kiválasztása) és a témák tanításának megtervezése. Egy modul több variációban készül el aszerint, hogy fiatalabb vagy idősebb tanulóknak szánjuk.

2. Az adatbázis szintje: a modulokhoz eszközi elemeket kell kidolgozni: feladatokat, szemléltető és informatív anyagokat. Ezek azonban professzionális fejlesztés esetén nem kötődhetnek kizárólagosan egyetlen modulhoz, külön adatbázisba szerveződnek, amely háttérként szolgál a legkülönbözőbb modulok számára.

3. A rendszerek szintje: a modulok sorrendje és egymásra épülése természetesen az esetek többségében nem lehet véletlenszerű. A programoknak bejárási utakat kell kínálni (lehetőleg többes számban) a kidolgozott modulokhoz. Bizonyos eszközi elemek szorosan kötődnek ezekhez a bejárási utakhoz. Ilyenek a tankönyvek, az értékelési eszközök, a továbbképzési programok, továbbá a tantervi programok.



# TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

## *A)* BALETT TANSZAK

### *AZ ALAPFOKÚ BALETTOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI*

Az alapfokú balett oktatás tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra nevel. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

A klasszikus balett, tanulása erős koncentrálást, fegyelmezett, tudatos munkát igényel. Tanítása fiatal korban kezdődik, hiszen a test ekkor még laza; az izmok alakíthatóak, az ízületek tágíthatóak.

A klasszikus balett tantárgy mellett megismerkedhetnek a néptánc, a történelmi társastánc, a társastánc és a moderntánc táncnyelvével. E tantárgyak részben szorosan kapcsolódnak a balett oktatáshoz, részben kiegészítik, feloldják a kötött, nagy fegyelmet igénylő munkát. Oktatásuk célja, hogy kiegészítsék a tanulók ismereteit, közös mozgásélményt nyújtsanak, fejlesszék a testi ügyességet. Egy komplex oktatás keretében, a különböző táncművészeti ágak megismertetésével lehetőséget teremtenek a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak-
Főtárgy:
Balett előkészítő gimnasztika (1-2. előképző évfolyamon)
Klasszikus balett (1-6. alapfokú évfolyamon és a 7-10. továbbképző évfolyamon)
Kötelező tantárgy:
Balett előkészítő gimnasztika (1-2. alapfokú évfolyamon)
Balett elmélet (3-6. alapfokú évfolyamon)
Tánctörténet (9-10. továbbképző évfolyamon)
Kötelezően választható tantárgy az összevont osztályokban:
Balett elmélet,
Tánctörténet
Kötelezően választható tantárgy:
Egy, a klasszikus balettől eltérő táncnyelv az alábbiak közül
Néptánc (3-6. alapfokú évfolyamon), vagy
Történelmi társastánc (3-6. alapfokú évfolyamon), vagy
Társastánc (7-8. továbbképző évfolyamon), vagy
Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon), vagy
Graham-technika (7-8. továbbképző évfolyamon)
Választható tantárgyak:
Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)
Kreatív gyermektánc (1-2. előképző évfolyamon)
Néptánc (3-6. alapfokú évfolyamon)
Történelmi társastánc (3-6. alapfok évfolyamain)
Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon)
Társastánc (7-8. továbbképző évfolyamon)

Graham-technika (7-8. továbbképző évfolyamon

Óraterv

| Tantárgy | Évfolyamok | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Előképző | | Alapfok | | | | | | Továbbképző | | | |
| | 1. | 2. | 1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | 8. | 9. | 10. |
| Főtárgy | 2 | 2 | 2 | 2 | 2-3 | 2-3 | 2-3 | 2-3 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Kötelező tantárgy | | | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | | | 1 | 1 |
| Kötelezően választható tantárgy | | | | | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | | |
| Választható tantárgy | 2 | 2 | 1-2 | 1-2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 |
| Összes óra: | 2-4 | 2-4 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 |

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

## A BALETTOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetencia területek a mozgáskultúra megalapozására és fejlesztésére

Szakmai kompetenciák

Fejlessze a tanuló tánchoz szükséges képességeit, izomzatát, mozgáskultúráját, ritmusérzékét, koordinációs készségét, dinamikai különbségek iránti érzékét, rugalmasságát, hajlékonyságát, a különböző tánctechnikák iránti érzékenységét. Ezzel párhuzamosan a technikai adottságok, a fizikai állóképesség, a tér-, forma- és stílusérzék, fantázia, előadói készség, improvizációs készség, a táncmemória fejlesztése is szükséges

Személyes kompetenciák:

Érzelmi intelligencia, művészi kifejezőkészség, szorgalom, önismeret, koncentráció, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, testi-lelki harmónia, magabiztos fellépés

Társas kompetenciák

Együttműködés képessége, közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség, azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas táncolásban

Módszerkompetenciák

Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése

A táncstílusok, a táctörténet megismertetése

A tánc tanulásán keresztül a tanuló fejleszti akaratát, ízlését, személyiségét, alkalmazkodóképességét, a tánc iránti szeretetét, az interpretáláshoz szükséges önfegyelmét, az önkontrollt és annak tudatos használatát, a rendszeres munka igényét, a munkában való részvételhez



szükséges megfelelő magatartásformát, a gondolkodás szükségességének tudatát, a művészetek iránti nyitottságot, érzékenységet

Ösztönözze a tanulót az igényes munkára, a színházi táncesemények látogatására, alkalmi eseményeken való szereplésre, az érzelmi nyitottságra, az egészséges életmódra, külső megjelenésének - testtartás, ápoltság, öltözködés - igényességére

Irányítsa a tehetséges tanulót szakirányú továbbtanulásra, a továbbképző folytatására, az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra

## A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett. Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak
Művészeti alapvizsga
Klasszikus balett
Balett elmélet
Művészeti záróvizsga
Klasszikus balett
Táctörténet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán táctörténet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor számára az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

## *TANTÁRGYAI*

### BALETTELŐKÉSZÍTŐ GIMNASZTIKA

A balettelőkészítő gimnasztika célja, hogy az előképzős tanulók testét a helyes testtartás elsajátításával, izomfejlesztő és erősítő gyakorlatokkal tegye alkalmassá a balettoktatás megkezdésére. Lelkileg és fizikailag egyaránt hangolja rá a nehéz, figyelmes munkára, készítse fel az izmokat a nehezedő gyakorlatok elvégzésére. A gimnasztikus alapkövetelményű mozgásanyag a legmegfelelőbb a balettoktatás előkészítésére. Egyszerű mozgásformáiból adódóan, tananyaga az életkor és az érettség szempontjából arányosan alakítható. Felkészíti a tanulót testileg és szellemileg az egészséges, fegyelmezett, harmonikusan képzett, kifinomult mozgások elsajátítására. A gimnasztikai gyakorlatok széles skálája lehetővé teszi az izomerő fejlesztését, az állóképesség növelését, az ízületek flexibilitását, a koordinált plasztikus mozgáskészséget, ami segíti a balett speciális követelményeinek elsajátítását. Ez a mozgásrendszer az egész mozgatórendszerre ható nyújtó és erősítő mozgások összessége, amely olyan alapkoordinációs képességeket fejleszt, amik harmonikusan alakítják a tanuló szervezetét, elősegítik a mozgásérzékelés fejlődését, valamint ismeretet közvetítenek a mozgás, tér, idő és dinamika összetevőiről.

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A helyes testtartás, a különböző járás és futásformák, az álló, ülő, térdelő és fekvő helyzetek, a kartartások és karvezetések megismertetése. Az izomzat erősítése, a különböző izomcsoportok nyújtása
- A tanuló tagságának és hajlékonyságának, állóképességének, egyensúlyérzékének, rugalmasságának, ízületi mozgékonyságának, koordinált mozgásának, kitartásának ritmusérzékének fejlesztése. A tudatos testhasználat, fegyelmezett és céltudatos hozzáállás, megfelelő önértékelés, térben való tájékozódás képességének kialakítása

Tananyag:
Bemelegítő gyakorlatok
- Különböző járás- és futásformák

Gyakorlatok középen, állásban
Lábfejgyakorlatok
- Féltalp - spicc
- Lábcsúszatás előre és zárás parallel pozícióban
- Lábfelhúzás parallel-passé helyzetben

Nyújtó gyakorlatok
- Guggolásban rugózás,
- Zárt állásban hátul összefogott kézzel előrehajlás



- Terpeszállásban törzsdöntés előre

Gyakorlatok ülőhelyzetben
Nyújtott ülésben
- Lábfej gyakorlatok
- Nyújtó gyakorlatok
- Hát- és törzserősítő gyakorlatok
- Oldalizmok nyújtása
- Csípő-váll kontrollálása
Hajlított ülésben
- Hasizom erősítő gyakorlatok
- Gerinc hajlékonyságát elősegítő gyakorlatok
Terpeszülésben
- Nyújtás

Gyakorlatok térdelésben
- Rüszt fejlesztés
- Combizom erősítés
- Derékhajlítás
- Grand battement előkészítés

Gyakorlatok fekvő helyzetben
- Háton fekvésben
- Hasizom fejlesztés
- Combizom erősítés
- Gerinc hajlékonyságának fejlesztése
- Nyújtás

Hason fekvésben
- Hátizom gyakorlatok

Nyújtások
- Béka
- Híd
- Haránt spárgák
- Angol spárga

Ugrások
- Allegro előkészítésére
- Ugrás 2 lábra érkezve - ugrás 1 lábra érkezve

Kargyakorlatok
- Kartartások
- Karvezetések
- Helyes kézfej és ujjtartás

Követelmények
A tanuló ismerje a helyes testtartást, a különböző járás és futásformákat, álló, ülő, térdelő és fekvőhelyzeteket, a kartartásokat és a karvezetéseket

A tanuló legyen képes a tanult gyakorlatok csoportos bemutatására tanár segítségével

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az en dehors járásformák, a ritmizált járás- és futásformák megismertetése. A középgyakorlatok és az ugrások kifordítása en dehors helyzetbe
- A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének, koordinációs képességének fejlesztése

Tananyag
Bemelegítő gyakorlatok
- Járás csípőre tett kézzel, lefeszített spiccel, egyszerű ritmus tapsolása járással együtt
- Féltalpon járás karvezetésekkel
- Járás kifelé fordított lábakkal, később ritmizált járás
- Járás nyújtott térddel, törzshajlítással és döntéssel kombinálva
- Futás térdemeléssel, sarokemeléssel
- Szökdelés páros lábbal, guggolásban
- Oldal chassé
- Előre chassé

Gyakorlatok középen
- Spicc, féltalp en dehors I. pozícióban, II. pozícióban karhasználattal
- Lábcsúsztatás előre és oldalra en dehors helyzetben
- Terpeszállás kifelé fordított lábbal: törzshajlítás, előre törzsdöntés

Gyakorlatok ülő helyzetben
Nyújtott ülésben
- Lábfej és nyújtó gyakorlatok
Hajlított ülésben
Hasizom erősítő gyakorlatok
- „Z"-ülésben
- Láblendítés Z ülésből oldal irányba, oldalt alkartámaszra érkezve és vissza kiinduló helyzetbe

Keresztező ülésben
- Derék - váll elfordítás
Terpeszülésben
- Nyújtás

Gyakorlatok térdelő helyzetben
- Rüszt fejlesztése
- Nyújtó és erősítő gyakorlatok

Gyakorlatok fekvő helyzetben
Hason fekvésben
- Lábemelés hátra váltott lábbal
- Páros lábemelés hátra
- Páros lábemelés hátra - vízszintes olló spiccben - flexben
Háton fekvésben
- Hasizom erősítő és nyújtógyakorlatok

Előre irányú tágítás
- Nyújtott lábbal függőleges olló mozdulatok - vízszintes olló spiccben - flexben (hasizom)



- Grand battementjeté előre - zárás, felüléssel

Ugrások
- En dehors I. pozíció demi pliébe érkezés
- En dehors II. pozícióba érkezés

Kargyakorlatok
- I-II-III. kartartások

Követelmények
A tanuló ismerje a járásformákat en dehors helyzetben, a ritmizált járás- és futásformákat, a középgyakorlatokat en dehors helyzetben, az ugrásokat en dehors helyzetben

A tanuló legyen képes a tananyag technikailag pontos elsajátítására, a tudatos kivitelezésre, zenével összhangban, koordinált mozgásra, a tanult gyakorlatok bemutatására csoportosan, tanár segítségével

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A kombinációs készség fejlesztése a járás- és futásformákban, valamint a középgyakorlatokban. A tér beosztása az en tournant gyakorlatokban
- A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének, koordinációs képességének fejlesztése

Tananyag
Bemelegítő gyakorlatok körben
- Féltalpon járás kifelé fordított lábbal, karvezetésekkel
- Ruganyozó futás
- Guggoló támaszból jobb láb kilépés előre harántterpeszbe, törzshajlítás előre
- Felugrás két lábról egy lábra majd a felhúzott láb előre kinyújtásával összeugrás két lábra, majd ellenkezőleg
- Chassé előre kombinációk.

Gyakorlatok középen
- Lábfejgyakorlatok,
- Lábnyújtások,
- Passé helyzetek parallelben

Gyakorlatok ülő helyzetben:
Nyújtott ülésben
- Csípőemelés, lábkivezetés oldalra
- Lábemelés előre spiccben, majd flexben en dehors helyzetben
Hajlított ülésben
- Hasizom erősítő gyakorlatok „Z-ülésben
- Attitude és arabesque helyzet előkészítés
Keresztező ülésben
- Nyújtás

Gyakorlatok térdelő helyzetben

- Combizom és hajlékonyság
- Nyújtó és erősítő gyakorlatok
Terpeszülésben
- Nyújtás

Gyakorlatok fekvő helyzetben
Hason fekvésben
- Hátizom gyakorlatok
Háton fekvésben
- Developpé előkészítés
- Fondu előkészítés
- Grand battement jeté előkészítés

Követelmények
A tanuló ismerje a járásformák kombinációit en dehors helyzetben, a ritmizált járás- és futásformákat, a középgyakorlatok kombinációit en dehors helyzetben, az ugrásokat en tournant helyzetben

A tanuló legyen képes a tananyag technikailag pontos elsajátítására, a tudatos kivitelezésre, zenével összhangban, koordinált mozgásra, a tanult gyakorlatok bemutatására csoportosan, tanár segítségével

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A kombinációs készség fejlesztése a járás és futásformákban, az összetett törzs és lábgyakorlatokban
- A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének fejlesztése
- A tudatos testhasználat, a koordinációs képesség, a megfelelő önértékelés elősegítése
- A térben való tájékozódás, a dinamikai érzék, a fizikai képességek, és az egymás iránt érzett kölcsönös bizalom növelése

Tananyag
Gyakorlatok körben
- Járásformák kombinálása, ritmizálása karhasználattal
- Futásformák kombinálása, ritmizálása karhasználattal
- Szökdelések variációi, két lábról egy lábra, két lábról két lábra, egy lábról két lábra
- Előre láblendítéssel járás
- Láblendítés hátra, törzshajlítással előre, kéz érintéssel a talajon

Gyakorlatok rúdnál
- Demi plié paralel helyzetben és I. pozícióban
- Lábkivezetés előre majd oldalra
- Csípővel kidőlés a rúdtól jobbra, majd vissza tengelybe, a láb elenged, megtart, majd zár.
- Rúddal szemben I pozíció, jobb láb passé, jobb kézzel térdfogás és lábkihúzás hátra, majd elenged, megtart, kinyújt és zár

Középgyakorlatok
Álló gyakorlatok
Ülő gyakorlatok



- A tanult gyakorlatok kombinálása karhasználattal nyújtott és terpeszülésben

Páros nyújtó és erősítő gyakorlatok
- Egymással szemben nyújtott ülés, talpak összeillesztenek és kézfogás, egymást felváltva húzzák
- Terpeszülés egymással szemben, vállfogás, váltva húzzák egymást előre
- Nyújtott ülés háttal egymásnak. Egyik tanuló megfogja a másik csuklóját magas tartásban, és előre hajol úgy, hogy a társát magára húzza
- Egyik tanuló háton fekszik, a másik terpeszállásban a feje fölött. A fekvő lábat emel, az álló visszalöki a lábát úgy, hogy a fekvő ellent tart
- Egyik tanuló hason fekszik, karok oldalsó középtartásban, a másik a bokáját fogja. A fekvő kiemelkedik mellkas emelésbe majd vissza
Ugrások
- Szökdelés, zárt állásban negyed fordulatokkal, majd félfordulatokkal, később egész fordulattal

Követelmények

A tanuló ismerje a járásformák és futásformák kombinációját, az összetett törzs és lábgyakorlatokat, a különböző helyzetekben végzett gyakorlatok kötését, a párosan végzett erősítő és nyújtógyakorlatokat, az ugrásokat egy lábon A tanuló legyen képes tudatos testhasználatra, fegyelmezett, céltudatos hozzáállásra, megfelelő önértékelésre, térben való tájékozódásra, egymás iránt érzett kölcsönös bizalomra, az előírt tananyagot pontosan, plasztikusan, a zenével összhangban, csoportosan bemutatni

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
CD lejátszó
Erősítő, hangfalak
Zenei CD-k
Balett szőnyeg
Balett rudak

*KLASSZIKUS BALETT*

A klasszikus balett tanításának célja, hogy e zárt rendszerbe foglalt mozdulatnyelv segítségével a tanuló képes legyen a szép, harmonikus, koordinált mozgásra. Ez az évszázadokon keresztül csiszolódott tánctechnika erős koncentrálást és fegyelmezett, tudatos munkát igényel. A tananyag a Vaganova-metodika alapján készült, melynek legfontosabb szempontjai: az életkori sajátosságok figyelembevétele az izmok megmunkálásában és az ésszerű fokozatosság elve a terhelésben.
A balettoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók képességeinek kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanuló személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotótevékenységek és művészetek iránt. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, a kulturális és általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A helyes testtartás kialakítása, a rúdfogás technikájának megismertetése, a lábhelyzetek: I., II., III., V. pozíciók és a karpozíciók: I., II., III. pozíciók gyakoroltatása
- A tanuló testtudatának, önismeretének, ritmusérzékének, alapvető koordinációs készségének fejlesztése, a zenével való összhangjának növelése a gyakorlatok kivitelezése alatt

Tananyag
Rúdgyakorlat
- Pozíció váltás rúddal szemben és rúd mellett
- Demi plié I., II., V. pozíciókban
- Battement tendu I. pozícióban rúddal szemben
- Battement tendu I. pozícióban rúd mellett
- Battement tendu passé par terre
- Battement tendu jeté I. pozícióban rúddal szemben oldalra és hátra, rúdnak háttal állva előre
- Demi rond en dehors és en dedans rúddal szemben, rúdnak háttal és rúd mellett
- Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Plié soutenu I. pozícióból rúddal szemben, rúdnak háttal, és rúd mellett
- Relevé lent 45° rúddal szemben, rúdnak háttal, és rúd mellett
- Sur le cou-de-pied helyzetek: alacsony, rendkívüli passé
- Relevé I., II. pozícióban rúddal szemben
- Hajlások rúddal szemben hátra

Középgyakorlat
- Pozícióváltás.
- Demi plié I., II., V. pozícióban
- Battement tendu en face I. pozícióból előre, oldalra és hátra
- Karpozíciók: előkészítő karhelyzet, I., II., III. karpozíció
- Port de bras-k: 1/2 és I. port de bras.

Allegro
- Temps levé saute I., II.
- Petit échappé I. pozícióból II. pozícióba ugorva rúddal szemben és középen
- Galopp-lépés
- Pas de bourrée suivi párhuzamos lábbal előre haladva féltalpon

Követelmények
A tanuló ismerje a megfelelő rúdfogás technikáját, a kar és lábpozíciókat, a helyes testtartást a gyakorlatok kivitelezése során

A tanuló legyen képes testének tudatos használatára, a tanult gyakorlatok csoportos bemutatására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az V. pozíció pontos zárása a battement gyakorlatokban
- A belső combizom erősítése
- A tanuló önismeretének, egyensúlyérzékének fejlesztése
- Önmagával szemben támasztott igényének növelése az eredmények hatékony elérésére
- A zenével való összhang fontosságának kiemelése

Tananyag



Rúdgyakorlat
- Grand plié I. II. V. pozíciókban
- Battement tendu V. pozícióban
- Battement tendu jeté rúd mellett
- Rond de jambe par terre demi plié-vel
- Fondu 45°-on rúddal szemben állva oldalra és hátra, rúdnak háttal állva előre
- Átfont sur le cou-de-pied III. pozícióból indítva
- Frappé spiccel érintve a földet előre, oldalra, hátra
- Relevé lent 45° fölé
- Grand battement jeté rúddal szemben állva oldalra és hátra, rúdnak háttal állva előre
- Relevé V. pozícióban
- Dőlés előre rúdnak háttal állva
- Hajlás oldalra rúddal szemben állva

Középgyakorlat
- Battement tendu V. pozícióban
- Battement tendu passé par terre
- Demi rond lábujjheggyel földet érintve en dehors és en dedans
- Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Plié soutenu
- Relevé I., II. pozícióban
- II. Port de bras

Allegro
- Temps levé sauté V. pozícióban
- Petit échappé V. pozícióban
- Petit changement de piéd
- Sissonne simple rúddal szemben
- Assamble rúddal szemben állva oldalra
- Pas marché lépések

Követelmények
A tanuló ismerje a grand és demi pliék, battement-ok dinamikai különbségét, az alapvető ugrásokat

A tanuló legyen képes a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására csoportosan, a zenével összhangban

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A dinamikai különbségek pontos technikai kivitelezése a battement gyakorlatokban
- A különböző lábmagasságok rögzítése
- A csípő, sarok és váll koordinációja a pózokban
- A fej és karkiséretek elsajátítása
- A művészi kifejezőkészségnek, esztétikai érzéknek, memóriának, és a koncentrációs képességnek fejlesztése

Tananyag
Rúdgyakorlat
- IV. pozíció megtanítása

- Battement tendu demi plié-vel
- Battement tendu jeté demi plié-vel
- Battement tendu jeté pointé előre, oldalra, hátra
- Preparáció a rond de jambe par terre-hez
- Fondu 45°-on rúd mellett
- Soutenu 45°-on előre, oldalra, hátra
- Frappé 35°-on előre, oldalra, hátra
- Double frappé 35°-on, előre, oldalra, hátra
- Petits battements sur le cou-de-pied
- Relevé lent 90°-on előre, oldalra, hátra
- Developpé 90°-on előre, oldalra, hátra
- Grand battement jeté előre, oldalra, hátra
- Hajlások rúd mellett
- Félfordulat V. pozícióból V. pozícióba rúd felé és rúdtól elfordulva
- Balance féltalpon I., II., IV., V. pozíciókban állva
- Pas de bourrée lábváltással rúddal szemben en dohors és en dedans

Középgyakorlat
- Grand plié I., II. pozícióban
- Battement tendu demi plié-vel
- Battement tendu marché
- Battement tendu jeté
- Battement tendu jeté demi plié-vel
- Rond de jambe par terre demi plié-vel
- Relevé lent 45°-on
- Frappé lábujjheggyel érintve a földet
- Pózok lábujjheggyel érintve a földet, nagy kartartással croisé, éffacée előre, hátra, valamint I., II., III. arabesque-ben
- Temps lié par terre tagoltan en dehors, en dedans
- III. Port de bras

Allegro
- Petit echappé egy lábra érkezve
- Assemblé oldalra
- Glissade oldalra
- Sissonne simple en face
- Changement 1/4 és 1/2 fordulattal
- Pas chassé előre és oldalra

Követelmények
A tanuló ismerje a különböző rúd- és középgyakorlatok plié-s formáit, legyen képes a lábmagasságok - 35 fok, 45 fok, 90 fok - látható megkülönböztetésére, ismerje az I., II., III. arabesque pózokat

A tanuló legyen képes a súlyláb, és a szabadláb használatának megkülönböztetésére, a lábmagasságok - 35 fok, 45 fok, 90 fok - pontos kivitelezésére, egyszerű kombinációk csoportos előadására a tanult lépésekből

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok



- A súlyláb izomzatának fejlesztése egyes gyakorlatok féltalpra emelésével
- A csípő, a sarok és a váll koordinációja az écarté póznál
- Az egyensúly érzék fejlesztése a balance helyzetben és a tour preparációknál
- A tanuló tér és formaérzékének, az önálló tudatos munkára való képességének fejlesztése
- A csoportos munkában való együttműködés magatartásformájának kialakítása

Tananyag
Rúdgyakorlat
- Demi plié és grand plié IV. pozícióban
- Battement double-tendu előre, oldalra, hátra, nyújtott lábbal és demi-plié-vel
- Battement tendu jeté passé par terre
- Battement tendu jeté-developpé előre, oldalra, hátra
- Grand rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Fondu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Double fondu 45°-on talpon
- Demi rond 45°-on talpon en dehors és en dedans
- Grand ronde 45°-on talpon en dehors és en dedans
- Frappé és double frappé féltalpon
- Előkészitő a rond de jambe en l'air-hez
- Developpé passé, en face
- Petits battement sur le cou-de-pied féltalpon
- Attitude helyzetek
- Relevé egy lábon
- Balance lábujjhegyen rendkivüli sur le cou-de-pied-ben tartott szabadlábbal

Középgyakorlat
- Grand plié IV. és V. pozícióban
- Battement tendu pózokban nagy kartartással
- Battement double-tendu oldalra, nyújtott lábbal és demi-plié-vel
- Battement tendu jeté pointé
- Battement tendu jeté marché
- Fondu 45°-on en face
- Soutenu 45°-on en face
- Frappé 35°-on en face
- Double frappé 35°-on en face
- Relevé lent 45°-on pózokban
- Relevé lent 90°-on en face
- Developpé 90°-on en face
- Écarté előre és hátra pózok nagy kartartással, spiccel a földön
- Temps lié par terre hajlással
- Pasde bourré en dehors
- 3/4 fordulat V. pozícióból V. pozícióba

Tour-ok
- Preparáció a tour sur le cou-de-pied-hez II., IV., V. pozícióból en dehors és en dedans V. pozícióba zárva
- Tour sur place

Allegro
- Temps levé sauté volé V. pozícióban előre haladva
- Petit jeté oldalra, rúddal szemben

- Échappé 1/4 és 1/2 fordulattal
- Double assemblé oldalra
- Sissonne fermé 45°-on oldalra
- Pas de chat (olasz forma)

Követelmények
A tanuló ismerje a nagypózok használatát középen, elsősorban a battement-oknál, a 1/2 és 3/4 fordulatok technikáját rúdnál és középen.

A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek féltalpra emelésére, a 1/4 és 1/2 fordulatos ugrások bemutatására, a gyakorlatok tempóinak gyorsítására, a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására csoportos formában

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A forgások technikájának fejlesztése
- A tér beosztása az en tournant gyakorlatokban
- A combizom erősítése, az ugrások magasságának növelése
- A tanuló fizikai állóképességének fejlesztése, igényének növelése a feladatok pontos kivitelezésére
- A művészi kifejezés iránti nyitottság és az esztétikai-művészeti tudatosság fejlesztése

Tananyag
Rúdgyakorlat
- Battement tendu pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pointé pózokban nagy kartartással
- Double fondu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Soutenu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Demi rond 45°-on féltalpon
- Grand ronde 45°-on féltalpon
- Rond de jambe en l'air talpon
- Fouetté talpon 1/2 fordulattal
- Relevé lent pózokban
- Developpé pózokban
- Grand battement jeté pointé előre, oldalra, hátra
- Mély hajlások előre és hátra
- Balance lábujjhegyen, 45°-on tartott szabadlábbal

Középgyakorlat
- Battement tendu en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
- Battement double-tendu előre és hátra, nyújtott lábbal és demi plié-vel
- Battement tendu jeté en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
- Battement tendu jeté passé par terre
- Battement tendu jeté-developpé előre, oldalra, hátra
- Grand rond de jambe par terre
- Fondu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
- Soutenu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
- Relevé lent 90°-on talpon, pózokban
- Developpé 90°-on talpon, pózokban



- Grand battement jeté
- Pas balancé en face és 1/4 fordulattal
- Pas bourrée en dedans
- IV. port de bras

Tour-ok
- Egy tour sur le cou-de-pied II., IV., V. pozícióból
- Tour pas de bourrée diagonálban
- Tour chainé diagonálban

Allegro
- Changement egy fordulattal
- Assemblé előre és hátra
- Glissade előre és hátra
- Petit jeté oldalra

Követelmények
A tanuló ismerje a nagy pózokat a rúdnál, a battement-ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult diagonál forgásokat.

A tanuló legyen képes egy tour sur le cou de pied kivitelezésére, en tournant ugrásokra, ebben az évben előírt gyakorlatokat 45 fokon lévő szabad lábbal féltalpon bemutatni a rúdnál, a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására, csoportos formában.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az első öt évfolyamban elsajátított tananyag elmélyítése
- A törzs, a fej, a végtagok harmonikus, koordinált mozgásának fejlesztése, az izomzat teherbíró képességének és az ízületek mozgáshatárának fokozása
- A mozgás szépítése, a kivitelezés tökéletesítése
- A korábbi évfolyamokon tanultak összegzése

Tananyag
- Az első öt év tananyagának összegzése
- A gyakorlatok pontos technikai kivitelezése
- Nagy pózok a rúdnál
- Kis és nagy pózok a középgyakorlatokban
- Helyben forgások és diagonál tour-ok
- Az ugrások en tournant formái
- Az alapfokú művészeti vizsga anyaga

Követelmények
A tanuló ismerje az előző évek lépésanyagát, az alapfokú művészeti vizsga anyagát.

A tanuló legyen képes a gyakorlatok koordinált kivitelezésére összhangban a zenével, a térben való eligazodásra, a koreográfiák pontos megvalósítására, a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására csoportosan, a pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakítására, az alapfokú művészeti vizsga teljesítésére.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
A kar- és lábpoziciókat
A klasszikus balett alapelemeit
A tanult tananyag szakkifejezéseit
A szakkifejezések jelentését
A színpad törvényszerűségeit
Az alapfokú művészeti vizsga anyagát

A tanuló legyen képes
A tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére
A kombinációk használatára
A zene és a tánc összhangjára
A zenei periódusokhoz és hangsúlyokhoz való alkalmazkodásra
A térben való eligazodásra, a koreográfiák pontos megvalósítására
A táncos partnerkapcsolat kialakítására
A csoportos munkában való fegyelmezett együttműködésre
Az alapfokú művészeti vizsga teljesítésére, a továbbképző évfolyamainak elvégzésére

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és elméleti vizsgából áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Klasszikus balett 45 perc

A vizsga tartalma
Rúdgyakorlatok
- Technikailag emelkedő nehézségi fokú, több gyakorlatból álló, egymást követő gyakorlatsorok a rúdnál (plié, battement tendu, battement tendu jeté, rond de jambe par terre, fondu, frappé, adagio, grand battementjeté gyakorlatok)

Középgyakorlatok
- Különböző dinamikájú, a tananyagban előírt elemekből álló gyakorlatok, gyakorlatsorok középen (battement tendu, jeté, fondu, adagio, grand battementjeté gyakorlatok, a pózok alkalmazásával)

Allegro
- Kis ugrások egyszerű kombinációk formájában (temps levé sauté, petit changement, petit échappé, assemblé, petit jeté, sissonne simple, glissade alkalmazásával)

Nagy ugrás (sissonne fermée)
Tourok
Forgások középen és diagonálban (egy tour sur le cou-de-pied II. IV. V. pozícióból, tour sur place középen, tour pas de bourrée diagonálban) választhatóan
A bemutatott gyakorlatok nevének felismerése és értelmezése
A vizsga értékelése
- A gyakorlatok értelmezése és pontos bemutatása
- Technikai biztonság
- Koordinált, esztétikus előadásmód
- A gyakorlatok zenével összehangolt kivitelezése
- Fegyelmezett együttműködés a csoportos munkában

**Továbbképző évfolyamok**



7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tér beosztása a pózok használatánál a rúdgyakorlatokban
- A forgások technikájának tökéletesítése, a battírozás előkészítése, IV. arabesque elsajátítása
- A tanuló kreativitásának fejlesztése
- A már elsajátított tudás alkalmazása az új ismeretekben
- Igényének növelése a feladatok művészi kivitelezésére
- Fokozni a művészi kifejezés iránti nyitottságát, és az esztétikai-művészeti tudatosságot

Tananyag
Rúdgyakorlat
- Battement double-tendu nyújtott lábbal és demi-plié-vel pózokban
- Battement tendu jeté-developpé pózokban
- Battement tendu jeté enveloppé
- Fondu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Fondu 45°-on tombé-val
- Soutenu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Fouetté 45°-on rúd felé és rúdtól elfordulva
- Frappé ritmizálva
- Rond de jambe en l'ar féltalpon
- Relevé lent lábujjhegyre emelkedéssel
- Passé developpé lábujjhegyre emelkedéssel
- Petits battements ritmizálva
- Battement pour batterie
- Developpé ballotté 45°-on
- Allongé pózok
- Grand battement jeté developpé-val
- Coupé-piqué V. pozícióban talpon és féltalpon
- Balance passé helyzetben

Középgyakorlat
- Battement tendu en tournant 1/2 fordulattal
- Battement tendu jeté en tournant 1/2 fordulattal
- Fondu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel előre, oldalra, hátra
- Soutenu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel előre, oldalra, hátra
- Frappé talpon demi pliével
- Grand battement jeté pózokban
- Grand battement jeté marché
- Pas de bourrée en tournant 3/4 fordulattal
- IV. arabesque lábujjheggyel a földet érintve
- V. port de bras
- VI. port de bras
- Pas faiili előre és hátra

Tour-ok
- Tour sur le cou-de-pied IV. pozícióból 2 fordulattal
- Tour posé en dehors, en dedans
- Tour tire-bouchon 1 fordulattal
- Tour piqué diagonálban

Allegro
- Échappé 1 fordulattal
- Temps levé sauté 1 lábon
- Assemblé pózokban
- Glissade pózokban
- Petit jeté pózokban
- Sissonne fermé 45°-on pózokban
- Sissonne ouverte 45°
- Sissonne tombé előre, hátra, oldalra
- Ballonná 45°-on oldalra helyben, és coupé-val
- Échappé battu rúddal szemben

Követelmények
A tanuló ismerje a rúdgyakorlatokat (soutenu, fondu) pózokban és féltalpon, 45 fokon végzett szabad lábbal, adagio elemeket féltalpra emelkedéssel a rúdnál, IV. arabesque pózt lábujjheggyel a földet érintve, V., VI. port de bras-t, az ugrásokat pózokban (assamble, glissade, sissonne fermé), tour piqué-t diagonálban.

A tanuló legyen képes a tour sur le cou-de-pied bemutatására II., IV., V. pozícióból, a tananyagból összeállított összetett kombinációk előadására csoportosan.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A súlyláb izomzatának erősítése plié-relevés gyakorlatok alkalmazásával rúdnál, és középen
- A grand tourok technikájának megismertetése
- Az entrechat battu-k előkészítése
- A tour lent szabályainak tudatos alkalmazása
- A tanuló súlyláb izomerejének fejlesztése speciális gyakorlatokkal
- A tanuló belső motivációjának növelése, önállóságának, fejlődés igényének kialakítása

Tananyag
Rúdgyakorlat
- Battement tendu en cercle
- Battement tendu jeté en cercle
- Battement tendu jeté enveloppé
- Fondu 90°-on talpon
- Double fondu 90°-on talpon
- Frappé plié-relevé-vel
- Double frappé plié-relevé-vel
- Rond de jambe en l'air plié-ben befejezve
- Relevé lent plié-relevé-vel
- Developpé plié-relevé-vel
- Developpé passé féltalpon
- Developpé ballotte 90°-on
- Demi rond 90°-on talpon
- Grand rond 90°-on talpon
- Fouetté 90°-on
- Grand battement jeté passé par terre
- Grand battement jeté developpé-val, talpon pózokban



Középgyakorlat
- Fondu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Soutenu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Fouetté 45°-on talpon
- Relevé lent 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel.
- Passé developpé 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
- Tour lent nagy pózokban, kivéve IV. arabesque
- IV. arabesque 45°-ra megemelt lábbal
- Grand battement jeté pointé-val
- Pas de bourrée dessus-dessous

Tour-ok
- Tour sur le cou-de-pied 1 fordulattal rúd mellett V. pozícióból indítva
- Tour tire-bouchon 2 fordulattal
- Grand tour 1 fordulattal éffacée attitude-ben tartott lábbal
- Tour posé en suite

Allegro
- Ballonná 45°-on haladva pózokban
- Échappé battu
- Pas de chat 45°-on hátra (orosz forma)
- Temps lié sauté
- Sissonne fermé 90°-on oldalra
- Sissonne fermé 90°-on pózokban

Követelmények
A tanuló ismerje az év anyagából a plié-relevével végzett gyakorlatokat, a 90 fokon végzett demi és grand rondokat talpon, tour lent nagypózokban, tour pose-t en suite.

A tanuló legyen képes a hatékony önálló tanulásra, az önálló feladatvállalásra és szerepvállalásra, a tananyagból összeállított, összetett kombinációk előadására csoportos formában.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grand fouetté, a grand allegro-k, magasságának növelése
- A balance helyzetek nagy pózokban való elsajátítása
- A tanuló kombinációs készségének, mozgás memóriájának fejlesztése
- A tánc-technikai biztonság erősítése, a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság, fogékonyság kialakítása

Tananyag
Rúdgyakorlat
- Fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
- Double fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
- Soutenu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
- Frappé posé-val
- Double frappé posé-val
- Rond de jambe en l'air 45°-on plié-relevé-vel
- Demi rond 90°-on féltalpon
- Grand rond 90°-on féltalpon

- Grand battement jeté pointé-vel
- Balance féltalpon nagy pózokban

Középgyakorlat
- Fondu 90°-on talpon en face és pózokban
- Soutenu 90°-on talpon en face és pózokban
- Relevé lent 90°-on plié-relevé-vel
- Developpé 90°-on plié-relevé-vel
- IV. arabesque 90°-on
- Grand fouetté a la seconde-ból I. arabesque-be fordulva
- Temps lié par terre 45°-on talpon
- Pas de bourrée dessus-dessous en tournant

Tour-ok
- Grand tour 1 fordulattal I. arabesque-ben és a la secondban
- Tour tire-bouchon 2 fordulattal diagonálban chassé indítással

Allegro
- Entrechat quatre
- Royal
- Jeté coupé-val 45°-on croisé-ban és effacée-ban előre haladva
- Grand assemblé
- Pas failli előre haladva
- Contre temps
- Jeté entrelacé.

Követelmények
A tanuló ismerje rúdnál az előírt tananyag mozdulatait féltalpon, fouetté-kat 90 fokon tartott szabad lábbal, temps lied par terre-t hajlással és 45 fokon, grand tour-t egy fordulattal 1.arabesque-ből, entrechat-kat: quatre royal, grand allegro-kat: assamble, pas failli, entrelacé.

A tanuló legyen képes a megszerzett ismeretanyagot beépíteni az általános műveltség más területeire, a szakkifejezések, fogalmak megismerésére és gyakorlati alkalmazására, a tananyagból összeállított összetett kombinációk előadására, csoportos formában.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tánc színpadi követelményeinek megfelelő magatartás, előadásmód, tánctechnikai minőség fejlesztése
- A záróvizsga anyagának gyakorlása
- A tanuló előadóművészi készségének fejlesztése

Tananyag
Rúdgyakorlat
- Fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Double fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Soutenu 90°-on féltalpon pózokban
- Frappé posé-val 1/2 fordulattal
- Double frappé posé-val 1/2 fordulattal
- Demi rond 90°-on plié-relevé-vel



- Grand rond 90°-on plié-relevé-vel
- Grand battementjeté balancoire

Középgyakorlat
- Fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel en face és pózokban
- Soutenu 90°-on féltalpon en face és pózokban
- Grand fouetté 1/2 fordulattal
- Temps lié par terre en tournent 1 fordulattal
- Temps lié par terre 90°-on talpon
- Grand battementjeté developpé-val en face és pózokban

Tour-ok
- Tour degagé diagonálban
- Pas emboité diagonálban

Allegro
- Grand jeté
- Grand assemblé en tournant
- Grand fouetté 1/2 fordulattal
- Pas couru

Spicc
Ajánlott gyakorlatok:
- Relevé-k I., II., V. pozícióban
- Échappé en face
- Glissade előre, oldalra, hátra
- Temps lie
- Assamble soutenu
- Pas de bourrée lábváltással en dehors és en dedans
- Pas de bourrée suivi párhuzamos lábbal előre és hátra haladva
- Pas de bourrée suivi V. pozícióban diagonálban és en tournant
- Tour pas de bourrée

Követelmények
A tanuló ismerje rúdnál az előírt tananyag mozdulatait féltalpon, plié-relevé-s gyakorlatokat, tour degagé-t, pas emboité-t diagonálban, a grand allegro-kat: grand jeté, grand assamblé, grand fouetté

A tanuló legyen képes a megszerzett ismeretanyagot beépíteni az általános műveltség más területeire, a dinamikai különbségek megvalósítására, a kifejező előadásmódra, a kombinációk szólisztikus előadására, a tananyagból összeállított összetett kombinációk előadása csoportosan

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje
A tanult tananyagot, szakkifejezéseket, fogalmakat, a lépések helyes kivitelezésének szempontjait, a tudásszintjének megfelelő bonyolultabb kombinációkat és azok szabályait, az alapvető zenei jellemzőket, a művészeti záróvizsga anyagát.

A tanuló legyen képes
A balett gyakorlatainak harmonikus, koordinált bemutatására, a zene és a tánc összhangjának megvalósítására, a dinamikai különbségek megvalósítására, a kifejező előadásmódra, az élmények

és érzések kreatív kifejezésére, művészi önkifejezésre, a hatékony önálló tanulásra, az önálló feladatvállalásra, a táncok színvonalas teljesítésére, színpadi megjelenítésére, a megszerzett ismeretanyag beépítésére az általános műveltség más területein, az előadások elemzésére, saját nézőpont kialakítására, a pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakítására, az egészséges életvitelre, kapcsolatépítésre hazai és nemzetközi vonatkozásban.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Klasszikus balett
45-50 perc

A vizsga tartalma
Rúdgyakorlatok
- Technikailag emelkedő nehézségi fokú, több gyakorlatból álló, egymást követő gyakorlatsorok a rúdnál (plié, battement tendu, battement tendu jeté, rond de jambe par terre, fondu, frappé, adagio, grand battement jeté gyakorlatok)

Középgyakorlatok
- Különböző dinamikájú, a tananyagban előírt elemekből álló gyakorlatok, gyakorlatsorok középen (battement tendu, Jeté, fondu, adagio, grand battement jeté gyakorlatok, a pózok alkalmazásával)

Allegro
- Kis ugrások egyszerű kombinációk formájában
- Nagy ugrások

Tourok
- Forgások középen és diagonálban

A vizsga értékelése
- A gyakorlatok, gyakorlatsorok pontos bemutatása
- Technikai biztonság
- Koordinált, esztétikus előadásmód
- A gyakorlatok zenével összehangolt kivitelezése
- Fegyelmezett együttműködés a csoportos munkában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
Balett rudak
Zongora, vagy gyorsításra, lassításra alkalmas hangtechnikai eszköz
Kották
Erősítő, hangfalak
CD-lejátszó, Videó - televízió - képfelvevő, DVD lejátszó
Kézikönyvár: szakirodalom, kiadványok, újságok
CD-k, kazetták, DVD-k, videokazetták
Jelmezek, dresszek, fellépő ruhák

*BALETT ELMÉLET*

A balett elmélet tanítása a tanult tananyaghoz kapcsolódik. A klasszikus balett szabályait 1661-ben a francia Táncakadémia foglalta rendszerbe. Ez idő óta a klasszikus balett terminológia nyelve a francia. A balett elmélet oktatás célja, hogy a tanuló a francia szakkifejezéseket értse és az ahhoz kapcsolódó gyakorlatokat be tudja mutatni



**Alapfokú évfolyamok**

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló nyelvi képességének, memóriájának, koncentrációs képességének fejlesztése

Tananyag
Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése
- I., II., IV., V. pozíciók
- Demi plié
- Grand plié
- Battement tendu
- Battement tendu jeté
- Battement tendu jeté pointé
- Rond de jambe par terre
- Fondu
- Soutenu
- Frappé
- Double frappé
- Relevé lent
- Developpé
- Grand battement jeté
- Pas de bourrée
- Sur le cou-de-pied helyzetek
- Passé helyzet
- Croisé póz nagy kartartással előre és hátra
- Éffacée póz nagy kartartással előre és hátra
- I., II., III. arabesque.
- Temps lié par terre tagoltan en dehors, en dedans.
- I., II., III. Port de bras.

Allegro
- Sauté
- Petit echappé
- Assemblé oldalra.
- Glissade oldalra
- Sissonne simple en face
- Changement
- Pas chassé előre és oldalra

Követelmények
A tanuló ismerje a rúd- és középgyakorlatok különböző elemeit, neveit, és azok magyar jelentését. A lábmagasságokat 35 fok, 45 fok, 90 fok, a croisé és effaceé pózokat és az I., II., III. arabesque pózokat
A tanuló legyen képes felismerni a különböző gyakorlatokat, azokat megnevezni és a nevük alapján azokat csoportos formában bemutatni.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló idegen nyelvi kompetenciájának, memóriájának fejlesztése
- Az önálló, tudatos munka kialakítása

Tananyag
Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése
- Demi plié és grand plié IV. pozícióban
- Battement double-tendu nyújtott lábbal és demi-plié-vel
- Battement tendu jeté passé par terre
- Battement tendu jeté-developpé
- Grand rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Fondu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Double fondu 45°-on talpon
- Demi rond 45°-on talpon
- Grand ronde 45°-on talpon
- En dehors és en dedans jelentése
- Frappé és double frappé féltalpon.
- Előkészítő a rond de jambe en l'air-hez
- Developpé passé,
- Petits battement sur le cou-de-pied
- Attitude helyzetek
- Relevé egy lábon
- Balance lábujjhegyen rendkívüli sur le cou-de-pied-ben tartott szabadlábbal
- Écarté előre és hátra pózok nagy kartartással, spiccel a földön
- Temps lié par terre hajlással
- Pas de bourré en dehors

Tour-ok
- Preparáció a tour sur le cou-de-pied-hez II., IV., V. pozícióból en dehors és en dedans V. pozícióba zárva
- Tour sur place

Allegro
- Temps levé sauté volé V. pozícióban előre haladva
- Petit jeté oldalra, rúddal szemben
- Échappé 1/4 és 1/2 fordulattal
- Double assemblé oldalra
- Sissonne fermé 45°-on oldalra
- Pas de chat - olasz forma

Követelmények
A tanuló ismerje a nagy pózok használatát rúdnál, elsősorban a battement-oknál, a 1/2 és 3/4 fordulatokat rúdnál és középen
A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek felismerésére, megkülönböztetésére és a nevük alapján azok csoportos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok



- Nyelvi és tánememória fejlesztése
- Az esztétikai-művészeti tudatosság és a fizikai állóképesség növelése

Tananyag
Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése
- Battement tendu pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pointé pózokban nagy kartartással
- Double fondu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Soutenu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Demi rond 45°-on féltalpon
- Grand ronde 45°-on féltalpon
- Rond de jambe en l'air talpon
- Fouetté talpon 1/2 fordulattal
- Relevé lent pózokban
- Developpé pózokban
- Grand battement jeté pointé előre, oldalra, hátra
- Mély hajlások előre és hátra
- Balance lábujjhegyen 45°-on tartott szabadlábbal

Középgyakorlat
- Battement tendu en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
- Fondu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
- Soutenu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
- Relevé lent 90°-on talpon, pózokban
- Developpé 90°-on talpon, pózokban
- Pas balancé en face és 1/4 fordulattal
- Pas bourrée en dedans
- IV. port de bras

Tour-ok
- Egy tour sur le cou-de-pied II., IV., V. pozícióból
- Tour pas de bourrée diagonálban
- Tour chainé diagonálban

Allegro
- Changement egy fordulattal
- Assemblé előre és hátra
- Glissade előre és hátra
- Petit jeté oldalra

Követelmények
A tanuló ismerje a nagy pózokat a rúdnál, a battement-ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult diagonál forgásokat
A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek felismerésére, megkülönböztetésére és a nevük alapján azok csoportos bemutatására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A korábbi évfolyamokon tanultak összegzése

- Az alap és összekötő lépések megkülönböztetése
- A dinamikai különbségek felismerése
- Az ugrás csoportok megkülönböztetése
- A francia nevek memorizálása
- A kiejtés tökéletesítése

Tananyag
- Az előző három év tananyagának összegzése
- A gyakorlatok neveinek memorizálása
- A helyes kiejtés rögzítése
- Nagy pózok szabályai a rúdnál
- Kis és nagy pózok szabályai a középgyakorlatokban
- Összekötő lépések
- A tour preparációk formái
- A diagonál forgások fajtái
- Az ugrások csoportjai és elnevezései
- Az alapfokú művészeti vizsga anyaga

Követelmények
A tanuló ismerje az előző évek lépésanyagát, az alapfokú művészeti vizsga anyagát
A tanuló legyen képes megkülönböztetni az alaplépéseket az összekötő lépésektől, ismerje fel a gyakorlatok közötti dinamikai különbségeket, a forgások helyben és diagonálban végzett formáit, az alapvető ugrások csoportjait, a kar- és lábpozíciókat, valamint a tanult pózokat

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje a rúd- és középgyakorlatok különböző elemeit, neveit, és azok magyar jelentését. A lábmagasságokat, a croisé és effaceé pózokat, és az I., II., III. arabesque pózokat. A nagy pózok használatát rúdnál és középen. A battement-ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult ugrásokat és forgásokat
A tanuló legyen képes felismerni a különböző gyakorlatokat, azokat megnevezni, a gyakorlatok neve alapján azokat csoportos formában bemutatni

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga szóbeli és gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Balett elmélet 5 perc
Balett gyakorlat 40 perc

A vizsga tartalma
A bemutatott gyakorlatok nevének felismerése és értelmezése szóban és gyakorlatban.
Rúdgyakorlatok
- A gyakorlatok neve, preparációja, kiinduló lábhelyzete
- A lábmagasságok megkülönböztetése
- Dinamikai jellemzők
- A pózok szabályai a rúdnál

Középgyakorlatok
- A battement-ok en tournant formái



- Kis és nagy pózok szabályai
- I. II. III. IV. port de bras

Allegro
- Az ugrások csoportjai és elnevezésük
- Az en tournant szabályai
- A nagy ugrások jellemzői

Tour-ok
- Tour preparációk II. IV. és V. pozícióban
- A diagonál tourok elnevezései

A vizsga értékelése
- A gyakorlatok értelmezése és pontos bemutatása
- A szabályok ismerete
- A helyes kiejtés

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
Balett rudak
Zongora, vagy gyorsításra, lassításra alkalmas hangtechnikai eszköz
Kották
Zenei Cd-k, CD lejátszó
Klasszikus balett DVD-k, DVD lejátszó
Erősítő, hangfalak
Videó - televízió - képfelvevő
Videokazetták

*TÁNCTÖRTÉNET*

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez.

**Továbbképző évfolyamok**

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A tánctörténet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
- A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelőerő és mozgásmemória fejlesztése. A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése. A táncműfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése.

Tananyag
A mozgás fogalma: életfunkciós mozgások, közhasználatú táncok, művészi mozgás, a művészi mozgás nyelvezete
Az őskor táncélete: ábrázoló táncok, szertartás táncok

Az ókor táncéletének bemutatás 2-3 kultúra (egyiptomi, indiai, japán, görög) alapján
A középkor társadalmának, táncéletének bemutatása
A reneszánsz kialakulása Európában, hatása a művészetek fejlődésére, a reneszánsz táncmesterek, a balett gyökerei
A barokk kor általános jellemzői és az udvari balett kialakulása
Noverre és a cselekményes balett
A romantika alapelvei, a kor jelentős prímabalerinái (Marie Taglioni, Fanny Elssler) koreográfusai, (Jules Perrot, Filippo Taglioni) kiemelkedő művek

Követelmények
A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A tánctörténet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó művcik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
- A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelőerő és mozgásmemória fejlesztése. A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése. A táncműfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése.

Tananyag
Az orosz táncélet kialakulása és a romantika továbbélése Kelet-Európában
Marius Petipa munkássága
Jelentős orosz művészegyüttesek: Gyagilev-balett
Az amerikai moderntánc kialakulása és hatása az európai tánckultúrára
Lábán Rudolf újításai a német expresszionizmus művészetében
A magyar mozdulatművészet kialakulása, jelentős képviselők munkássága
Jelentős táncmühelyek (Szeged, Pécs, Győr) munkássága, alkotóik, jelentősebb műveik

Követelmények
A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi táncművészet fontos fordulópontjait, a magyar táncélet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
Az egyes stílusirányzatok táncos mozgásnyelvét, mozdulatkincsét
Az egyes korszakok, irányzatok legkiemelkedőbb alkotóit, műveit



A tanuló legyen képes
A fenti ismereteit a tánctanulás, az alkotás, a szabad tánc, a műélvezet helyzeteiben alkalmazni, tudását a kapcsolatteremtés, a kifejező mozgás szolgálatába állítani
Gondolatait megfelelő szókinccsel szabatosan elmondani.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli részekből áll:

A vizsga tantárgya és időtartama:
Tánctörténet
30-40 perces írásbeli
5-8 perces egyéni beszélgetés

A vizsga tartalma
A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökből áll
Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz

A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról
- Választható témakörök:
- Az őskor táncművészete
- A középkor jellemző tánceformái
- A reneszánsz és barokk kor táncélete
- A romantika
- A reformkor táncélete
- A XX. század táncélete
- Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése
Írásbeli vizsga
A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga
A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
Az összefüggések ismerete
A szakmai kommunikáció fejlettsége
Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
Videólejátszó vagy DVD-lejátszó
Televízió
Magnetofon
Diavetítő
CD-lejátszó

Videokazetták (archív felvételek, a tánc összes műfaját tartalmazó videokazettán)
Diasorozat (történelmi korok szerint, archív felvételeket tartalmazó sorozat)
Kézi könyvtár (tánctörténeti kötetek, kiadványok, újságok)
Hangtár - CD, magnókazetta (tánctörténethez kapcsolódó zenei anyagok)

*KREATÍV GYERMEKTÁNC*

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történő realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különböző játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömének megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a későbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idő, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttműködés számtalan fajtáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményezőkészségének, önismeretének fejlesztéséhez.

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
- A tanuló tér és formalátásának fejlesztése
- A tanuló önfegyelmének növelése
- A koncentrációkészség növelése
- A megfigyelőképesség kialakítása
- A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag
Ismerkedő táncok
Ábrázoló táncok
Csoportos táncok
Ünnepi táncok
Izom puzzle/testtudati táncok
Kitalálós játékok
Ábrázoló és csoportjátékok
Anyaggal való játékok

Követelmények
A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték-fajtákat.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár- és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A kreativitás fejlesztése



- A testrészek mozgáslehetőségeinek megismertetése
- A test térben való mozgáslehetőségeink feltárása
- A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
- Egyszerű ritmusképletek megszólaltatása
- A helyzetfelismerő képesség fejlesztése
- A megoldási lehetőségek feltérképezése
- A döntésképesség növelése
- A mozgás kapcsolatteremtő lehetőségeinek alkalmazása
- A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag
Energia levezető, összehangoló játékok
Koncentrációt növelő játékok
A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában
Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)
Alapvető gyakorlattípusok használata:
Vezetés-követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása
Másolás-tükrözés: szinkronicitás, kánonforma,
Kontraszt variációk: mozgás-mozdulatlanság, kicsi-nagy mozgások, gyors-lassú mozgások tudatosítása
Akció-reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok
Zenei táncjátékok
Bizalmi játékok
Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztő játékok
Koncentrálós és kitalálós játékok
Ábrázoló és csoportjátékok
Anyaggal való játékok

Követelmények
A tanuló ismerje az alapvető gyakorlattípusokat (vezetés-követés, másolás-tükrözés, kontrasztvariációk, akció-reakció) és a tanév során elsajátított különböző táncjátékfajtákat.
A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

*NÉPIJÁTÉK*

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játéköröm megélése

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az óvodából hozott játékműveltség felmérése és a játékbátorság fejlesztése
- A szabálytudat a közösségi érzés tudatos kialakítása, a szocializációs folyamatok elősegítése
- A mozgáskészség, a kommunikációs képesség, fejlesztése, a szerepvállalás ösztönzése

Tananyag
Alapvető mozdulattípusok gyakoroltatása (járás, futás, ugrás)
Az ugrás technikai előkészítése
Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes-táncos gyermekjátékok)
Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
Irányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
Játékfüzések a helyi, vagy régió szerinti, néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékok

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfüzéseket
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, az alakzatokba rendeződésre, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A szabálytudat kialakítása, a játékműveltség, játékbátorság, a kommunikációs készségek fejlesztése
- Variációs tevékenységekkel az improvizációs készség kialakítása, élmény és játékközpontúságon keresztül a közösségi érzés elmélyítése, a szocializációs folyamatok elősegítése

Tananyag
Alapvető mozdulattípusok gyakoroltatása (járás, futás, ugrás)
Az ugrás technikai előkészítése, ugrás típusok
Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)
Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
Irányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
Játékfüzések a helyi, vagy régió szerinti, néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékok

Követelmények
A tanuló ismerje a népijátékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfüzéseket, az alakzatokat, a játékszabályokat
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, az alakzatokba rendeződésre, a játéktevékenységre

*NÉPTÁNC*

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének,



mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz.

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A közösségi tevékenységhez szükséges alkalmazkodó képesség, a közösségi érzés kialakítása
- A ritmus-, térérzék, a mozgáskoordináció, a kommunikációs képességek fejlesztése, aktív szerepvállalás ösztönzése, elősegítése
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása

Tananyag
Énekes-táncos népi gyermekjátékok (szerepjátékok, párválasztó játékok)
A Dunai Táncdialektus ugrós táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros formái)
Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása
Improvizáció
A választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok

Követelmények
A tanuló ismerje a játéktípusok különböző változatait, szövegét, cselekményét és szabályait, a választott táncanyag alapelemeit, jellegzetes mozdulatait, a tánchoz kapcsolódó népdalokat, az összeállított táncfolyamatokat
A tanuló legyen képes a tanult táncok csoportos improvizatív bemutatására, a közösségen belüli aktív tevékenységre és szerepvállalásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az elsajátított játékműveltség elmélyítése, a közösségi tevékenységhez szükséges alkalmazkodó képesség fejlesztése, az alapvető mozdulattípusok tudatos használata, a választott táncanyag néprajzi környezetének megismertetése
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak, viselkedésmódok, illemszabályok megismertetése a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag
A Dunai Táncdialektus ugrós táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag bővítése (szóló, eszközös-ugrós)
Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása
Improvizáció

Zenei ismeretek: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, a tánczene jellemzői, jellegzetes zenekarok, hangszerek

Táncfolklorisztika: a választott táncanyag földrajzi elhelyezkedése, a tánctípusok jellemzői, a tánc funkciói, táncalkalmak

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Követelmények

A tanuló ismerje a választott táncanyag alapelemeit, alapvető mozdulatait, a szóló forma táncos lehetőségeit, a tánc néprajzi földrajzi környezetét, a tánchoz kapcsolódó népdalokat, az összeállított táncfolyamatokat, koreográfiát

A tanuló legyen képes a tanult táncok csoportos páros és szóló bemutatására, a magabiztos eszközhasználatra, a táncos improvizációra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánctípusok fogalmának kialakítása, a tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai jellemzőinek felismertetése és alkalmazása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A körtáncok technikai előkészítése
- Az egyes tánctételek funkciójának, a csárdás ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

A Dunai táncdialektus vagy a Tiszai táncdialektus karikázói közül választott, a helyi tantervben meghatározott karikázó

A Tiszai táncdialektus verbunk és csárdás táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Zenei ismeretek: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, a tánczene jellemzői, jellegzetes zenekarok, hangszerek

Táncfolklorisztika: a választott táncanyag földrajzi elhelyezkedése, a tánctípusok jellemzői, a tánc funkciói, táncalkalmak, régi és új stílusú táncok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Követelmények

A tanuló ismerje a verbunk és csárdás alapvető elemeit, a jellegzetes összekapaszkodási módokat, a tartás-ellentartás szerepét, a tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai összetevőit

A tanuló legyen képes a tánc közbeni éneklésre, a körtartásra, a páros viszony kialakítására, a táncos improvizációra, a táncfolyamatok bemutatására



4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyes tánctételek funkciójának, a csárdás ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A forgás és forgatás technikájának fejlesztése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

A Tiszai táncdialektus verbunk és csárdás táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)

Az Erdélyi Táncdialektus területéről az alábbi táncok közül választott, a helyi tantervben meghatározott tánc: széki négyes és csárdás, vagy a szilágysági táncok, vagy moldvai táncok

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Zenei ismeretek: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, a tánczene jellemzői, jellegzetes zenekarok, hangszerek

Táncfolklorisztika: a választott táncanyag földrajzi elhelyezkedése, a tánctípusok jellemzői, a tánc funkciói, táncalkalmak, régi és új stílusú táncok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Követelmények

A tanuló ismerje a verbunk és csárdás alapvető elemeit, a jellegzetes összekapaszkodási módokat, a tartás-ellentartás szerepét, a tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai összetevőit, a körtáncokat

A tanuló legyen képes a tánc közbeni éneklésre, a körtartásra, a páros viszony kialakítására, a táncos improvizációra, a táncfolyamatok bemutatására, a forgások, forgatások egyensúlyának, dinamikájának megvalósítására

*JAZZ-TECHNIKA*

Nélkülözhetetlen az új táncstílusok ismerete. A klasszikus balett szigorú kötöttségei mellett fontos megismertetni a tanulókat a test használatának újabb lehetőségeivel, az izolációval, a lazítás-feszítés módozataival. Ezen technikák összessége fejleszti a tanuló stílusérzékét, a test izomfunkcióinak széles skálán történő alkalmazását és nyitottságát az újabb tánctechnikák iránt

**Alapfokú évfolyamok**

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testrészek izolált mozgásai
- A jazz-technika alapjainak, alappozícióinak, kartartásainak, alaplépéseinek megismertetése
- A tanuló koordinációs készségének fejlesztése

- A klasszikus balettől eltérő mozgásnyelv befogadásának elősegítése

Tananyag
Izolációs tréning
- A kiinduló helyzet parallel II. pozíció.

Hajlítások, hajlások
- A nyaki szakasz hajlítása és nyújtása előre, oldalra, hátra koordinálva demi plie-vel, majd szaggatott irányú fejkörzés demi plie-vel és nyújtással koordinálva
- Vállízületek mozgatása előre, hátra koordinálva demi plie-vel és nyújtással, majd körzése előre illetve hátra indítva.
- Nyaki-, háti szakasz vállizületekkel együttes hajlítása és nyújtása előre, oldalra és hátra koordinálva demi plié-vel
- Szaggatott törzskörzés koordinálva demi plie-vel és nyújtással.
- Nyaki, háti, deréki szakasz hajlítása és nyújtása előre, oldalra, hátra, majd szaggatott törzskörzés koordinálva demi plie-vel és nyújtással.

Döntések
- Csípőizületből törzsdöntés és visszaemelés előre, oldalra, hátra koordinálva térdnyújtással és demi plie-vel, majd körzés szaggatottan térdek nyújtva.

Fordítások
- Nyaki szakasz fordítása oldalra
- Nyaki, háti és deréki szakasz fordítása oldalra majd vissza, koordinálva demi plie-vel és nyújtással, karok II. pozícióban, kézfej flex-tartásban
- Törzsdöntésben előre, törzsfordítás oldalra, jobbra, illetve balra koordinálva demi plie-vel, és nyújtással, karok II. pozícióban, kézfej flex-tartásban
- Hátra dőlésben törzsfordítás jobbra és balra grand plie-ben, karok II. pozícióban, kézfej flex-tartásban

Tolások
- Nyaki szakasz tolása előre, oldalra, hátra, majd szaggatott körzés
- Csípő tolása előre, oldalra, hátra, majd szaggatott körzéssel
- Csípő tolása előre, oldalra, hátra demi plié-ben, majd szaggatott körzéssel

Törzsgyakorlatok kombinációi
- Törzshajlítások és döntések kombinációi koordinálva demi plie-vel és nyújtással előre, hátra, oldalra karhasználattal
- Contraction-release törzsfordítással kombinálva karhasználattal demi plie és nyújtással, egyenes tartásban, előre döntésben és homorításban a release helyzetben
- Törzshullámok melyben szerepel az összes tanult helyzet, előre, hátra és oldalra karhasználattal
- Battement tendu és jeté parallel I. pozícióban, kombinálva jazz port de bras-val
- Demi és grand plié parallel és en dehors pozíciókban, jazz port de bras-val
- Grand battement jeté jazz port de bras-val

Lépések
- Előre-hátra, jobbra-balra, illetve négyszögben, kar koordinációkkal és különböző tempóban gyakorolva
- Merenge
- Swing
- Afró



- Funki
- Boogi walk egy csípőkörrel majd két csípőkörrel
- Lebegő funki

Jazz kartartások és port de bras-k
Ugrás
- Soutte parallel I. pozícióban jazz-port de bras-val, majd negyed, fél és egész fordulattal.

Követelmények
A tanuló ismerje a jazz-technika alapjait, alappozicióit, kartartásait, testrészeinek izolált mozgását, az alap jazz lépéseket
A tanuló legyen képes a koordinált izolált mozgásra, a parallel és en dehors helyzetek használatára, a tudatos testhasználatra, amit a jazz-technika megkövetel

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A testrészek izolált mozgásai
- A jazz-technika alapjainak, alappozícióinak, kartartásainak, alaplépéseinek megismertetése
- A tanuló koordinációs készségének fejlesztése
- A klasszikus balettől eltérő mozgásnyelv befogadásának elősegítése

Tananyag
Izolációs tréning
- A tréning tananyaga megegyezik az előző évben tanultakkal. A különbség a technikai kivitelezésben és a stílusos előadásmódban látható.

Törzsgyakorlatok kombinációi
- Törzshajlítások és döntések kombinációi koordinálva demi plie-vel és nyújtással előre, hátra, oldalra karhasználattal
- Contraction-release törzsfordítással kombinálva karhasználattal demi plie és nyújtással, egyenes tartásban, előre döntésben és homorításban a release helyzetben
- Törzshullámok melyben szerepel az összes tanult helyzet, előre, hátra és oldalra karhasználattal
- Battement tendu és jeté parallel I. pozícióban, és en dehors I. pozícióban, kombinálva jazz port de bras-val
- Demi és grand plié parallel és en dehors pozíciókban, jazz port de bras-val
- Grand battement jeté jazz port de bras-val

Lépések
- Előre-hátra, jobbra-balra illetve négyszögben, kar koordinációkkal és különböző tempóban gyakorolva
- Merenge
- Swing
- Afró
- Funki
- Boogi walk egy csípőkörrel majd két csípőkörrel
- Lebegő funki
- Chassé-k diagonálban

Jazz kartartások és port de bras-k
Ugrás

- Sauté parallel I. pozícióban jazz-port de bras-val, majd negyed, fél és egész fordulattal.

Követelmények
A tanuló ismerje a jazz-technika alapjait, alappozícióit, kartartásait, testrészeinek izolált mozgását, az alap jazzlépéseket
A tanuló legyen képes a koordinált izolált mozgásra, a parallel és en dehors helyzetek használatára, a tudatos testhasználatra, amit a jazz-technika megkövetel

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A testrészek izolációja
- A gyakorlatokon belül alkalmazott kar, láb és törzs koordinációja
- A tanuló stílusérzékének, előadó képességének fejlesztése
- A tanuló technikai sokoldalúságának növelése

Tananyag
Középgyakorlatok
- Plie gyakorlat: jazz port de bras-val, sarokemelés vállizolációval, II. I. IV. V. pozícióban
- Battement tendu és jeté gyakorlatok: csípőízületből lábfordítások parallel helyzetből en dehors helyzetbe hangsúlyos váltásokkal, előre, oldalra és hátra,
- Grand battement jeté gyakorlatok: előre és oldalra, váltva hajlítva és nyújtva relevé-vel, majd hajlított, és nyújtott lábbal
- Mellkas tolások: oldalra, előre és hátra port de bras-val, contraction-ból indított hátrahajlással

Fekvő gyakorlatok
- Háton fekvésben, homorítás és contraction
- Hajlított lábhúzások parallelben kifelé és befelé
- Nyújtott lábhúzások spiccben és flex-ben, előre
- Felülés contraction-val és mellkas emeléssel, előre törzshajlítás belenyújtással döntésbe és törzsfordítás karnyitással harmadikból második karpozícióba
- Lábemelés a fej mögé a talajra, boka visszafeszítése, flex helyzetben saroktolások hátra, majd visszagördülés fekvésbe
- Felülés contraction-val, hajlított lábemeléssel, törzs- és lábnyújtás lebegőülésbe, majd contraction és hanyattfekvés, páros lábemelés előre, majd leengedés (3x)

Ülő gyakorlatok
- Terpeszülésben döntés és hajlítás belenyújtással előre, oldalra

Lépések
- Triplett
- Lépésvariációk izolációs port de bras-val
- Jazz pas de bourée, majd forgással

Követelmények
A tanuló ismerje a technika speciális gyakorlatainak mozgásanyagát, a technikára jellemző harmonikus, esztétikus, stílusjegyeket
A tanuló legyen képes az elsajátított technika gyakorlatokban történő alkalmazására, a stílusos előadásmódra

6. évfolyam



Fejlesztési feladatok:
- A testrészek izolációja
- A gyakorlatokon belül alkalmazott kar, láb és törzs koordinációja
- A tanuló stílusérzékének, előadó képességének fejlesztése
- A tanuló technikai sokoldalúságának növelése

Tananyag
Középgyakorlatok
- Plié gyakorlat: jazz port de bras-val, sarokemelés vállizolációval, II. I. IV. V. pozícióban
- Törzsgyakorlatok époulement helyzetekben: törzsfordítás, törzsdöntések és hajlások kombinációi különböző irányokban port de bras-val
- Battement tendu és jeté gyakorlatok: csípőízületből lábfordítások parallel helyzetből en dehors helyzetbe hangsúlyos váltásokkal, előre, oldalra és hátra, doubl tendu-vel, utána jeté plie-vel, sur le cou-de-pied-ből indítva. A végén passé-k, relevé-vel
- Grand battement jeté gyakorlatok: előre és oldalra, váltva hajlítva és nyújtva relevé-vel, majd hajlított, és nyújtott lábbal
- Mellkas tolások: oldalra, előre és hátra port de bras-val, contraction-ból indított hátrahajlással

Fekvő gyakorlatok
- Háton fekvésben, homorítás és contraction
- Hajlított lábhúzások parallelben kifelé és befelé
- Nyújtott lábhúzások spiccben és flex-ben, előre
- Felülés contraction-val és mellkas emeléssel, előre törzshajlítás belenyújtással döntésbe és törzsfordítás karnyitással harmadikból második karpozícióba
- Lábak hajlítva terpeszben a talajon bokafogás. Csípő emelésben rugózás majd leereszkedés contraction-val csigolyánként majd csípőemelés fejtetőig, utoljára kéztámasszal a vállaknál hídba feltol, térdnyújtás súlypontáthelyezéssel a karokra
- Lábemelés a fej mögé a talajra, boka visszafeszítése, flex helyzetben saroktolások hátra, majd visszagördülés fekvésbe
- Felülés contraction-val, hajlított lábemeléssel, törzs- és lábnyújtás lebegőülésbe, majd contraction és hanyattfekvés, páros lábemelés előre, majd leengedés (3x)

Ülő gyakorlatok
- Terpeszülésben döntés és hajlítás belenyújtással előre, oldalra

Lépések
- Triplett
- Lépésvariációk izolációs port de bras-val
- Jazz pas de bourée, majd forgással
- A tananyagra épülő lépéskombinációk

Tour-ok
- Parallel helyzetben lábváltással és a nélkül
- Parallel helyzetben pliében
- Chainé

Követelmények
A tanuló ismerje a technika speciális gyakorlatainak mozgásanyagát, a technikára jellemző harmonikus, esztétikus, stílusjegyeket
A tanuló legyen képes az elsajátított technika gyakorlatokban történő alkalmazására, a stílusos előadásmódra

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz Zenei Cd-k Jazz-tánc DVD-k

*GRAHAM-TECHNIKA*

A Graham-technika az első önálló mozdulatkinccsel, táncnyelvvel, dinamikai elvekkel, didaktikai rendszerrel felvértezett moderntánc rendszer, mely a mai napig inspirációs forrás a színpadi tánc, a tánckultúra fejlesztés világában, nem utolsósorban a táncpedagógia hatékony eszköze.

A tantárgy tanításának célja a speciális és széles körben hasznosítható dinamikai alapelveket tartalmazó technika megismertetése.

**Továbbképző évfolyamok**

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése. A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánctechnikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat. Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése. A diagonális mozgás fejlesztése

Tananyag

Alapelemek, alapsorozatok

Talajon végzett gyakorlatok:

- Bounces: a törzset és a medenceízületeket fokozatosan bemelegítő, rugózó gerincmozgások
- Breathing: a légzés bevonása a törzs, majd a teljes test mozgásába
- Spiral: a spirális mozgások alapja, a gerincforgatás, mely előkészíti a talajról fölemelkedés és az oda-vissza creszkedés technikáját
- Contraction-release: a testközpont, mint minden mozgás kiindulópontja

Álló helyzetben végzett gyakorlatok

- Brush: a lábfő, boka, térd bemelegítése
- Plié: az emelkedés, ereszkedés és az ugrás előkészítése
- Plié-contraction-release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések s azok kombinációinak formájában, a központból indítva

Térben haladó gyakorlatok

- Walk - diagonális lépés-, járás-, futásgyakorlat
- Triplet - hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
- Skip - ugrások egyik lábról a másikra, haladva

Az év végére az alapelemek és sorozatok ritmikai, tempóbeli, térbeli variációkkal gazdagíthatók

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham-technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham-technika helyét a tánctörténetben

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stiláris szempontból helyes végrehajtására

10. évfolyam



Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, a ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése. A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánctechnikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat. Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése. A diagonális mozgás és a mozgáskombináció fejlesztése

Tananyag

Talajon végzett gyakorlatok: bounce, breathing, spiral, contraction-release ritmikai és dinamikai nehezítésekkel

- Spirál IV. pozícióban, fold - a bonyolultabb törzsfordítási gyakorlat a testközpont-indítású „contraction-release" és a spirális mozgások ötvözése, föl/leereszkedés a talajról/talajra

Álló középgyakorlatok: a gravitáció felhasználásával és leküzdésével, valamint a lendület felhasználásával és fékezésével

- Brush, plié, plié-contraction-release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések, s azok kombinációinak formájában
- Weight shift, suspension: testsúly eltolással, elbillentéssel

Térben haladó gyakorlatok:

- Walk - diagonális lépés-, járás-, futásgyakorlat
- Triplet - hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
- Skip - ugrások egyik lábról a másikra, haladva. A diagonális-haladó gyakorlatok bővítése: lépéskombinációk; az eddig álló helyzetben végzett gyakorlatok kimozdítása különböző terekbe, fordulatok kidolgozása a spiral elv alapjain
- Alapugrások különböző terekben, eltérő ritmikával, a „contraction-release", valamint a „spiral" elemeinek alkalmazása az ugrások közben

Gyakorlatsor, füzér összeállítása koreografált formában, az elvégzett 2 év anyagának szemléltetésére, az egyéni képességek bemutatására

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham-technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham-technika helyét a tánctörténetben

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stiláris szempontból helyes végrehajtására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

*TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC*

A tantárgy célja a tanulókat megismertetni a XVI-XIX. századig terjedő időszak - a reneszánsz és barokk korszakok - valamint a XIX. század báli táncainak korabeli anyagával, az adott korszakok szokásaival és illemtanával

A történelmi társastáncok célja, hogy előmozdítsa a tanulók mozgáskultúrájának, ezen belül koordinációs képességének, tér és formaérzékének, fizikai állóképességének fejlődését, továbbá a tanulók koncentrálóképességének, zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának, improvizációs készségének fejlesztését

Emellett alapozza meg és fejlessze a tanulók stílusismeretét, ízlését, magatartásának és társas kapcsolatainak kulturáltságát, társaival való együttműködési képességét. Járuljon hozzá a tanulók előadói készségének, művészi kifejező készségének sokirányú fejlődéséhez

Tágabb értelemben a tanuló váljon nyitottabbá az egyéb művészeti ágak irányába, fejlődjön komplex korszemlélete és legyen képes a tanultakat az iskolai tananyagba sokoldalúan visszakapcsolni

**Alapfokú évfolyamok**

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által. A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat - és lépésanyagon keresztül
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló improvizációs készségének fejlesztése

Tananyag

XVI. századi reneszánsz társastáncok

Reneszánsz stíluselemek: testtartás, lábfejek helyzete, kéztartások, lépéstechnika, meghajlások

Francia reneszánsz körtáncok alaptípusai - Branle double, Branle simple, Branle gay, Branle de Bourgogne

Lépés és mozdulatanyag: double, simple, petit saut, pied en l'air, reprise, branle, capriole, révérence

A koreográfiák körben vagy láncban előadva. Díszítés improvizáció

A szabálytalan branle; Branle coupé Branle coupé Charlotte, Branle coupé Aridan

Zenei anyagmemorizálás, koreográfiatanulás

Táncos játékok

A tréfás, utánzó branle; Branle morgué, Branle des Chevaux, Branle des Lavandieres, Branle des Pois, Branle de la Montarde

Zenei anyagmemorizálás, koreográfiatanulás, improvizatív gesztus lehetőségek

Páros táncok

Lépő tánc: Pavane

Lépés anyag: simple, double előre és hátra, conversion, fleuret

Különböző térforma lehetőségek, koreográfiatanulás

Ugrós tánc: Gaillarde

Lépésanyag: Cinq pas: grue, saut majeur, posture, cadence

Pas raccourci: révérence passagiere

Improvizált csoportos forma: Gaillarde lyonnoise

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos kivitelezésére, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre



4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése, az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül. A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló improvizációs készségének és stílusérzékének fejlesztése

Tananyag

Barokk báli táncok

Barokk stíluselemek: testtartás, lábfejek kifele forgatottsága, pozíciók, lépéstechnika, plié, élevé, port des bras

Előkészítő etűdök 3/4-es és 4/4-es barokk zenékre

Lépés anyag: demy coupé, pas de bourrée

Etüd 4/4-ben

Menüett

Lépés anyag: pas de menuet előre, hátra, és oldal irányokba, chassé, révérence

Menüett etüd 3/4-es zenére

Contredance français; Menuet

R. A. Feuillet: La Bergère, Menuet du Chevalier

Báli menüett szóló párra P. Rameau alapján

Koreográfia

Angol country dances

Lépések, figurák: slipping step, double, set, turn, siding, arms, meet, lead

J. Playford: Gathering peascods, Sellenger's Round, Parsons farewell

Ismétlő anyag

Reneszánsz társastáncok

Gaillarde

Egyéb mozdulatelemek: ruade, croisé.

Cinq pas variációk: croisé, pieds joints

Egyéb variációk: fleuret, onze pas

Koreográfia, szóló párra

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos, stílusos bemutatására, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által

- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének, művészi kifejező készségének fejlesztése

Tananyag
XIX. századi társastáncok
Polka
Alaplépések: polkalépés előre, oldalra, hátra, polkalépés 1/2 fordulattal szólóban és párban
Kreuzpolka
Koreográfia
Walzer
Alaplépések: walzer előre, walzer 1/2 fordulattal szólóban és párban, Valse-Mignon
Koreográfia
Francia négyes
Alaplépések: pas marché, pas élevé, pas chassé, chassé-formák, pas balancé, pas galop
Francia négyes választott tételei
Ismétlő anyag
Barokk báli táncok
Báli menüett szóló párra

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot
A tanuló legyen képes a tanult báli táncok stílusos és kifejező előadására, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének, művészi kifejező készségének fejlesztése

Tananyag
Polonaise
Alaplépések: pas polonaise előre, hátra haladva
Koreográfia
Körmagyar



Lépések: Andalgó, bokázók, tétovázó, vágás, lejtő, verbunkos, magányforgó, kettős forgó, toppantó, villám, kisharang, toborzó, urak magánya, friss, vitorlaforgás
Koreográfia a Szőllősi-féle körtánc alapján
Ismétlő anyag
Korszakonként egy-egy koreográfia

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot
A tanuló legyen képes a tanult báli táncok stílusos és kifejező előadására, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje a reneszánsz és barokk korszakok, valamint a XIX. század történelmi társastáncainak elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a tanult báli társastáncanyagot a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni
A tanuló legyen tisztában a tanult történelmi társastáncok stílusjegyeivel, legyen képes az elsajátított koreográfiák stílusos és kifejező előadására, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való precíz, fegyelmezett együttműködésre

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
Történelmi társastánczenéket tartalmazó CD-k, történelmi társastánc DVD-k, történelmi társastánc leírásokat tartalmazó könyvek, korabeli tánckönyvek magyar nyelvű kiadásai, viselettörténeti könyvek

*TÁRSASTÁNC*

A társastánc tantárgy célja, hogy megismertesse a tanulóval a világtáncokat, a kor szokásait, magatartásformáit. Nyitottá, érdeklődővé tegye a tanulót a táncművek, művészeti alkotások iránt, melynek váljon értő közönségévé

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló ismereteinek bővítése a modern társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint az illemszabályok megismertetése által
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül. A tánctartás, a vezetés és követés szabályainak elsajátítása, a közlekedés a táncparketten
- A világtáncok kezdő figuráinak, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének, művészi kifejező készségének fejlesztése

Tananyag
Alaplépések és táncok

Angolkeringő
Bécsi keringő
Foxtrott
Tangó
Blues
Rumba
Cha-cha-cha
Szamba
Jive
Paso doble

Követelmények
A tanuló ismerje a világtáncok kezdő figuráit, a kor szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit
A tanuló legyen képes táncos alkalmakkor a tanultak alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A világtáncok haladó figuráinak megismertetése, az improvizációs készség fejlesztése
A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül
A tánctartás, a vezetés és követés szabályainak elsajátítása, a közlekedés a táncparketten
A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
A tanuló ízlésének, alkalmazkodó készségének, kombinációs készségének fejlesztése

Tananyag
Alaplépések és táncok
Angolkeringő
Foxtrott
Tangó
Rumba
Cha-cha-cha
Jive
Rock and roll

Követelmények
A tanuló ismerje a világtáncok kezdő és haladó figuráit, a tanult kombinációkat
Legyen képes a tanuló a világtáncok alapjainak kombinálására a két év anyagából, táncos alkalmakkor a tanultak alkalmazására
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek, világtánc zenéket tartalmazó CD-k, társastánc DVD-k, a terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó



# NÉPTÁNC TANSZAK

## *AZ ALAPFOKÚ NÉPTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI*

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát-medencei tánchagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód-változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, tánchagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára - beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is - az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

**Tantárgyak**

Főtárgy:
Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)
Néptánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)
Kötelező tantárgy:
Folklórismeret (3-6. alapfokú évfolyamon)
Tánctörténet (9-10. továbbképző évfolyamon)
Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban:
Folklórismeret
Tánctörténet
Választható tantárgyak:
Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)
Néptánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)
Népzenei alapismeretek (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)
Táncjelírás-olvasás (9-10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

| Tantárgy | Évfolyamok | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Előképző | | Alapfok | | | | | | Továbbképző | | | |
| | 1. | 2. | 1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | 8. | 9. | 10. |
| Főtárgy | 2 | 2 | 3-4 | 3-4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3-4 | 3-4 | 3 | 3 |
| Kötelező tantárgy | | | | | 1 | 1 | 1 | 1 | | | 1 | 1 |

| | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Kötelezően választható tantárgy | | | 1 | 1 | | | | | 1 | 1 | | |
| Választható tantárgy | 2 | 2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 |
| Összes óra: | 2-4 | 2-4 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 |

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

## A NÉPTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek - készségek - jártasságok kialakítása és fejlesztése

A hagyományos népi játékmód ismerete

Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra-népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez

A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása

Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása

A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása

A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kíséretek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése

A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése

Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése

A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés

Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés

Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés

A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése

A kreativitás és a testi-lelki állóképesség fejlesztése

A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása



Társas kompetenciák

A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása

A másság elfogadásának képessége

Az önálló döntéshozatal képessége

Kezdeményezőkészség, egyéni feladat- és szerepvállalás

A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

A szabálytudat kialakítása

A csoportnorma kialakítása

A segítő életmódra nevelés, a szociális érzékenység fejlesztése

A közösségi szemlélet kialakítása

A környezet megóvásának fontossága

Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák

Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése

Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása

Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések

Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége

A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása

A hatékony önálló tanulásra nevelés

Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is

A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

## A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga

Néptánc

Folklórismeret

Művészeti záróvizsga

Néptánc

Tánctörténet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként, illetve párban - helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette
Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

## *TANTÁRGYAI*

### NÉPI JÁTÉK

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játékörőm megélése

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak kialakítása
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag
A játékműveltség felmérése
A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése
Az alapvető mozdulattípusok
Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes-táncos gyermekjátékok)
Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)



Irányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
Játékfüzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfüzéseket
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás- és játéktevékenység során
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ugrás és forgástechnika fejlesztése
- A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképesség fejlesztése
- A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása
- A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag
Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése
Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékismeret bővítése
Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)
Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
Irányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
Játékfüzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfüzéseket
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal
Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek
A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik

NÉPTÁNC

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték-ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játék központi szerepének megtartása
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok
Énekes-táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése
Táncgyakorlat:
- Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése
- Ugrós táncok előkészítése csoportos formában
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, továhaladó) csoportos formában
- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4-es lüktetés



Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései
Hagyományőrzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot
A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidézésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése
- A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése
- A csárdás mozgáselemeinek előkészítése
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása
- Ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok
Énekes-táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése Táncgyakorlat:
- Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
- A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)
- A Dunai táncdialektus eszközös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló)
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós-eszközös táncok
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya
Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Táncfolklorisztika: az ugrós tánctípus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánctípus főbb jellemzői
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok

Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot
A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, kőriv mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok
Énekes-táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör- és páros táncok előkészítése Táncgyakorlat:
- A Dunai táncdialektus ugrós-eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc bevezetése
- A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
Koreográfia: az ugrós-eszközös vagy a csárdás táncanyagából
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek,
Népi ének: a választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái, a csárdás jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere



Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények
A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését
A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánctípus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A körtáncok technikai előkészítése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, kőriv mentén haladás, lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)
Táncgyakorlat:
- A Dunai táncdialektus ugrós-eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése
- Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
Koreográfia: az ugrós-eszközös vagy a csárdás táncanyagából
Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztbanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4-es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus
Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugrást, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését

A tanuló legyen képes a tánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése
- A táncrend fogalmának kialakítása
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése
- A Dunai-dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése
- A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus

Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok

Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás



Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tánctípus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat

A tanuló legyen képes a tánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése
- Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése
- A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése
- A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése
- A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a dűvő és az esztam kíséret jellemzői, tánctípusok és kíséretmódok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánctípusok, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket

A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint
A tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit
A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat
A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat
A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során
A színpadi törvényszerűségeket.
A koreográfiák folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását
A táncalkalmaknak megfelelő magatartás- és viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes
Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékezetére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására
A megszerzett ismeretekről beszélni
A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat
A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is
A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra
A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra
A másság elfogadására, a csoporthagyományok kialakításában való aktivitásra
Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Néptánc
Csoportban 5-10 perc
Egyénenként illetve párban: 2-3 perc

A vizsga tartalma
Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása
Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják - a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból

A vizsga értékelése
- Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét



- Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás-ellentartás jelentőségének tudatosítása
- A forgás technikai megvalósítása a különböző lábfőrészeken
- Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánctípusonként
- A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncstílusok jellemző vonásainak megismertetése, a táncszók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése
- A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika
Tánctechnika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata
Táncgyakorlat:
- Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bővítése a helyi tanterv alapján
- Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon előkészített legényesre és forgós-forgatós párosra építve
- A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése
- A forgás és forgatás módozatainak megismertetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: ardeleana-kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnóták" szerkezete és jellemzői, aszimmetrikus lüktetés
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése, táncbéli kiáltások, táncszók
Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a táncház szerepe, az adatközlők megismerése
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken
- A páros forgás és forgatás technika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás- és ugrókészség fejlesztése
- A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
Táncgyakorlat:
Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tananyagának bővítése
A Dunai dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő táctípus anyaga
Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánchagyományok, szokások
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását
A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

9. évfolyam



Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken
- A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás- és ugrókészség fejlesztése
- A tánctételek funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
Táncgyakorlat:
- Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése
- A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő táctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz), az aszimmetrikus lüktetésű táncok kíséretmódja
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánchagyományok, szokások
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását
A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes tánctételek funkciójának megismertetése

- Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- Az egyéni tánestílus kialakítása, a táncok újraalkotása
- Az eredeti filmekről történő tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása
- A vizsgahelyzetre való felkészítés
- Az önálló ismeretszerzés ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat: az ismert táncrendek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: a Kárpát-medence táncai, tánckultúrája

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint

A táncdialektusok és tájegységek, tánctípusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit

A stílusjegyek, a színpadi törvényszerűségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban

A tanult koreográfiákat

A tanuló legyen képes

A testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemi identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánctípusnak megfelelően

A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc, 8-10 perc



A vizsga tartalma

- A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort
- A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál
- Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni
- A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánctípusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket

A vizsga értékelése

- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
- a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek

A tanulólétszámnak megfelelő, a tanulmányi versenyekhez és tanévzáró bemutatókhoz szükséges megfelelő népviseletek, lábbelik

FOLKLÓRISMERET

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi ritusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

**Alapfokú évfolyamok**

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A játék- és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Gyerekszületés, gyermekkor

- Jósló praktikák a gyermek születése előtt
- Komatál hagyománya

- Keresztelő
- A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
- Az anya avatása
- Munkára nevelés, gyermekmunka

A gyermekek játékalkalmai és táncalkalmai
- A munkavégzéshez kötődő játékalkalmak (libalegeltetés, kalákamunkák)
- A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
- A tánc tanulása
- Gyermeklakodalmas (a felnőttek világának - szokások, táncok, zenei kultúra - tanulása)
- A gyerekek táncalkalmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)

Az évkör ünnepei gyermekszemmel
- Szent Miklós napja
- Jézus születésének története
- Óévbúcsúztató és évkezdő szokások
- Szent Balázs napja, Balázsjárás
- Szent Gergely napja, Gergelyjárás
- Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai
- Pünkösdi királynéjárás

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék- és táncalkalmait

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során

Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom
- Munkavégzés a serdülő korban
- Legényavatás, leányavatás
- Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei
- Szokásjogok a paraszti társadalomban
- Leánynéző, háztűznéző, hozomány
- Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
- Lakodalmi előkészületek
- Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
- Lakodalmi szokások, ritusok



Legények és lányok játék- és táncalkalmai
- A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
- Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)
- Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
- Bálok időpontja, helyszíne, bálrendezés

Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban
- Luca kettős alakja
- Betlehemezés
- Farsangi szokások
- A nagyhét eseményei
- A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái
- Pünkösdi királyválasztás
- Májusfaállítás
- Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt- és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai
- Paraszti munka, munkaszervezés
- Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban
- Előjelek, jóslások, hiedelmek
- A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
- Virrasztás, temetés, siratás
- A halotti tor
- Fejfák, keresztek
- Mindenszentek napja
- Halottak napja, megemlékezés a halottakról

A házasok táncalkalmai
- Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom)
- Táncalkalmak a farsangban (házasok bálja, batyusbál)
- Asszonyok mulatságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)

- Férfiak mulatságai (pincézés, tejbemérés)

Felnőttek az évkör ünnepein
- Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
- A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők)
- Szent György napja
- Virágvasárnap
- A húsvéti ételek jelképrendszere
- Fehérvasárnap
- Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
- Szent István napja, új kenyér ünnepe
- Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
- Szent Mihály napja
- Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények
A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt- és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása
- A tananyagban meghatározott régi- és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzés valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag
Táncfolklorisztika
A régi táncréteg jellemzői

Körtáncok
- Középkori tánchagyomány, lánc- és körtáncok
- Énekes női körtáncok helye és szerepe a tánckultúrában

Eszközös pásztortáncok
- Kanásztánc, pásztortánc
- Pásztorbotoló, cigánybotoló

Ugrós-legényes tánctípus
- Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
- Erdélyi legényes táncok

Küzdő karakterű páros táncok
Forgós-forgatós páros táncok
- Reneszánsz tánchagyomány, forgós-forgatós páros táncok
- Lassú tempójú páros táncok



- Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
- Az új táncréteg jellemzői
- A reformkor tánckultúrája, a verbunk és csárdás kialakulása

Verbunk
- A szóló verbunk
- Szabályozott szerkezetű verbunkok

Csárdás
- A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
- Körcsárdás, hármas csárdás

A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői
- Dunai dialektus
- Tiszai dialektus
- Erdélyi dialektus
A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények
A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánctípusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázótörténetét
A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit

A tanuló legyen képes
A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér-idő összefüggéseinek felismerésére
A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására
Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben
A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni
Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Folklórismeret
Írásbeli: 30 perc
Szóbeli: 5 perc

A vizsga tartalma

- A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll
- Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Témakörök
Jeles napok
Munkavégző ünnepek
Az emberélet fordulói
Táncdialektusok
A régi és új táncréteg tánctípusai

A vizsga értékelése
Írásbeli vizsga
- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
- Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga
- A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése
- Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Néprajzi kézikönyvek, lexikonok
Néprajzi videó és/vagy DVD filmek

*TÁNCTÖRTÉNET*

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közönség fejlesztéséhez

**Továbbképző évfolyamok**

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
- A tánctörténet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
- Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység fejlesztése
- Más népek tánchagyományainak megismerésére, több táncműfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót



Tananyag
Tánctörténeti alapfogalmak: köznapi és művészi mozgás, közhasznú és művészi tánc
Az őskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok
Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánckultúra
A középkor tánckultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok
A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánckultúrája
A barokk kialakulás és hatása Európa művészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei
A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága
A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében
A balett megjelenése Magyarországon - „Eszterházy eszték"
A romantika hatása Európa táncéletére
A reformkori magyar „színpadi" táncművészet, paraszti táncok - Körmagyar
A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal

Követelmények
A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése
- A táncház-mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése
- Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése

Tananyag
Tánctörténeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a művészetben, a művészi mozgás fajtáinak esztétikája
A XX. század elejének táncművészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére
A XX. századi magyar mozdulatművészet megújítói
A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta, Csupajáték
Művészegyüttesek Magyarországon: Néphadsereg Központi Művészegyüttese - Honvéd Táncszínház (Szabó Iván),
Állami Népi Együttes (Rábai Miklós), SZOT - Budapest Táncegyüttes (Molnár István), BM Duna Művészegyüttes (Náfrádi László)
A táncházmozgalom kialakulása, hatása a mai táncművészetre
A koreográfusnemzedékek jelentősebb alkotói és kiemelkedő műveik a színpadi táncművészetben
A művész- és a jelentősebb amatőr együttesek napjaink magyar táncművészetében
A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei
A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez

Követelmények

A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
Az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket, a magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes:
Néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Tánctörténet
Írásbeli: 30 perc
Szóbeli: 5-10 perc

A vizsga tartalma
A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökből áll
Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmazza
- A szóbeli vizsgán a tanulókegy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról
Választható témakörök:
Az őskor táncművészete
A középkor jellemző táncformái
A reneszánsz és barokk kor táncélete
A romantika
A reformkor táncélete
A XX. század táncélete
Gyöngyösbokréta mozgalom
Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon
Hazánk jeles alkotói és műveik
A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése



Írásbeli vizsga
- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
- Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga
- A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
- Az összefüggések ismerete
- A szakmai kommunikáció fejlettsége
Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Tánctörténeti kézikönyvek, lexikonok
Tánctörténeti videó és/vagy DVD filmek

*NÉPZENEI ALAPISMERETEK*

A népzenei alapismeretek az alapfokú és továbbképző évfolyamokon választható tantárgy. Tanításának célja, hogy a néptánc tantárgyon belül elsajátított zenei ismeretek kibővítésével járuljon hozzá a tanulók népzenei neveléséhez. Mutasson rá a tánc a zene az ének egységére, összefüggéseire. Világítson rá a hangszeres népzene és a tánc összefüggéseire, nyújtson élményszerű ismereteket a jellegzetes népi hangszerekről, hangszer-együttesekről, zenekarokról. Segítse elő a komplex látásmód kialakulását, az elemző gondolkodást, az összefüggések felismerését. Nyújtson bővebb ismereteket a vokális népzene jellemzőiről, segítse elő a népi éneklési technika elsajátítását. A közösségi éneklés élménye és hangulata erősítse az összetartozás érzését. A tantárgy tanítása során a gyakorlati megközelítés, az élményszerzés dominál, amelynek eszközei a hangszerek bemutatása, zenehallgatás, zenefelismerés, bemutatás.

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az ének és tánc egységének felismertetése, a tánc közbeni éneklés követelményeinek megismertetése
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése, felismertetése
- Az éneklés közösségi élményének, örömének felfedezése, megélése

Tananyag
Negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok
A 2/4-es zenei lüktetés
D-r-m dallammagú népi játék dallamok, népdalok
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A választott dallamok csoportos megszólaltatása
Népi hangszerek: idiofon hangszerek

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit
A tanuló legyen képes a népdalok csoportos bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, a ritmusértékek, ritmusképletek gyakorlati alkalmazására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A népi éneklési technika kialakítása
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésre, hangsúlyainak érzékeltetése ének és tánc közben egyaránt
- A tánc közbeni éneklés kritériumainak, a dallamívek megformálási szabályainak megismertetése, megvalósítása a gyakorlat során. A karikázó dalok éneklésének fejlesztése, bővítése
- Az előéneklés szabályainak, az előénekeshez történő igazodás technikájának elsajátítása, fejlesztése
- A közösségi éneklés élményének, örömének felfedezése, nagyobb és kisebb létszámú csoportokban egyaránt

Tananyag
A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok
A 2/4-es zenei lüktetés
A dudaritmus
A kanásztánc ritmus
5-6 hangterjedelmű dallamok
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
A választott dallamok csoportos, kiscsoportos megszólaltatása
Az előénekes feladata és funkciói, a bekapcsolódás módja
Népi hangszerek: duda

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit
A tanuló legyen képes a népdalok csoportos, kiscsoportos bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, a tanult dal előéneklésére, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az előadásmód jellemző vonásainak, megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás technikájának megvalósítása
- A hangterjedelem növelése, a magabiztos dalkezdés megvalósítása
- Az intonációs készség és a zenei hallás, hangszín fejlesztése
- A hangképzési technika és a megfelelő légzéstechnika elsajátítása



- A népi éneklési technika fejlesztése
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag
A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok
A nyújtott és éles ritmus
A 4/4-es zenei lüktetés
A hangterjedelem növelés oktáv terjedelemig
A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok
A választott dallamok csoportos, kiscsoportos, egyéni megszólaltatása
Népi hangszerek: tekerő, klarinét

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszerek jellemzőit
A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belüli éneklésre, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az előadásmód jellemző vonásainak megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás szabályainak tudatosítása
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése
- A népi éneklési technika fejlesztése.
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika és a megfelelő hangszín kialakítása, a hangterjedelem növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag
A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok
A nyújtott és éles ritmus
A 4/4-es lüktetés
A hangterjedelem növelése oktávon túlra
A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül
A giusto előadásmód
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok
Népi hangszerek: hegedű, brácsa, bőgő
A dallamhangszerek, kísérő hangszerek, játékmód
Az esztam és dűvő kíséret

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, a giusto előadásmód jellemzőit, a hangszereket, kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen túl énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A zenei egységek érzékelésének elősegítése, zenei zárlatok és félzárlatok felismertetése
- A giusto és a parlando, rubato előadásmód jellegzetes vonásainak megismerése és alkalmazása
- A kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek vizsgálata
- A fokozatos tempónövelés, tempóváltás tudatos alkalmazása
- A népdalcsokor szerkesztési elveinek megismertetése
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika, megfelelő légzéstechnika kialakítása, a hangterjedelem és az éneklési kedv növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló éneklés ösztönzése

Tananyag
A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok
A periódus, zárlat, félzárlat
A hangterjedelem növelése oktávon túlra
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok
Népi hangszerek: cimbalom, citera, tambura
A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánctípusok szerint

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódus fogalmát, a giusto előadásmódot, a hangszereket, kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánctípus hallás utáni felismerésére és azonosítására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A vokális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek megismertetése
- A dallam díszítéstechnika fejlesztése
- Az ismeretek szintetizálásának elősegítése
- A hangszeres népzene és a tánctípusok összefüggéseinek feltárása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag
A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok
A szinkópa
Az aszimmetrikus zenei lüktetés



Az 5/8-os lüktetésrend
A periódus, a pontszerkezet
A parlando, rubato és a giusto előadásmód
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok
A hangszerek, hangszer-együttesek, zenekari felállások tájegységek szerint
A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánctípusok szerint
Zenefelismerés

Követelmények
A tanuló ismerje az emberi hang sajátosságait a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódust, a különböző előadásmódokat, a hangszereket, a kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánctípus hallás utáni felismerésére, azonosítására. Az eddig tanult ismeretek összegzésére, a tananyag összefüggéseinek felismerésére.

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- Az aszimmetrikus zenei lüktetés felismerése, jellemzőinek azonosítása
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése. A népzenei kiadványok népszerűsítése
- A stílusismeret, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag
A „jaj-nóták" jellemzői
Az aszimmetrikus lüktetés
Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika
Táncszók, csujogatások
Az periódus és a tánc összefüggései
A sánta dűvő kíséret
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők

Követelmények
A tanult népdalok szöveg és dallamismerete, csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatása, díszítése, a táncszók ismerete, gyakorlati alkalmazása

A tanuló legyen képes a „jaj-nóták" felismerésére, éneklésre, a jellegzetes erdélyi hangszerek, a táncdallamok és tánctípus és kíséretmódok felismerésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- A tánc közbeni éneklés és csujogatás készségszintű ismeretének kialakítása
- A szólóéneklés közönség előtti megvalósítása
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjának megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag
A szinkópás ritmusok az erdélyi népzenében
Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika
Táncszók, csujogatások tájegységnek megfelelően
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően)
A siratók és keservesek jellemzői
Táji dialektusokra jellemző hangszertársulások
Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, a díszítéseket, a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását
A tanuló legyen képes az önálló, közönség előtti éneklésre, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánctípus felismerésére

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tánc közbeni énekléstechnikájának fejlesztése
- Egyéni előadói képességek fejlesztése
- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjának megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag
A szinkópás ritmusok az erdélyi népzenében
Táncszók, csujogatások tájegységnek megfelelően
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően)
Jellegzetes hangszerek: moldvai furulya, dob, koboz, doromb, hangszer-együttesek: hegedű, koboz, dob



Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, díszítését, a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását
A tanuló legyen képes az önálló, közönség előtti éneklésre, a zenekisérettel együtt énekelni, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánctípus felismerésére és azonosítására, a csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatásra

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A vokális és instrumentális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek, a díszítési módoknak, a hangszeres népzene jellemzőinek képességfejlesztése
- A hangszeres népzene és a tánctípusok összefüggéseinek felismertetése
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése

Tananyag
A vokális és instrumentális népzene jellemzőinek összefoglalása, rendszerezése
A tanult népdalok ismétlése, gyakorlása
A tanult éneklési technikák gyakorlása
Hangszerfelismerés
Tánczene felismerés (tájegység, típus)
Az adatközlők életútja
Neves gyűjtők: Kodály Zoltán, Bartók Béla, Lajtha László, Kallós Zoltán

Követelmények
A tanuló ismerje a néptánc tantárgyon belül választott és a helyi tantervben meghatározott táncokhoz kötődő népdalokat, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, az adott tájegység jellemző hangszereit, hangszer-együtteseit, zenekari felállásait, a periódus fogalmát, jellemzőit és összefüggéseit a táncokkal, a „jaj-nóta", sirató és keserves fogalmát, ismert adatközlők, gyűjtők életútját
A tanuló legyen képes a tanult népdalok memoriter éneklésére önállóan, a tanult díszítési technikák alkalmazására, alkalmazkodni a csoport hangszínéhez, hangmagasságához, a tanult hangszerek, kíséretmódok felismerésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla, vagy flipchart
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Népzenei kézikönyvek, lexikonok, kották
Népzenei hangfelvételek, videó és/vagy DVD filmek

TÁNCJELÍRÁS-OLVASÁS

A képzés járuljon hozzá a mozdulatok tudatos időbeli, (ritmikai) térbeli, (plasztikai) erőfokbeli (dinamikai) elemzéséhez, a testtudat, a mozgáskoordináció kialakításához, a magyar néptánc táncjelírással közölt folyamatainak megismeréséhez, egyszerű motívumok, motívumsorok lejegyzéséhez.

**Továbbképző évfolyamok**

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika), összefüggéseinek feltárása
- A mozdulattípusok három leggyakoribb fajtája (lépés, ugrás, gesztusok) valamint a helyzettípusok fogalmának értelmezése
- A mozdulatok elemzésének módjának, a táncjelírás alapfogalmainak (vonalrendszer, irányok) rögzítése, a tanult mozdulat- és helyzettípusok jelölési rendszerének megismertetése
- A mozdulatanalizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér-, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag
A tánc tagolódása: fázis, motívum, motívumfűzés
A mozdulatelemezés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika) és azok összefüggései
A táncjelírás alapfogalmai (vonalrendszer, irányok) és alkalmazásuk
A mozdulat típusai (lépés, súlyt hordó láb mozgása, gesztus, ugrás) és jelölése
A helyzet típusai (testpozíció-állás, súlytalan testrészek mozdulatlansága, szünet a testben, térben, helyen) és jelölésük
A táncjelírásban használt kiegészítő jelek (távolság csökkentés, növelés, földhöz közeli lábmozdulatok, kis térdhajlítás, feszítés, a lábfej részei, dinamikai jelek, pozíciójelek, forgatás jele) és alkalmazásuk

Követelmények
A tanuló ismerje a mozdulatelemzés alaptényezőit, a tanult mozdulat és helyzettípusokat, a táncjelírás vonalrendszerét és jeleit
A tanuló legyen képes a frontirányok felismerésére és helyes használatára, a gesztusirányok egzakt módon való meghatározására, a motívumok ritmusának pontos eltapsolására, a motívumokban szereplő mozdulattípusok felismerésére, az egyszerű motívumok, folyamatok pontos leolvasására és előadására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A további mozdulattípusok: forgások, forgatások, keringés fogalmának, jelrendszerének értelmezése
- A mozdulatelemzéshez szükséges kiegészítő fogalmak: páros viszony, fogások, táncos-eszköz viszonyának rögzítése
- A mozdulatelemzésnél tanultak lejegyzése táncjelírással
- A mozdulatanalizáló és szintetizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag
A mozdulat további típusai (forgás, forgatás, keringés) jelölése és olvasása
Kiegészítő fogalmak (páros viszony, fogások, táncos-eszköz viszonya) jelölése és olvasása
Táncjelírásnál használt kiegészítő jelek (testrészek, ízületek) jelölése és olvasása

Követelmények
A tanuló ismerje a helyzet- és mozdulattípusokat és azok jelölését a vonalrendszerben



A tanuló legyen képes a különböző tánctípusok motívumainak helyes leolvasására, stílusos előadására, a csapásoló és eszközös motívumok pontos interpretálására, egy motívumsor leolvasására, folyamatos előadására
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla, vagy flipchart
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Kézikönyvek, lexikonok

## SZÍNMŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI ÁG

## AZ ALAPFOKÚ SZÍNMŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés - figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait - lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi mindkét területen
- A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
- Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történő alkalmazására
- Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
- Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását
- Drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését
- Színházi (bábszínházi) előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését

A színművészet területén különösen
- Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
- Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
- A színházi-drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A bábművészet területén különösen
- Változatos bábos tevékenységformákban való részvételt;
- Az alapvető bábszínpadi technikák megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban;
- A bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábszínházi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;
- Bábjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

**Tanszakok és tantárgyak**

Színjáték tanszak
Főtárgy: dráma és színjáték
Kötelezően választható tantárgyak:
beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)
mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)
zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)
színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)
Választható tantárgyak: a színjáték és bábjáték tanszak bármelyik tantárgya

Bábjáték tanszak
Főtárgy: bábjáték
Kötelezően választható tantárgyak:
bábkészítés (1. alapfokú évfolyamtól)
beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)
mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)
zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)
színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)
Választható tantárgyak: a bábjáték és színjáték tanszak bármelyik tantárgya

Óraterv
Színjáték tanszak

| Tantárgy | Évfolyamok | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Előképző | | Alapfok | | | | | | Továbbképző | | | |
| | 1. | 2. | 1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | 8. | 9. | 10. |
| Főtárgy | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Kötelezően választható tantárgyak | | | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Választható tantárgyak | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Összes óra | 2-4 | 2-4 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 |

Óraterv
Bábjáték tanszak

| Tantárgy | Évfolyamok | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Előképző | | Alapfok | | | | | | Továbbképző | | | |
| | 1. | 2. | 1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | 8. | 9. | 10. |
| Főtárgy | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Kötelezően választható tantárgyak | | | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Választható tantárgyak | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Összes óra | 2-4 | 2-4 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 |

A fenti táblázatok Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, m
a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges idő
utalnak.



A tanszak kötelezően előírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

Ha az intézmény az ajánlott minimális heti összóraszámot biztosítja, akkor az ezen felül tanított választható tantárgyakat heti 0,5 órában is oktathatja.

A dráma és színjáték tantárgy heti óraszáma a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1-1 órában önálló tantárgyként oktatja az iskola.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A SZÍNMŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

**Kiemelt kompetenciák a színművészet területén**

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák
Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása
Drámai/színházi konvenciók alkalmazása
Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése
A színházi műfajok felismerése
A szöveg- és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása
Drámai szövegek értő - színészi szempontokat figyelembe vevő - olvasása
Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása
Színházi improvizáció
Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel
Előadásban (játékban) szerepek megformálása
A rendezői instrukciók mentén végzett munka
Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során
Színházi előadások elemzése, értékelése

Személyes kompetenciák
Önállóság
Döntésképesség
Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
Mozgáskoordináció
Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák
Kapcsolatteremtő készség
Kezdeményezőkészség
Empatikus készség
Tolerancia
Kommunikációs rugalmasság
Adekvát metakommunikáció
Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák
Kreativitás, ötletgazdagság
Problémamegoldás
Figyelem összpontosítás
Helyzetfelismerés
Kritikus gondolkodás

**Kiemelt kompetenciák a bábművészet területén**

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák
Bábszínházi alapfogalmak/szakkifejezések megismerése, alkalmazása
Az animáció útján történő kifejezés sajátosságainak megismerése, alkalmazása
A főbb báb- és színpadtechnikák elméletének és gyakorlatának megismerése
A bábjáték kultúrtörténeti szerepének, tradícióinak megismerése
A darab-, szerep- és előadáselemzés szempontjainak megismerése, alkalmazása
A bábjátékos tevékenység összetevőinek, azok egymásra épülésének megismerése, alkalmazása
A rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbség felismerése, alkalmazás lehetőségeik megtapasztalásai különböző játékstílusok felismerése
A társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségeinek megtapasztalása
A bábszínház működési struktúrájának megismerése
A bábjáték alkotófázisaiban való részvétel
A partnerekkel való alkotó együttműködés
A színpadi szituációnak megfelelő improvizáció
A bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerése és alkalmazása
Egy-egy bábtechnika és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek felismerése
Egy-egy téma bábtechnikai és színpadtechnikai lehetőségeinek felismerése, alkalmazása
Önálló feladatmegoldás esetén témaválasztásának és a technikai megoldásának indokolása megvalósítása (tanári segítséggel)
Tanári/rendezői instrukciók fogadása
Jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszása és reprodukálása
Különféle szerepek megformálása
Előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunka elvégzése

Személyes kompetenciák
Kézügyesség
Önállóság
Döntésképesség
Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
Mozgáskoordináció
Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák
Kapcsolatteremtő készség
Kezdeményezőkészség
Empatikus készség
Tolerancia
Kommunikációs rugalmasság
Adekvát metakommunikáció
Konfliktusmegoldó készség



Módszerkompetenciák
Új ötletek, megoldások kipróbálása
Gyakorlatias feladatértelmezés
Kreativitás, ötletgazdagság
Problémamegoldás
Figyelem összpontosítás
Helyzetfelismerés
Kritikus gondolkodás

## A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

**A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei**

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

**Vizsga tantárgyak**
Színjáték tanszak
A művészeti alapvizsga tantárgyai:
dráma és színjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
beszéd és vers
mozgás és tánc
zene és ének
színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai:
dráma és színjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
beszéd és vers
mozgás és tánc
zene és ének
színházismeret

Bábjáték tanszak
A művészeti alapvizsga tantárgyai:
bábjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
bábkészítés
beszéd és vers
mozgás és tánc

zene és ének
színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai:
bábjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
bábkészítés
beszéd és vers
mozgás és tánc
zene és ének
színházismeret

Színjáték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

## SZÍNJÁTÉK TANSZAK

DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet - ezen belül is elsősorban a színjáték - iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességek fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.



A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömén keresztül érjük el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulótársaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a csoportos játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes-táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket

Fejlessze a tanulók
- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzóképességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat
- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag
Bemelegítő mozgásos játékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló- és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mímes játékok tanári narrációra
- Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelőjátékok
- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok
- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok
- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre késztető játékok

Utánzó játékok
- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok
- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok
- Népi gyermekjátékok
- Énekes-táncos játékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok
- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások
- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködés (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepb szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókák gyerekdalokat, énekes-táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egy

Legyenek képesek
- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pont érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való akt részvételre
- legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre



2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a csoportos improvizációs játékörömét
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók
- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzóképességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- kifejezőkészségét
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat
- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mímes játékok tanári narrációra

Érzékelőjátékok
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Színkompozíciók összehasonlítása
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás különböző térformákban
- Futások irányváltoztatással

- Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok
- Beszédre késztető játékok
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok
- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok
- Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok
- Népi gyermekjátékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások
- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan - tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek
- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok



Ismertesse meg a tanulókkal
- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók
- együttműködő képességét
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl. váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatokban térérzék-fejlesztés körjátékok, lánc-típusú népi játékok
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba" felfújása, leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas-mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása

- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- Szavak, rövid mondat párok játékos variálása
- Játékos hangerő-gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése" szavak, szólamok ismételgető ejtésével
- Szájról olvasás - kezdetben hangok, majd szavak
- Szólánccok pontos hangzó- és szóvégejtéssel
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok
- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok
- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
- Térkitöltő gyakorlatok
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus- és mozgásváltással

Dramatikus játékok
- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások
- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyülés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek
- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre



2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat
- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékra
- önálló dramatizálásra

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály - típusú játékok)

Lazító gyakorlatok
- Feszítés-lazítás fekve, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása" kilégzés közben

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése
- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40-50 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás

- Hangok próbálgatása az erős érzelmi-indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Versek ütemezése kötött mozgással
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok
- Játékok számokkal
- Kérdés-felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok
- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások
- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, világ konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok
- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek
- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására



- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív szerepjátékra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát
- az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók
- légzéskapacitását
- térhez igazodó beszédét
- artikulációs képességét
- empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét
- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat
- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözéses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
- Testrész-vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlat
- A be- és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50-60 szótag)
- Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó hangerő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- A kérdezés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
- A kérdezés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok
- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok
- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok
- Szituációs játékok vázlat megadásával
- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok
- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön- és társismereti játékok
- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
- Egyszerű visszajelzésekre építőjátékok

Komplex drámafoglalkozások
- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum-színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történésekben
Legyenek képesek
- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára



- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók
- légzéskapacitását
- kifejező beszédét
- testkontrollját
- elemző gondolkodási képességét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét
Ösztönözze a tanulókat
- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- kritikus és önkritikus gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy-egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy-egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Futásos és kikerüléses gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrészvezetéses futások

- Egyensúly-játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
- Lazítógyakorlat
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Légzéskapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60-70 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása
- Hangsúlygyakorlat
- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok
- Vakvezetéses gyakorlatok

Improvizációs játékok
- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra
- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások
- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok
- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
- Rögzített kisesoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyé módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait



Legyenek képesek
- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók
- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását
- elemző gondolkodási képességét
- kritikai és önkritikai képességét
- előadói képességeit
- improvizációs képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- önálló döntéshozatalra
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetéses gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok

- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat
- Szinkronizálás
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
- Az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

Fantáziajátékok
- Irodalmi művek „új címe"
- Képzőművészeti alkotások „előzménye"
- Kevéssé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok
- Döléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok
- Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk
- Rögtönzés zenei effektek beépítésével
- Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások
- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanul konvenciók alkalmazásával)

Ön- és társismereti játékok
- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon ilyennek látlak)

Színjátékos gyakorlatok
- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit
Legyenek képesek
- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére



- a beszédfolyamat részeinek tudatos irányítására
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre" és a monológ technikai alapjait
Fejlessze a tanulók
- színházi fogékonyságát
- kritikai és önkritikai képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát
Ösztönözze a tanulókat
- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Lassított mozgás (különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő-gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása

- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly- és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek
- Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
- A „félre" technikája
- Monológ

Színjátékos gyakorlatok
- Különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék") alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára
- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy Rövid előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre" és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek
- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

**Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát



- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- azokat a dramatikus technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek
- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
- személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
- pontos és érzékletes szerepjátékra társaival és egyénileg
- a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
- saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai - szöveg megjelenítésének előkészítésében
- társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Dráma és színjáték
improvizáció 2-3 perc színpadi produkció
- jelenet 3-5 perc
vagy
- előadás 15 perc

A vizsga tartalma
A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
Improvizáció
Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2-3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat.
Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).
A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2-3 fős jelenet/csoportos előadás vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése
- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrítés képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
- Színpadi produkció
- A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
- Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Figyelem, koncentráció
- Színpadi jelenlét
- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
- az intenzitás fogalmát
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállás, váltás gyakorlatát
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait", a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és -zárás szerepét, fontosságát

Fejlessze a tanulók
- koncentrációját
- kezdeményezőkészségét
- megfigyelőkészségét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
- arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
- együttműködési készségét



Ösztönözze a tanulókat
- az együttműködésre, a társak játé kából való építkezésre
- közösségi alkotásra
- diákszínjátszó előadások megtekintésére
- drámai művek olvasására
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra
- színházi előadások megtekintésére felvételről

Tananyag
Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki-ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő- és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot.
Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.

Szabályjátékok
- Ismerkedő játékok
- Csoportépítő játékok
- Önismereti játékok
- Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
- Bizalomjátékok
- Agressziólevezető gyakorlatok
- Feloldó, felszabadító gyakorlatok
- Fantáziajátékok

Szobrok, állóképek
- Egyéni szobrok
- Páros szobrok
- Csoportos állóképek (pl. szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai - két- és háromszereplős állóképek)
- Történetmesélés állóképekkel
- Drámai tartalmú állóképek (tablók)

Szabályokhoz kötött szituációs játékok
- Szinkronjátékok
- Hotelportás
- Ismételd a mozdulatot
- Lavina
- Stoppos játékok

Hangjátékok
- Történetmesélés hangokkal
- Atmoszférateremtés hangokkal

- Hangjátékok helyzetre, témára

Spontán improvizációk
- Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
- Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)

Etűdök
- Etűdök szöveg nélkül
- Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel
- Etűdök tárgyak használatával
- Etűdök megadott szövegre
- Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
- Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
- A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont-technika
- Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
- Etűdsorozatok szerkesztési elvei
- Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

Mozgásgyakorlatok
- Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
- Lépés- és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
- A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelés (90-100 szótag)
- Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
- Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl. kötött mozgássor végrehajtása közben)
- Hanggyakorlatok
- A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
- A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
- Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
- Artikulációs gyakorlatok
- A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
- Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
- Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
- Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
- Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
- Hangsúlygyakorlatok
- Az értelmi-, érzelmi hangsúly tanulmányozása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit



- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállás, váltás eljárásait, hatását
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait", a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy elősegítő megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és -zárás szerepét, fontosságát

Legyenek képesek
- a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
- gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
- saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
- alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
- csendben figyelni társaik játékát
- a kollektív alkotás „játékszabályait", a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
- a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében
- a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
- a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt
- a történetmesélés színházi lehetőségeit
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait", morálját
- a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát

Fejlessze a tanulók
- képességét a koncentrált állapot megtartására
- a befelé figyelési képességét
- a helyes önértékelését, önkritikáját
- az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
- a vitakészségét, az érvelés kultúráját
- az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
- a nyitottságát, empátiáját
- a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt

Ösztönözze a tanulókat
- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra, azok bemutatására
- diákszínjátszó előadások, fesztiválok megtekintésére
- színházi előadások megtekintésére

- a színházi portálok figyelemmel követésére
- a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére

Tananyag

A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kóruse megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok
- Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
- Ön- és társismereti játékok
- A bizalomgyakorlatok összetett változatai

Improvizációk típusfigurákkal
- A lélektani típusok a hétköznapokban, típusfigurák megfigyelése
- Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
- Egyéni típusfigura-tanulmányok
- Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
- Típusfigurák típushelyzetei

Színjátékos eszközök fejlesztése
- A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
- A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
- A váltás technikái
- Kórusgyakorlatok
- Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai

Etűdök, improvizációk
- Csoportos improvizációk
- Etűdök típusfigurákkal
- Etűdök tipikus élethelyzetekkel
- Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
- Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
- Etűdsor adott figurákra
- Jelenet építése

Drámaórák
- A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
- A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka

Mozgásgyakorlatok
- Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
- Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok



- Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb 100-110 szótag
- Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
- Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok
- A lágy/meleg hangvétel; a kemény/hideg hangvétel; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
- Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
- Artikulációs gyakorlatok
- A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
- Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- A beszédtempótól, hangerőtől és -színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
- A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
- Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
- Az érzelmek hangsúlyai
- A szórend és a hangsúly kapcsolata

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
- a történetmesélés színházi eszköztárát
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait", morálját

Legyenek képesek
- alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
- a színészi váltás alaptechnikáinak alkalmazására
- egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
- személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
- a kontextust figyelembe véve rögtönözni
- instrukciókat az improvizációba építeni
- különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
- ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
- jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
- a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- a realista-naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét

- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan - „eszköztelen játék", ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- az elmélyítés technikáit (figurák előélete, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
- szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
- a drámai dialógus sajátosságait
- az egyszerű státusjátékokat

Fejlessze a tanulók
- képességeit az érzetek felidézése terén
- verbális kifejezőerejét
- érzékenységét
- toleranciáját
- konfliktuskezelő képességét
- megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során

Ösztönözze a tanulókat
- önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során
- a diákszínjátszás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
- jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételről
- az ismertebb színházi folyóiratok olvasására

Tananyag

A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk- tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival - mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.

A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista-naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.

A típusfigurák egyénítése improvizációkban
Típusfigurák atipikus helyzetben
Egyéni jellemrajz-tanulmányok
Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével
Jellem változását ábrázoló etűdsor
Etűdök a figura „hátterének" kidolgozására
A realista-naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete
A drámai feszültség növelésének technikái
Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása
Az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái
A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei



A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan - „eszköztelen játék")
„belülről kifelé": az érzetektől a kifejezésig
„kívülről befelé": a cselekvéstől az érzetekig, állapotig
A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei
A kellékhasználat gyakorlatai
Etűdök kellékekkel
A jelmez figurateremtő jelentősége
Színjáték jelmezben
Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben
A drámai dialógus természete
Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira
Emberi taktikák és stratégiák: fórum-színház
Egyszerűbb státuszjátékok

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan - „eszköztelen játék", ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- a drámai feszültség növelésének technikáit
- egy-egy jelenet lélektani hátterének jelentőségét
- a realista-naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- a drámai dialógus sajátosságait

Legyenek képesek
- egyszerűbb státusjátékokat játszani
- a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
- önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
- kelléket használva improvizálni
- jelmezben improvizálni
- hitelességre törekedve játszani
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
- emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
- típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a stilizáció eljárásait
- szimbolikus ábrázolás eljárásait
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
- a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)

- a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
- a státuszok jelentőségét
- a különböző státuszjeleket

Fejlessze a tanulók
- közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit
- szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
- szerepformálási képességeit
- a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét

Ösztönözze a tanulókat
- rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)
- a diákszínjátszás és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- színházi irodalom és szaksajtó olvasására
- az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására
- legalább egy - a tanultak elsajátítását segítő - színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére

Tananyag

A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.

A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.

A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

Szabályjátékok
Ön- és társismereti játékok („helyem a csoportban")
Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok
Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében
Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz"-játékok, státuszok váltogatása
Etűdök különböző stílusokban - stílusgyakorlatok
A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban
Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával
A színész játéka - amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep
Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)
A vokális kifejező eszközök színpadi használata
Etűdök zenei motívumok alapján
A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl. emberi és zenei hang, zörej)



A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag)
A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a státusz jelentőségét
- a különböző státuszjeleket
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
- a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit

Legyenek képesek
- a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
- a kifejezés érdekében az „eszköztelen" színpadi létezéstől az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
- több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
- különböző státuszú figurák megformálására
- jeleneten belül státuszt módosítani
- jellemfejlődés alapszintű bemutatására
- társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
- az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
- ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
- egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
- a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
- a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit

Legyenek képesek
- koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
- a színjátékot, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
- színházi improvizációra
- az improvizációk elemzésére, értékelésére
- egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására
- rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Dráma és színjáték
improvizáció 3-5 perc
színpadi produkció
- jelenet 5-7 perc
vagy
- előadás 15-30 perc

A vizsga tartalma
A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
Improvizáció
Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak - a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő - legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciókalapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2-3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

A vizsga értékelése
- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság - reakció váratlan történésekre)
- Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek - gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás -egysége)
- Figyelem, koncentráció
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
- A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- Az improvizáció „dramaturgiája" (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
- Atmoszféráteremtés
- Színjátszói kifejezőeszközök, intenzitás
- Fantázia, ötletesség, humor
- Színpadi produkció (előadás, jelenet)



- Koncentráció, figyelem
- Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, életélmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- A játék intenzitása
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
- Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
- Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
- Feszültségteremtés
- Atmoszféráteremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

**A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök**

Színpad vagy dobogók
Egészalakos tükör
Ritmus- és dallamhangszerek
CD-lejátszó vagy magnó
Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó
Videokamera
Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)
A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k
Tornaszőnyeg

*BÁBJÁTÉK TANSZAK*

BÁBJÁTÉK

A tantárgy célja, hogy a tanulók a bábjátékot, mint komplex művészeti kifejezési formát élményszerűen, elsősorban játékba ágyazottan ismerjék meg. A képzés feladata, hogy biztosítson lehetőséget az önkifejezésre, a tanulók által elkészített egyszerűbb kivitelezésű bábok használatára, képességeik szerint nagyobb technikai tudást igénylő bábtechnikák megismerésére és alkalmazására, a megszerzett ismeretek bővítésére és a kialakított készségek továbbfejlesztésére. Biztosítson lehetőséget, továbbá csoportos produkciók létrehozására és bemutatására, de a kísérletezést szolgáló tevékenységformákra is.

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a kapcsolatteremtés lehetőségeit hangok, mozgás által
- a természetes és mesterséges környezet formai gazdagságát
- saját testi adottságainak lehetőségeit a bábjátékban

- a természetes és a mesterséges világ tárgyaival való játék különböző lehetőségeit
- az ember alkotta tárgyak funkcióinak sokféleségét, a tárgyak formai gazdagságát
- a csoportos játék szabályait
- a tárgyaknak játék során a megszokottól eltérő funkcióba helyezését
- a tárgyak játék során történő átalakításának lehetőségét
- egy tárgy mozgás, mozgatás általi életre keltésének lehetőségét
- a nyitott és zárt terek közötti különbséget

Fejlessze a tanulók
- csoportos megszólalásának képességét
- az egyénnek a csoporttal való együttműködési képességét
- egyéni megszólalásának képességét
- érzékelésének és megfigyelésének képességét
- szerepek iránti érzékenységét
- finom motoros képességét
- tárgyalkotó és tárgyátalakító képességét

Ösztönözze a tanulókat
- csoportos játékra
- a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- környezetük és saját adottságaik megfigyelésére
- a testbeszéd megfigyelésére
- élőlények jellemző mozgásának megfigyelésére, annak ujjakkal, kézzel történő felidézésre (pl. fű, virágok, fa, hangya, pók, kígyó)
- saját mozdulatainak összehangolására
- egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre
- tárgygyűjtemény kialakítására
- rövid, egyszerű történet megjelenítésére kézjátékkal, párban
- csoportos bábjátékban való részvételre

Tananyag

A közvetlenül körülöttünk létező épített-világ és Én
- Előttem, mögöttem, jobbra, balra, lent, fent - térirányok a teremben, tájékozódás és tárgyak felismerése csukott szemmel
- Testem (pl. külsőm, belsőm)
- Hangom (pl. természetes és elváltoztatott, beszéd és ének)
- Ritmusaim (pl. a természet ritmusai és én, testem ritmusai)
- Mozgások (pl. rám jellemző mozdulatok, testem adottságaiból fakadó mozdulatok, mozdulatlanság és gyorsaság általam, bennem, körülöttem)
- Egyszerű utánzó mozgások ujjakkal, kézzel, testtel
- A képmutogató játékok: a kép és én, önarckép (saját festmény), teljesalakú kép (fotó) alapján rövid történet magamról

A közvetlenül körülöttünk létező épített-világ és Mi
- Én és Te, páros- és utánzó-, tükörjátékok ujjakkal, kézzel, mimikával, testtel
- Egyszerű történet eljátszása párban, a szereplők fő jellemzőit (mozgás, forma) utánzó kézjátékkal
- Én és a Többiek, csoportos helyzetgyakorlatok, a csoport által kialakított ritmusok, mozgások, mozdulatok „színháza" (ehhez népi gyermekmondókák, gyermekdalok, csúfolók, kiszámolók akár egy-egy népszokás ünnepköréhez készített szerkesztett vázlat alapján)
- Csoportos játék tárgyhasználattal

A közvetlenül körülöttünk létező épített-világ és tárgyainak felfedezése



- Tárgygyűjtemény kialakítása a közvetlen környezetünk tárgyaiból
- Nyitott és zárt terek kialakítása a tanteremben testünkkel és bútorokkal, tárgyakkal, ezekben rövid történetek eljátszása

A közvetlenül körülöttünk tárgyak felruházása többletjelentéssel
- Vonulós gyermekjátékok, ahol a tárgyhasználat természetes, és tárgy nélkül nem megvalósítható
- Tárgyhasználatot igénylő népi gyermekjátékok

Bábos játék
- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása tárgyhasználattal
- Gyerekversek feldolgozása tárgyhasználattal
- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tárgyhasználattal, tanári közreműködéssel

Követelmények

A tanulók ismerjék
- saját testi adottságaik lehetőségeit a bábjátékban
- a természetes és a mesterséges világ tárgyaival való játék különböző lehetőségeit
- a tárgyaknak játék során a megszokottól eltérő funkcióba helyezésének lehetőségét
- a tárgyak játék során történő átalakításának lehetőségét
- egy tárgy mozgás, mozgatás általi életre keltésének lehetőségét
- a nyitott és zárt terek közötti különbséget

Legyenek képesek
- önmaguk és környezetük megfigyelésére
- élőlények jellemző mozgásának megfigyelésére, annak ujjakkal, kézzel történő felidézésre
- saját mozdulataik összehangolására
- egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre
- rövid, egyszerű történet megjelenítésére kézjátékkal, párban
- egyéni és csoportos megszólalásra
- kapcsolatteremtésre hangok, mozgás által
- csoportos játékra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a tér irányait, az ebben való tájékozódás módjait
- a tér átalakításának következtében létrejövő tartalmi változásait, ezek összefüggését
- a tér benépesítésének lehetőségeit
- a tárgyakkal alkotott mesei tér belső szabályait,
- a hangok, a hangokat adó tárgyak, ritmus hangszerek fajtáit, az ezekkel való játék különböző lehetőségeit
- a termésekből való figurák kialakításának módjait
- a tárggyal való és az élőszereplős játék közötti különbséget
- a leggyakrabban előforduló mesei figurákat és azok változatos megjelenítési lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- fantáziáját
- figyelmét
- megfigyelőképességét
- önismeretét
- gesztusnyelvi kifejezőképességét

- verbális kifejezőkészségét
- kapcsolatteremtő és együttműködő képességét
- térbeli tájékozódását, térhasználatát
- finommotoros kézmozgását
- tárgyalkotó képességét
- instrukciókövető képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a testbeszéd megfigyelésére, gyakorlására
- mesei helyzetek tárgyakkal való eljátszására
- a mese folyamatának követésére, annak önálló alakítására
- szerepjátékokban minél több szerep kipróbálására
- a mesei szerepekhez tárgyak, jelzések kialakítására
- csoportos bábjátékban való részvételre

Tananyag

A közvetlenül körülöttünk létező természeti világ és Mi
- Előttünk, mögöttünk, jobbra, balra, lent, fent-térirányok felfedezése
- A tér határainak tágítása a tárgygyűjtemény felhasználásával
- A természet hangjainak megfigyelése
- Hangkeltés a természetben talált tárgyakkal
- Termések, gyökerek, zöldségek, virágok, ágak, kövek, madártollak, szálas anyagok gyűjtése, figurák létrehozása

A közvetlenül körülöttünk létező természetes és a mesterséges tárgyak tudatos összekeverése
- Legkedvesebb tárgyam, kabalám, játéktárgyam bemutatása (pl. Miért és mióta kedves? Mi az eredeti funkciója? Mit lehet még vele tenni? Át lehet-e alakítani valami mássá?)
- A gyűjtött terményeink és kedves tárgyaink közös térbe helyezése
- A közös térbe helyezett tárgyakról saját történetek kialakítása, a történet egyes részeinek megelevenítése
- Termények és tárgyak egyszerű technológiával történő átalakítása
- Az egyszerű technológiával átalakított termények és tárgyak megmozgatása, szerepbe hozása

Típusok és karakterek megjelenítése tárgyakkal
- A leggyakrabban előforduló mesefigurák megjelenítése a tárgygyűjtemény tárgyaival
- A megjelenítés lehetőségeinek keresése (sémák és saját utak)

Bábos játék
- A tárgygyűjtemény elemeivel játszott saját történetek fejlesztése, összefűzése
- Mesei figurák szituációba helyezése
- A mesék csodás erővel rendelkező tárgyainak megjelenítése a tárgygyűjtemény elemeivel
- A szituációk történetté fűzése
- A szituációk és a történet térbe helyezése

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a tér irányait
- a tér átalakításának és használatának változatos lehetőségeit
- a tárgyakkal történő hangkeltés lehetőségeit a termés- vagy terményfigurák készítésének lehetőségeit
- a leggyakrabban előforduló mesei figurákat és azok változatos megjelenítési lehetőségeit

Legyenek képesek



- csoportos térkialakításra
- tanári instrukciók követésére
- a mese folyamatának követésére
- történetalkotásra
- mesei szerepekhez tárgyak, jelzések kialakítására, azok használatára
- a játékban a tárgyak helyének, funkciójának felismerésére
- mesei helyzetek tárgyakkal való eljátszására
- terménybábok készítésére, játékba helyezésére

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének egyes módjait
- a karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)
- a bábos játék szabad térben lehetséges módjait
- néphagyományunk egyes mágikus elemeit
- a szertartás (rítus) fogalmát
- rítusaink, népszokásaink bábos elemeit, eszközeit és ezek használatának módjait, funkcióváltásait
- a szertartásmester szerepét (pl. mint vőfély, mint öreg pásztor, mint farsangi alakoskodó)
- az embert helyettesítő bábuk szerepét a népszokásokban
- az ünnepteremtés folyamatát, eseményeit, eszközeit

Fejlessze a tanulók
- koncentrációját
- kommunikációját a nonverbális jelek észlelése és értelmezése kapcsán
- testbeszédét
- problémaérzékenységét, problémamegoldási készségét
- képességét a tárgyat mozgató kéz és a mozgatott tárgy közötti összhang megteremtésére
- ritmusérzékét
- karakterábrázoló képességét
- beleélőképességét
- lényegkiemelő képességét

Ösztönözze a tanulókat
- hangutánzásra
- saját hangi adottságaik kipróbálására, hangjukkal való játékra
- az életkoruknak megfelelő, minél többféle szerep kipróbálására
- ellentétes karakterek mozgásban és hangban való megjelenítésére
- a maguk által készített bábuval, tárggyal való játékra

Tananyag

A tárgy bábbá alakításának első lépései, az átlényegítés fázisai
- Az egyszerű technológiával átalakított terményeink és kedvenc tárgyaink megmozgatása, eredeti funkcióiktól való eltávolítása, új szerepbe emelése
- Tárgy-metamorfózis játékok különböző tárgyakkal
- Ellentétes tulajdonságú tárgyak keresése, azokhoz karakterek társítása
- Emberi tulajdonságok kifejezéséhez tárgyak társítása

Kialakított játékterünkben ünnepek teremtése népszokásaink bábos elemeivel

- Embert helyettesítő bábok közös felépítése, a velük való vonulás
- Őszi, téli tavaszi játékok (pl. kisfarsang, betlehemes bábtáncoltatás, farsangi alakoskodás, kiszézés)
- Lány- és legénycsúfolók

Bábos játék (törekedve arra, hogy a fontos dramaturgiai egységeket bábuval, bábjátékkal oldják meg)
- Egyszerű állatmesék
- Tündérmesék epizódjai

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tárgyjáték fogalmát
- bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének egyes módjait
- a karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)
- néphagyományunk egyes mágikus elemeit
- a megismert rítusok, népszokások bábos elemeit
- az ünnepteremtés folyamatát, eseményeit, eszközeit

Legyenek képesek
- a tanári instrukciót követő munkavégzésre
- egyszerű, botból kialakított bábuk mozgatására
- tárgyakból egyszerű bábokat alkotni, ezekkel típusfigurák alapvonásait megjeleníteni
- rövid jelenetekben tárgyak segítségével szerepet formálni

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- az egyszerű zsinóros és pálcás marionett anatómiai részeit
- a felülről és hátulról mozgatás módjait, technikáit
- az ízesüléssel mozdítható és az átváltozó bábuk mozgatásának technikáit
- a valóságos és a színpadi tér közti legfőbb különbségeket
- egyszerű színpadi terek használatát
- a bábu fölött vagy mögött való megszólalás sajátosságait

Fejlessze a tanulók
- finommotoros mozgását
- figyelmét, koncentrációs készségét
- képességét a mozgás- és tekintetirányok összehangolására
- térérzékelő képességét, térhasználatát
- játékiránynak megfelelő hangképzését
- színpadi ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat
- saját ötleteik megvalósítására
- csoportos alkotóforma gyakorlására
- a beszéd és a mozgás harmóniájának, egyensúlyának kialakítására
- koncentrált bábmozgatás begyakorlására
- a felülről és a hátulról mozgatott bábokkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag
Játéktér kialakítása asztalon
- A játéktér kijelölése, részei, arányai
- Az asztalon kialakítható különböző játékterek alkalmazási lehetőségei



A felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa
- Tárgy bábuvá alakulásának bábjátékos eszközei (pl. koncentráció, tekintet, mozdulat)
- A felülről való mozgatás technikai elvárásai (pl. a test, a törzs, a fej helyzete; a tömeg és a testsúly arányának elosztása; láb nélküli figurák használata)
- Játék a maguk által készített egyszerű, rögtönzött merevpálcás és zsinóros marionettekkel
- A tér és a lehatárolás (doboz-színház) lehetőségeinek feltérképezése
- Asztalon papírdobozból bábszínház kialakítása oldaljárásokkal, kipróbálása az egyszerű marionett bábokkal.

A hátulról mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa
- Hátulról mozgatott, kisméretű plasztikus bábok használata (a fejet pálcával, a végtagokat kézzel mozgatva)
- A hátulról mozgatott bábu fejében elhelyezett mozgatóval (markolattal) való játék
- A fej-nyak-törzs és a kezek mozgatásának összehangolása
- Bunraku típusú báb használata
- A hátulról nyitott színpad lehetőségei

Színpadi bábjáték
- Felülről vagy hátulról mozgatott, plasztikusan megformált bábokkal népmesékből vagy legendákból jelenetek létrehozása 2-3 fős csoportokban, tanári közreműködéssel

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a bábszínpadon felülről és hátulról való játék lehetőségeit
- a néma- és a hangokkal kísért játék különféle lehetőségeit
- a beszéd, a hangsúlyok, a légzés módjait a bábu mozgatása közben

Legyenek képesek
- egyszerű felülről és hátulról mozgatott plasztikus bábok mozgatására
- mesék és legendák alakjainak megjelenítésére egyszerű felülről és hátulról mozgatott plasztikus bábokkal
- papírdobozból színpadi tér létrehozására és használatára

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a sík és a plasztikus felületek, formák közötti különbségeket, ezek hatását a színpadi játékban
- a képmutogató játék műfaji sajátosságait
- a síkbábok mozgatásának szabályait
- árnyékok létrehozásának lehetőségeit
- az árnyék és a fény színpadon betöltött szerepét
- a mágikus eredetű árnyjátékot
- a pontfénnyel létrehozott árnyjáték-technikát, és annak bábtörténeti vonatkozásait
- az árnyfigurák különböző fajtáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés), ezek összefüggéseit
- a takarás mögötti megszólalás sajátosságait
- a jelenetszerkesztés főbb szabályait

Fejlessze a tanulók
- síkbeli látásmódját
- mozgásos karakteralkotó technikáját
- beszéddel történő karakterábrázolását

Ösztönözze a tanulókat
- saját ötleteik megvalósítására
- csoportos alkotóforma gyakorlására
- koncentrált bábmozgatás begyakorlására
- a síkbábokkal és az árnyjátékkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag
Síkbábok és síkfelületek világa
- A körülöttünk lévő térbeli világ síkba fordításának lehetőségei
- A doboz-színház síkbábjai alulról, felülről, hátulról mozgatva
- Ember méretű síkbábok hátulról mozgatva (bábu játokban történő összeépítése, szétesése)
- Felülről mozgatott síkbábok: kétoldalú (elől - hátul, jobb - bal oldal), egyszerű izekből összeállított, merevpálcás sík-marionettek
- Alulról mozgatott síkbábok paravánhasználattal

Árnyak világa
- Fényforrások és vetítőfelületek az árnyjátékban
- Árnyékok létrehozása fény elé tartott tárgyakkal, testekkel, síkká alakulásuk megfigyelése
- Az árnyfigurák különböző fajtái (pl. telített, áttört felületű, áttört felületű színezett)
- Játék alulról mozgatott árnyfigurákkal
- Síkbábok és különböző drapériák, vetített felületek (pl. képzőművészeti alkotások, fotók) együttes alkalmazása

Árnyjáték kezekkel
- A pontfényben alulról mozgatott (jávai, indiai, egyiptomi, török) technika
- Kísérletek a fényforrás mozgatásával (fel, le, előre, hátra)

Bábtörténet
- A képmutogató játék műfaji sajátosságai
- Az árnyjáték mágikus eredete, megőrzött mágikus elemei
- A tanult árnyjáték-technikák bábtörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték
- Jelenetszerkesztés
- Az ókori világok mítoszaiból és/vagy a keresztény kultúrkör legendáiból válogatva történet feldolgozása a tanult technikákkal és műfajokban
- Szabadon választott téma rövid etűdben való feldolgozása a tanult technikák keverésével, egyéni stílusban

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a síkbábok mozgatásának szabályait
- a pontfénnyel létrehozott árnyjáték-technikát
- az árnyfigurák különböző fajtáit
Legyenek képesek
- a tanári instrukciót követő munkavégzésre
- a sík és plasztikus formák megkülönböztetésére
- árnyképek létrehozására pontfény megvilágítással
- paravánon és árnyjátékban egyszerű síkbábok mozgatására
- jelenetszerkesztésre
- doboz-színházban kisméretű bábokkal jelenetek előadására



- a megfelelő technikák kiválasztására a jelenetek készítése során
- karakterek mozgásban, hangban történő megformálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a botbáb képi világának jellemzőit
- a botos bábok fő szerkezeti és esztétikai elemeit
- az egyszerű bot bábokat és azok játéklehetőségeit
- a titiri doboz-színház sajátosságait
- a paraván mögül, felfelé irányuló megszólalás sajátosságait
- a kellékhasználat alapvetéseit
- a tánckoreográfia és a bábu mozdulatsorának összekapcsolását
- a méretek fontosságát a bábok világában
- a vajang történetiségét
Fejlessze a tanulók
- arányérzékét
- együttműködési készségét
- verbális kifejezőerejét
- állóképességét
- testtudatát
- jeleneteken átívelő folyamatos jelenlétre való készségét
- érzelmek, gondolatok gesztusokba való tömörítésének képességét
- ritmusérzékét
Ösztönözze a tanulókat
- önálló gyakorlásra, egymás jelenetsorainak megtekintésére
- minél több különböző karakter megformálására bábjátékában
- tükör előtti mozgásgyakorlásra, a hibák javítására
- állóképességét, testének karbantartását szolgáló gyakorlatok végzésére
- bábelőadások megtekintésére, ezek elemzésére, a bábjátékos munkájának megfigyelésére

Tananyag
Alulról mozgatható egyszerű botbábok
- Bábtáncoltatás titiri doboz-színházban
- Ízesülésekkel (felkar, alkar) és kézhez rögzített mozgatópálcával ellátott bábu használata
- Több segédpálca alkalmazása (lábak)
- Óriásfigurák hosszú mozgatópálcákkal/rudakkal, két-három mozgató munkájának összehangolása
- A kellékhasználat alapjai
- Paraván és háttérelemek, díszletek használata
- Díszletekkel térkialakítási gyakorlatok
- Térhasználat a tanult technikákkal
- Ritmus- és dinamikai gyakorlatok, egyszerűbb koreográfiák tanulása
- A színpadi kommunikáció alapjai (játszó-játszó, játszó-néző)

Bábtörténet
- A mitikus bábjáték, a rítus helye és szerepe a bábszínházban
- A vajang tradicionális megjelenési formája

Színpadi bábjáték

- Láncmese feldolgozása titiri doboz-színházban
- Etüd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal
- A méretek, arányok különbségeire épülő mitikus, csodás tartalmú játék létrehozása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a botos bábok fő szerkezeti és esztétikai elemeit
- az egyszerű bot bábokat és azok játéklehetőségeit
- a titiri doboz-színház sajátosságait
- a méretek fontosságát a bábok világában
Legyenek képesek
- lazító és koncentrációs gyakorlatok végzésére
- szöveg nélküli és szöveges légző-, hang- és artikulációs gyakorlatokra
- a megismert bábtechnikák és mozgatási elvek tudatos alkalmazására
- a pálcás mozgatás egyszerűbb módjaival jelenet bemutatására
- kellék használatára
- a színpad, a paraván terében feladatok végrehajtására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a színpadi jelenlét, a szerepbelépés fogalmát
- a bábjáték létrehozásának munkafázisait, azok egymásra épülését, kölcsönhatását
- az idő múlásának különféle megjelenítései lehetőségeit
- a tempó, a ritmus, mint a kifejezőeszközök lehetőségeit
- a helyszínváltás lehetőségeit
- a kéz bemelegítő gyakorlatait
- a kézjáték, kézpantomim alapjait
- a kesztyűs játék szabályait
- a rögzített jellemek, szereptípusok fogalmát
- a vásári bábjáték magyar hagyományait
- a vásári bábjáték jeles magyarországi képviselőit
Fejlessze a tanulók
- karakteralkotó, jelentésteremtő nyelvi és beszédtechnikai eszköztárát
- bábos improvizációs képességét
- szöveg- és előadáselemzési képességét
- koncentrációs készségét
- önértékelését, önkritikáját
- ritmusérzékét
Ösztönözze a tanulókat
- saját ötleteik megvalósítására
- a társakkal való toleráns magatartásra
- a bábszínpadi előadás különböző feladatainak ellátására
- a kesztyűbábbal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére
- az érdeklődésüknek és képességüknek megfelelő bábjátékos területen való elmélyülésre

Tananyag
A kesztyűbáb világa
- Az emberi kéz mint forma, mint bonyolult szerkezet, mint anatómiai egység
- A kéz mint a kommunikáció eszköze



- A könyök-alkar-tenyér-kézfej kapcsolata
- A kéz bemelegítő gyakorlatai
- Kézjátékok: csupasz és felöltöztetett kéz
- Mozdulatsorok gyakorlása kötetlen ritmusban és zenére
- Ábrázolás a könyök-alkar-tenyér-kézfej formai lehetőségeivel (pl. fa, ház, erdő, kukac, lepke)
- A kesztyűk tárháza, a különböző kesztyűk kínálta jelentésteremtési lehetőségek
- A kézpantomim megjelenítő képessége, alkalmazási lehetőségei
- A takarás, a paraván, a háttér- és díszletelemek használata
- Paravános játék kesztyűbábbal (karakterábrázolás, ellentétes karakterek)
- A bábjáték létrehozásának folyamata
- A bábos és közönség kapcsolattartásának lehetősége (pl. köszönés, kitekintés, kikérdezés, kiszólás)
- A játék akusztikus elemekkel (zenével, zajkeltő tárgyakkal, szöveggel) való kiegészítése
- Ismerkedés a magyar vásári bábjáték hőseivel (Paprika Jancsi, Vitéz László)

Bábtörténet
- A vásári bábjáték magyarországi tradícióit

Színpadi bábjáték
- Kézpantomimmel különböző tartalmak megjelenítése szólójátékban (kellékhasználattal) vagy csoportosan
- Egyéni, majd páros jelenetekben ellentétes karakterek megformálása, szerepcsere, szerepátvétel
- Vásári bábjáték-etüdök létrehozása
- Etüd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a bábjáték létrehozásának munkafázisait, azok egymásra épülését, kölcsönhatását
- az idő múlásának különféle megjelenítései lehetőségeit
- a helyszínváltás lehetőségeit
- a kézjáték, kézpantomim alapjait
- a kesztyűs játék szabályait
- a vásári bábjáték magyar hagyományait
- a vásári bábjáték jeles magyarországi képviselőit
Legyenek képesek
- a kéz bemelegítő gyakorlatainak önálló elvégzésére
- a kesztyűbáb technikájának alkalmazására
- kesztyűbábbal rövid jelenetek eljátszására
- együttműködésre a paraván mögötti térben
- az eddig megismert bábtechnikák és mozgatási elvek alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a maszk szerepét a természeti népek rítusaiban és magyar népszokásainkban
- a maszk színháztörténeti vonatkozásait
- a maszkok fajtáit, funkcióit
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- a maszkkal történő játék szabályait

- a maszkban való megszólalás sajátosságait
- a jelentős méretkülönbségű figurák megszólaltatásának lehetőségeit
- a főbb bábszínpad-típusokat
- a színpadtechnika egyszerűbb elemeit
- a zene, zaj, zörej funkcióit az előadásban
- a bábos nyílt színi játékához kötődő elvárásokat
- a pantomimtechnikában használt alapfogalmakat
- a pantomimes test-technikát segítő gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók
- arányérzékét
- mozgásos és gesztusnyelvi kifejezőkészségét
- lényegkiemelő képességét
- karakterábrázoló képességét
- színpadi jelenlétét
- játékintenzitását
- társművészetekhez tartozó (elsősorban zenei, táncos) kifejezőeszközeit

Ösztönözze a tanulókat
- tanári irányítás nélküli feladatmegoldásra
- az elvégzett feladatok elemző értékelésére, önértékelésre
- társaik ötletének elfogadására
- arányos feladatmegosztásra
- bábszínpadi előadások megtekintésére elemzésére, értékelésére
- bábszínpadi előadásban való részvételre

Tananyag

Maszkokvilága
- A maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- A maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- A maszk a természeti népek ritusaiban és magyar népszokásainkban
- A maszk mögé bújás különféle jelentései
- Félmaszk, teljes maszk, elöl-hátul maszk
- A maszkos játékok jellegzetességei
- A tekintet és a fej iránya maszkos játékban
- Maszkos szerep megformálása
- A test kommunikációs eszközei maszkos játékban
- A pantomim a maszkos játékban
- Tánc a maszkos játékban
- Kísérletezés a hangok torzításával
- Élőszereplő, óriásbáb, maszkos figura, és kisméretű báb együtt a színpadon

Színpadtechnika
- A főbb bábszínpad-típusok (pl. fekete- és kulisszaszínház, marionett-, forgószínpad)
- A színpadtechnika egyszerűbb elemei
- Kísérletezés különböző technikai eszközökkel színpadi effektek létrehozására (pl. diavetítő, írásvetítő, számítógép)

Bábtörténet
- A maszk színháztörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték
- Csoportos előadás létrehozása az eddigiekben tanult bábtechnikák kevert alkalmazásával



- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a maszkok fajtáit, funkcióit
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- a maszkkal történő játék szabályait
- a maszkban való megszólalás sajátosságait
- a jelentős méretkülönbségű figurák megszólaltatásának lehetőségeit
- a főbb bábszínpad-típusokat
- a színpadtechnika egyszerűbb elemeit
- a bábos nyílt színi játékához kötődő elvárásokat

Legyenek képesek
- a maszkos játékot előkészítő gyakorlatok önálló elvégzésére
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésre
- rövid zenei részletre mozgás rögtönzésére
- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására
- helyes színpadi beszédre maszkos színpadi munkájában egyaránt
- testtudatos szerepformálásra
- pantomimes alapismeretek alkalmazására
- az eddigiekben megismert bábtechnikák és mozgatási elvek alkalmazására

**Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a bábjáték meghatározó tradícióit
- az alapvető bábtípusokat és bábtechnikákat
- a főbb bábszínpad-típusokat
- az általuk használt bábu felépítését, főbb alkotórészeinek elnevezését
- a bemelegítő, kondicionáló, fejlesztő beszéd - és mozgásgyakorlatokat
- az alapvető improvizációs technikákat
- az alapvető szakkifejezéseket (pl. paraván, mozgatókereszt, gapit)

Legyenek képesek
- a tanári instrukciók mentén végzett munkára
- a bemelegítő, kondicionáló, fejlesztő beszéd- és mozgásgyakorlatok önálló elvégzésére
- testtudatos mozgásra
- a bábu általi kapcsolatteremtésre, illetve érzelmi, gondolati tartalmak kifejezésére
- a megfigyelt és/vagy önállóan megtervezett mozdulatsor elvégzésére, megismétlésére
- egyszerű bábmozgatási technikák színpadi tartalomnak megfelelő alkalmazására
- az anyag életre keltéséhez szükséges egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre, eszközhasználatra
- a lényegkiemelésre
- improvizációra
- verbális produkcióban a szöveg kifejező megszólaltatására
- a partnerekkel alkotó együttműködésre
- bekapcsolódni az adott bábjátékhoz szükséges, egyszerűen kivitelezhető látványelemek (bábu, díszlet, kellék) csoportos megtervezésébe és kivitelezésébe
- adottságaiknak és képességeinek megfelelően az adott tartalmak kifejtésére komplex játék (jelenet vagy jelenetsor vagy előadás) formájában

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Bábjáték 2-3 perc

A vizsga tartalma
A tanuló egy vagy több szabadon választott tárgy animálásával improvizáción alapuló egy vagy páros jelenetet készít és mutat be. A vizsga helyszínén biztosítani kell a tanulók létszám megfelelő, de legalább tizenöt darab környezetükben található használati tárgyat (pl. cs üvegpalackok, konyhai eszközök). A jelenetnek reprezentálnia kell az eddig tanultak egysé való kezelését, alkotó módon való felhasználását (pl. a bábjátéki elemek hatásmechanizmus jelenetszerkesztés).

A jelenethez kapcsolódhat szöveg, zene, hanghatás, tánc is. Szükség szerint igénybe vehet se (pl. kellékhasználatához, zenei, illetve hangtechnikai eszközök, hangeffektusok alkalmazásához

A vizsga értékelése
- A bábuval történő kifejezés ereje, hitelessége
- A mozdulatok, mozgássorok kivitelezésének pontossága, folyamatossága
- Verbális produkció esetén a nyelvi kifejezőeszközök használata
- A tekintet tudatos irányítása
- A bábos és bábuja, valamint a bábok közötti kontaktus elevensége, összehangoltsága
- A zene és hanghatások figyelembevétele
- A díszletek, kellékek használata
- Páros vagy csoportos produkció esetén a koncentráció, az együttműködés
- Eredetiség, kreatív megoldások
- A jelenet kifejezőeszközeinek összhatása

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- az egyensúly és a gravitáció központi szerepét
- az egyensúlygyakorlatokat
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját
- a bábu súlypontjait, függesztési pontjait, a felzsinórozás módját
- a marionett-technikában rejlő speciális ábrázolási lehetőségeket
- a bonyolult marionett-technikákat és alkalmazásukat
- a marionett-játék hagyományait
- a marionett színpad szerkezetét és szcenikai megoldásait
- a bábu felépítésével, mozgatásával kapcsolatos szakkifejezéseket
Fejlessze a tanulók
- térérzékelését, térhasználatát
- finommotoros képességeit
- mozgáskoordinációját
- egyensúlyérzékét
- állóképességét



- koncentrációját
- improvizációs készségét
- együttműködési készségét
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját
Ösztönözze a tanulókat
- a bábjáték során használt bábuik, eszközeik megtervezésére, elkészítésére
- bábszínpadi előadások megtekintésére, abban a bábszínész munkájának elemzésére, értékelésére
- bábelőadás bemutatására
- a marionett játékkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag
Marionettekvilága
- Az egyensúly és a gravitáció központi szerepe
- Egyensúlygyakorlatok
- Egymás testének felzsinórozása, közös játék: engem mozgatnak, én mozgatok
- A bábu súlypontjai, függesztési pontjai, felzsinórozása
- Mozdulatsorok tervezése és kivitelezése önállóan és csoportban
- Mozgáskompozíciók zenére
- A naturalisztikus és szürreális ábrázolás speciális lehetőségei
- A mozgatók kiemelt és segítő szerepben
- Különböző marionett-technikák (pl. pálcás, egy- és többzsinóros, átváltozó, szétváló) alkalmazása
- A marionett bábu hagyományainak, fajtáinak, működési elvének összefoglalása
- A marionett színpad szerkezete és szcenikai megoldásai (járatok és függönyök fajtái, takarások módjai, használata)

Bábtörténet
- A marionettjáték színháztörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték
- Csoportos előadás létrehozása marionett-technikákkal
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az egyensúlygyakorlatokat
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját
- a bábu súlypontjait, függesztési pontjait, a felzsinórozás módját
- a marionett-technikában rejlő speciális ábrázolási lehetőségeket
- a bonyolult marionett-technikákat
- a marionett-játék hagyományait
- a marionett színpad szerkezetét és szcenikai megoldásait
- a bábu felépítésével, mozgatásával kapcsolatos szakkifejezéseket
Legyenek képesek
- a szerepelemzési, szerepépítési módszereket gyakorlatban alkalmazni
- zsinóros marionett mozgatására
- a megismert mozgatási technikák improvizáció során történő alkalmazására
- a marionett bábu mozdulatsorának megtervezésére, a mozdulatsor begyakorlására
- zenei ritmusokra való bábmozgatásra
- a felülről lefelé irányuló megszólalás helyes alkalmazására
- a naturalisztikus és szürreális megoldások megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a bunraku bábu felépítését, mozgatását, játékmódját
- a bunraku bábszínpadot
- a feketeszínházat és változatait
- a fényutcás játékmódot
- a különböző bábkesztyű-fajtákat
- a különböző kesztyűbábok arányait, szerkezetét, mozgatását
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságait
- a különböző paravánok és állványokra szerelhető háttér-díszletelemek használatát
- kétkezes játék sajátosságait
- a kétkezes kesztyűs bábjátékot előkészítő mozgásgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték-hősöket
- egyszerű diavetítők, elemlámpák, állványra szerelhető halogének alkalmazását a színpad szemből történő megvilágításához
- a színpadi fény és az idő kapcsolatát
- a látvány és az akusztikus mező összekapcsolásának lehetőségeit
Fejlessze a tanulók
- koordinációs készségét
- a tanulók együttműködési készségét
- a bábu és mozgatóinak összjátékát
- verbális kifejezőkészségét
- hangkarakter-formáló képességét
- érzelemfelidéző képességét
- rögtönzésben való jártasságát
Ösztönözze a tanulókat
- a megszerzett mozgatástechnikai szint gyakorlás útján történő megtartására
- a bábkészítés, bábmozgatás és szerepformálás kölcsönhatásának kialakítására
- a választott bábjátékmódnak megfelelő színpadi játékra
- a kivitelezési munka részfeladatainak összehangolására
- látott előadások, jelenetek elemzésére, értékelésére, önértékelésre
- egyéni megoldások keresésére
- önálló kezdeményezések kidolgozására
- a rögtönzésen alapuló játékra

Tananyag
A bunraku bábok világa
- A bunraku bábu felépítése, mozgatása
- A bábu és mozgatóinak összjátéka
- A bunraku színpada
- A feketeszínház és változatai (technikai megoldások kipróbálása, fényutcák kialakítása)
- Feketeszínház: játék fényutcában
- A mozdulat folyamatának megtervezése, végigkövetése, megvalósítása, mozdulatok begyakorlása
- Jelenetek szerkesztése, előadása

Kesztyűbábok világa



- Különböző bábkesztyű-fajták
- A bábu aránya, szerkezete, mozgatása
- A kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- A kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- Az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságainak összegyűjtése (pl. ellentétes karakterek, állandó figurák, jó és rossz küzdelme, dinamikus és pergő ritmus, rögtönzés, a közönséggel való közvetlen kapcsolat)
- Ellentétes karakterek tervezése (egyéni munka), etűd felépítése, mozgássor megtanulása és bemutatása
- Különböző magasságú, mélységű, szélességű paravánok és állványokra szerelhető egyszerű háttér-díszletelemek használata
- Kétkezes játék gyakorlása
- Humor és groteszk hangnem a színpadon
- Ismerkedés az európai vásári bábjáték-hősökkel (pl. Punch, Guignol, Hans Wurst)
- A szemből megvilágított színpad (egyszerű diavetítők, elemlámpák, állványra szerelhető halogének kipróbálása)
- A fény és az idő kapcsolata (az időmúlás fénnyel való jelzése)
- Fényvisszaverő, csillámló felületek kipróbálása (pl. tükrök, üvegfelületek, tűz- és vízhatás)
- Akusztikai terekkel, hangokkal, zajkeltő eszközökkel való kísérletezés
- A látvány, az akusztikus mező és a mozgás összekapcsolása

Bábtörténet
- A bunraku történeti hagyományainak megismerése
- A vásári bábjáték és mutatványosság története, az utcaszínházi műfaj megjelenése
Színpadi bábjáték
- Bunraku technikájú bábuval jelenetek, jelenetsorok létrehozása
- A tradicionális vásári bábjáték-részlet bemutatása
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a bunraku bábu felépítését, mozgatását, játékmódját
- a bunraku bábszínpadot
- a feketeszínházat és változatait
- a fényutcás játékmódot
- a különböző bábkesztyű-fajtákat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságait
- a különböző paravánok és állványokra szerelhető háttér-díszletelemek használatát
- kétkezes játék sajátosságait
- a kétkezes kesztyűs bábjátékot előkészítő mozgásgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték hőseit és műfaji sajátosságait
Legyenek képesek
- a bábjátékos munkájukat a bábjáték egészébe illeszteni, annak céljait szolgálni
- tanári-rendezői instrukciókalapján dolgozni
- bábuját a játék tartalmának megfelelő mozgatni
- a helyes színpadi beszédre szerephelyzetben
- a bunraku bábu mozgatása során magas fokú együttműködésre
- a bunraku bábbal játszott jelenetben egyszerű díszletelem használatára
- kesztyűbáb szerkezeti felépítésének megfelelő bábmozgatásra

- ellentétes karakterű figurákat jelenetbe helyezni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- zártterű dobozszínházban kialakítható árnyjáték játéklehetőségeit
- különböző árnyfigurák játéklehetőségeit
- a világítás bábszínpadi alkalmazását, módszereit, eszközeit
- festett hátterek használatát
- az árnyjáték történetét, nagy civilizációk árnyjátékos hagyományait
- a polgári bábjátszás jelentősebb képviselőit, állomásait
- a művészi bábjáték sajátos lehetőségeit, jeles magyar alkotóit, alkotóműhelyeit
- a bábszínésznek, bábjátékosnak a különböző színházi struktúrákban betöltött szerepét
Fejlessze a tanulók
- stílusérzékét
- művészi látásmódját
- képalkotó képességét
- animációs látásmódját
- lényegkiemelő képességét
Ösztönözze a tanulókat
- egyéni munkavégzésre, önálló elképzeléseik megvalósítására
- társai és saját bábjátékos munkájának értékelésére
- adottságaiknak, képességeiknek leginkább megfelelő játékmód megtanulására, az abban való elmélyülésre
- a társművészetekben rejlő lehetőségek keresésére és felhasználására
- kísérletezésre a bábszínház képi világának egyedivé tétele érdekében
- bábszínpadi előadások megtekintésére, elemzésére, értékelésére
- bábszínházak és/vagy bábművészek munkájába való betekintésre
- a tanulók által készített bábelőadás bemutatására

Tananyag
Árnyszínházak, árnybábok világa
- Zártterű dobozszínházban (elemlámpával, gyertyával) kialakítható árnyjáték
- Az emberi kézzel, az emberi sziluettel, tömör síkidomokkal, áttört síkfelületekkel való kísérletezés, események vetítőernyőn való megjelenítése
- A fényforrás helyének tudatos kialakítása
- Az árnyfigurák fajtájának kiválasztása, egyszerű figurák elkészítése
- Játék különböző árnyfigurákkal
- Az egyes bábtechnikák árnyjátékban való alkalmazása
- A nézőpont és a technika összefüggései
- A világítás lehetőségei a bábszínpadon, a fény fajtái (pl. pont-, szórt-, csúcs-, ellenfény)
- A realitás és az irrealitás határán (pl. két írásvetítő használatával)
- Festett hátterek használata (pl. vetített dia háttér, celluloidra festett hátterek, vegyes anyagú hátterek)
- A festői hátterek alkalmazásának jelentősége
- A bábszínésznek, bábjátékosnak a különböző színházi struktúrákban betöltött szerepe

Bábtörténet
- A művészi bábjáték kialakulása Magyarországon és a világban
- A társművészetek hatása a bábművészetre



Színpadi bábjáték
- Szabadon választott témához fénytechnikai kísérletek, majd ezek eredményeinek beépítése előadásba
- Árnyszínházi bábelőadás létrehozása
- Etűd készítése önállóan vagy párban szabadon választott témára az eddigiekben tanult bábtechnikákkal; ezeket független jelenetekként vagy egymásba fűzve adják elő

Követelmények
A tanulók ismerjék
- zártterű dobozszínházban kialakítható árnyjáték játéklehetőségeit
- különböző árnyfigurák játéklehetőségeit
- a világítás bábszínpadi alkalmazását, módszereit, eszközeit
- festett hátterek használatát
- az árnyjáték történetét, nagy civilizációk árnyjátékos hagyományait
- az egyes bábtechnikák használatára vonatkozó konvenciókat
Legyenek képesek
- bonyolultabb mozgatási technikájú bábu működtetésére
- az árnyszínházi előadás létrehozásában, különböző szerepekben és funkciókban történő közreműködésre
- tanulmányai során szerzett bábszínházi, dramatikus tapasztalatainak alkotó felhasználására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a nemzetközi és hazai kortárs bábszínházakat
- az új bábszínpadi törekvéseket
- néhány kiemelkedő bábszínházi előadást
- a manufaktúra jellegű kiscsoportos együttműködést
- az értékelés fontosságát, az értékelési szempontokat
Fejlessze a tanulók
- a bábszínpadi munkában való jártasságát
- színpadi jelenlétének erejét
Ösztönözze a tanulókat
- önálló kísérletezésre, gyakorlás általi fejlődésre
- a bábjáték sajátos kifejezési formáinak alkalmazására
- a bábjáték során használt eszközeik elkészítésére vagy megtervezésére
- minél több bábelőadás megtekintésére, megbeszélésére, elemzésére, értelmezésére
- a bábszínészet hivatásszerűen gyakorolt módjainak megismerésére

Tananyag
A kísérletezések színháza
- Kortárs, jeles alkotások megtekintése és elemzése
- Témához szabadon választott bábtechnika és színpad (pl. paraván, doboz-színház, díszletek) kialakítása
- Kiscsoportos együttműködés a tervezéstől a kivitelezésig, manufaktúra jelleggel
- Az effektek, a térhasználat, a fény szerepe a tervezett bábjátékban
- Kiscsoportos bábjáték a létrehozott bábszínházban
- A létrejött előadás bemutatása

- Egymás alkotásainak megtekintése és értékelés (szempont kell legyen pl. a bábu és bá kapcsolata; a bábu megjelenítő, utánzó, megidéző, helyettesítő funkciójának játékban v kibontása; a bábu-bábos-tér hármasságának kapcsolata; a vizuális megjelenítés egyedi stílus szokásostól eltérő effektek használata)

Felkészülés a vizsgára
- Minden tanuló a szaktanár vezetésével egy szabadon, a tanuló egyéniségéhez, érdeklődésé képességeihez közel álló témát, ehhez bábtechnikát választ
- A témát önállóan, jelenetekre bontva, a próbafolyamatot megtervezve, majd bepróbálva b előadásra kész állapotba hozni
- Csoportokban egy szabadon választott téma bábszínpadra állítása: a hangsúlyt a bábtípus megfelelő mozgatási eljárások begyakorlására, a színpadkép kialakítására, a bábuk és bábos kapcsolatára, a bábszínészi hiteles jelenlétre helyezve

Bábtörténet
- Nemzetközi és hazai kortárs bábszínházak
- Új törekvések a bábszínpadon

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a nemzetközi és hazai kortárs bábszínházakat
- az új bábszínpadi törekvéseket
- kiemelkedő bábszínházi előadásokat
- a manufaktúra jellegű kiscsoportos együttműködést
- az értékelés fontosságát, értékelési szempontokat
Legyenek képesek
- a szerepalkotásban önálló gondolataik, egyéniségük érvényesítésére
- kifejező bábmozgatásra
- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására
- az ábrázolt figura megjelenítésének elemzésére
- a társművészetekben szerzett ismereteiket a bábjátékos munkában hasznosítani

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a polgári-művészi bábjáték európai hagyományait, kortárs törekvéseit
- a bemutatásra szánt produkció funkcionális és látványelemeinek működését, hatását
- az egyes bábtechnikák lehetséges színpadtechnikai alkalmazását
- a társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségét
- a bábszínház működéséhez kapcsolódó legfontosabb mesterségeket
Legyenek képesek
- bonyolult szerkezetű (marionett-, bunraku-, árny-) bábu mozgatására és alkalmazására
- az emberi és technikai tényezők összehangolt alkalmazására
- a bábjáték alkotófázisaiban való részvételre
- a bábu és bábos kapcsolatának értelmezésére a csoportos játékban és mások játékában is
- az általa használt bábu színpadi tartalomnak megfelelő mozgatására
- különféle szerepek megformálására, a szerepalkotásban önálló gondolataik, egyéniségük érvényesítésére
- az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunkára
- egyéni és csoportos jelenetek önálló összeállítására, előadására



**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Bábjáték
- egyéni vagy páros jelenet, 3-5 perc
vagy
- csoportos jelenet vagy előadás, 15-30 perc

A vizsga tartalma
A tanuló egyéni vagy páros jelenet bemutatásával vagy csoportos jelenetben/előadásban önálló szerep megformálásával teljesítheti a művészeti záróvizsga követelményeket. A jelenet vagy előadás készülhet drámai, dramatizált vagy szerkesztett mű alapján, illetve zenei vagy képzőművészeti alkotás bábszínpadi adaptációjával vagy rögzített improvizációval. A tanulónak egyéni vagy páros produkciójában egy szabadon választott bábtechnikát kell (kesztyűs, árny, marionett, bunraku, vajang) alkalmaznia, választását indokolnia kell. A csoportos jelenet vagy előadás a választott téma szerint épülhet egy kiválasztott bábtechnikára, vagy - ha ez indokolt - több együttes alkalmazására.

A vizsga értékelése
- A bábuval történő kifejezés ereje, hitelessége
- A mozdulatok, mozgássorok kivitelezésének pontossága, folyamatossága
- Verbális produkcióban a nyelvi kifejezőeszközök használata
- A tekintet tudatos irányítása
- A bábos és bábuja, valamint a bábok közötti kontaktus elevensége, összehangoltsága
- A zene és hanghatások figyelembevétele
- A díszletek, kellékek használata
- Páros vagy csoportos produkció esetén koncentráció, együttműködés
- Eredetiség, kreatív megoldások
- A jelenet/előadás kifejezőeszközeinek összhatása

**A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök**

Paraván (állítható magasságú)
Dobogók
Árnyvászon
Nagyméretű tükör
Függönyök, takarások
Díszlettartó állványok
Bábtípusonként a szerkezetet mutató próbabábu
Bábkészlet bábtípusonként, tanulói használatra
Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)
Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó
Videokamera
Ritmushangszer-készlet, hang-, zörej-, és zajkeltő eszközök

BÁBKÉSZÍTÉS

A bábkészítés tantárgy legfőbb célja, hogy a tárgyalkotás során fejlessze a tanulók képzelőer fantáziáját, továbbá tegye lehetővé, hogy a tanulók megismerhessék a bábkészítés során a t bábuvá alakításának élményét. A képzés feladata, hogy a tanulók képességeit, eltérő fejlő ütemét figyelembe véve fejlessze vizuális érzékenységüket, kifejezőkészségü alkotóképességüket, bővítse technikai tudásukat, jártasságukat.

A tantárgy speciális feladata, hogy a bábjáték fötárggyal összhangban az ott alkalmazásra ker bábok, kellékek, díszletek előállítását is szolgálja.

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a természeti anyagok, a természetben található formák felhasználásának többféle módját
- az ember alkotta formák, tárgyak felhasználásnak többféle módját
- a tárgyak átlényegítési lehetőségeit
- a mozgatási irányokat
- emberi tulajdonságok, jellemvonások, valamint anyagok, formák, arányok társításán lehetőségeit
- gyakran előforduló mesefigurák terményekből/tárgyakból történő elkészítésének egy lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- lényegkiemelő képességét
- megfigyelő képességét
- a hasonlóságfelismerő és asszociációs képességét
- a természetben található formák iránti érzékenységét
- formaalkotási képességét
- stílusérzékét

Ösztönözze a tanulókat
- a tárgyak funkciójának megváltoztatására
- az ember alkotta formák megismerésére
- a különböző természetes és mesterséges formák, tárgyak, anyagok szabadon történ összeépítésére
- az egyszerű tárgyalakító technológiai eljárások kipróbálására
- a kialakított tárgy bábokkal való játékra

Tananyag

A természetben rejlő formák tanulmányozása, felhasználása
- Természetes anyagok (pl. termések, gyökerek, zöldségek, virágok, ágak, kövek, madártoll szálas anyagok gyűjtése, megfigyelése, csoportosítása)
- Szereptípusok és karakterek létrehozása a látvány alapján
- Egyszerű technológiák alkalmazásával rögtönzött bábuk készítése

A tanteremben, gyerekszobában található tárgyak, formák tanulmányozása, felhasználása: a tárgy bábok világa
- Tárgy-metamorfózis játékok különböző tárgyakkal
- Ellentétes tulajdonságú tárgyak keresése, azokhoz karakterek társítása
- Emberi tulajdonságok kifejezéséhez tárgyak társítása
- A mozgatási irányok és a mozgatási áttételek összhangba hozása



- Tárgyak összeépítése, átalakítása a kialakítandó figurának megfelelően

Játék a létrehozott bábokkal
- Mesefigurák és egyszerű mesei helyzetek megjelenítése

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a természetben található és a mesterséges tárgyak közötti lényegi különbségeket
- azokat az egyszerű technológiai eljárásokat, amelyekkel a természetben található és mesterséges tárgyak összeépíthetők, átalakíthatók
- mozgatási irányokat
- a leggyakrabban előforduló mesefigurákat

Legyenek képesek
- a természetben található és a mesterséges tárgyak megkülönböztetésére
- emberi tulajdonságok megjelenítéséhez szükséges anyagok, formák vagy tárgyak keresésére
- tulajdonságok tárgyi ábrázolására
- a mozgatási irányok közötti eligazodásra
- tárgyakhoz, formákhoz meseszereplők társítására
- az általa készített tárgy-bábok használatára

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a test, a tömeg, a méretek, arányok kifejező erejét
- a függőlegesen tagolt bábu részeit
- a felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű marionett bábu fizikai tulajdonságait és abból adódó képességeit
- a bábu anyagának és az elvárt mozgékonyságának összefüggéseit
- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a színekkel, felületekkel, tömegekkel létrehozható legfontosabb figurákat
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit
- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit
- a fej-nyak-törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a báb arcának legfontosabb kifejező részeit
- az emberi arányoktól való eltérés következményeit (pl. érzelmi, hangulati, kifejezésbeli hangsúlyok)
- a bábu talajon való járásának módjait

Fejlessze a tanulók
- anyaghasználatban való következetességét
- anyagtársítási és -alakítási képességét
- arányérzékelését
- térformáló képességét
- tárgyalkotó képességét

Ösztönözze a tanulókat
- az anyagok bátor kombinálására
- a pontos anyagmegmunkálásra
- az érzelmek megjelenítésére egyszerű, formában, színben, anyagban
- elkészített bábjaikhoz történetek kitalálására
- a bábuk kialakításával párhuzamosan mesei fordulatok játékban való kipróbálásra

- a társakkal való közös alkotásra
- művészeti albumok tanulmányozására (öltözetek, viselek, épületek)

Tananyag
A felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa
- Ismerkedés a felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok készítésére alkalmas anyagokkal
- A felülről mozgatás technikai elvárásai: függőlegesek, vízszintesek aránya; a test, a törzs, a h helyzete; a tömeg és a testsúly arányának elosztása; szoknyás, palástos, láb nélküli figur kialakítása
- Marionett kereszt nélküli mozgatási lehetőségei
- Egyszerű figurák felzsinórozása
- A plasztikusság, a hengeresség megjelenése
- A tartórúd és nyelének használata

A hátulról mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa
- A hátulról mozgatott bábu fejében elhelyezett mozgató (markolat) használata
- Az emberi anatómia szerinti szerkezet kialakítása a testarányok esetleges változtatásával
- A fej-nyak-törzs ízeinek mozgékonyságára való törekvés
- Az arc egyszerű, de kifejező megjelenítése
- Apró mozdulatok kivitelezéséhez szükséges anyagok, eljárások megismerése

Asztalon kialakítható doboz-színház
- Az asztalon kialakítható színpadi tér lehetőségeinek kutatása
- A tér és a lehatárolás lehetőségeinek kialakítása
- Hullámkarton dobozok asztali színházzá alakítása
- A „színpad" használatának további lehetőségei (mint hátul nyitott tér, a hátulról való benyúlás)

Játék a létrehozott bábokkal
- Népmesék vagy legendamesék részleteinek megjelenítése az elkészített doboz-színházban, a kivitelezett bábokkal, csoportbontással
- A tanulók által szabadon készített bábukhoz közös történet kialakítása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a függőlegesen tagolt bábu részeit
- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit
- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit
- a fej-nyak-törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a bábu talajon való járásának módjait
Legyenek képesek
- a felülről mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű szerkezetű, textiltestű báb elkészítésére
- a hátulról mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- hátulról mozgatott, rövid markolatú egyszerű szerkezetű bábu elkészítésére
- textilek egyszerű megmunkálására,
- az általuk készített bábokkal kapcsolatot teremteni, azokat mozgásba hozni

3. évfolyam



Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a sík és a tér közötti legfontosabb különbségeket
- a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat
- az ízületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését, a síkok összeszerelésének lehetőségeit
- a mozgató pálca törzshöz illesztésének módjait
- a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület-megmunkálási eljárásokat
- a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit
- a nagyítást-kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait
- az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit
- a vásári mézesbábokat
Fejlessze a tanulók
- konstrukciós képességét
- látványelemző képességét
- lényegkiemelő képességét
- absztraháló képességét
Ösztönözze a tanulókat
- egyéni látásmód, egyéni stílus kialakítására
- a papírok sokoldalú kombinálására
- a síkbábokkal kialakítható papírszínház használatára
- egymás figurájának kipróbálására, közös játék szervezésére
- művészeti albumok megtekintésére (öltözködéstörténet, egyházművészet, népművészet, naiv festészet, történelmi korok emberábrázolása)

Tananyag
Síkbábok világa
- Egy anekdota- vagy legendamese elemzése, jelenetekre bontása, majd a képmutogató játékformához szükséges felületek megfestése
- Fényképek, fotók (ember, állat-, és növényvilág) vizsgálata, kézrajzzal való felnagyítása, ezek kivágása, ízekre bontása, kiegészítése, egyszerű technológiával való összeszerelése
- A szemben-nézet fontossága, eltűnés élbe fordulással, a profil nézet kialakítása
- Kétoldalú (elöl - hátul, jobb - baloldal), felülről mozgatható, egyszerű ízekből összeállított síkbábok kivitelezése
- A síkbábokhoz dobogó, porond készítése
- A pálcás sík-marionettel való ismerkedés, mozgatópálcák használata
- A papír mint anyag sokoldalú felhasználása, különböző eljárások és felületmegmunkálások kipróbálása
- Síkidomok figurákká építése, ízeknél mozgékonyá alakítása
- Vásári mézesbábok egyszerű formáinak vizsgálata
- Alulról mozgatható síkbábok tervezése, kivitelezése
- Az alulról mozgatott síkbábokhoz háromoldalú, hullámkartonból rögtönzött paravánok készítése
- Különböző rétegek egymásra építése, plasztikus felületek létrehozása papírból
- Óriási méretű figurák alkotása hullámkartonból

Játék a létrehozott bábokkal
- Mítoszok, mitikus tartalmú mesék (vagy azok részleteinek) megjelenítése mozgó képekkel
- A tanulók által szabadon készített síkbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények
A tanulók ismerjék

- a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat
- az izületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését
- a síkok összeszerelésének lehetőségeit
- a mozgató pálca törzshöz illesztésének módjait
- a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület-megmunkálási eljárásokat
- a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit
- a nagyítást-kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait
- az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit

Legyenek képesek
- papírok felhasználásával felülről és alulról mozgatott, egyszerű ízesítésű síkbábok készítésére
- a papírok megmunkálásához szükséges eljárások végrehajtására
- a síkformák figurákká alakítására
- a szemben és profil nézet megkülönböztetésére
- a pálcás sík-marionett és a mozgatópálcák használatára

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- az emberi test legfontosabb arányait
- a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botos bábok szerkezetének alapvető részeit
- az alulról mozgatott botbáb mozgatási lehetőségeit
- a mozgatási szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait
- az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat
- a bábu kézmozdulatainak kifejezésbeli jelentőségét

Fejlessze a tanulók
- formaérzékét
- tárgyalkotó képességét
- a felületgazdag díszítésre való képességét
- metaforikus, szimbolikus látásmódját
- analizáló és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- önálló feladatmegoldásra
- egymás alkotásainak megismerésére
- közös játék kialakítására
- a népszokásaink bábjátékos elemeinek vizsgálatára

Tananyag
Alulról mozgatható egyszerű botbábok
- Egyszerű mozgásokra képes törzs, tengely, szerkezeti váz kialakítása
- Plasztikus fej létrehozása
- A népi betlehemes bábtáncoltatás tanulmányozása
- Saját, arasznyi méretű botbáb kollekció készítése, nyakba akasztható dobozszínházzal
- Fakanál báb (szoknyás és nadrágos) készítése

Alulról mozgatható egyszerű vajang bábok változatai
- Áttétellel, pálcákkal mozgatott kezek és karok ízesülései
- Az izületek csatlakoztatása egyszerű technológiával



- A textilhasználat kifejező felhasználása a bábu öltöztetése során
- Különböző méretű (akár 70-80 cm magas) bábok készítése az eddig tanult technológiák alapján

Játék a létrehozott bábokkal
- Rövid bábetűdök létrehozása botbábokkal, csoportbontásban
- A tanulók által szabadon készített botbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az emberi test legfontosabb arányait
- a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botos bábok szerkezetének alapvető részeit
- az alulról mozgatott botbáb mozgatási lehetőségeit
- a mozgatási szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait
- az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat

Legyenek képesek
- az egyszerű botos bábok szerkezetének felépítésére
- érzelmek kifejező ábrázolására a bábkészítés során
- az alapanyagok jellegzetességeit figyelembe vevő alkalmazásra
- a szerepkaraktereknek megfelelő mozgatás kitalálására, a szükséges szerkezetek megvalósítására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését
- a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit
- a kesztyűbáb szerkezeti adottságaiból fakadó elkészítési eljárások technológiáit
- a sík és plasztikus felületek kombinálási lehetőségeit
- a bábu tekintetének jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait
- a kétkezes játék nyújtotta lehetőségeket
- az anyagkiválasztás és a mozgás, mozgékonyság összefüggéseit
- a jelenethez illeszkedő stílus és mozgáslehetőségek jelentőségét a bábkészítést megelőző tervezésben
- a vásári bábjátékok műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók
- vizuális érzékenységét
- absztrakciós képességét
- stílusérzékét
- mozgáskoordinációját
- szakszerű eszközhasználatát

Ösztönözze a tanulókat
- a kivitelezés során a technológia átgondolására
- a kézjátékok kipróbálására
- egyszerű, könnyű szerkezetű paravánok kipróbálására
- humoros jelenetek kitalálására, szereplőinek elkészítésére, a játék bemutatására
- a tradicionális vásári népi bábhősök megismerésére

Tananyag

Az alulról mozgatott gyűszűtől a zsákbábig
- Az emberi kéz mint a kommunikáció eszköze (mint forma és mint bonyolult szerkezet)
- A könyök-alkar-tenyér-kézfej, mint anatómiai egységgel való ismerkedés
- Kézjátékok
- A kéz csupasz és kesztyűbe bújtatott „lénye"
- Zenére való mozdulatsorok gyakorlása, a könyök-alkar-tenyér-kézfej formai adottsá kialakítható „lények"
- A mindennapi életben használt különböző kesztyűk bábos felhasználása
- A kezek által megformált figurák mozgékonysága, (kellékfogás, élethű szuszogás alvás k csetepaté teremtése)
- Egy vagy két ujjra húzható apró gyűszűbábok készítése
- Festett, ötujjas kesztyűre könnyű, üreges fej szerelése

Az alulról mozgatott kesztyű báb
- Zsákbáb készítésének fázisai: elemző megfigyelés, figurák tervezése, anyagválasztás
- A bábu alakjának és a kéz anatómiájának összefüggései
- A bábu nyakának, derekának, „lábának" helye
- A fej kialakításának technológiái: papírmasé, rideghab, szivacs, papírpép
- Az arc kifejező festése, varrása, a szem formája, a tekintet iránya
- A haj, az öltözetek fontossága

Játék a létrehozott bábokkal
- Rövid bábetüdök létrehozása ellentétes karakterű kesztyűbábokkal, 2-3 fős csoportokban
- Ismerkedés Vitéz László-játékkal

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését
- a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit
- a bábu tekintetének jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait
- az anyagkiválasztás és a mozgás, mozgékonyság összefüggéseit
- a tradicionális vásári bábjátékot, néhány népi bábhős történetét
Legyenek képesek
- kézjátékokban egyszerű mozdulatokkal megjeleníthető figura megjelenítésére
- öt ujjas kesztyűből báb készítésére
- a bábu tekintetének jelölésére, karaktervonások kifejezésére
- a jelenethez illeszkedő stílus- és mozgáslehetőségek kiválasztására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a maszkok különböző típusait
- maszkkészítési eljárások egyszerűbb és bonyolultabb változatait
- a maszkon megjelenő érzelmek, arckifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásai
- a maszkok, álarcok használatának egyes kultúrtörténeti példáit
- maszkok és öltözetek kapcsolatát
- a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait
- a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét

Fejlessze a tanulók



- érzelemkifejező képességét
- arányérzékét
- térhasználatát
- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységét
Ösztönözze a tanulókat
- változatos eljárások kipróbálásra
- veszélytelen technológiák alkalmazására
- a maszkok kipróbálására
- egyszerű jelmezek készítésére
- fejfedők tervezésére és egyszerű eljárásokkal való kivitelezésére
- társművészeti kitekintésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ, a hétköznapi maszkok megfigyelésére
- művészeti albumok megtekintésére (nagy kultúrtörténeti korok maszkkultúrájával való merkedésre)

Tananyag
Maszkok világa
- A maszk, mint jel a természeti népek rítusaiban és népszokásainkban
- A maszk jelentősége a színháztörténetben, a történelmi korok karneváljain
- A maszk mögé bújás jelentésváltozásai
- Maszkkészítés: zacskó, zsák, sík, festett, teljes arcot eltakaró, orrmyergig érő plasztikus, eggömbre kasírozott, textil maszkok
- A karakterek felnagyítása, méretnövelés, a felületek érzelmi kifejezése
- A maszkos játékok jellegzetességeinek kipróbálása, közös játék (rítus, farsang, mesei vagy itológiai jelenetek) kipróbálása

Óriások és törpék
- A méretek megnövelése, eltúlzása
- A maszkokhoz egyszerű jelmezek készítése
- Ellentétes karakterek teremtése méretek, arányok, bábtechnikák felhasználásával
- Kétemberes óriásbábok, „földön túli lények" készítése
- Fejre szerelt maszkok, elöl-hátul kiképzett álarcok készítése
- Természeti népek rítusmaszkjainak rekonstrukciói, ezek működésbe hozása
- Gyűjtőmunka a természetből, természeti formák beépítése a maszkokba

Játék a létrehozott bábokkal, maszkokkal
- Játék mitológiai történethez készített maszkokkal és jelmezekkel
- Alakoskodó játék farsangi maszkokkal

Követelmények
A tanulók ismerjék
- maszkkészítési eljárások egyszerűbb változatait
- a maszkon megjelenő érzelmek, arckifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásait
- maszkok és öltözetek kapcsolatát
- a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait
- a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét
Legyenek képesek
- maszk tervezésére, figyelemmel az emberi arc arányaira,
- különböző technikákkal karakteres maszkokat létrehozni

- a maszk használatóságának bemutatására
- a különböző maszkokhoz egyszerű jelmezeket kivitelezni
- eligazodni a maszkos játékok világában

**Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a bábkészítés alapvető szakkifejezéseit (pl. felülről, alulról, hátulról mozgatott, sík és plasztikus báb)
- az egyes bábmozgatási technikák működési elvét, és elkészítésének egyszerűbb változatait (pl. merevpálcás sík marionett, hátulról mozgatott, bábfejbe beépített markolatú báb, kesztyűbáb ötujjas kesztyűre épített bábfejjel)
- a tervezés és kivitelezés alapvető szempontjait (pl. jelenetelemzésen alapuló figura látványterve, bábtechnika meghatározása, anyagkiválasztás, technológiai lépések egymásra épülő sorrendjének eldöntése, kivitelezése)
- az alapanyagok sokféleségét, fontosabb fizikai-kémiai tulajdonságaikat
- a kivitelezéshez szükséges eszközöket, technikákat, technológiákat
- az elkészített bábu alkalmazási lehetőségeit
- a rögtönzött báb fogalmát

Legyenek képesek
- az alapvető bábmozgatási technikák közötti biztonságos eligazodásra
- a kivitelezési munka fázisainak követésére
- kreatív anyaghasználatra, megmunkálásra
- a tárgyak átlényegítésére, azok funkcióinak megváltoztatásával egyszerű figurák megalkotására
- az alapvető anatómiai arányrendszereknek megfelelő figurák tervezésére és kivitelezésére
- a képi sűrítésre
- a csodás elemek egyszerű technikai megoldásainak (pl. sík átváltozó-báb) alkalmazására
- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során a stílusegység megtartására
- saját elképzeléseinek megvalósítására tanári segítséggel vagy önállóan
- rögtönzött bábot készíteni
- az elkészített bábu „életterének" kialakítására egyszerű díszletelemekkel (pl. állványra szerelt sík hátterek, függesztett függönyök, rúdra szerelt térbeli tárgyak)
- az általa készített bábu használatára

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Bábkészítés 90 perc

A vizsga tartalma
A tanuló a vizsgán megadott témához szabadon választott figura megjelenítésére bábut készít szabadon választott technikával. A tanulónak a bábut rögtönzött módon, egészében kell megalkotnia, kiviteleznie, a rendelkezésére álló anyagokból, eszközökből választva. Az elkészült bábut karakterének megfelelően egyszerű mozgás- vagy mozdulatsor (pl. járás, forgás, dőlés) bemutatásával kell megmozgatnia, láthatóvá tennie ezzel a használhatóságot, a vizuális jellemzőket. A tanulónak a bemutatás során fel kell vázolnia a bábu elkészítéséhez szükséges lépéseket is. A vizsgán a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően összeállított jelenetsorból húz.



A vizsga értékelése
- A választott bábmozgatási technika összhangja a jelenettel
- Műfaji sajátosságok figyelembevétele, ezek kreatív alkalmazása
- Lényegkiemelés, arányok, színek, kompozíció
- Ötletesség
- A bábu működőképessége, használhatósága
- A vizuális megformáltság igényessége
- Tárgyalkotó, manuális és konstruáló képesség szabadsága
- Karakterábrázolás (színek, formák, arányok, eredetiség, anyagválasztás)
- Az ötletek kreatív alkalmazása

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábtest anyagának különböző fajtáit
- a bábtest és emberi arány kapcsolatát
- a többzsinóros marionettek függesztésének és felzsinórozásának lehetőségeit
- a bábtest izületeinek és felzsinórozásának kapcsolatát
- a marionettbábbal való játék és a játéktér kapcsolatának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységét
- manipulációs képességét
- térlátását és térhasználatát
- konstrukciós képességét
- analizáló és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- változatosságra az anyaghasználat során
- önálló munkavégzésre
- a megismert munkaformák alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában
- egyre összetettebb szerkezetek alkotására, a többzsinóros marionett készítésére és használatára
- műalkotások, bábszínházi előadások megtekintésére

Tananyag
Marionettek világa
- A felülről mozgatottság újszerű megtapasztalása, egymás testének felzsinórozása, közös játék
- A marionett bábok bonyolultabb változatainak vizsgálata
- A merev mozgatórúd kiváltása felzsinórozással
- Mozgatókereszt szerkesztése
- Izelt testrészekkel rendelkező bábu készítése
- A bábu kezeinek, lábainak felzsinórozása, majd mozgatása
- A marionett bábu hagyományainak, fajtáinak, technikájának, működési elvének tanulmányozása

- A marionett színpad technikai megoldásaival való ismerkedés, egyszerű, asztalok segítségével kialakítható marionett-híd építése

Játék a létrehozott bábokkal

- Bábetűdök létrehozása, kiemelt tekintettel az egyensúlyi problémákra, a reptetésre, a lépegetés lehetőségeire
- A tanulók saját élményeiből, tapasztalataiból építkező történet feldolgozása marionett technikával, csoportbontással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábtest anyagának különböző fajtáit
- a bábtest és emberi arány kapcsolatát

Legyenek képesek

- a marionett bábok szerkezeti elemeinek megnevezésére
- felzsinórozással mozgatható marionett bábok elkészítésére
- mozgatókereszt készítésére és alkalmazására
- a bábtest felzsinórozására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bunraku bábu sajátosságait, szerkezetének részeit
- a bunraku bábu mozgatásának módjait
- a bunraku bábu elkészítésének fázisait, a bábtörzs belső mechanikájának kialakításait
- a bábtörzsbe építhető egyszerűbb gapitok fajtáit és elkészítésének módjait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét
- a bonyolultabb kesztyűbábok szerkezetét
- kezek, lábak készítésének, felhelyezésének módjait
- a kesztyűbáb készítésének egymásra épülő munkafázisait
- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatának egyszerű módjait
- akusztikus hatások keltésének egyszerűbb változatait
- a vásári bábjáték műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- formateremtő, tárgyalakító, mintázó képességét
- perspektivikus ábrázoló képességét
- téralkotó képességét
- esztétikai érzékét
- képi önkifejező képességét
- igényét anyagok, tárgyak gazdag felületmegmunkálására
- eszközhasználatának szakszerűségét

Ösztönözze a tanulókat

- a szerkezetek aprólékos megfigyelésre
- a megfigyelt szerkezetek elemzésére, rekonstruálásának igényére
- egyre összetettebb és mechanikus szerkezetekkel mozgatott bábuk tanulmányozására
- egyszerű világítástechnikai megoldások kialakítására



- a fénnyel való kísérletezésekre
- egyéni korrekciók, vélemények megfogalmazására
- mások munkájának elemző értékelésére
- önalkotások vizsgálatára

Tananyag

A hátulról mozgatott bábtípus, a bunrakuk világa

- A bábfej és markolatának kialakítása
- A bábtörzsbe való benyúlás módjainak kipróbálása és egyszerűbb bábtörzs elkészítése
- A báb kezeinek megjelenítési módjai (saját kezünk, mintázott karok és kezek) összegyűjtése
- A bábu könyökéhez mozgató pálcák, markolatok szerelése
- A bábu és a bábos testének viszonyrendszeréből adódó sajátosságok tanulmányozása
- A bábfej formázása, festése
- A bunraku színpad sajátosságainak vizsgálata
- A bábos nyílszíni játékterének kialakítása
- A bunraku történeti hagyományainak megismerése

Játék a létrehozott bábokkal

- Bábetűdök létrehozása, kiemelt tekintettel egy bunraku és 2-3 mozgatókapcsolatának megvalósítására, játékban való közös koncentráció megélésére

Kesztyűbábok világa

Az 5. alapfokú évfolyamon megtanult technikák tovább fejlesztése, a kesztyűbáb színpadi eszközeinek megismerése

- A bábu arányának, szerkezetének, mozgatásának tanulmányozása
- Hagyományos vásári figurák rekonstrukcióinak elkészítése
- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak összegyűjtése
- Saját stílusú vásári bábfigurák tervezése, kivitelezése
- A kesztyűbáb technikájához szükséges színpadi ismeretek összegyűjtése
- Állványokra szerelhető egyszerű háttér és díszletelemek készítése
- Ismerkedés a fénnyel, a világítással mint fontos látványelemekkel
- A fénnyel való időmúlás jelzése
- Fényvisszaverő, csillámló felületek kipróbálása
- Akusztikai terekkel, hangokkal, zajkeltő eszközökkel való kísérletezés, egyszerű zajkeltő eszközök készítése
- A látvány, az akusztikus mező és mozgás összekapcsolása

Játék a létrehozott bábokkal

- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak, a játékmód hagyományainak megfelelő 2-3 fős bábetűd létrehozása kesztyűbábbal
- A Vitéz László-játékok egy-egy szituációjának eljátszása csoportbontásban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bábtörténet egyetemes és magyar vonatkozásainak lényeges korszakait és nagy művészegyéniségeit
- a bunraku bábu sajátosságait, szerkezetének részeit
- a bunraku bábu elkészítésének fázisait, a bábtörzs belső mechanikájának kialakításait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét
- a bonyolultabb kesztyűbáb szerkezetét
- a kesztyűbáb készítésének egymásra épülő munkafázisait

- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatuk egyszerű módjait
- a vásári bábjáték műfaji sajátosságait

Legyenek képesek
- egyszerű fejmozgató-rudas bunraku báb készítésére
- a bunraku báb fejének mintázására
- a bunraku bábbal játszott jelenthez egyszerű díszletelemek készítésére
- egyszerű világítástechnikával a bábu karakterének megerősítésére
- kesztyűbáb szerkezeti felépítését követve a báb megalkotására
- a felületeket aprólékos, igényes kidolgozására
- a tradicionális vásári bábjáték műfaji sajátosságait ismerve két ellentétes karakterű figura elkészítésére,

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a pálcás bábok tradícióit, történetiségét
- a pálcás, vajang bábok szerkezeti felépítését
- a pálcás báb arányainak fontosságát
- az arányok és mozgatási sajátosságok összhangját
- a színpadi irányoknak megfelelő arc és tekintet kialakítását
- a mozgatás és az anyag, valamint az ehhez társítható technológia kiválasztás összhangjának fontosságát
- az árnyjáték változatait, történeti hátterét, kultúrtörténeti jelentőségét
- az egyszerű eljárásokkal létrehozható árnyékok megjelenítésének módjait
- egyszerű szerkezetű árnybábok készítésének fázisait
- a balesetmentes kísérletezés és munkavégzés szabályait

Fejlessze a tanulók
- tárgyalkotó képességét
- rögtönző képességét
- absztraháló képességét
- téralkotó képességét
- a látványelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a sík és plasztikus formák fényben, vetítőfelületen való viselkedésének vizsgálatára
- az anyagmegmunkálásban és a tárgyalakításban a technológiák kombinálására
- más népek és korok kultúrájának, művészetének megismerésére
- pontos, szakszerű munkavégzésre
- egyéni stílus kialakítására
- önálló alkotómunkára, anyaggyűjtésre

Tananyag
Vajangok - alulról mozgatott pálcás bábok
- A vajang báb kultúrtörténeti jelentősége, a bábtörténetben elfoglalt helye
- A pálcás vajang báb szerkezetének megfigyelése
- Egyszerű szerkezetű vajang készítése
- A bábu fejének, tartórúdjának, karjainak rögzítés módjainak tanulmányozása, elkészítése
- A méretek anatómiai hűséghez való igazítása
- Egy vagy két, rövid vagy hosszú mozgató segédpálca beépítése
- A pálcás báb testének öltöztetése



- A világítás módjai (alulról, oldalról, felülről), hatása a bábu plaszticitására, a játék dramaturgiájára

Játék a létrehozott bábokkal
- A keleti mitológia egy-egy történetének árnyjátékkal történő megjelenítése

Árnyszínházak, árnybábok
- A keleti mitológia és az árnyjáték kapcsolata
- Vetítőernyő, vetítőfelületek, különböző fényforrások kipróbálása
- Kézzel, az ember sziluettjével, tömör és áttört síkfelületekkel fényforrások előtt való kísérletezés
- Több pontból való vetítés, mélységek kialakítása a vetítőernyőn
- Színes fények használata
- Zártterű dobozszínházban létrehozható árnyfelületek kialakítása
- Különböző anyagok mozgatása fényben, ezek árnyékával való kísérletezés
- A fényforrás helyének tudatos megválasztása, az árnyfigurák fajtájának kiválasztása, elkészítése
- A nézőpont és a technika összefüggéseinek vizsgálata

Játék a létrehozott bábokkal
- Önállóan választott témához az árnyjáték műfaji és technikai sajátosságait szolgáló báb etűdök létrehozása csoportbontásban

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a vajang és az árnybáb történetét, műfaji sajátosságait
- a vajang és az árnybáb mozgatási lehetőségeit
- a vajang és az árnybáb készítéséhez használható anyagokat, eljárásokat, eszközöket
- a fény használatának egyszerű módjait
- a vajang és az árnyszínpad szerkezeti elemeit, felépítését

Legyenek képesek
- egyszerű vajang báb készítésére
- a vajang báb testrészeinek összeszerelésére
- a játékterek tagolására, ebben a vajang és árnybáb mozgatására
- hátulról és alulról mozgatott árnybábok szerkezetének továbbgondolására
- fényforrások összeállítására, vetítőfelületek kialakítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- az alapvető színpadtechnikai, látványtervezői kifejezéseket
- a színpadi látványtervezést segítő makettek, modellek funkcióját
- a bábparavánok, takarások, színpadi elemek szerkezetét
- a színpadi világítás jelentőségét, a bábjáték világítási, fénytechnikai eljárásait
- a fény látványelemként való alkalmazásának fontosságát
- a kivitelezés fázisainak ésszerű elosztását a technika, az anyag, a technológia között
- az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait
- az alkotó folyamatok (tervezés, kivitelezés, életre keltés) egymásra hatását
- bábelőadások látványelemző metodikáját

Fejlessze a tanulók
- önállóságát

- biztonságos munkavégzését
- konstrukciós képességét
- analizáló és szintetizáló képességét
- tervező- és kivitelező készségét
- látványelemző képességét
- térlátását
- téri tájékozódási képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a színpadok szerkezetének lerajzolására, ezek elemzésére
- egyéni munkavégzésre
- pontos, szakszerű tervezésre és kivitelezésre
- látott bábelőadások látványrajzainak, díszletelemeinek lerajzolására
- makettek készítésére, berendezésére, ehhez méretarányos figurák készítésére
- önellenőrzésre, folyamatos korrektúrára
- a kísérletezések szakszerű korrektúrájára
- színházi, bábszínházi előadások megtekintésére
- társainak alkotásaival szemben elfogadó, elemző, igényes, értékelő észrevételek megfogalmazására
- saját alkotásának elemzésére, az eljárási, megoldási, technológiai, tervezői fázisok indokolására másokkal való elfogadtatására

Tananyag

Szcenika, fények, világítás
- Kisméretű makett színpadok építése
- A makettek arányait figyelembe vevő díszletelemek, bábok készítése
- A készítés fázisainak rajzos rögzítése, látványtervek alkotása
- Paravánok, dobozszínházak, asztali porondok szerkezetének, felépítésének megismerése
- Egyszerű szerkezetű paravánok, takarások, díszletelemek alkotása
- Az eddig tanult összes bábkészítési eljárás önálló alkalmazása
- A világítással és fénnyel való festés alkalmazása, fényvisszaverő felületek kialakítása
- A műhelymunka fázisainak, szabályainak kialakítása

Felkészülés a vizsgára
- A szaktanár vezetésével egy szabadon, a tanuló egyéniségéhez, érdeklődéséhez, képességeihez legközelebb álló bábtechnika kiválasztása
- A bábkészítés fázisainak önállóan felvázolása
- A tanuló által megtervezett bábu elkészítse
- Az elkészült bábu típusához társítható díszletelemek, paravánok, doboz-színházak elkészítése

Játék a létrehozott bábokkal
- Közösen választott témához a tervezéstől a kivitelezésig, manufaktúra jelleggel a csoport bábszínházának kialakítása, kiemelt tekintettel az eddig tanult bábtechnikák szabadon történő felhasználásával
- Az önállóan létrehozott egyéni bábszínház bemutatása a csoport előtt

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a szabadon választott téma önálló feldolgozásának, a tervezésnek, a bábkészítésnek egyes lépéseit
- az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait
- az egyéni munka során felhasználható segédanyagok szabadon történő használatát



- a bábjáték legfontosabb bábtípusait, bábfajtáit
- a bábfajtákhoz illeszkedő tereket, paravánokat, esztétikai elvárásokat
- a látványtervezés alapvető kritériumait

Legyenek képesek
- a tervezéstől a kivitelezéséig önálló munkavégzésre
- az anyagok és a bábtechnika kiválasztásának indoklására
- az egyes bábfajták elkészítéséhez szükséges idő megtervezésére
- az általa tervezett idő betartására
- a kivitelezés, bábkészítés során önmagával és társaival türelmes, igényes, elmélyült alkotási folyamatra
- önellenőrzésre
- önmaga és társai értékelésére

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a bábkészítés során használt anyagok fajtáit, ezek jellemző tulajdonságát, megmunkálásának eljárásait
- az egyes bábmozgatási technikák elkészítésének bonyolultabb változatait is (pl. zsinóros marionett, bunraku, kétpálcás vajang)
- az általa készített bábu kultúrtörténeti gyökereit

Legyenek képesek
- az alapvető bábtípusokhoz (kesztyűs, vajang, bunraku, marionett, árny) egyéni stílusú báb tervezésére és elkészítésére, a technikai megoldások továbbfejlesztésére
- az anatómiai arányrendszerektől eltérő figurák tervezésére, kivitelezésére
- az absztrakcióra, a stilizálásra
- a bábjátékban speciálisan alkalmazható trükkök, csodás elemek bonyolultabb technikai megoldásainak alkalmazására
- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során saját, egyéni stílus kialakítására, stílusegységre, az attól eltérés megindokolására
- saját elképzeléseinek önálló megvalósítására
- a tervezés során más területeken szerzett ismereteinek (pl. gyermekjátékok, viselet, divat) beépítésére
- az általa készített bábu használatára, működtetésére a saját maga kialakította játéktérben (pl. kisméretű dobozszínház, térbeli domborzatok marionett bábhoz, térbeli, állványra szerelt díszletek kesztyűbábhoz).

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll
A vizsga tantárgya és időtartama
Bábkészítés
- gyakorlati 90 perc
- szóbeli 10 perc

A vizsga tartalma
Gyakorlati vizsga
A bábkészítés gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
A vizsgát megelőzően

Adott jelenet bábterveinek (színterv, méretarányos tervrajz) elkészítése, valamint egy, a ta
által választott figura kivitelezése.

A tanulónak önállóan kell elkészítenie a tanár által megadott 2-3 szereplős jelenethez
vizsgamunkát szabadon választott technikával. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyami
szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga nap
megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A vizsga helyszínén, ideje alatt Az elkészített bábtervek egyikének részmegoldása (
arcmintázás, mozgatási rendszer megépítése, technológia alkalmazása), elkészítése

A vizsgára elkészített bábut működésbe hozva szerkezeti felépítésének bemutatása

Szóbeli vizsga

A tanuló bemutatja a gyakorlati vizsgára készített bábterveket és az elkészült bábut, melyekről az alábbi szempontok szerint indoklást ad és/vagy kérdésekre válaszol

- a bábtechnika kiválasztása a téma kibontásának szolgálatában
- a tervezés során kialakított stílus
- a készítés szempontjai, a megvalósítás fázisai, anyagai, eljárásai

A vizsga értékelése

- Az alapanyag, a megjelenítés, az indoklás összhangja
- Az adott témához választott bábtechnika megfeleltetése
- A tervek és a bábu kivitelezésének igényessége (képzőművészeti megjelenítés, karakter, stilizáltság, arányok, méretek)
- A formaalkotó és alakító, kifejező, konstruáló képesség színvonala
- A bábu alkalmazhatósága
- A tanuló alkotásában megnyilatkozó eredetiség foka
- Tájékozottság a bábtechnikákban, a színpadok, paravánok típusaiban, a szakkifejezések helyes használatában

**A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök**

Munkaasztalok
Alapanyagok
Kéziszerszámok: pl. olló, snitzer, varrókészlet
Vázlatok, tervek készítéséhez szükséges eszközök, pl. ragasztó (papír, fa, műanyag, csomagolóanyagok, ecsetek, hungarocell, színes papírok, celofán Festéshez szükséges eszközök, pl. vékony- és vastagecset, szivacshenger, vizes és műanyag alapú festékek, textilfestékek
Faragáshoz, daraboláshoz szükséges eszközök, pl. tapétavágó kés, szabászolló, kisolló, kisfűrész
Varráshoz szükséges eszközök és anyagok: varrókészlet, varrógép, elasztikus bevonó textíliák, szörmék, fonalak, cérnák (hajhoz), gombok, cérnák, zsinegek, damilok, file, frottír, lepedővászon, bőr, dobbőr (pl. árnyjátékhoz), tömőanyag Faanyagok, famunkához szükséges eszközök, pl. vékony falapok, lécek, fapálcák, szögek, csavarok, szemescsavarok, kalapács, csavarhúzó (több méretben) Fémek, fémmunkához szükséges eszközök, pl. különböző vastagságú drótok, drótvágó, lemezvágó, réz- vagy alumíniumlemezek, szegecsek, kúpfogó
Világítóeszközök, pl. lámpák, reflektorok, diavetítő vagy írásvetítő, gyertyák
Modulos átalakítható paravánok, függönyök, állványok

KÖZÖS TANTÁRGYAK

BESZÉD ÉS VERS



A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, művészetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt - az életkorsajátosságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten - könnyen érthetővé és élvezhetővé tételéhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoritereken keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, sajátítsanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a beszédfolyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei-ritmikai jellemzőit
Fejlessze a tanulók
- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét
Ösztönözze a tanulókat
- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag Lazítógyakorlat
- Lazítás-feszítés

Légzőgyakorlat
- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok
- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat
- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok
- Beszédmozgás-ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás - hangok

Ritmus- és tempógyakorlatok
- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers-zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat
- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat
Legyenek képesek
- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei-ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers-előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a célszerű beszédlégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét
Fejlessze a tanulók
- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs készségét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét
Ösztönözze a tanulókat
- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközeik bővítésére

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok
- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok
- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai



- A szövegejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok
- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok
- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,- az egyéni választások szabadságával

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a természetes és a szerep-beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
Legyenek képesek
- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszövés alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit
Fejlessze a tanulók
- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket
Ösztönözze a tanulókat
- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására

- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok
- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhangon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok
- Ütemezés kitalált mozgássorral
- Időmérték- ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módozatai

Hangsúly-gyakorlatok
- A kérdezés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák
- Közös mese-költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, meg várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám - kedves mesék után-mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás
- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos-könyv vagy mese-lemez segítségével
- Régi és új „mesék" olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját



- az alapvető testbeszéd-formákat

Legyenek képesek
- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers-kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók
- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók
- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi" vers- és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok
- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
- A j-l-r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- „Szinkron-játék" (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok
- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok
- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:
- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Versbelyzetek, szituációk- helyzetdalokban, zsánerképekben

- Lírai dalok - hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal - sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Választott nép- vagy vígballada
- Kisprózák (mümesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállás, megszólalás alapvető ismérveit
Legyenek képesek
- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését
Fejlessze a tanulók
- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empatikus és műértelmező képességeit
Ösztönözze a tanulókat
- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás-csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok



- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok
- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskísérettel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
- Mondatok hangsúly-variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:
- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játékai (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival - az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények - (narrátor, több szereplő ...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés-módosító szerepét
Legyenek képesek
- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit
Fejlessze a tanulók
- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit
Ösztönözze a tanulókat
- hangi adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvágyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó-művészet fórumainak megismerésére

**Tananyag**

Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok
- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő" szólamvég

Szöveggel való munka
- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín-váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek- átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció-adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
Legyenek képesek
- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

**Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét



- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszédjeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
Legyenek képesek
- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Beszéd és vers
- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc
- vers- és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma
A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:
Beszédgyakorlat-sor bemutatása
Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított - és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó - gyakorlatsor)
Vers- és prózamondás
A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása
A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése
Beszédtechnikai ismeretek:
- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat
A választott szövegek előadása:
- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállás,
- jelenlét,

- közvetítő erő,
- előadói készségek

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a hangszín jelentésformáló szerepét
- az önálló szövegelemzés ismérveit
- a tartalom kibontásának kreatív formáit

Fejlessze a tanulók
- ritmus- és tempóérzékét
- képességeit érzelmi megnyilvánulásaik megformálására
Ösztönözze a tanulókat
- a rendszeres gyakorlásra
- beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
- új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Bemelegítő gyakorlatok

Hanggyakorlatok
- Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
- A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok
- Versek, népdalok vakszövegként való használata
- Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka
- Fokozás, építkezés, poentírozás
- Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
- Idegen szavak a szövegben - megoldások
- Kor- és karakteridézés
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Klasszikusokból szabadon választva
- Kortárs versekből való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- „Ismeretterjesztő előadás" szerkesztése - zenével



Követelmények
A tanulók ismerjék
- a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- az önálló szövegelemzés ismérveit
Legyenek képesek
- beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
- klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
- ismert karakter-hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókat
- a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
- a beszédtanítás nagy egyéniségeivel
Fejlessze a tanulók
- hangadási bátorságát és erejét
- előadói önbizalmát, kifejező eszközeit
Ösztönözze a tanulókat
- beszédük rendszeres gondozására
- önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
- versműsorok látogatására

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok
- Szinten-tartó (bemelegítő) gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
- A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok
- Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka
- A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
- Tragikum a közlésben
- Szerelmes versek
- Realista és groteszk szövegek (novellák)
- Nonszensz versek
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Kortárs versekből való választás
- Kisprózák-egypercesek, prózaversek

- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- „Ilyenek vagyunk" „önismereti előadás" szerkesztése - zenével

Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a bemelegítő hang-gyakorlatokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező
- erejét
- a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit
Legyenek képesek
- halkan és suttogva is szöveget mondani
- önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
- csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
- az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
- a kifejező előadás kritériumait
- a különböző pódiumi műfajokat
Fejlessze a tanulók
- „beszéd-elemző" hallását
- érzelmi rugalmasságát
- előadó-technikai felkészültségét
Ösztönözze a tanulókat
- a változatos hanghasználatra
- a kifejező-eszköztár tudatos használatára
- önálló repertoár-építésre
- csoportos pódiumi előadások létrehozására

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Gyakorlatok suttogott beszéddel
- Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok
- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
- Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok
- Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok
- Prózai szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat



- A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka
- A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
- A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Versmonológok- drámai monológok (azonosságok és különbségek)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Kortárs versekből való önálló választás
- Monológok, versmonológok, szerepversek
- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
- Vers-színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az artikulációs mozgás-ügyesítés gyakorlatait
- a pódiumi műfajokat
- a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit
Legyenek képesek
- egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégezésére
- saját repertoár-építésre
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókat
- a beszéd-bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
- az önálló versformálás felelősségével
- a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival
- a versmondás szerepével.
Fejlessze a tanulók
- önállóságát
- értelmi és érzelmi intelligenciáját
- kommunikációs készségeit
- értő befogadói attitűdjét
Ösztönözze a tanulókat
- önképzésre
- a szakirodalom tanulmányozására
- a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
- a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag
Összetett gyakorlatok: a légzés-hangadás-artikuláció összehangolása
Összetett beszéd-bemelegítő gyakorlatok

Rövid elméleti áttekintés a pódiummüvészet történetéről
Vershallgatás- a pódiummüvészet nagyjai
Szöveggel való munka
A kifejező előadás ismérveinek rögzítése
Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése
Kortárs versekből való önálló választás
Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
Repertoár-építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat
Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a szinten-tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
- a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
- a szerkesztés alapvető technikáit
- a pódiummüvészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit
Legyenek képesek
- önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) előtt
- önálló szövegválasztásra és annak megformálására
- rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

**Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
- a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
- a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
- a pódiummüvészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
- a pódiumi műfajokat
Legyenek képesek
- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
- saját repertoár-építésre
- a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Beszéd és vers
- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc
- vers- és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma



Beszédgyakorlat-sor bemutatása
A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl. bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)
Vers- és prózamondás
Repertoárból való vizsga:
A tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.
Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:
A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból - a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után - értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése
- Beszédtechnikai ismeretek
- A tudás technikai szintje
- A megvalósítás pontossága
- Természetes, oldott artikuláció és középhang
- Választott szövegek előadása
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
- Előadásmód (kiállás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
- Elméleti felkészültség
- Helyes nyelvhasználat
- Ismeretlen szöveg előadása:
- A felolvasás gördülékenysége
- A szöveg értő megszólaltatása
- A szöveg alaphangulatának közvetítése
- Helyes nyelvhasználat

**A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök**

Alapvető fénytechnika
CD-lejátszó vagy magnó
Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó
CD-k, DVD-k, videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból
Hang-, zörej-, és zajkeltő eszközök

MOZGÁS ÉS TÁNC

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására.
A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve táncra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit
- a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait
- a verseny-, illetve körjátékok különböző fajtáit
Fejlessze a tanulók
- mozgásintenzitását
- mozgáskoordinációját
- koncentrációját
Ösztönözze a tanulókat
- önmaguk testének megismerésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgás örömének megtapasztalására
- a kis- és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre
- a játékokban rejlő kreativitás kibontására

Tananyag
Indítás-megállítás gyakorlatok
- Az indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, kettős körben történő páros fogók)

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok
- Nehezített fogó és üldözéses játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére

Speciális futásos és kikerüléses gyakorlatok
- Hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrész-vezetéses (pl. egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások

Egyensúly játékok
- Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó", sószsákot cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok

Népi játék, tánc
- Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz-, fészek-, láncfogó), ritmusjátékok (egyenletes lüktetés erősítése, tempótartási gyakorlatok), egyszerű ugrásgyakorlatok ugrós zenére, különböző támaszhelyzetekben

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a versenyjátékok szabályrendszerét
- a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat
Legyenek képesek
- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- csoportos feladatokban való részvételre
- az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére

2. évfolyam



Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a bemelegítéshez szükséges játékformákat
- a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit
- népi játékok, illetve lánc- és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alaptechnikáit
Fejlessze a tanulók
- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét
- fizikai képességeit-kondícióját, rugalmasságát
Ösztönözze a tanulókat
- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- partnerekkel való együttműködésre
- kis csoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- a közös játék örömének megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

Tananyag
Bemelegítő játékok
- Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok
- A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával

Egyensúly- és vezetéses gyakorlatok
- Egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetéses gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással

Népi játék, tánc
- Utánzó (pl. állatutánzó) játékok, párválasztó-játékok, népi gyermekjátékok, lánc és körformák a táncban; ugrós táncok alaptechnikái; csoportosan a közösségi táncélmény megszerzése (pl. ugrós táncok alapmotívumaival, cifrák, lengetők)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a csoportos futás-, egyensúly- és bizalomgyakorlatok szabályait
- a népi gyermekjátékok menetét
Legyenek képesek
- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre
- az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a talajfogás különböző módozatait
- a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit

- a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit
- a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit
- ugrós táncok motívumfüzéseinek lehetőségeit Fejlessze
- a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során

Ösztönözze a tanulókat
- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Bemelegítő játékok
- A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok
- Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával, testrészvezetéses futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, középmagasságú mozgások
- Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom- és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása

Bizalomgyakorlatok
- Egymás és önmaguk elfogadását célzó, döléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok, partner-felismeréses játékok csukott szemmel

Mozgássorok, motívumsorok felépítése
- Állatmozgások, középmagasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorok fejlesztése

Tánc
- Térbeli elmozdulás lehetőségei ugrós motívumokkal
- Ugrós táncok motívumfüzései: szólóban, párban

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit
- a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit

Legyenek képesek
- a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére
- a magasságszintek rugalmas váltására
- az állatmozgások koordinált végrehajtására
- a táncelemek stílusos reprodukálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit
- a mozdulat lassításának technikai összetevőit



- a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit
- a párválasztó játékokat, illetve a páros és ugrós-legényes táncok alapelemeit, technikáját

Fejlessze a tanulók
- térérzékelését
- egyensúlyérzetét és koordinációs képességét
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Tér- és helyzetérzékelő gyakorlatok
- A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres" tér kitöltésének, a tér mindhárom dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún. Vezetéses gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése

Egyensúly- és lassított mozgás-gyakorlatok
- Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéses mozgások billenés nélküli vezetése, páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése

Kórusmozgások
- Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, tánc és/vagy mozgáskombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgásképkialakítása

Tánc
- Táncba hívó játékok (pl. hajlikázó)
- Párválasztó játékok
- Páros táncok
- Ugrós-legényes táncok

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult feladatok technikai összetevőit
- az érintett feladatok szakkifejezéseit
- az ugrós-legényes táncok alapjait

Legyenek képesek
- a tánc- és mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére
- az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására
- különböző típusú tánc- és mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a test egyes részeinek függetlenített mozgatásából adódó lehetőségeket
- a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit

- ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit
- az eszközös táncok technikai felépítését
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- mozgástechnikai és ritmikai képességét
- mozgásának intenzitását és dinamikáját
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására

Tananyag

Analitika, izoláció

- A test részeinek elkülönítéses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és laz[illegible] lebontása kisebb „egységekre"

Bizalomgyakorlatok
- Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből
- Talajra kísséréses elemek gyakorlatsorba fűzése

Lépés- és járásgyakorlatok
- Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül
- A gerinc mozgatása törzshullám-gyakorlatokon keresztül
- Láb- és kar-gyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása

Ritmika
- Alapfokú ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal
- Többszólamúság a ritmusban
- Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre

Tánc
- Eszközzel járt táncok (pl. bot, üveg, seprő, párna, kendő, kalap)
- Páros táncviszony, szoros összekapaszkodás (pl. a csárdás alaptechnikáival)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- az eszközös és páros táncok technikai alapjait

Legyenek képesek
- a tánc- és mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal



- a gyakorlatfűzések megtervezésének szabályait, és szerepét a színházi munkában
- a színpadi mozgások gyakrabban használt elemeit, technikai jellemzőiket
- a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit
- a párban végzett tánchelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit

Fejlessze a tanulók
- bátorságát és akaraterejét
- mozgásának precizitását, részletgazdagságát
- koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban

Ösztönözze a tanulókat
- részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére
- különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és partnerrel történő munkában való részvételre
- mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására

Tananyag

Gyakorlattervezés

- Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Bizalomgyakorlatok

- A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok)

Technikai előkészítés (a tánc- és mozgásszínházi táncokhoz)
- Talaj - és egyensúlygyakorlatok, támasz- és gördülés elemek páros helyzetekben
- Lépés és forgásgyakorlatok, táncanalitika

Tánc
- Kollektív táncformák (pl. moldvai táncokon keresztül), ahol a dallamorientált zenei illeszkedés és a csoporttáncolás adta lehetőségek érvényesülnek)
- A testen megjelenő többszólamúság (pl. kéz, láb mozgásának különválasztása)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- kollektív táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek
- különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására
- attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására
- partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére

**Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a feldolgozott mozgásgyakorlatok és táncok jellemzőit, típusait
- az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika).

Legyenek képesek

- a mozgásgyakorlatok és/vagy táncok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
- a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadására
- az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,
- karakterábrázolásra a mozgás és tánc eszközeivel,

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Mozgás és tánc
- egyéni produkció 2-3 perc
- csoportos produkció 10-20 perc

A vizsga tartalma
Lépés-, járás-, futás-, ugrás-, esés-, talaj-, emelés- és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, táncelépések, illetve a koreográfiák köréből a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció

A vizsga értékelése
- Mozgás- és táncgyakorlatok ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban
- A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés)

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a pantomim technikai elemeinek elsajátíttatásán keresztül a karaktermozgások, az izolált végtag mozgatás, illetve mozgatott testrész figyelemvezető képességének attribútumait
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit
Fejlessze a tanulók
- izolációs képességét, testtudatát
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját
Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- elmélyült, részletgazdag tánc- és mozgásfeladatok elvégzésére, elemzésére
- az összetett mozgásformák egymásra épülő gyakorlatokon keresztül történő elsajátítására

Tananyag
Eséstechnika, előkészítő akrobatikus gyakorlatok
- Gurulás előre-hátra, támasz- és billenésgyakorlatok, kéz- és fejállás, kézen átfordulás oldalra, illetve ezek gimnasztikus előkészítése; talajfogás csúsztatással, eséstechnika előkészítés leforgásos, féltérdre érkezéses, kigördüléses módon

Színházi akrobatika



- Esés és zuhanás, pofon, ütések, színházi verekedés, tárgyhasználat

Pantomim alapgyakorlatok
- A pantomim testtechnikája, különös tekintettel az erőgyakorlatokra (húzás, tolás, emelés), illetve az előkészítésben szereplő izolációra, feszítés-technikára és járásgyakorlatokra

Jelenlét-gyakorlatok
- A koncentráció mozgó testre (testrészre) való irányításának fejlesztése, erősítése a nézői irányított figyelmének megragadása érdekében

Tánc
- Nemi identitást erősítő táncformák (lánytáncok, pl. karikázók; férfitáncok, pl. legényesek)
- A keringő alaplépéseinek, tánctechnikájának elsajátítása
Alapfokú mozgástervezési gyakorlat
- Egyszerű mozgáshelyzetek tervezése és rögzítése, a tempó, dinamika pontosítása, a gyakorlat szituációba helyezése, illetve bővítése motívumsorrá; hétköznapi mozgáshelyzetek pontosítása, motívumsorrá tervezése

Karaktermozgások
- A mozdulat szélesítésén, torzításán keresztül megközelített karakterizálás motívumok egymásután illesztésével, a szélsőségesen „fogalmazott" gesztusok belső ritmizálásával, az egymásból nem következő elemek találkoztatásakor kialakuló sajátos stílus megteremtésével

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait
Legyenek képesek
- a pantomim, illetve hétköznapi mozgások elemeinek ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- tánctechnikai elemek helyes elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek pontosítására, s motívumsorba rendezésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- különböző tánctípusok és mozgásszínházi táncok alapelemeit, ezek szabályrendszerét
- a zene és a mozgás viszonyát, működésük, belső szerkezetük azonosságait és különbözőségeit
- rövidebb lélegzetű mozgásetűd összeállításának lehetőségeit
Fejlessze a tanulók
- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, különböző mozgáshelyzetekben, az alkotó folyamatban
- színházi jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját
Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására

- önálló, a mozgás elemző, részletező végrehajtásából adódó gondolkodásra, a feladattal szembeni szándék megszületésére, kialakulására
- improvizatív és rögzített tánc- és mozgásszínházi alkotó folyamatokban való részvételre

Tananyag
Kontakt tánc előkészítés
- Alapgyakorlatok talajon, egyensúlyi- és támaszhelyzetek párban, illetve tárgyhasználattal, partnervezetéses gyakorlatok ellentartással, talajra kísérés súly elvezetéssel; alapfokú kontakt tánc- és mozgásszínházi technikák elsajátítása

Emelések
- Statikus és lendületből történő emelések az egyszerűbb emeléstechnikák felhasználásával, futólagos emelések lendület elvezetéssel

Zenés improvizáció
- Improvizáció megadott mozgástechnikai eszköztár, illetve szabad intuíció alapján, különböző stílusú és karakterű zenékre; rögzített mozgásanyag, motívumsor alkalmazása több, egymástól erősen eltérő zenemű felhasználásával

Rögzített improvizációra épülő mozgásetűd
- Az előzőleg tánc- és/vagy mozgástechnikai szempontból, előkészített, szituációkra, jelenetekre bontott alapanyag improvizatív feldolgozása és rögzítése, majd előadássá szerkesztése

Tánc
- A reneszánsz tánchagyományokat hordozó forgatós alapú páros táncfajták elemei, különös figyelemmel a tartás-ellentartás technikájára (pl. mezőségi páros táncok)
- A tangó alaplépéseinek, forgástechnikájának elsajátítása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult technikák működésének elemeit és tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait
Legyenek képesek
- különböző tánctípusok és mozgásszínházi folyamatok ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- eltérő karakterű zenei motívumok atmoszférájának, ritmikai és dinamikai világának megfelelő mozgás- és tánc elemek alkalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a mozgás- és táncszínház időkezelésének lehetőségeit, a pillanat kiemelésére, elmélyítésére irányuló megoldások technikai összetevőit
- a maszk jelentését és jelentőségét a mozgásszínházi munkában
Fejlessze a tanulók
- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, a lassú színházi, s a maszkos technikákat alkalmazó munkában
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- kreativitását a tánc- és mozgásszínház terén



Tanulmányozze a tanulókat
- a részletgazdag tánc- és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különböző típusú tánc- és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
- a színházi értékű tánc- és mozgásszínházi tevékenységben való részvételre

Tananyag
Szimbolikus pantomim mozgások
- Lebegés, repülés, úszás, a talajtól való elszakadás mozgásai, s ezek szimbolikus megjelenítési formája

Lassított mozgás - lassú színház
- A folyamatok sűrítésén, motívumtöredékek kiemelésén alapuló, a mozdulatok billenés nélküli, súlyáthelyezéses vezetésére vonatkozó gyakorlatok

Maszkos gyakorlatok
- Az arc mimikájának „maszkos" lehetőségeitől a festett maszkon át a kultikus maszkok használatáig terjedő lehetőségek megtapasztalása; a test idomulása a maszkos játékban, a maszk formáló, irányító ereje a mozdulatokban

Improvizáció és mozgástervezés
- Adott szituációra, esetleg technikai eszköztárra tervezett gyakorlat, amely rövid motívumokra, sűrű, pontosan „fogalmazott" mozdulatokra épül
- Az improvizáció elemeinek rögzítése motívumsorokká
- rögzített motívumsorok ritmikai és szerkezeti tagolása

Tánc
Párban járt táncok, forgatós alaptechnikák felhasználásával történő improvizációs gyakorlatok

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját
Legyenek képesek
- különböző tánc- és mozgásszínházi folyamatok pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- a mozgás világában jelentkező időkezelési lehetőségek használatára és értelmezésére
- a tanult táncformák technikai alapjainak alkalmazására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a mozgás színházi értékű megjelenítő képességének lehetőségeit a gesztusok pontosítása, értelmezése, s érzeteinek működtetése révén
- a mozgásszínházi előadás létrehozásának dramaturgiai, formai és szerkesztési elveit, a technikai környezet meghatározása mellett
Fejlessze a tanulók
- képességét a belső állapotok és viszonyok megjelenítése terén
- jelenlétét tánc- és mozgásszínházi helyzetekben
- színészi képességeit a mozgásszínházi, s általában a nonverbális munkában

Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag tánc- és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különbözőtípusú tánc- és mozgásszínházi helyzetek intenziv, erőteljes jelenléttel
megjelenítésére
- mozgásszínházi előadás elkészítésében, s annak bemutatásában való alkotó részvételre

Tananyag
Rövid lélegzetű, motívumokra épülő táncanyag tervezése
- Egyénileg megalkotott és bemutatott, tömör fogalmazású motívumok felhasználásával készí
koreográfia, gesztus értékű mozdulatokban megjelenő koreográfia

Mozgásszínházi előadás
- Egy adott, mozgásszínházi szempontból elemzett, szerkezetileg, formailag, eszközeit tekint
előkészített alapanyag adaptációjának elkészítése csoportos formában

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját
- a mozgás és tánc világának helyét és lehetőségeit a színházi munkában, a színházi típus
alkotófolyamatokban
Legyenek képesek
- a tánc- és mozgásszínházi működés mozgástechnikai, mozgástervezési és szerkesztés
elemeinek alkalmazására és igényes működtetésére
- színházi jelenetek, adott szituációk, illetve valamely tematika mentén indított improvizáci
színházi értékű megjelenítésére, ill. elvégzésére a test nyelvén, a korábban tanult technikák szabat
alkalmazása, minőségi működtetése révén

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a mozgástréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében
- a mozgás, tánc és a pantomim szerepét a színházi munkában
- néhány néptánc, történeti és kortárs tánc-, valamint mozgásszínházi stílust
- a tánc- és mozgásszínházi előadás elemzésének néhány szempontjait
- a mozgásszínészi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét
Legyenek képesek
- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning, mozgássor, tánc vagy koreográfia
előadására, bemutatására, esetleg összeállítására
- a különböző tánc- és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására
- a pantomim testtechnikájának és karakterábrázolásának egyszerű alkalmazására
- színészi jelenlét felmutatására mozgásszínészi játékban
- tánc- és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére
- rendezői instrukció követésére, az adott szituáció mozgásban történő megoldására

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama



- mozgás és tánc
- etüd 3-5 perc
- előadás 15-30 perc

A vizsga tartalma
A gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
Etüd
Az etüd egyéni vagy 2-3 fős mozgás-, illetve táncszínházi vagy pantomim technikai produkció
lat.
A mozgás- és táncszínházi etüd rögzített improvizációval készülhet.
Az etüdben a tanulónak egyéni feladatokat kell végrehajtania oly módon, hogy tanulmányai során
egszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.
Csoportos előadás
Az előadás választott irodalmi mű vagy zenemű mozgás- és táncszínházi adaptációja lehet.
Az előadásban a tanulónak egyéni és csoportos feladatok végrehajtásával kell közreműködnie oly
módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

A vizsga értékelése
- A gyakorlatok, táncok illetve játékok ismerete
- A produkció végrehajtásának pontossága, minősége, intenzitása (mozgástechnika, ritmika,
dinamika, térhasználat, karakterábrázolás, színpadi jelenlét, koncentráció, együttműködés)

**A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök**

Egészalakos tükör
CD-lejátszó vagy magnó
Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó
Videokamera
A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k
Tornaszőnyeg

ZENE ÉS ÉNEK

A tantárgy célja az ösztönös zenei készségek fejlesztésével a biztos hangképzésen alapuló
éneklés, valamint az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszerek használatának elsajátítása.
Cél, hogy a tanuló a zeneirodalom kiemelkedő szemelvényein keresztül megismerjék a zenei
stilusokat és azok jellemző műfajait, különös tekintettel a zenés színházi műfajokra és a
zene színházi felhasználásának lehetőségeire. A tantárgy feladata elérni, hogy a tanuló számára
természetessé váljanak a zenei megnyilvánulási formák, és hogy képessé váljon a dramatikus
tevékenységek során azok kreatív alkalmazására.

**Alapfokú évfolyamok**

I. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány régi hiedelmet őrző dalát és szokásdallamát
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- a negyed (tá) és a nyolcad (ti-ti) fogalmát
- a felelgetős és a kánon éneklést

- az egyszerűbb ritmushangszereket
- egyes, a dramatikus játékokhoz alkalmas zeneművek részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta éneklését
- ritmusérzékét
- tempóra vonatkozó megfigyelési képességét
- ritmus- és dallamimprovizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- egyéni és csoportos éneklésre
- különböző ritmushangszerek kipróbálására
- egyszerű dallam és ritmus rögtönzésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Szillabikus, kis hangterjedelmű szöveges gyakorlatok

Egyszólamú éneklés
- Gyermekjátékdalok és szokásdallamok (pl. naphívogatók, esőhívogatók, lucázás, regölés)
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Többszólamú éneklés
- Népdalkánonok
- Egyszerű dallamokhoz vokális dudakíséret
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Énekes improvizáció
- Dallamvisszhang-játék
- Versek megszólaltatása kis hangterjedelmű, a tanulók által rögtönzött dallamokkal énekbeszéddel

Ritmusgyakorlatok
- Saját légzés, szívdobogás ritmusának megszólaltatása
- Mozgás közben egymás tempójának átvétele
- Különböző mozgással tempóérzék fejlesztése
- Egyenletes lüktetés, illetve dal- vagy versritmus hangoztatása
- Ritmusvisszhang-játék (mozgással és/vagy hangszerrel)

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Csendjáték, mozgáskoncentrációs gyakorlatok
- A környezet hangjainak megfigyelése, utánzása a környezet tárgyaival, ritmushangszerekkel
- Dallamhoz mozgásformák keresése, dallamok előadásmódjának mozdulatokkal való megismétlése

Zenehallgatás
- Állatok ábrázolása a zenében
- Különböző karakterű táncok (a klasszikus zenében)
- Népzenei felvételek (különböző tájegységek táncdallamaiból)

Követelmények



A tanulók ismerjék
- a tanult hiedelmet idéző és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a negyed, nyolcad ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- az egyenletes lüktetés ill. dal- vagy szövegritmus hangoztatására
- a hallott zenemű karakterének megfelelő mozgásos lekövetésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, a felnőtt élet szokásait utánzó gyermekjátékdalát és szokásdallamát (pl. párválasztók, lakodalmasok, altatók)
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- az egyszerű felelgetős és kánonban énekelhető dalok további szemelvényeit
- a szinkópa ritmusképletet
- egyes, a gyermekvilághoz, ismert mesékhez köthető klasszikus művek részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta és bátor éneklését
- többszólamú éneklését
- ritmus- és dallamimprovizáló képességét
- zene és mozdulat összekötésére irányuló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- improvizálásra
- zenéhez kötődő szabad mozgásra
- a zenei megnyilvánulásokban való minél aktívabb részvételre

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Közepes hangterjedelmű szöveges gyakorlatok, hajlítással is

Egyszólamú éneklés
- Gyermekjátékdalok (felnőtt élet szokásait utánzó játékok, pl. párválasztók)
- Szokásdallamok (pl. lakodalmas)
- Énekelt versek (pl. évszakokhoz, természeti jelenségekhez kapcsolódó költemények megzenésített változatai)

Többszólamú éneklés
- Egyszerűbb kánonok
- Énekelt versek

Énekes improvizáció
- Hangszín- és hangmagasság változtatására irányuló játékok, gyakorlatok
- Dallamhangok, rövid dallamok éneklése dinamikai váltásokkal
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok
- Egész test mint hangszer használata (taps, dobbantás, térd, csettintés)
- Egyszerű ritmusosztinátók különböző testhangzásokkal és ritmushangszerekkel
- Rezonáló deszkalap mint hangszer (szekrény, pad, szék)

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Különböző zeneművek hangulatának visszaadása mozgással
- Mimes játékok (hangszerek megszólaltatása, zenekar)

Zenehallgatás
- Karakterek ábrázolása a zenében
- Népzenei felvételek (szokásdallamok, pl. lakodalmas)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult gyermekjátékdalokat és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a szinkópa ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét
Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- három, illetve négy hangból álló motívum improvizálására
- a zene hangulatának, karakterének visszaadására mozgással

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- néhány, életkoruknak megfelelő vers megzenésített változatát
- a triola ritmusképletet
- néhány ismert barokk zenei szemelvényt
- a barokk tánctételek karakterét
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit
Fejlessze a tanulók
- tiszta éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- hangterjedelmét
- zenei memóriáját
- képességét a zenei történések értelmezésére, ismert történeten keresztül
Ösztönözze a tanulókat
- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- kánonéneklésre
- ritmushangszerek kreatív használatára
- elmélyült zenehallgatásra
- a zenei stílusjegyek megfigyelésére
- a hallott zeneművel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására

Tananyag
Beéneklő gyakorlatok



- Szöveg nélküli gyakorlatok, oktáv hangterjedelemig

Egyszólamú éneklés
- Szokásdallamok (karácsonyi magyar népénekek, Gergely-járás)
- Énekelt versek (a tanulók életkorának megfelelő költemények megzenésített változatai egyszeres kísérettel)

Többszólamú éneklés
- Kánonok
- Quodlibet

Énekes improvizáció
- Dallamhang, egyszerű dallam zenei összetevőinek változtatása (időtartam, hangmagasság, erő, hangszín, szünetek) valamely kifejezni kívánt tartalom szolgálatában
- Adott prózai vagy verses szövegre egyszerű dallamimprovizáció a zenei összetevők változtatásával
- Felelgetős játék

Ritmusgyakorlatok
- Ritmusfelelgetős a tanult ritmusképletek alkalmazásával
- Ismert dallamra ritmusosztinátó rögtönzése a tanult ritmusképletek alkalmazásával

Dramatikus játékok
- Ismert eseménysor visszaadása némajátékkal, zenére, kisebb csoportokban
- Zenehallgatás
- Különböző hangulatú barokk zenei szemelvények

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- a tanult megzenésített verseket
- a triola ritmusképletet
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét
Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- ismert történet mozzanatait a zenei fordulatokon keresztül követni
- a triola ritmusképlet hangoztatására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány betyárvilágot idéző dalát
- további énekelt verseket
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket
- klasszicista zeneszerzők néhány dalát
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- ismertebb klasszicista zeneművek egyes részleteit
Fejlessze a tanulók

- tiszta, kifejező éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- karakterfelismerő képességét a zenében

Ösztönözze a tanulókat
- a felszabadult, kifejező éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a ritmus- és dallamhangszerek használatára
- a zenei elemeket bátran alkalmazó rögtönzésre
- minél több klasszicista zenemű megismerésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Melizmatikus gyakorlatok

Egyszólamú éneklés
- A betyárélethez kötődő népdalok
- Énekelt versek
- Ismert klasszicista dalok

Többszólamú éneklés
- Klasszikus kánonok
- Könnyű kétszólamú énekek

Énekes improvizáció
- Dallam felépítése hangonként, csoportban
- Szöveg hangoztatása kánonban a zenei összetevők változtatásával, majd dallamuk megismételve
- Hangszínjáték
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok
- Ismert dalhoz, zenerészlethez ritmusosztinátó rögtönzése az ismert ritmuselemekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Karakterek megjelenítése ritmus- illetve egyszerűbb dallamhangszerekkel
- Különböző szituációknak megfelelő rövid párbeszéd improvizálása énekelve, ritmus- vagy dallamhangszerekkel

Zenehallgatás
- Jellemábrázolás a zenében
- Népzenei felvételek (betyárvilágot idéző dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, betyárvilágot idéző dalát
- a tanult énekelt verseket
- a tanult klasszicista dalokat
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét



Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően kifejezően énekelni
- ritmus- és dallamhangszerekkel karaktereket ábrázolni
- a klasszicizmus stílusjegyeinek felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők néhány dalát
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)
- ismertebb romantikus zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta, bátor, a romantika dalainak megfelelő éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- improvizáló készségét a zenei formák terén
- kifejezési képességét a különböző hangulatok zenei eszközökkel történő visszaadása, illetve különböző zenék hangfelvételeinek - szituációhoz rendelése terén

Ösztönözze a tanulókat
- a romantikus dal stílusjegyeinek megfelelő éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a romantikus zene néhány szemelvényének megismerésére
- a hallott zene hangulatának megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Mellrezonancia bekapcsolása
- Könnyű kétszólamú gyakorlatok

Egyszólamú éneklés
- Az élet eseményeihez kötődő népdalok (pl. katonadalok)
- Balladák
- Romantika ismertebb dalai

Többszólamú éneklés
- Romantika dalai
- Könnyű kétszólamú kórusművek

Énekes improvizáció
- Rövid lélegzetű zenei kompozíciók kitalálása, illetve improvizálása az összes zenei összetevő alkalmazásával
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok
- Különböző formák megkomponálása ritmushangszerekkel (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Mások által játszott jelenet „szinkronizálása" ritmus és/vagy dallamhangszerekkel
- Különböző érzelmek, hangulatok megjelenítése rövid, improvizált dallamokkal

Zenehallgatás

- Történet a zenében
- Népzenei felvételek (az élet eseményeit idéző dalok, balladák)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők egyes dalait
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)
Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- a romantikus dalok kifejező éneklésére
- egy hallott zeneműre történetet kitalálni
- a romantika stílusjegyeit felismerni

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, a történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány, különböző stílusban írt dalát
- XX. századi költőkegyes verseinek megzenésített változatát
- a tizenhatod ritmusértéket
- a XX. század egyes jellemző stílusirányzatait
Fejlessze a tanulók
- biztos légzéstechnikán alapuló éneklését
- értelmezési képességét a hallott zenemű üzenetének minél pontosabb megfogalmazásában
- stílusirányzatok közötti eligazodását
Ösztönözze a tanulókat
- minél több dal elsajátítására
- a mondanivalót közvetítő éneklésre
- a hallott zeneművekkel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására
- a zenei elemek dramatikus helyzetekben történő kipróbálására

Tananyag
Beéneklő gyakorlatok
- Intenzív rekeszlégzés gyakorlása

Egyszólamú éneklés
- Történelmi eseményekhez kötődő népdalok (pl. verbunkosok, bujdosók, kuruc kori nóták)
- Balladák
- Énekelt versek (XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változata)
- XX. századi zeneszerzők egyes dalai

Többszólamú éneklés
- Könnyebb két- vagy háromszólamú kórusmű

Énekes improvizáció
- Visszhangjáték tanulók által rögtönzött dallammal, ritmussal
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) dallamimprovizáció a szöveg hangulatának figyelembe vételével



Ritmusgyakorlatok
- Tizenhatod ritmusértéket tartalmazó versek megszólaltatása ritmushangszerekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Különböző karakterek megjelenítése szituációba helyezve dallam- vagy ritmushangszerekkel
- Hallott zenemű hangulatának megfelelő cselekmény kitalálása, eljátszása némajátékkal

Zenehallgatás
- A XX. századi stílusirányzatok szemelvényei
- Történelmi eseményekhez kötődő népzenei felvételek

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány dalát
- XX. századi költők tanult megzenésített verseit
- a tizenhatod ritmusképletet
- a XX. század jellemző stílusirányzatait
Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően, az adott ének üzenetét közvetítve énekelni
- az ismert zeneművekben az adott mű stílusjegyeit felismerni
- hallott zeneműre cselekményt kitalálni és megjeleníteni
- különböző karakterek szituációban történő megjelenítésére dallam- vagy ritmushangszerekkel

**Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- az egyszerűbb ritmusképleteket
- az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszereket és azok használatát
- a főbb zenei stílusokat és műfajokat
Legyenek képesek
- adottságaiknak megfelelően tiszta, kifejező, karakteres éneklésre
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolataik, érzéseik megfogalmazására egy hallott zenemű kapcsán
- egyszerűbb zenei elemek kreatív alkalmazására a különböző dramatikus tevékenységek során
- a megismert zenei stílusok és műfajok jellemző jegyeinek felismerésére

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Zene és ének
- csoportos gyakorlatsor vagy zenés színpadi etűd 10-15 perc
- szólóéneklés vagy csoportos éneklés 2-3 perc

A vizsga tartalma
A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.
Csoportos gyakorlatsor
A csoportos gyakorlatsort a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembe vételével:

- a ritmus-, metrum-gyakorlatok során a láb, a kéz és a metrikus ének/beszéd egymástól való függetlenítése
- az akusztikus drámagyakorlatokban ritmus- és/vagy dallamhangszerek segítségével egy akciósor lekövetése Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (3-4 fő)

A tanuló 8 különböző stílusú, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak az általa választott két dalt kell bemutatnia: egy népdalt a capella és egy másik, egyéb műfajú dal hangszeres kísérettel. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése
Gyakorlatsor: az elemek ismerete, pontos végrehajtása
Akusztikus drámagyakorlatok: pontosság, kreativitás, kooperáció
Ének: tiszta intonáció, stílushű előadásmód, szövegérthetőség, prozódiai pontosság

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- az opera műfajának jellemző stílusjegyeit
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera műfaj kialakulásának jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Fejlessze a tanulók
- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- képességét a zene és szöveg mondanivalójának előadásban történő érzékeltetésére

Ösztönözze a tanulókat
- az opera jellemző műfaji sajátosságainak megismerésére
- minél több opera, operarészlet megismerésére, értő, befogadó hallgatására
- minél több operarészlet éneklésére
- a tanult részletek kifejező előadására
- élő operaelőadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésekben való aktív részvételre

Tananyag
Opera
Beéneklő gyakorlatok
- Különböző hangulatú beéneklő gyakorlatok (dúr - moll)
- Dinamika változtatása vezénylésre

Egyszólamú éneklés
- Operarészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés



- Különböző operák szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció
- Különböző karakterek megjelenítése beszédhanggal, majd énekhanggal
- Opera szövegkönyvének részleteire dallamimprovizálás

Ritmusgyakorlatok
- A feldolgozni kívánt opera valamely szituációjához hanghatások megtervezése, illetve a szituáció hangszerekkel történő „eljátszása"

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Operarészlet szövegének prózai jelenetként való eljátszása
- Játék a hangokkal: hang hozzárendelése a szituációba helyezett karakterhez

Zenehallgatás
- Különböző korok operáinak részletei
- Élő előadás és/vagy DVD-felvétel megtekintése

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Legyenek képesek
- az opera jellemző műfaji sajátosságait a hallgatott művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat megfogalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Fejlessze a tanulók
- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat
- minél több mű megismerésére
- minél több dal, részlet eléneklésére
- a tanult szemelvények műfajnak és stílusnak megfelelő előadására
- élő előadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésben gondolatai megfogalmazására
- az improvizációkban és a dramatikus játékokban való aktív részvételre

Tananyag
Daljáték - Operett - Musical

Beéneklő gyakorlatok
- Egyszerű két- és háromszólamú beéneklő gyakorlatok (dúr - moll)

Egyszólamú éneklés
- Daljáték-, operett-, musicalrészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés
- Különböző daljáték-, operett-, musicalrészletek szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció
- Egyszerű énekes szemelvény eléneklése különböző változatokkal: szavakra bontva, szótagokra bontva, hangzókra bontva többszólamú játékok az előzőek alapján (pl. kánonban, a szólamon belül szavakra bontva)

Ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok az ismert ritmuselemekkel, különböző metrumokban (2/4, 3/4, 6/8), egyszerű ritmushangszereken megszólaltatva

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Remake (mai változat) készítése az egyes művek kiválasztott jeleneteire
- Helyzetkomikum hanghatásokkal, hangszerekkel: a különböző zenei elemekben rejlő komikus hatás előidézése szituációba helyezve

Zenehallgatás
- A tanult daljátékok, operettek, musicalek vagy azok részletei
- Élő előadás megtekintése

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet
Legyenek képesek
- a daljáték, operett, musical jellemző műfaji sajátosságait a megismert művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat minél pontosabb megfogalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a rockopera jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a rockopera műfajának néhány kiemelkedő dalát
- népzenei és műzenei hagyományok hatását a rock- és a jazz zenére
- különböző kultúrák zenei gondolkodásmódját
Fejlessze a tanulók
- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét



- figyelemösszpontosítását a társas zenei megnyilvánulások során
- zenei érzékenységét
- stílus- és műfajelemző képességét
Ösztönözze a tanulókat
- improvizatív zenei megoldásokra
- az érzelmek zenei elemekkel történő kifejezésére
- a zenei kommunikáció alkotó módon való felhasználására
- különböző kultúrák színházi és zenei formáinak megismerésére

Tananyag
Rock opera -világzene - kultúrák párbeszéde
Beéneklő gyakorlatok
- Tempóváltoztató gyakorlatok, melizmatikus gyakorlatok tempójának növelése
- Hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés
- Különböző kultúrák dalai és rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével
- Könnyebb jazz sztenderdek éneklése a stílus figyelembe vételével

Többszólamú/csoportos éneklés:
- Spirituálék, gospelek éneklése a stílus figyelembe vételével
- Rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció
- Különböző stílusoknak megfelelő dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok/hangszeres improvizáció
- Sztenderd ritmusok, blues, funky, latin, (samba, bossanova, flamenco), swing ritmusok alkalmazása rögtönzésben
- Aszimmetrikus ritmusok

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Zenei dialógus, zenei szerepcsere
- Különféle kapcsolatok zenei kezdeményezése, felvétele és zárása

Zenehallgatás
- A tanult rockoperák részletei
- Élő előadás megtekintése
- Világzenét játszó zenekarok felvételei és koncertjei

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a különböző kultúrák zenéjére jellemző stílusjegyeket
- a különböző zenei hagyományok hatását a rock és a jazz zenére
- rockopera műfaját reprezentáló művek valamelyikét
- a világzenét játszó jelentősebb előadókat
Legyenek képesek
- érzelmek, állapotok kifejezésére a különböző zenei elemek (tempó, dinamika, hangmagasság) alkalmazásával
- a tanult rockoperák énekelt részleteinek, valamint a különböző kultúrák tanult dalainak adottságaiknak megfelelő eléneklésére

- a dinamikában és a tempóváltozásokban rejlő kontrasztok kihasználására
- különböző egyszerű hangszerek kreatív módon való használatára

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a zene- és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, formáit
- azokat a zenei elemeket, amelyek egy-egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők be a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a revü, és a kabaré műfajának néhány kiemelkedő dalát
- prózai színházi előadásokhoz alkalmazott zene jelentősebb alkotásait
Fejlessze a tanulók
- zenei memóriáját
- zenei rögtönzési képességeit
- alkotóképességét a társas zenei megnyilvánulások során
Ösztönözze a tanulókat
- a színház és a zene kapcsolatának alkotó módon való átgondolására
- a korszerű színházi és zenei formák megismerésére
- színházi munkájuk során a zenei megoldásokkal való önálló kísérletezésre
- egyes jelentősebb kortárs színházi előadások zenéjének megismerésére

Tananyag
Színházi zene - alkalmazott zene
Beéneklő gyakorlatok
- Helyes énektechnika kialakítása, hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés
- Dalok kortárs színházi előadásokból

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés
- Oktávgyakorlatok
- Kísérletek a kóruséneklés színpadi alkalmazásával
- Színpadi előadások kórusainak éneklése a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció
- Valamely prózai színdarab szereplőjének érzelmei, gondolatai improvizált dallamban megfogalmazva

Ritmusgyakorlatok
- Ritmushangszerek és karakterek
- Ritmushangszerek a színész játékában
- Jelenet akusztikai háttere ritmushangszerekkel
- Gondolat és érzelem kifejezése ritmikai váltásokkal

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Jelenet és zenei hatás kontrasztja
- Zenei hatás jelentésmódosító funkcióval

Zenehallgatás
- Zenét alkalmazó kortárs színházi előadás megtekintése



- A színpadi zene meghallgatása és hatásának elemzése

Követelmények
A tanulók ismerjék
- azokat a zeneműveket, zenei elemeket, amelyek egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetőek bele a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a zene- és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, eltérő formáit
- a revü, és a kabaré műfajának tanult dalait
- a prózai színházi előadások tanult dalait, kórusait
Legyenek képesek
- kreatívan alkalmazni, variálni a hang legjellemzőbb összetevőit (hangmagasság, időtartam, hangerő, hangszín, hangok közötti szünet)
- zenei elemeket kreatív módon alkalmazni jelenet készítése során (kontraszt és jelentésmódosító funkció)

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a zene színházi felhasználásának lehetőségeit
- a főbb zenés színházi műfajokat és azok legjelentősebb képviselőit
Legyenek képesek
- az adottságainak megfelelő, szabadon választott ének stílusának, műfaji sajátosságainak megfelelő előadására
- saját énekhez egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolatai, érzelmei kifejezésére szabadon választott zenei megnyilvánuláson keresztül
- az ismert zenei stílusok és műfajok dramatikus tevékenységhez való, a tanuló érzés- és gondolatvilágának kifejezését szolgáló hozzárendelésére
- a megismert zenés színházi műfajok jellemző stílusjegyeinek saját tevékenységben való érvényesítésére, adottságainak megfelelően

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Zene és ének
- csoportos zenés színpadi etűd 15-20 perc
- szólóéneklés vagy dallam vagy ritmus improvizáció 3-5 perc

A vizsga tartalma
A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
Csoportos zenés színpadi etűd
A csoportos zenés színpadi etűdöt a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembevételével. Az összeállítás adjon lehetőséget a főbb zenés színházi műfajok minél színesebb bemutatására!
A csoportos zenés színpadi etűd tartalmazhat prózai, illetve mozgásszínházi elemeket, az összeállítás azonban hangsúlyosan zenei fogantatású legyen!
Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (2-4 fő)
A tanuló őt, a zenés színházi műfajok valamelyikét is tartalmazó, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt

tartására. A vizsgán a tanulónak a saját maga által választott dal(oka)t kell bemutatnia előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése
Etűd:
- a kompozíció íve, megformálása,
- az együttműködés minősége;
- a választott műfajnak és stílusnak megfelelő előadásmód Ének:
- tiszta intonáció,
- a választott zenés színházi műfaj sajátosságainak megfelelő előadásmód,
- szövegérthetőség,
- prozódiai pontosság

**A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök**

Ritmushangszerek, pl. dobok, gardon, tikfa, fadob
Dallamhangszerek, pl. mirliton, nádsíp, furulya
Egyszerű hangkeltő eszközök, pl. kanál, kanna, kócsögduda
Jelzőhangszerek, pl. kereplő, kolomp, csengő
Komplex (dallam, kísérő) hangszerek, pl. doromb, gitár, szájharmonika
A tanult zeneművek felvételei CD-n, vagy DVD-n

SZÍNHÁZISMERET

A színházismeret tantárgy fő célja, hogy a tanulók tudatos színjátékosokká, felkészült nézőkké illetve „színházcsinálókká" váljanak. Egyrészt reflektálni tudjanak önmaguk és a csoportjuk színházi tevékenységére, másrészt a látott előadásokban felismerjék azokat a színházi összetevőket, amelyek a színházi élmény forrásai. Ehhez a célhoz az alapfokon elsősorban a gyakorlat felől közelíthetünk. Ezeken az évfolyamokon a színházi kifejezés sajátosságait, formanyelvének összetevőit elsősorban drámajátékos eszközökkel közelíthetjük meg. Azok a színházi műfajok állnak a középpontban, amelyek a tanulók korosztálya által létrehozott színházi előadásokban leggyakrabban előfordulnak, így a tanulók önmaguk, illetve kortársaik színházi tevékenységéből kiindulva vonhatnak le következtetéseket a színház természetéről, illetve a színpadi kifejezés legfőbb alkotórészeiről. Azokról a formákról, műfajokról, módszerekről pedig, amelyeket ők maguk nem gyakorolnak, játékos formák segítségével szerezhetnek személyes tapasztalatokat.

A továbbképző szakaszban az élőben (vagy felvételről) megtekintett előadások teremthetnek alkalmat arra, hogy egyfajta színházi szemlélet, illetve fogalomkészlet felépítéséhez segítse hozzá a tanulókat a színházismeret tárgy. Az órák középpontjában a továbbképző szakaszban egy-egy előadás megtekintése áll: míg az alsóbb évfolyamokon főként gyermek- és diákszínjátszó előadások közös megnézése, addig a felsőbb évfolyamokon sor kerülhet ifjúsági színházi előadások, illetve gondosan kiválasztott felnőtt színházi előadások megbeszélésére is. A megtekintett előadásokat mindig egészében, összhatásában próbáljuk megragadni, mert elsődleges célunk a színházi élmény elmélyítése. Ugyanakkor egy-egy részlet, alkotórész, összetevő részletesebb vizsgálata megteremtheti annak a lehetőségét is, hogy fokozatosan felépüljön a tanulókban egyfajta színházi szemléletmód, illetve fogalomkészlet.

**Alapfokú évfolyamok**

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok



ismertesse meg a tanulókkal
- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a színpadi építkezés lehetőségeit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a szövegmondás egyéni és együttes módjait
- szerkezeti egység fogalmát
- a legfontosabb szerkesztési elveket
- a mozgás és a gesztus színpadi szerepét
- a színpadi képalkotás lehetőségeit
- a kellék és a jelmez fogalmát

Fejlessze a tanulók
- képességét a szöveg színpadi lehetőségeinek felismerésére
- érzékenységét a színházi előadás alkotórészévé vált szöveg hatásai iránt
- érzékenységét a különféle szövegekben megjelenő hangulati hasonlóságokra
- képességeit a szerkesztett játékokban érvényesülő szerkesztési elvek felismerésére, alkalmazására
- térérzékelői és térhasználói képességeit
- képességeit a szerkesztett játék zenei hatásainak érzékelésére

Ösztönözze a tanulókat
- önálló véleményalkotásra
- a szerkesztett játékok alapjául szolgáló alkotások megismerésére
- szerkesztett játékok megismerésére, létrehozására
- minél több élő szerkesztett játék megtekintésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára

Tananyag
Szerkesztett játékok
A szerkesztett játék tanulmányozásán keresztül a tanulók egyidejűleg kapják meg az alkotás, a kipróbálás, a kísérletezés és a rendszerezés lehetőségét: alapvető színházismereti fogalmak szerezhetők ezen a műfajon keresztül. A továbbá a szerkesztett játékokkal való foglalkozás lehetővé teszi, hogy a tanulók alkotó módon, a megtapasztalás, megélés élményén keresztül, a színház eszközeivel kísérletezve közelítsenek a színházi ismeretek felé.
A szerkesztett játék vizsgálata lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek felismertetésére: a szöveg és a játék, a szövegmondás és a színpadi megjelenítés különbségeinek felismerésére, a színházi előadás összetevőinek és felépítésének érzékelésére.

Az előadás irodalmi alapanyagának gyűjtése, válogatása
- Egyeztetett téma (tematikus rend) alapján
- Figurák köré építve
- Helyzetek köré építve
- Hangulati hasonlóság alapján
- Motívumok köré építve
- Asszociációkalapján

Az irodalmi alapanyag kibontása
- A téma feltárása (dramatikus gyakorlatokkal, szituációkkal, monológokkal)
- A szövegekben rejlő zeneiség kibontása (kórus)

- Hanghatások és szöveg - aláhúzás és ellenpontozás
- Zene és szöveg együttes hatása
- Szövegritmus jelentősége és jelentéshordozó szerepe (szöveges ritmusjátékokkal)
- Szövegek megszólaltatása különböző stílusokban (stílusjátékok)

A szövegmondás variációi és színpadi hatásuk
- Az egyéni szövegmondás
- Együttes szövegmondás (pl. kórus, visszhang, szavankénti láncmondás)

Szöveg és tér
- A tér irányai, hangsúlyos pontjai
- Egyén és csoport elhelyezése a térben
- Egyéni és csoportos mozgások a térben

Szöveg és tárgyak
- Jelmezek, kellékek, hangkeltő eszközök (pl. ritmushangszerek) használata

Az előadás felépítése
- Szerkesztési elvek
- A szöveg és a megjelenítés összefüzése
- A tér, az idő és a szöveg együttesei
- Szöveg és kép egymást erősítő, árnyaló illetve gyengítő hatása
- Szöveg-gesztus-mozgás (tánc) együttesei (jelentésmódosító hatások)
- A szituáció változása a szöveg redukálásával
- A szöveg ritmusa és a jelenetritmus
- Az előadás ritmusa (kiemelt pillanatok)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a szövegek legfontosabb szerkesztési elveit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a mozgás és a gesztus fogalmát
- a kellék és a jelmez fogalmát
Legyenek képesek
- megadott szempontok alapján színpadi megjelenítésre alkalmas szöveg válogatására
- a szövegmondás egyéni és együttes módjainak alkalmazására
- felismerni, hogy egy szerkesztett játék hatása milyen alkotórészekből adódik
- egy szerkesztett játék szerkesztési elvének felismerésére
- a tér nyújtotta lehetőségek felismerésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal:
- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit



- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formái, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a terek váltását, illetve a szimultán ábrázolás a lehetőségeit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát
Fejlessze a tanulók
- képességét, hogy felismerjék a mesei történet legfőbb összetevőit
- képességét, hogy felismerjék a mese szituációit
- képességét, hogy felismerjék egy színpadi alak legalapvetőbb tulajdonságait, a történetben betöltött szerepét
- képességét, hogy felismerjék a jelmezek, maszkok, kellékek figurateremtő hatását
- képességét, hogy felismerjék a tárgyak szerepét, szimbólumteremtő, -hordozó lehetőségeit
Ösztönözze a tanulókat
- önálló véleményalkotásra
- színpadi megjelenítésre alkalmas mesék megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több élő mesejáték-előadás megtekintésére

Tananyag
Színházi előadás meséből
A gyermekszínjátszók által a leggyakrabban feldolgozott, színpadra adaptált irodalmi (epikus) alkotások a mesék. Az adaptálás folyamatának vizsgálata és gyakorlati kipróbálása lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek további - az előző évfolyamhoz képest ki bővített, mélyített - tanulmányozására, többek között az epikus és a drámai kifejezés különbségeinek érzékeltetésére.

Játék a mese összetevőivel
- A mese képei (ezek ábrázolása állóképekkel, állóképek sorával)
- A mesei szituációi (szituációs játékok)
- Meseindító helyzetek (szituációs játékok)
- Jellegzetes mesei elemek (ismétlődések, fordulatok, váratlan események, akadályok, gátak - szituációs játékokban)
- A mese tanulságai (szituációs játék, egyéb drámaformák)

A mese szereplői
- Alaptulajdonságok megjelenítése (pl. szoborjátékok, szerep a falon, tulajdonsághordozó játékok)
- A mese hőse a hős bemutatására (pl. improvizációk, szituációs játékok, a hős egy napja, pillanatképek a mesehősök életéből)
- A hős segítői és ellenfelei (szituációs játékok)
- Meseszereplők találkozásai (szituációs játékok a szokványos és a szokatlan találkozásokra)

Elbeszélés és megjelenítés
- Elbeszélő a színpadon (egy vagy két narrátor, a narrátor mint szereplő, csoportos narrálás)
- A narrált tartalom képi és hangulati elemeinek megjelenítése (stilizált mozgások, hangaláfestés, állóképek, tablók)
- A narráció kiváltása játékkal (a narráció átfordítása szituációba)
- A mesei szituáció kibontása jelenetté (pl. improvizációk, szituációs játékok)

- A jelenet felépítése (kezdő helyzet, fordulatok, záró helyzet)

Díszlet
- Az üres tér lehetőségei
- Díszlet emberi testekből (szoborjátékok, állóképek)
- Helyszínteremtés fényekkel
- A helyszínek jelzése, helyszínváltozások, jelzett, stilizált díszletelemek és azok elhelyezése, mozgatása
- Szimultán helyszínek
- A tér kiemelt pontjai különféle díszletekben

Jelmez és maszk
- Egy-egy mesei szereplő felöltöztetése (jelmezbörze, divatbemutató)
- Ruhadarabbal figurateremtés (színek és formák szimbolikája)
- A maszk lehetőségei

Kellékek
- A kellék karakterépítést segítő szerepe
- A tárgyak különféle szituációkban
- A kellék szimbólumteremtő és -hordozó lehetőségei

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formáit, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát
Legyenek képesek
- egy történet alaphelyzetének, fordulatainak felismerésére
- a mesefigurák jellegzetességeinek felismerésére
- jelmezekkel, maszkokkal, kellékekkel figura teremtésére
- a tér- és díszlethasználattal megteremtett színpadi világ felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a probléma fogalmát
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit



- a színpadi játék és a díszletek összefüggését
Fejlessze a tanulók
- képességét, hogy egy adott előadásban megjelenő legfőbb problémá(ka)t felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituáció legfőbb jellegzetességeit felismerjék
- képességét, hogy egy figura adott szituációban érvényesülő legfontosabb szándékát felismerjék
- képességét, hogy egy adott figura hosszabb távon érvényesülő szándékát, érintettségét motivációját) felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituációban, illetve egy előadás egészében megjelenő emberi viszonyokat felismerjék
Ösztönözze a tanulókat
- színpadi megjelenítésre alkalmas epikus alkotások megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több irodalmi adaptációból készült élő előadás megtekintésére

Tananyag
Színházi előadás novellából, regényből
Az adott korcsoporthoz tartozó gyermek-, illetve diákszínjátszók gyakran és örömmel vállalkoznak nagy kihívást jelentő feladatokra: elbeszélések, illetve ifjúsági regények színpadra állítására. A nekik szóló gyerek- és ifjúsági színházi előadások is gyakran nyúlnak ezekhez az alapanyagokhoz. Az adaptáció folyamatának és a létrejött előadásoknak a vizsgálata elmélyítheti az epikus és a drámai műfajok közti különbségek ismeretét, ugyanakkor tovább építheti a tanulók színházi gondolkodását és fogalomkészletét is.

A színpadra állítás fázisai
- Problémakeresés, alapanyag keresése
- A választott mű szituációkra bontása
- Az egyes szituációk feltárása
- A történetet alapvetően befolyásoló szituációk feltárása
- Jelenetek építése a szituációkból
- Előadásépítés jelenetekből (szerkesztési lehetőségek)

Figurateremtés drámatechnikákkal
- Jellemzők összegyűjtése
- Tulajdonságok kibontása (a figura viselkedése)
- A figura helyzetben -a jellemek megteremtése

A szereplők viszonyai
- A szereplők kapcsolatainak alaptípusai
- Megjelenítési lehetőségek a szereplők közötti kapcsolatok ábrázolására (drámatechnikákkal)
- A szereplők közötti kapcsolatok változása
- A szereplők és azok kapcsolatainak alakulása az előadás egészében

A színpadi környezet megteremtése
A figurák és kapcsolataik megjelenítését lehetővé tevő egységes színpadi környezet megteremtése (jelmez, kellék, maszk, díszlet, zene, fények)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit

- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a színpadi környezet összefüggését

Legyenek képesek
- egy irodalmi alkotás és színpadi megvalósítása közti különbség megfogalmazására
- szituációk, jelenetek elkülönítésére
- a jellemek jellegzetességeinek, motivációinak felismerésére
- a szereplők közti viszonyok felismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs felhasználására véleményük kifejtésében

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a hétköznapi élethelyzet és a színpadi szituáció összekapcsolásának lehetőségeit
- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajai

Fejlessze a tanulók:
- ön- és társismeretét
- szituációelemző képességét
- színházi látásmódját

Ösztönözze a tanulókat
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- környezetük problémáinak érzékelésére
- a játékban rejlő általános érvényű tartalmak felismerésére
- a térhasználattal való kísérletezésre
- akusztikai kísérletezésre
- a világítással való kísérletezésre
- minél több gyermek- és diákszínjátszó előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás személyes élményanyagból (életjátékok)

Az életjátékok létrehozásával, a személyes élményanyagból történő kiindulással az érintettség előnyei és hátrányai is megjelennek a gyermek- és diákszínjátszók munkájában. Az életjátékok tanulmányozása ezzel egyidejűleg a színházismereti tanulmányok új fázisát is jelenti: az alapfok végén ennek a műfajnak az alapos vizsgálata az eddig tanultak szintetizálása mellett egyben már a drámai kifejezés lehetőségeinek közelebbi megismeréséhez is elvezeti a tanulókat.

A tanulókat foglalkoztató problémák gyűjtése, kiválasztása, kibontása
- Problémagyűjtő és a problémákat rendszerező tevékenység (ön- és társismereti, improvizációs játékok)
- A megtalált problémahelyzetek feldolgozása (szabályjátékokkal, szituációs játékokkal)
- Komplex dráma a kiválasztott problémák vizsgálatához

Eszközök a személyesség áttételére színházi helyzetbe



- A probléma áthelyezése analóg helyzetbe
- A személyek tipizálása (szituációkegy-egy típus kibontására; a típusok megjelenítése változó élmények között)
- A személyes tartalmak reális és nem reális terekbe helyezése
- A személyes tartalmak expresszív képpé fogalmazása
- A személyes tartalmak mozgásszínházi megjelenítése

Szituációteremtés, jelenetépítés
- A problémák körüljárása rögtönzésekkel
- A rögtönzéstől a szituáció felépítéséig dialógusok és akciók kidolgozása
- Jelenetszerkesztés szituációkból

A világítás
- Természetes és mesterséges fények hatása
- A fény atmoszféra teremtő ereje
- A fény jelentésteremtő és -módosító szerepe
- A színek és szimbolikájuk alkalmazása a világításban

A zene
- Élőzene, gépzene
- A zene érzelmi, hangulati, atmoszférateremtő hatása az előadásban
- A zene dramaturgiai szerepe
- A zene mint az előadás önálló alkotóeleme (pl. dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajai

Legyenek képesek
- a főbb színházi alkotóelemek (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek) felismerésére saját előadásban
- a hétköznapi élet problémáját színházi szituációvá alakítani
- a személyesség színházi szituációkba való áttételére
- rögtönzésekkel szituációk felépítésére
- a megismert színházi fogalomkészlet használatára a saját rögtönzések elemzésekor

**Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy-egy előadás létrejön
- a színházi alkotóelemeket (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek, kellékek, világítás), azok hatását
- azokat a dramatikus konvenciókat, amelyek az alapanyag színpadra állítását segítik
- a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet elemeit (pl. játéktér, főszereplő, mellékszereplő, jelenet, fordulat, felvonás)

Legyenek képesek

- színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerésére
- előadások alapanyagául szolgáló alkotások válogatására
- saját csoportja által létrehozott előadások sajátosságainak leírására a megismert fogalmi kész segítségével
- annak megfogalmazására, hogy a színház milyen eszközökkel gyakorol hatást a nézőre
- a színházi összetevőkről és működésükről tanultak alkalmazására

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Színházismeret
előadás(részlet) elemzése 10 perc

A vizsga tartalma
A tanuló/csoportja által a vizsgán bemutatott saját produkció egészének vagy részletének felidézése a megismert fogalmi készlet alkalmazásával, a színházi alkotóelemek és azok nézőre gyakorolt hatásnak elemző bemutatása.
vagy
A tanuló a tanár által a vizsgát megelőző félévben előre kiadott legalább öt különböző alapanyaggal (problémák, szituációk, szövegek) ismerkedhet meg. A vizsgán a tanuló szabadon választott alapanyaggal kapcsolatban feltárja, hogy mi az a helyzet, probléma, amely színházi megjelenítésre alkalmas, valamint felvázolja, hogy milyen színházi eszközöket alkalmazna megjelenítésükre, és azok várhatóan milyen hatást gyakorolnak a nézőre.

A vizsga értékelése
Színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerése A színházi alkotóelemek és azok hatásának ismerete, alkalmazása A feladathoz kapcsolódó fogalmi készlet ismerete, használata

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl. ritusjáték, táncszínház)
- a színház és a film legfőbb különbségeit
- a drámai színház néhány klasszikus műfajának sajátosságait (komédia, tragédia, realista színmű)
Fejlessze a tanulók
- érzékenységét a jelen idejű színházi élmény befogadására
- érzékenységét a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességének felismerésére
- színházi ízlését
- színházi előadás elemző képességét
Ösztönözze a tanulókat
- értékes élő színházi előadások látogatására
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre



Tananyag
A színházművészet sajátosságai
Ezen az évfolyamon elsősorban azt kívánjuk tisztázni, hogy mitől színház a színház, mi különbözteti meg a vele rokon művészeti formáktól, illetve hogy mik azok a jellegzetességek, melyek a színpadi kifejezés nélkülözhetetlen összetevőit jelentik.

Színház mint a megjelenítés művészete
- Drámai és nem drámai alapanyagú színház
- Az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségei

Drámai műfajok a színházban
- A komédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A komédia tere, térhasználati konvenciói
- A jellemkomikum sajátosságai, helyzetkomikum és jellemkomikum összekapcsolódása a komédiában
- A színész munkája a komédiában (az emberi gyarlóságok és az értéktévesztések színészi ábrázolása)
- A klasszikus tragédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A tragikus szituáció: válsághelyzetek, döntési kényszerek, választási lehetőségek
- A tragikus hős és ellenfele(i), a közöttük zajló küzdelem fázisai, fokozatai, tétje
- A tragikus hős hiteles jelenkori ábrázolásának problémái (a színész eszközei a hősábrázolásra: hogyan jelezhetők a „hős" emberi léptékei, miképp hitelesíthető a jelenben is)
- A realista színmű dramaturgiája (alapprobléma, a történet indokai, okszerűsége, fordulatai, végkifejlete). A történet hétköznapisága és mitikus mélységei
- A realista színház díszlete, jelmeze, tárgyhasználata
- Emberábrázolás a realista színházban: motivációk, kapcsolatok, emberi viszonyok, a színész jelenábrázolása
- Jelenetszervezés (a reális szituációk megjelenítése, valószerűsítése, felépítése, fordulatai, illetve a mindebben megnyilvánuló emberi tartalmak)

Színházi előadás nem drámai alapanyagból
- A rituálisjáték hagyományai. A tradició szerepe és funkciója. Rítus a modernkori színházban
- A rítus dramaturgiája, a színpadi eseménysor felépítése, egységei, ezek kapcsolódási módjai
- A színházi előadás szertartás jellegét megteremtő eszközök (rituális tér, zene és ritmus szerepe, tárgyhasználat)
- A szertartásjáték szereplői, a közönség részvétele a ritusban
- A tánc- és mozgásszínház dramaturgiája (a zene előadásszervező szerepe, tétel- és etűd-dramaturgia)
- Mozgásformák, tánctechnikák
- A táncszínházi előadó, a mozgásszínházi színész kifejezőeszközei a tánc-, illetve a mozgásszínházban

A színház és rokon műfajai
- A film és színház hatásának és befogadásának különbségei
- A tévéjáték és a színház hatásának és befogadásának különbségei
- Az élő és a rögzített előadás

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit

- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl. rítusjáték, mozgásszínház, táncszínház)
- a színház, a film, a televízió legfőbb különbségeit
- a drámai színház egy-két klasszikus műfajának sajátosságait

Legyenek képesek
- megkülönböztetni az élő, jelen idejű színházi élményt a rutinból született, „holt színháztól"
- felismerni a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességét
- különbséget tenni egy adott színházi eladáson belül a hatásos és hatásvadász, illetve az ízléses és ízléstelen megoldások között

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a felütés (kezdet), fordulat és zárlat (befejezés) fogalmát
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a színpadformák fogalmát, a legfontosabb színpadformákat
- a játéktér fogalmát és legfőbb jellegzetességeit
- a zaj, zörej és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Fejlessze a tanulók
- képességét az epikus és a drámai kifejezés megkülönböztetésére
- dramaturgiai érzékenységét
- motívumfelismerő képességét
- improvizációs képességét
- térhasználatát

Ösztönözze a tanulókat
- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre
- színházi tárgyú kiadványok olvasására

Tananyag
A színházi előadás alkotórészei I.

Ezen az évfolyamon a színházi előadás alkotórészeiből kiindulva elkezdhetünk szisztematikusan felépíteni egy színházi szemléletmódot, illetve fogalomkészletet. Az élőben vagy videóról megtekintett előadások kapcsán az előadás egy-egy összetevőjét, alkotórészét tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Egy-egy részterületre figyelve a színház konkrétabb alkotórészei felől haladunk az elvontabb összetevők felé. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem feledkezünk el.

A színházi előadás alapanyaga



- Dráma, adaptáció, „önmagát író" előadás
- Az előadás szövegkönyve

Dramaturgia alapjai
- Beavatkozások a színpadra állított drámába, illetve nem drámai műbe
- Jelenetek elhagyása és átcsoportosítása, összevonása
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe, megjelenítésük módjai
- Témák és motívumok végigvezetése az előadáson
- Beavatkozások eredeti alapanyagba: húzások és bővítések, vendégszövegek
- A jelenetek közötti kapcsolatok megteremtése
- Az előadás kezdete, vége, felépítése, szervező elvei

A tér
- A színházi tér (pl. nagyszínpad, kamaraszínház, stúdió- vagy szobaszínház)
- A színpadi forma (a dobozszínpadtól a térszínházi formákig)
- Játéktér és nézőtér viszonya, az előadás és közönsége kapcsolata, ezzel összefüggő nézői magatartásmódok
- A játéktér (határai, térformái, szintjei, sajátosságai)
- Díszletfajták (az üres tértől, az absztrakt és stilizált téren át a valóságábrázolásig és az illúziókeltésig)
- Térhasználat (járások, meghatározó irányok és mozgások, hangsúlyos pontok)

Az akusztikai réteg
- A zajok szerepe az előadásban, az ismétlődő zajok teremtette motívumok
- A zajtól a ritmusig és a zenéig
- A zene szerepe az előadásban (felvonásátkötő, aláfestő, hangulatteremtő szerep vagy autonóm funkció)
- A zene megjelenési módjai (a bejátszás, illetve az élő zene különféle formái)
- A zene stílusa, hangzása, hatása
- Zenei motívumok, zenedramaturgiai

A rendező munkája
- Az előadás jelrendszerének, kifejezésmódjának meghatározása
- Az előadás stílusának meghatározása, stiláris jellegzetességeinek érvényesítése
- A rendezői koncepció megjelenítésének eszközei az előadás komplex jelrendszerével
- A színészvezetés

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a zaj, zörej és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét

- az előadás stílusának fogalmát

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az epikus és a drámai kifejezést
- felismerni egy előadás működésének, felépítésének legalapvetőbb dramaturgiai jellegzetességé
- felismerni egy előadás legfőbb motívumait
- felismerni a színházi tér és színpadi formák legfőbb jellegzetességeit, illetve előadásbeli szerepét
- felismerni a zene (illetve egyéb akusztikai elemek) szerepét egy előadás színházi hatásmechanizmusában

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játékstílus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát és összefüggését a színészi játékstílussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a jelmez fogalmát, legfőbb jellegzetességeit, legfontosabb funkcióit
- a szituációteremtés legfőbb formáit
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy előadás hatásmechanizmusában felismerjék a nonverbális és metakommunikációs jeleket
- képességét, hogy érzékeljék a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- képességét, hogy a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit felismerjék, ugyanakkor érzékelje azokat az alapvető - színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- képességét, hogy felismerjék a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- képességét, hogy a színészi játékstílus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait felismerjék
- képességét, hogy érzékelje egy előadás legerősebb feszültségpontjait, lássa a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- képességét, hogy felismerjék egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a - problémáihoz való különféle emberi viszonyok sajátosságait
- képességét, hogy érzékelje egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, illetve azt, hogy - milyen viszonyrendszer működteti az egyes jeleneteket, illetve az előadás egészét
- képességét, hogy érzékelje egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
- képességét, hogy felismerjék egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására



Tananyag

A színházi előadás alkotórészei II.

Ezen az évfolyamon folytatódik a színházi előadás alkotórészeinek áttekintése. Ez tovább építi a [illegible] színház szemléletmódját és fogalomkészletét. Ezen az évfolyamon az élőben (vagy [illegible]ről) megtekintett előadások kapcsán főként a szereplő, a színész munkáját, annak összetevőit [illegible] alaposabb vizsgálat tárgyává. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének [illegible]beszéléséről sem szabad továbbra sem elfeledkezni.

Nonverbális és metakommunikációs jelek a színész játékában

- A testtartás, a mimika, gesztusok mint a színészi kifejezés alapjai
- A jellegzetes mozdulatok, mozgások, mozgásformák kifejező ereje
- A térköz jelentésteremtő funkciója
- Hangszín, hanghordozás
- A metakommunikációs jelek hitelesítő vagy átértelmező szerepe

Színészi játék

- Alkat és színészi karakter
- Színpadi szerepkörök
- Egyes tradicionális színházi műfajokhoz tartozó színészi játékstílusok
- A színész munkája a stilizációtól, az illusztráción át az átélésig, illetve az eltartott, ironikus [illegible]módig
- A színészi jelenlét
- Színészi szerepformálási módok

Jelmezek

- A színpadi öltözet formái (az utcai ruhától a jelmezig)
- A jelmezek kor- és helyszínjelző szerepe
- Színek és formák a jelmezekben
- A jelmezek karakterábrázoló képessége
- A szereplők csoportosítása az öltözetük alapján
- Hierarchia, státusz, viszony megjelenése a jelmezben
- Átöltözések, jelmezváltások
- Álöltözetek, álarcok, maszkok

Szereplők a jelenetekben

- Kapcsolat- és szituációteremtés a színészi játék segítségével
- A jelenet folyamata, ritmusa, ritmusváltásai
- Válságpontok, fordulatok a jelenetben, ezek kifejezésmódjai
- A feszültségkeltés színészi és rendezői eszközei
- Emberi erőterek és ezek változása a jelenetben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játékstílus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát, és összefüggését a színészi játékstílussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit

- a szituációteremtés legfőbb formái
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Legyenek képesek
- egy előadás hatásmechanizmusában felismerni a metakommunikációs jeleket
- érzékelni a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- felismerni a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit
- érzékelni azokat az alapvető színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- felismerni a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- felismerni a színészi játékstílus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait
- érzékelni egy előadás legerősebb feszültségpontjait, elkülöníteni a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- felismerni egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a problémáihoz való különféle - emberi viszonyok sajátosságait
- érzékelni egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, továbbá azt, hogy milyen - viszonyrendszer működteti az egyes jeleneteket és az előadás egészét
- érzékelni egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
- felismerni egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a színházi fogalomkészlet alkalmazásának lehetőségeit egy-egy konkrét előadás elemzésében

Fejlessze a tanulók
- színházi előadás elemző képességét
- képességét az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- képességét a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- képességét a színházi előadás kifejezésmódjának és jelrendszerének felismerésére
- képességét a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Ösztönözze a tanulókat
- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a megtekintett előadás során szerzett élmény elemző feldolgozására
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag

Színházi előadások komplex elemzése

Ezen az évfolyamon szintetizáljuk az eddig szerzett ismereteket. Ezért a középpontban egy-egy élőben vagy videóról megtekintett előadás komplex megbeszélése áll. Így a diákok tapasztalatokat szerezhetnek arról, hogy ismereteik alkalmasak színházi előadások elemzésére, értelmezésére, értékelésére.

A komplex elemző beszélgetésekben az alábbi szempontokat érdemes használni. Természetesen a konkrét elemzett előadás alapján kell eldöntetni, hogy mik azok a szempontok, amelyek az adott előadásban fontosak, lényegesek, illetve melyek azok, amelyek annyira lényegtelenek az adott előadás működése szempontjából, hogy szóba sem kell őket hozni.

Elemző beszélgetések előadásokról Az alapanyag
- Az alapanyag természete (dráma, adaptáció, nonverbális anyag)



- Az alapanyag stiláris, műfaji, dramaturgiai sajátosságai, ezek hatása az előadás megformálására

Dramaturgia
- Színházi szövegkönyv: változtatások az alapanyagon (húzások, betoldások, vendégszövegek - ezek alkalmazásának célja)
- Az előadás felépítése, szervező elvei, a jelenetek logikai kapcsolata
- Az előadás kezdete, ennek hatása a nézői befogadásra
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe
- Az előadás zárása, ennek hatása a nézői befogadásra

A tér
- Az előadás színházi tere (a nagyszínpadtól a szobaszínházig)
- A színpadi forma (a dobozszínháztól a térszínházi formákig)
- Előadás és közönség kapcsolata, ennek hatása a nézői befogadásra
- Játéktér és díszletvilág
- Az előadás térhasználata (kitüntetett pontok, ezekhez kapcsolódó akciók, motívumok, figurák; meghatározó térirányok és mozgások, ezek jelentése)

Tárgyak, kellékek
- A tér berendezésének szerepe a játékban
- Az előadás legfontosabb tárgyai, kellékei (ezek kiemelésének lehetőségei, illetve a hozzájuk kapcsolódó jelentések)
- Az egyes figurák kapcsolata a tárgyakkal, kellékekkel, ennek jelentése és hatása
- Állandó vagy változó tárgyak, kellékek; ezek funkciói és funkcióváltásai
- A tárgyak, kellékek „útja", az így keletkező motívumok
- A tárgyak, kellékek összefüggése az előadás más elemeivel, hatása a játékstílusra

Zajok, zenék
- Az előadás akusztikai rétege, a zajok, zenék jelentősége az előadásban
- Az ismétlődő zajok, zenék, illetve a belőlük születő motívumok, ezek hatása az előadás jelentésére
- Az előadásban megszólaló zajok, illetve zenei stílus(ok) - ezek illeszkedése a játékstílushoz
- A zene funkciói (átkötő szerep, hangulatteremtő szerep, dramaturgiai szerep, önálló alkotórész)
- A zene és az előadás műfajának összefüggései

Jelmezek
- A színpadon megjelenő öltözetek kort, illetve helyszínt meghatározó szerepe
- Színek és formák, a köztük lévő kapcsolat, hatásuk az előadás hangulatára, jelentésére
- Az egyes szereplők öltözete, ruhájuk színe, formája, szabása, ezek jellemző ereje
- Átöltözések, ruhaváltások, ezek funkciói
- A szereplők csoportjai öltözékük alapján, a jelmezek hierarchiát, státuszt, viszonyokat közvetítő szerepe
- A jelmezek kapcsolata az előadás más alkotórészeivel, viszonyuk a térrel, hatásuk a szereplők viselkedésére, az előadás játékstílusára

A szereplők jellemzése szavak nélkül
- Amit még az előtt tudunk az egyes figurákról, hogy megmozdulnának, megszólalnának
- Álarcok, maszkok használata, az arcfestés szerepe, ezek hatása a nézői elvárásokra, összefüggésük az előadás műfajával, stílusával
- A szereplők alkata, az egyes figurák testtartása, ezek szerepe a jellemzésben
- A szereplők arca, arckifejezése, mimikája, ennek hatása a jellemzésre

- A szereplők jellegzetes mozdulatai, gesztusai, ezek összefüggése az előadás játékstílusával
- A metakommunikációs jelzések „üzenetei" a szereplők viszonyáról, kapcsolatuk jellegé változásáról

A mozgások szerepe az előadásban
- Megkomponált mozgások, koreografikus részletek, ezek összefüggése az előadás más kifejező eszközeivel
- A mozgások hatása az előadás hangulatára, az egyes figurák jellemzésére, a produkció stílusára

Színészi játék
- Az előadás műfajának, stílusának hatása a színészi munkára
- Az adott előadás játékstílusának hatása a színész játékára
- A színész mimikája, gesztuskészlete
- A színész hanghordozása, beszédmódja
- A színész metakommunikációs jelzéseinek erősítő, gyengítő vagy átértelmező szerepe
- A színész figura át teremtő eszközei
- Színészi „létezésmódok" (az átéléstől az alak pszicho-fizika jellemzésén át a szerep és a színész közti távolság érzékeltetéséig)

Az előadás stílusa
- A jelenetek szervező elvei
- Az előadás leghangsúlyosabb mozzanatai (jelenetei, előadásrészletei)
- A rendezői koncepció, ennek kifejtése az előadásban
- Az előadásban megjelenő színházi eszközök, kifejezésmódok
- Az egyes elemek, színházi alkotórészek rendszerbe szervezése

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a színházi fogalomkészlet alkalmazási lehetőségeit egy-egy konkrét előadás elemzésében

Legyenek képesek
- színházi előadás elemzésére
- az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- a színházi előadás kifejezésmódjának és jelrendszerének felismerésére
- a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

A tanulók ismerjék
- a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit (pl. szövegmondás, mozdulat, gesztus, mimika, akció, zenei- és látványelemek),
- a műfaji, stiláris, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit,
- a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat (pl. drámai formák, színházi műfajok, színpadtipusok, játékstílus), azok meghatározásait, kapcsolódásukat,
- az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését.

Legyenek képesek
- egy-egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeinek (pl. alapanyag, tér, jelmez, zene, világítás, színészi játék), ezek sajátosságainak, kapcsolódási módjának felismerésére
- a színházi előadás vizsgálatára, értékelésére a benne érvényesülő (műfaji, stiláris, illetve formai) konvenciórendszer szerint



- saját színházi tevékenységében - a megismert fogalmi készlet alapján - tudjon érvelni az általa választott elképzelések, megoldások mellett
- egy-egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összefüggéseinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezéséig

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Színházismeret
írásbeli (a vizsgát megelőzően elkészítve)
szóbeli 15 perc

A vizsga tartalma
Írásbeli vizsga
Előadáselemző dolgozat (5-8 oldal)
Szabadon választott - a vizsga évében - készült előadás elemző bemutatása. A dolgozatot a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.
A dolgozatnak ki kell térnie:
- az irodalmi alapanyag és a dramaturgiai munka jellegzetességeire
- a tér és a térhasználat sajátosságaira,
- a jelmezek jellegére és funkciójára
- a tárgyak, kellékek szerepére
- az esetleges akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságaira, funkciójukra
- az előadás felépítésére, ritmusára
- az emberi viszonyok sajátosságaira, azok ábrázolásának módjára
- a megjelenő karakterek sajátosságaira, ezek ábrázolására

vagy
Tanulói portfolió (dosszié)
Egy - a vizsga évében készült - előadás létrejöttének különböző fázisait (pl. olvasópróba, rendezettervek, rendezőpéldány) vagy a bemutatást követő véleményeket (pl. kritikák, a közönség reakciói, média megjelenés) gyűjti össze és strukturáltan tartalmazza. A portfolióba bekerülhet minden írásos, képi és egyéb dokumentum, mely az előadással kapcsolatba hozható.
A portfoliónak kihagyhatatlan része a dokumentumokhoz kapcsolódó, tanulói reflexiók, melyek a választó nézőpontját, tanulási útvonalát jelenítik meg.
A portfoliót a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

Szóbeli vizsga
Az előadáselemző dolgozat vagy a portfolió megvédése a vizsgabizottság által megfogalmazott kérdések alapján.
Szempontjai:
- a szövegkönyv, a dramaturgiai munka jellegzetességei
- a tér és a térhasználat sajátosságai
- a jelmezek jellege és funkciója
- a tárgyak, kellékek szerepe

- az akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságai, funkciói
- a világítás módja és hatása
- a színészi karakterábrázolás jellegzetességei
- az emberi kapcsolatok ábrázolásának módja
- az előadás felépítése, ritmusa
- a jelenetszervezés sajátosságai
- a rendezői koncepció megjelenésének módjai
- az előadás stílusa, műfaja
- a színházi előadások különböző közreműködőinek szerepe az előadás létrejötte folyamatában

A vizsga értékelése
- Az elemzéshez, értelmezéshez kapcsolódó fogalmak ismerete, alkalmazásuk a válasz színházi előadásra
- Szempontok és a fogalmak közötti összefüggések ismerete
- A téma szóbeli vagy írásbeli kifejtésének képessége

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó
Színházi előadások videofelvételei

## KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségét használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítására, a látás kimüvelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi-motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:



- tevékenység központúság - a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság - egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely segíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás - amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a problémakiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- komplexitás - amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, aktivitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én-tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

## A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

### Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1-2. évfolyam + 1-3. alapfokú évfolyam)
Főtárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyam)
Grafika és festészet alapjai (1-3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:
Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyama)
Népművészet (1-10. évfolyam)
Művészettörténet (3-10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig
Fém- és zománcműves tanszak - Fém- és zománcműves műhelygyakorlat
Fotó és film tanszak - Fotó és film műhelygyakorlat
Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat
Környezet- és kézműves kultúra tanszak - Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat
Szobrászat és kerámia tanszak - Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
Textil- és bőrműves tanszak - Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:
Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgyak:
Népművészet (1-10. évfolyam)
Művészettörténet (3-10 évfolyam)

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alap... egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgy... Sokszínű alkotó játékra ad lehetőséget. A legkülönfélébb anyagok, eszközök, technik... megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézműves... értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás... médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköz... bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreat... feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását é... alkalmazását teremti meg.

Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészet... valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől... függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

| Tantárgy | Évfolyamok | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Előképző | | Alapfok | | | | | | Továbbképző | | | |
| | (1.) | (2.) | 1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | 8. | 9. | 10. |
| Főtárgy | (2) | (2) | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Kötelező tantárgy | | | 2 | 2 | 2 | | | | | | | |
| Kötelezően választható tantárgy | | | | | | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Választható tantárgy | (2) | (2) | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 |
| Összes óra: | (2-4) | (2-4) | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 44 |

A fenti táblázat „Összes óra" rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, ... a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges ... utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszáma 1-3 vagy 3-1 arányban ... átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:
2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok
3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai
3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Fém- és zománcműves műhelygyakorlat, Fotó és film... műhelygyakorlat, Grafika és festészet műhelygyakorlat, Környezet- és kézműves kultúra... műhelygyakorlat, Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat, Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

## A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség... fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.



... tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való ... alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

**...eneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges**

...kmai kompetenciák
A környezet által közvetített üzenetek befogadása
A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
Tervezési készség
Alkotói magatartás
Kreativitás
Vizuális gondolkodás
Vizuális kifejezőkészség
Eszközhasználati készség
Anyaghasználati készség
Komplex szemlélet
Tudatos környezetformálás igénye
Biztonságos munkavégzés képessége
Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség
Problémaérzékenység
Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:
Nyitottság
Fejlődőképesség
Önállóság
Önkifejezés
Rugalmasság
Érzékenység
Kísérletező kedv
Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:
Motiválhatóság
Empatikus készség
Együttműködési készség
Kezdeményezőkészség
Segítőkészség

Módszerkompetenciák:
Figyelemösszpontosítás
Gyakorlatias feladatértelmezés
Ismeretek helyénvaló alkalmazása
Következtetési képesség
Kreativitás, ötletgazdagság
Módszeres munkavégzés
Nyitott hozzáállás
Probléma felismerés, -megoldás
Tervezési készség
Új ötletek, megoldások kipróbálása
A munkakörnyezet tisztántartása

## A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfok évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentieken felül szabadon választható vizsgatantárgy:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményeit nem teljesítette.



# KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

## VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

**Előképző évfolyamok**

1-2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Önömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méretek és arányok

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)

- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények
- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények
- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság
- A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés
- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

## VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, a ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a kép emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épü változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreat tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoport változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszköz és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek alk beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabály betartatása.

### Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadás értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresz
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák



Művész és népművészeti technikák
Mesék jellegzetes történetvezetése
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Mesék, kalandos történetek
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése
- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák
- A szereplők megjelenítése - mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek- bábfigurák készítése

Megszemélyesítés
- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma
- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, filc)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök
- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás
- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, többecsebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása - különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép
- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)

- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék - évszakváltások
- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat. Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei
A formák, színek használatában való jártasság
Kézműves és képzőművészeti technikák
Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
- Elbeszélés vonalakkal
- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban



- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje
- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések
- Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékkel

Szabadon formálható anyag
- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása
- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk - nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmasé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép
- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés
- Fonások háncsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé - lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolok, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata
- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás
- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Változások az ünnepi szokások körében - páros képek készítése

Megszemélyesítés
- Én és a külvilág - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése

- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásoló segítségével)
- Alakoskodások - szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
- Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak elöhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek
Kézműves és népművészeti technikák
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Elbeszélés vonalakkal
- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje
- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása



- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, zsírkréta, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális domború mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag
- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján - tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása
- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése sorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép
- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto ellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja - anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás ívágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata
- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfigura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás
- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Megszemélyesítés
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
- Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)

- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit. Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
A középkor művészettörténeti érdekességei
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetszövés - történetábrázolás
- Képzeletbeli utazás (egy középkori városban - illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó - vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás - hangulatteremtés
- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)



- Tollrajz különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal - makett készítése egyes technikával
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmóniák
- A monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig
- Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész
- Papírmozaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
- Üvegablakok
- Rózsaablak - színes kép készítése
- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv
- A mai életünk kódexe
- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs
- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika
- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés
- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár
- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.
Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos - forma - faktúra és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók-tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotó tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása
Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök
Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
A formai, színtani alapismeretek
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Az előképek megismerése, feldolgozása - tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (lásd: fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra - textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületi struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)



- Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, alkonyatban, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellel, krétával, mozaik eljárással)

Környezetábrázolás - kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Öltözéktervezés
- A szín- és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, ecsetre vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény- árnyék jelenségek

- Tagozatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása"

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése.
- Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák A stíluskorszakra jellemző előadásmódok
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetábrázolás
- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Groteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták
- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák



- Ötletek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Ötletek
- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, nyomtatás, festés, varrás)

Kép és valóság
- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közelről - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs
- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, csésetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár
- Arcképek díszes keretben
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai
- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk tárában
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja
- Hangszerek
- Klasszikus és saját megoldások
- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztell kréta)
Vizsgamunka készítése
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,

- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

**Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**

A tanuló ismerje:
- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúrája tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:
- az alkotói munka végigvitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- színtani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: Vizuális alkotó gyakorlat
- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:
*A)* Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- tárgy, tárgyegyüttes,



- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi.

*B)* Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
- Az elvont gondolkodás, az analizáló-szintetizáló képesség kialakítása, a látás kimővelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése
A látvány pontos megfigyelésére, leképezése
A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására
A képi gondolkodás, vizuális absztrakció
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
A beállítás
- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig
- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria mint plasztikai elem és jel. Friz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum utá
gipszöntések

A térről - síkban
- Rajzolt és festett belső terek - a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarok, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet)

Rajzi - plasztikai előtanulmányok
- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhá
rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben
- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készíté
mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív-negatív formá
megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés
- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém-, spárga- és üvegplasztikák

Nagyságrend
- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő
megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A
méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré
- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés
- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
- Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
- Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:



- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különféle illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
Tónusos ábrázolás
A természeti formák átírása
Az anyagszerűség ábrázolása
A tér különböző léptékű megjelenítése
A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
Anatómiai ismeretek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
A beállítás
- Tárgyak, térelemek a szabadban
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli ál lapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása
- A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig
- Állat- és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése

- A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről - síkban
- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz, szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi - plasztikai előtanulmányok
- Szobrok, portrék - vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalháló rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben
- Termések titokzatos szerkezete, pozitív-negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés
- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge-szerkesztés megismerésére

Nagyságrend
- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré
- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Fej rekonstrukció koponya alapján
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és -festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
- Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető színtani törvényszerűségeket,



- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- anyalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A környezet- és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
- Alakrajz
- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
- Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
- Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások
- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyzeteinek jellemző jegyeinek, lényegiségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura
- Wayang-báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltoztatások)

A természetben
- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plain air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
- Fotóséták - fotózás a természetben - fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés
- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek
- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet
- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások
- Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám-szomorú, haragos-megbocsátó, nyomasztó-feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás
- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, művészi személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forgatókönyv, fotódokumentáció
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető színtani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.
Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,



illusztrációkat készíteni.

évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A környezet- és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Alakrajz
- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag- és viaszkrokik)

Figura a térben
- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások
- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura
- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér
- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra
- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés
- Karakterkeresés
- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, tusvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas - unalmas, harsány - szelíd, haragos - vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás
- Gyerekkori történet
- Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
- A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése Vizsgamunka készítése
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető színtani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.
Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

A tanuló ismerje:
- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:
- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,



- konkrét és elvont gondolatok képi-plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama
Vizuális alkotó gyakorlat
- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:
- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

**A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök**
Munkaasztalok, székek
Tároló polcok, szekrények, dobozok
Vizes blokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
Rajzbakok
Festő állványok
Mintázó állványok
Kéziszerszámok
Rajztechnikai eszközök
Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vé
vastag, és széles-lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
Fényképező, filmfelvevő eszközök
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
Munkabiztonsági berendezések

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különbféle módjai
megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változ
felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreat
tevékenységekhez. A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakm
munkát.

**Alapfokú évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játé
gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal megjelenési formái
A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében
A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
Részlet és nagyítás
A díszítés sajátosságai
A nyomhagyás egyszerű technikái
Kompozíciós alapismeretek
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A vonal
- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések



- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín
- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése
ekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles
ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt
eltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma
- Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra
- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti
csoportosításaik
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben
- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények
- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás
- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá
ussal, filctollal, festékkel

Kompozíció
- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel,
ollázzsal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás
- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával

- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközök anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.
Legyen képes:
- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Vonal a térben
A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
A színek és lelki minőségek
Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
A díszítés sajátosságai
A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
Egyszerű nyomatok
A kiemelés
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A vonal
- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel



Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín
- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázzsal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, gyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma
- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra
- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben
- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények
- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és iteszeti technikákkal

Egyszerű nyomatok
- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy anyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció
- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, pontokkal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás
- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, egyes technika)
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- vonal a térképző szerepét,

- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:
- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozicióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal és a mozgás-változás
A színek egymáshoz való viszonya
A színek érzelmi minősége
Színharmóniák, színkontrasztok
A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
A funkció és díszítés
Egyedi motívumok, motívumrendszer
Dombornyomat
Kompozíciós variációk
Illusztratív sorozatok
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A vonal
- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése



A szín
- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő ...ése, az élmények megfestése
- Amyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák ...ai

- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése - melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket ...atnak felszínre - különös tekintettel a sötét-világos kontrasztra

A felület
- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási ...ességekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés
- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) ...ozatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben
- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények
- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti ...nikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok
- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag ...motívumokkal)

Dombornyomatok
- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció
- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, ...szereplőinek átrendezésére

Képalkotás
- Illusztrációk készítése

- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia és kollázs-technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniákat, színkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.
Legyen képes:
- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

## GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

### GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotó tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje



A fekete-fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei
A tónus szerepe
A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
A sötét-világos, a hideg-meleg színkontraszt
A faktúra és textúra alakítás lehetőségei
Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája
Az anyag nyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei
Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei
Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai
A pasztellkép készítés technikája
Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
Vonal
- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín
- Színes fonalak, drapériák - színes terek, színkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása
- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fénnyel (lámpákkal, vetítőkkel)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben

Felületképzés
- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázzsal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalkotás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív for szabályosság-szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalkotás
- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér - környezet
- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőtérképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalat élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép
- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniatűrák, óriásképek

Műalkotások
- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.
Legyen képes:
- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, sokszorosító nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technikák) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam



...lesztési feladatok
- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A megvilágítás szerepe
A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe
A felületgazdagítás lehetőségei
A szín perspektíva szerepe
A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
Variációk, sorozatok készítése
Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
A sablonnyomat, dombornyomat technikája
A finómetszés technikája
Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát ...vezése Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai Egyszerű akció, performance ...hozása Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A fény és a sötét
- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok
- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, ...ációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló ...sára
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés - karakterek
- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika ...közeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), ...bornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér - környezet
- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítása, csoportosítások

- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás - kép
- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín
- „Szín-tér", külső-belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a színkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín-házak - azonos motívumok más-más színviszonyok között

Képalkotás
- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcos linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúctovábbvésésével
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások
- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.
Legyen képes:
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.



6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A színmodulációk, lokál és valőr színek
A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
A túlzás, fokozás szerepe
Az egyensúly feltételei
Az átírás módjai
A dekoratív festészet sajátosságai
A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai
Többdúcos linómetszet létrehozása
Hidegtű vagy pusztatű technikája
Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek
Látványterv létrehozása
Akrilfestés gyakorlata
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
Képalkotás
- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcos linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, puszta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas- és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok
- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés
- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat - karakter - személyes idő kifejezési lehetőségei

- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly vesztés megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka
- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások
- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.
Legyen képes:
- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

**Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**

A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:
- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára



- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek megismerésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
A grafika és festészet műhelygyakorlat
- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:
*A)* Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely
lehet:
- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

*B)* Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv - sorozat.

A vizsga értékelése
A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,

- az elkészült munka összhangja.

**Továbbképző évfolyamok**

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A szinek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései
A látvány átírásának lehetőségei
A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben
Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai
Rézkarc készítése
A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A látvány
- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítási problémák, fény- és szinviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A szintani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás - képi közlés
- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás
- Rézkarc készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédia - kísérletek
- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt-nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével



Alkalmazott művészet
- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
- A szindinamikai szempontok figyelembevétele
- A szinek hatása, a szinek információsegítő szerepe
- Szinek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a szinek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédia egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.
Legyen képes:
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Az arányok szerepe, jelentősége
Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben
A látvány átértelmezésének lehetőségei
A kiemelés - elhagyás szerepe, hatása
A térbeliség - síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
Az olajfestés alapjai
A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái
Az intermédia, a posztmodern formanyelve
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A látvány
- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya

- Megvilágítás, árnyékok és reflexek
- Táj festése a szabadban akvarellel, temperával
- A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás - képi közlés
- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés - elhagyás, térbeliség - síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás
- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Olajfestés
- Az olajfestés technikájának alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás - elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédia - kísérletek
- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem - szégyen, csend - zaj, rés - szilánk)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet
- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás-kép, névjegy, web-lap)
- Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
- Az egyéni formanyelv
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat
- Klasszicitás - modernség, posztmodern, kortárs - eredetiség
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:
- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,



- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei
Anatómiai törvényszerűségek
Általános és egyedi jegyek
Téri illúzió a különböző műfajokban
Stíluskontraszt
Látvány átértelmezése a különböző műfajokban
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei
Díszlet és látványterv
Interaktív tér
Az intermédia kifejezési lehetőségei
A filmetűd sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A látvány
- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás - képi közlés
- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás
- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédia - kísérletek
- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész - egész, önreflexiók - saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)

- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárás keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. szá képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimé installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technik interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet
- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány meghívó, web-lap)
- Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájá felhasználásával
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.
Legyen képes:
- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, múráliák készítésére,
- az általa választott műhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésé elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek:
A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével
A valós és virtuális tér
A filmtér, filmidő sajátosságai
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
A személyesség hatása



média-kísérletek
film műfaji lehetősége
eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

feladatcsoportok
A látvány
- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Látatás - képi közlés
- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének használásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédia - kísérletek
- Saját személyes üzenet-kísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, hiány, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka
- Szabadon választott témában portfolióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, sorozat, a grafika és festészet műfajából
- A koncepció és tervvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
- A kész mű, műsorozat installálása
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.
Legyen képes:
- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,

- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

A tanuló ismerje:
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:
- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Grafika és festészet műhelygyakorlat
- tervezés 50 perc
- tárgyalkotás 190 perc
A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, azok sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:



A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.
A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:
- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése
A gyakorlati vizsga értékelése:
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelező készség,
- színtani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:
- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

**A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök**
Vizes blokk
Tároló szekrények
Munkaasztalok, székek
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
Gyűjtött tárgyak, drapériák
Fényképezőgép

Filmfelvevő
Számítógép
Szoftverek
Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)
Mobil lámpa
Rajztábla (A/3, A/2)
Vonalzók, olló, snitzer
Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linóleum, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó
Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera
Festőállvány (továbbképző) Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

# NÉPZENE TANSZAK

## *AZ ALAPFOKÚ NÉPZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE, FUNKCIÓI*

Az alapfokú művészetoktatás tantervi programja keretében folyó zenei nevelés lehetőséget ad a népzenei tanszakok működtetése révén a nemzeti, népi hagyományok átadására, az egyetemes kultúra, az európai műveltség közvetítésére, az értékmegőrzés formáinak kialakítására, a klasszikus zene és népzene egymást gazdagító, organikus kapcsolatának kiteljesítésére. Tantervünkkel szeretnénk hozzájárulni nemzeti és etnikai kisebbségi közösségeink zenei önismeretének megalapozásához, e közösségek hagyományos zenei megnyilvánulásainak megőrzéséhez, szakmai fejlesztéséhez is.

Az alapfokú népzeneoktatás az életkori sajátosságok figyelembe vételével a hagyományos kultúra értékeinek egységes szemléletű feldolgozására nevel, fejleszti az alkotó magatartást, a variációképző-rögtönzőkészség kialakítását, az önkifejezést, megalapozza az általános zenei műveltséget.

Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátíttatásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel, lehetőséget nyújt a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek tudatosítására, a kreativitás az esztétikai érzékenység alakítására.

Az oktatási folyamat - kihasználva a még élő tradíció nyújtotta pedagógiai lehetőségeket - megismerteti a tanulókkal a népzene sajátos gondolkodásmódját, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseit, a ritmus és intonáció értelmezésének a nyelvi sajátosságokkal is összefüggő hangsúlyviszonyait, a különböző zenei műfajok sajátosságait. Célja az is, hogy felkészítsen a zene emocionális és intellektuális befogadására, a társas zenei aktivitásra.

A népzene - és hagyományos közegében tanulásának folyamata is - alapvetően közösségi megnyilvánulás, ezért tanításában a kamarazenének, a hangszeres-énekes együtt muzsikálásnak kiemelt jelentősége van. A társas zenélés, valamint az ehhez gyakran társuló néptánc elmélyíti, megerősíti a tanulók megszerzett egyéni tudását, közösségformáló ereje által hat az emberi interakciók fejlődésére, megteremti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben történő alkalmazása között.



## *A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA*

Tanszakok és tantárgyak
Vonós és tekerő tanszak tantárgyai: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő
Fúvós tanszaktantárgyai: népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató
Pengetős tanszak tantárgyai: citera, tamburák, koboz
Akkordikus tanszak tantárgyai: népi cimbalom, népi harmonika
Ütős tanszak tantárgyai: népi ritmushangszerek
Vokális tanszak: népi ének
Zeneismeret tanszak tantárgyai: népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs kötelező, szolfézs
Kamarazene tanszak tantárgyai: népi kamarazene (a tantárgy magába foglalja a hangszeres és vokális társaszenét), népi zenekar

**Hangszeres és vokális tanszakok - egyéni képzés**

„A" TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok
Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*, népzenei ismeretek
Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz**, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar.
Választható tantárgy: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, vagy a klasszikus zene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai
Korrepetíció (népi hangszeres, vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy Követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.
** A néprajz kötelezően választható tantárgyként csak az alapfok 5. évfolyamtól tanulható.

Óraterv

| Tantárgy | Évfolyamok | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Előképző | | Alapfok | | | | | | Továbbképző | | | |
| | (1) | (2) | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| Főtárgy | (2) | (2) | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Kötelező tantárgy | (2) | (2) | 2 | 2 | 2 | 2 | | | | | | |
| Kötelezően választható tantárgy | | | | | | | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Választható tantárgy | (0-2) | (0-2) | 0-2 | 0-2 | 0-2 | 0-2 | 0-2 | 0-2 | 0-2 | 0-2 | 0-2 | 0-2 |
| Összes óra: | (4-6) | (4-6) | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 |

A képzés évfolyamainak száma:
(2)+6+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató, citera, tamburák, népi cimbalom, koboz, népi harmonika, népi ének,
(2)+6 évfolyam: népi ritmushangszerek,
Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, illetve művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama:
Főtárgy: „A" tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: „A" tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)
Kötelezően választható tantárgy: 5-10. évfolyamig
Csoportos tantárgy: minimum 2x 45 perc
zenekar: minimum 9 fő; kamarazene: 2-8 fő
Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.
A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

„B" tagozat

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok - az alapfok 2. évfolyamától javasolt
Kötelező tantárgy: szolfézs
Kötelezően választható tantárgy: zongora
Választható tantárgyak: népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének
Korrepetíció (népi hangszeres vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óraterv

| Tantárgy | Évfolyamok | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Előképző | | Alapfok | | | | | | Továbbképző | | | |
| | (1) | (2) | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| Főtárgy | (2) | (2) | (2) | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Kötelező tantárgy | (2) | (2) | (2) | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Kötelezően választható tantárgy | | | | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Választható tantárgy | (0-2) | (0-2) | (0-2) | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Összes óra: | (4-6) | (4-6) | (4-6) | 5-6 | 5-6 | 5-6 | 5-6 | 5-6 | 5-6 | 5-6 | 5-6 | 5-6 |

A képzés évfolyamainak száma:
(2+1)+5+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató, citera, tamburák, koboz, népi cimbalom, népi harmonika, népi ének
Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama:
Főtárgy: minimum 2x45 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: minimum 2x45 perc (csoportos)
Kötelezően választható tantárgy:
Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
Választható tantárgy: a képzés teljes idejében 1 tantárgy
Egyéni tantárgy minimum 1x45 perc
Csoportos tantárgy: minimum 1x45 perc
A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

**Zeneismeret és kamarazene tanszakok - csoportos képzés**



„A" TAGOZAT

Főtárgy: népzenei ismeretek, néprajz, kamarazene
Kötelező tantárgy: népi hangszeres, vagy vokális tantárgy
Kötelezően választható tantárgy: zongora kötelező, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs
Választható tantárgy: második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, valamint a klasszikus zene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1.

| Tantárgy | Évfolyamok | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Előképző | | Alapfok | | | | | |
| | (1) | (2) | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| Főtárgy | (2) | (2) | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Kötelező tantárgy | (1) | (1) | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Kötelezően választható tantárgy | (1-2) | (1-2) | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 |
| Választható tantárgy | (1-2) | (1-2) | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 | 1-2 |
| Összes óra: | (4-6) | (4-6) | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 |

A képzés évfolyamainak száma:
(2)+6 évfolyam: népzenei ismeretek,
Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok évfolyamainak számát jelentik.
Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

| Tantárgy | Évfolyamok | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Alapfok | | Továbbképző | | | |
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| Főtárgy | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Kötelező tantárgy | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Választható tantárgy | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Összes óra: | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 | 4-6 |

A képzés évfolyamainak száma:
(2+4)+2+4 évfolyam: kamarazene, néprajz

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A néprajz és kamarazene tantárgyak főtárgyként vagy kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A tanítási órák időtartama:
Főtárgy: „A" tagozaton - minimum 2x45 perc
Kötelező tantárgy:
Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Kötelezően választható tantárgy:
Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
Csoportos tantárgy: minimum 1x45 perc
Választható tantárgy:
Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
Csoportos tantárgy: minimum 1x45 perc

*A NÉPZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI*

**Kiemelt kompetenciák a népzeneoktatás területén**

Bemeneti kompetencia:
- Alapfokú művészetoktatás keretében folytatott népzenei tanulmányokhoz előképzettség nem szükséges. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Szakmai kompetencia:
- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység - különös tekintettel a népzene sajátos hangközeire és ritmusfajtáira.
- fogékonyság a hangszín és a dinamika különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység, stílusérzék, esztétikai érzékenység.
- A megfigyelőkészség a hallás utáni memorizálás fejlesztése.
- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és kifejlesztése, segítséggel eljutva az önálló lejegyzéshez és dallamértelmezéshez, az eredeti előadásmód alapvető jellegzetességeinek felismeréséhez és alkalmazásához, dallamfüzérek, zenei folyamatok, táncciklusok szerkesztéséhez.
- A hangszer- és énektechnikai készségek megszerzése, fejlesztése.
- A variációképző rögtönzőkészség kialakítása, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia:
- Az érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, nyitottság. Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátíttatásának megalapozásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel.

Társas kompetencia
- Az együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének-, tánckíséret, táncház).

Módszertani kompetencia
- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra, értő zenehallgatásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása, az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
- A zene logikájának, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak megismertetése.



- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, a zene történetének, népünk zenéjének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- a különböző népzenei műfajok, dialektusok, stílusok sajátosságainak, a velünk együtt élő népek hagyományának, a népzenekutatás történetének, a népzene jelentős előadó-egyéniségeinek megismertetése.
- Nyitottság kialakítása a klasszikus zene, a kortárs zene, a régizene, jazz, az értékes szórakoztató zene iránt.
- A tanulók zenei ízlésének formálása.
- Fogékonyság a művészeti értékek befogadására, alkalmazására, a korábban gyűjtött vagy még új népzenei anyag segítségével a hagyományos kultúra értékeinek önálló, egységes szemléletű feldolgozására.
- Az önkifejezés eszköztárának gazdagítása, a népzene sajátos értékrendszerének felismerése, alkalmazása, aktív közművelődési tevékenységre, koncerteken, fesztiválokon, táncházakon, táborokban, valamint gyűjtőutakon való részvételre ösztönzés, az egyházzenei élet segítése a népzene eszközeivel.
- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetséggondozás.
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

*A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI*

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás Követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a Követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi Követelményeknek eleget tett.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak.

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A" tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B" tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

1. Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és időtartama
Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A" tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz
Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: népzenei ismeretek, illetve néprajz

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B" tagozat: szolfézs
Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 45 perc.

2. Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és időtartama
Népi hangszer, népi ének, kamrazene főtárgy „A" tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz
Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: néprajz, illetve népzenei ismeretek
A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B" tagozat: szolfézs
A szóbeli vizsga időtartama minimum 15 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Népi hangszer, népi ének főtárgy „A" tagozat: főtárgy
Kamarazene főtárgy „A" tagozat: főtárgy Néprajz,
Népzenei ismeretek főtárgy: kötelező hangszer
A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B" tagozat: főtárgy,
A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc

Záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A" tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B" tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

1. Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és időtartama
Népi hangszer, népi ének, kamrazene főtárgy „A" tagozat: szolfézs, vagy néprajz

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B" tagozat: szolfézs
Néprajz főtárgy „A" tagozat: néprajz
Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és időtartama
Népi hangszer, népi ének, kamrazene főtárgy „A" tagozat: szolfézs, vagy néprajz

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B" tagozat: szolfézs
Néprajz főtárgy „A" tagozat: néprajz
A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Népi hangszer, népi ének főtárgy „A" tagozat: főtárgy
Kamarazene főtárgy „A" tagozat: főtárgy
Néprajz főtárgy „A" tagozat: kötelező hangszer

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B" tagozat: főtárgy



A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc.

Előrehozott vizsga
Az alapfokú művészeti iskola tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - az adott tanévben dobogóba került.
Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként különkülön osztályzattal kell minősíteni.
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgaKövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgaKövetelményét nem teljesítette.

*VONÓS ÉS TEKERŐ TANSZAK*

NÉPI HEGEDŰ

A népi hegedűtanítás feladatai
A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stilusosan megszólaltatni hangszerükön.
A program ismertesse meg a tanulókkal
- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.
Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Ismertesse meg
- a hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,

- a különböző tájegységekjellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot
hangszeres zenét,
- hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát,
- a program elvégzéséhez szükséges hangszertechnikát,
- azokat a jellegzetes hangszertechnikákat, amelyekkel a hegedű a magyar népzene sajá
előadásmódjának megfelelően (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek
általános és különleges formái) szólaltatható meg,
- a magyar népzenére jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket,
- a prímás szerep feladatait,
- a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek
hangzását.

A képzés alapozza meg és fejlessze a tanuló formaérzékét, zenei képességeit (hallását,
ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységét a dinamika és a hangszín változásaira,
stílusérzékét, zenei képzelőerejét) és zenei kifejezőkészségét.

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva,
táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
- A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
- A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes-, nyújtott- és éles
ritmus valamint a szinkópa).
- Kamarazene - ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény
A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
Legyen képes - alapfokon - tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Gyermekjátékok, táncok.
- Ének és ritmikus mozgás - ritmuskísérettel (10-15 dallam, illetve mondóka).
- Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kerepelő,
kanna, kösögduda, dob, gardon).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
- Ritmusképzés rezgőhúrral.

A bőgő (cselló) megszólaltatása
- Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- Mozgás kísérése pengetéssel.
- A húr megrezgetése vonóval.



- A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
- Hangsúlyozás vonóval.
- Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangokjátéka.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid
hangok).
- Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).

A brácsa (kontra, hegedű-kontra) megszólaltatása
- A hangszer tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
- Hangsúlyozás.
- Egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid
hangok).
- Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.

A hegedű megszólaltatása
- A hangszer és a vonó tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
- A dallamok játéka együttessel.
- Az „együtt hangzás" megérzése és megértése.
- Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.

Követelmény
A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából
kifogástalanul használhatóvonós hangszereket.
Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert
vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
- Együtt játék - zenekarban.
- Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

**Alapfokú évfolyamok „A" tagozat**

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Népzene - hangszeres népzene. Általános tájékozódás a magyar népzene világában.
- Gyermekdalok hallás utáni elsajátítása énekelve és hangszeren játszva, különböző
összefűzőhangokról is.
- Ugrós, illetve kanásztánc típusú dallamok énekelve és hangszeren játszva (dunántúli ugrós, dus,
erdélyi oláhos, cigánytánc stb.).
- Legényes típusú dallamok (széki sűrű tempó, mezőségi sűrű magyar stb.).
- Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről az évfolyam nehézségi fokának megfelelően.

Követelmény
Alapvető dallamismeret és tájékozottság a magyar népzenében.
A hangszer és vonó tartásának elsajátítása, a hangszeren való alapvető tájékozódás kialakítása.
A hangképzés, vonókezelés, intonáció kialakítása és fejlesztése.
A tanult dallamok folyamatos füzérszerű játéka zenei nyelvjárások szerint.
A tananyagot tartalmazó hangzóanyag rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Széki sűrű tempó, dunántúli ugrósok, kanásztáncok

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
- Verbunk (széki, székelyföldi változatok).
- Legényes típusú dallamok (sűrű magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
- Közép-erdélyi csárdás dallamok (széki, mezőségi csárdás).

Követelmény
Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok előadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.
A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.
A különböző karakterű táncok, tánctípusok stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Sűrű magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.)
- Széki csárdás

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A hangsúlyozás és a játékmód jellegzetességeinek tudatosítása:
- A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai jellegzetességeivel összefüggésben (beszédszerű hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok stb.).
- A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás", rejtett ritmusok stb.).
- A ritmus értelmezése a népzenében (hangsúly és ritmus összefüggése).
- A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban. A vonóval történő hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex" vonóindítás).

Követelmény
A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.
A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedün vagy kontrán).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás
- Széki csárdás folyamat, sürü tempó

4. évfolyam „A" tagozat



Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki magyar és ritka tempó dallamokon keresztül.
- A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékának újraértelmezése az aszimmetria - törvényszerűségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
- Az aszimmetrikus játékmód emlékei az európai zene korábbi korszakaiban („inégal" játék).
- Díszítés a magyar népzenében -a széki csárdás és magyar dallamok díszítményei.
- Az akkordfunkciók alapfokú ismertetése elméletben és gyakorlatban.
- Dallamlejegyzés - a tanult anyagból.

Követelmény
Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.
A széki csárdás és magyar dallamok stílusos előadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről, a tananyag nehézségi fokán.
Az aszimmetrikus dallamtípusok kíséretmódja, a tanult dallamok akkordkísérete (hegedün vagy kontrán).
A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Kalotaszegi legényes, sűrű magyar, marosszéki forgatós stb.
- Széki csárdás és magyar

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
- A széki lassú dallamok díszítésmódja.
- Aszimmetrikus lassú csárdás dallamok (pl.: mezőségi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
- Változatképződés, valamint az előadók rögtönzései a magyar népzenében a széki, mezőségi és a kalotaszegi zenén keresztül.

Követelmény
A széki lassú dallamok díszített, stílusos előadása.
A széki táncrend folyamatos játéka, egy-egy dallam előadása több változatban is.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
A széki táncrend tánctípusainak kíséretmódja és a dallamok akkordkísérete (hegedün vagy kontrán).
A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Széki táncrend (hegedün és kontrán).

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok - a mezőségi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti ritka magyar, korcsos, szökős).
- A mezőségi aszimmetrikus tánctípusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
- Mezőségi táncfolyamat (lassú csárdás, szökős, sebes csárdás)
- A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.

Követelmény
A mezőségi táncdallamok stílusos előadása az eddig tanultak alapján.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Mezőségi korcsos, lassú csárdás, szökős és sebes csárdás.
- Magyarpalatkai menyasszonykísérő.

**Alapfokú évfolyamok „B" tagozat**

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb Követelményeinek. „B" tagozat Követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
- Verbunk (széki, székelyföldi változatok).
- Legényes típusú dallamok (sűrű magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
- Közép-erdélyi csárdás dallamok (széki, mezőségi csárdás).
- Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről, az évfolyam nehézségi fokának megfelelően.

Követelmény
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok előadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.
A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.
A különböző karakterű táncok, tánctípusok stílusos előadása.
A tanult táncok, tánctípusok helye zenei-, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
A tananyagot tartalmazó hangzóanyag rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Sűrű magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.)
- Széki csárdás

3. évfolyam „B" tagozat



Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az eddig tanult dallamanyag gyarapítása (ugrós- kanásztánc, legényes, verbunk, szimmetrikus lassú és friss csárdás, közép-erdélyi csárdás).
- A hangsúlyozás és a játékmód jellegzetességeinek tudatosítása:
- A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai sajátosságaival összefüggésben (beszédszerű hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok stb.).
- A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás", rejtett ritmusok stb.).
- A ritmus értelmezése a népzenében (hangsúly és ritmus összefüggése).
- A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban.
- A vonóval történő hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex" vonóindítás).

Követelmény
A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.
A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről, a tananyag nehézségi fokán.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkord kísérete (hegedűn vagy kontrán).
A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzó anyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás
- Széki csárdás folyamat, sűrű tempó

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki magyar és ritka tempó dallamokon keresztül.
- A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékának újraértelmezése az aszimmetria törvényszerűségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
- Az aszimmetrikus játékmód emlékei az európai zene korábbi korszakaiban („inégal" játék).
- Díszítés a magyar népzenében -a széki csárdás és magyar dallamok díszítményei.
- Az akkordfunkciók alapfokú ismertetése elméletben és gyakorlatban.
- Dallamlejegyzés - a tanult anyagból.

Követelmény
Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.
A széki csárdás és magyar dallamok stílusos előadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről, a tananyag nehézségi fokán.
Az aszimmetrikus dallamtípusok kíséretmódja, a tanult dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Kalotaszegi legényes, sűrű magyar, marosszéki forgatós, stb.
- Széki csárdás és magyar

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
- A széki lassú dallamok díszítésmódja.
- Aszimmetrikus lassú csárdás dallamok (pl.: mezőségi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
- Az aszimmetria és a díszítmények ritmikai értelmezése, lejegyzésük módjai.
- Változatképződés, valamint az előadók rögtönzései a magyar népzenében a széki, mezőségi és a kalotaszegi zenén keresztül.
- A dallamismeret bővítése új dallamokkal, valamint a korábbiak változataival.
- Dallamlejegyzés - a tanult anyagból

Követelmény
A széki lassú dallamok díszített, stílusos előadása.
A széki táncrend folyamatos játéka, egy-egy dallam előadása több változatban is.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
A széki táncrend tánctípusainak kíséretmódja és a dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

A „B" tagozat Követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Széki táncrend (hegedűn és kontrán).

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok - a mezőségi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti ritka magyar, korcsos, szökős).
- A mezőségi aszimmetrikus tánctípusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
- Dallamlejegyzés a tanult anyagból.
- Mezőségi táncfolyamat (lassú csárdás, szökős, sebes csárdás)
- A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.

Követelmény
A mezőségi táncdallamok stílusos előadása az eddig tanultak alapján.
Néhány alkalomhoz kötődő hangszeres dallam ismerete.
Másik hegedűvel való együttjáték.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.



Az önálló tanulást segítő lejegyzések készítése hangfelvételről
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
A korábban tanultak továbbfejlesztése, a dallamismeret bővítése új dallamokkal, valamint új változatokkal.
A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Mezőségi korcsos, lassú csárdás, szökős és sebes csárdás.
- Magyarpalatkai menyasszonykísérő.

**Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése).
A tanuló legyen képes
- népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén,
- hallás után zenét tanulni,
- népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejleszteni, tudatosan, elemzően gyakorolni.
Rendelkezzék
- az ehhez szükséges hangszertechnikai tudással,
- kiművelt zenei képességekkel (hallás, ritmusérzék, emlékezőtehetség, koncentrálóképesség, zenei érzék, fantázia),
- a népzene alapszintű lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal.
Ismerje
- a népzene hagyományos előadásmódját „A" tagozatának szintjén.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
- tudásáról számot adni szóló hegedűn, együttessel illetve táncot kísérve,
- céltudatosan gyakorolni.
Ismerje
- és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait,
- a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek zenei és tánchagyománya táji, történeti egyezőségében való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánctörténeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel.

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi hegedű főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Dunántúli táncok. (Ugrós, lassú és friss csárdás stílusos, ritmikus játéka.)
Széki táncok. (Magyar, sűrű és ritka tempó, lassú, csárdás porka és hétlépés stílusos, a táncho alkalmazkodó tempójú játéka.)

„B" tagozat
Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetős, marosszéki forgatós.)
Palatkai ritka és sűrű magyar, lassúcsárdás és szökős

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

**Továbbképző évfolyamok „A" tagozat**

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet: vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

A „B" tagozatos tanuló Követelménye a végzett anyag mennyiségében is, de főként a hangszeres játék hangminőségében, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozaton tanulók szintjét!

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A mezőségi zene díszítményei.
- Az előadásmódbeli rögtönzés a mezőségi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.



- A mezőségi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökős, sebes csárdás; sűrű és ritka magyar; korcsos).

Követelmény
Mezőségi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve kell megszólaltatni.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkord kísérete (hegedün vagy kontrán).
Az anyagban szereplő táncok, táctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Mezőségi táncrend.

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Kalotaszegi táncrend. Kalotaszeg zenéjének különböző stílusai.
- Székelyföld zenéje. A székelyföldi zene különböző stíluskörei.
- Hangszeres tánczenénk 18. századi gyökerei.

Követelmény
A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal tarkított játéka.
18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallam lejegyzés - a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedün vagy kontrán).
Az anyagban szereplő táncok, táctípusok helye zenei-, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Székelyföldi táncrend.
- 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
- Hangszeres keservesek. A pakulár nóta.
- A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
- A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetőségei.
- Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak-kelet-, Észak- és Nyugat-Magyarországon előforduló formái.
- A rubato-hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
- Régi és új stílus a hangszeres népzenében.

Követelmény

Egy-egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezőségi katonakísérő, gyimesi halottkísérő, keserves stílusos előadása kísérettel.
Pakulár nóta kísérettel.
Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, műfajra jellemző előadásmód szerint.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallamlejegyzés - a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
Az anyagban szereplő táncok, táctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Gyimesi zene. A gyimesi táncok és táncélet.
- A gyimesi zene kísérőhangszere - a gardon.
- Moldvai zene. A moldvai táncok, táncélet.
- A moldvai hangszeres hagyomány.
- A moldvai zene különböző rétegei.
- A szomszéd népek hangszeres zenéje - Bartók román gyűjtése.
- Az európai népek vonószenei hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).
- Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.
- Együttesvezetés - prímás szerep, zenei összeállítások.

Követelmény
A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.
A dallamismeret és hangszertechnikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévő gyarapítása, fejlesztése.
Dallamlejegyzés - ismeretlen anyagból
Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésből.
Az együttesvezetői készség bemutatása.
Gyimesi dallamok kísérete gardonon.
Az anyagban szereplő táncok, táctípusok helye zenei-, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Önálló gyűjtőmunka.
A tanuló adjon számot egy - a tanulóévek során önállóan választott - falusi mester dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres műfajok játéka előadásszerűen (táncházban, hangversenyen stb.)

**Továbbképző évfolyamok „B" tagozat**

7. évfolyam „B" tagozat



Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A mezőségi (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti stb.) dallamismeret gyarapítása.
- A mezőségi zene díszítményei.
- Mezőségi lassú.
- A hangsúlyozás jellegzetességeinek és különleges formáinak elemzése a mezőségi zenében.
- Az előadásmódbeli rögtönzés a mezőségi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.
- A mezőségi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökős, sebes csárdás; sűrű és ritka magyar; korcsos).

Követelmény
Mezőségi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve, rögtönzéssekkel gazdagítva kell megszólaltatni.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallamlejegyzés - a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkord kísérete (hegedűn vagy kontrán).
Az anyagban szereplő táncok, táctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Mezőségi táncrend.

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Kalotaszegi zene. Kalotaszeg zenéjének különböző stílusai.
- Kalotaszegi hajnali, szapora és verbunk.
- Az új anyag mellett a korábban tanult legényes és lassú csárdás dallamismeret gyarapítása.
- Kalotaszegi táncrend.
- Székelyföld zenéje.
- A székelyföldi zene különböző stíluskörei.
- Székelyföld egy tájegységének táncrendje.
- Hangszeres tánczenénk 18. századi gyökerei.

Követelmény
A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal, rögtönzésekkel tarkított játéka.
18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása (életre keltése).
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallamlejegyzés - a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkord kísérete (hegedűn vagy kontrán).
Az anyagban szereplő táncok, táctípusok helye zenei-, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Székelyföldi táncrend.
- 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Rubato dallamok.
- A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
- Hangszeres keservesek.
- A dallamok játékmódja, díszítményei.
- A rubato dallamok kísérete.
- A dallamok lejegyezhetősége.
- Különböző dialektusok jellemző dallamai.
- A pakulár nóta.
- A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
- A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetőségei.
- Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak-kelet-, Észak- és Nyugat-Magyarországon előforduló formái.
- A rubato-hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
- Régi és új stílus a hangszeres népzenében.

Követelmény
Egy-egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezőségi katonakísérő, gyimesi halottkísérő, keserves stílusos előadása kísérettel.
Pakulár nóta kísérettel.
Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, műfajra jellemző előadásmód szerint.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallamlejegyzés - a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Gyimesi zene.
- A gyimesi táncok és táncélet.
- A gyimesi táncdallamok különböző rétegei.
- A gyimesi zene kísérőhangszere - a gardon.
- Moldvai zene.
- A moldvai táncok, táncélet.
- A moldvai hangszeres hagyomány.
- A moldvai zene különböző rétegei.
- A szomszéd népek hangszeres zenéje - Bartók román gyűjtése.
- Az európai népek vonószenei hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).
- Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.



- A tanult táncrendek játéka.
- Együttesvezetés - prímás szerep, zenei összeállítások.

Követelmény
A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.
Az eddig tanult táncrendek bármelyikének stílusos, rögtönzésekkel, dallamváltozatokkal gazdagított játéka.
A szomszéd népek, valamint az európai népek zenéjéből válogatott szemelvények megszólaltatása.
A dallamismeret és hangszertechnikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévő gyarapítása, fejlesztése.
Dallamlejegyzés - ismeretlen anyagból
Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésből.
Az együttesvezetői készség bemutatása.
Gyimesi dallamok kísérete gardonon.
Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei-, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Önálló gyűjtőmunka.
A tanuló adjon számot egy - a tanulóévek során önállóan választott - falusi mester dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres műfajok játéka előadásszerűen, táncházban és hangversenyen.

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
- a magyar népzene nyelvjárás-területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
- a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
- a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
- a különböző népzenei tájegységek jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
- a tanult hangszeres dallamanyag kíséretmódját és kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer-együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
- népzenénk múltját,
- hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
- alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.
Legyen képes
- dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének, s az így kialakított összetett formák (például táncrend) szabályait,
- legyen képes zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
- a magyar népi vonós zene történetét,

- a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus, a forma és a díszítés jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenénkre jellemző módjait,
- alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit,
- a cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
- a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.

Legyen fogékony
- más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék
- a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Legyen képes
- céltudatosan gyakorolni,
- képes szólistaként együttesét irányítani (primás szerep),
- tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

Tudjon számot adni
- választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának ismeretéről.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi hegedű főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetős, marosszéki forgatós.)
Palatkai zene. (Akasztós, lassú csárdás és szökős.)

„B" tagozat
Gömöri táncok (Hallgató, verbunk, lassú és friss csárdás.)
Palatkai zene. (Katonakísérő, akasztós, lassú csárdás, szökős és sebes csárdás.)
Gyimesi zene. (Keserves, lassú és sebes magyaros, kettős jártatója és sirülője.)
Erdélyi román táncok.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,



- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül
Hanglemez
A bogyiszlói zenekar. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18095 (Budapest 1984) Hungaroton
Este a Gyimesbe' jártam/Zerkula János. szerk. Halmos Béla SLPX 18130 (Budapest 1987) Hungaroton
Északmezőségi magyar népzene I-IV. szerk. Halmos Béla LPX 18107-11 (Budapest 1985) Hungaroton
Gyimesi népzene/Halmágyi Mihály. szerk. Jánosi András SLPX 18145 (Budapest 1988) Hungaroton
Hungarian Folk Music Qualiton LPX 1187 (Budapest 1964)
Lajtha László: Széki gyűjtés. szerk. Sebő Ferenc LPX 18092-94 (Budapest 1985) Hungaroton
Magyar Hangszeres Népzene szerk. Sárosi Bálint LPX 18045-47(Budapest 1980) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (Budapest 1972-1982) Hungaroton:
1. LPX 10095-98-
2. LPX 18001-04
3. LPX 18050-53
Magyar népzene (bukovinai székelyek Magyarországon) Hungaroton SLPX 18131 (1988)
Magyar népzene Bartók Béla fonográffelvételeiből. szerk. Sárosi Bálint LPX 18069 (Budapest 1981) Hungaroton
Magyar népzene Kodály Zoltán fonográf-felvételeiből. szerk. Tari Lujza LPX 18075-76 (Budapest 1983) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985-93) Hungaroton:
I. Tánczene. szerk. Martin György, Németh István, Pesovár Ernő - LPX 18122-16
II. Észak. szerk. Tari Lujza, Vikár László LPX 18124-28
III. Dunántúl. szerk. Olsvai Imre LPX 18138-42
IV. Alföld. szerk. Paksa Katalin, Németh István LPX 18159-63
V-VI. Erdély (Kelet 1-2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
Magyarországi román népzene. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18077 (Budapest 1983) Hungaroton
Szatmári bandák. szerk. Hans Hurtig-Vavrinecz András SLPO 18154 (Budapest 1991) Hungaroton
CD- lemezek
Elveszett éden ED-CD 009-10 (Budapest 1996) Etnofon
Halmágyi Mihály Classic HCD 18145 Hungaroton
Magyarpalatka Classic HCD 18216-17 Hungaroton
Magyarpalatkai népzene/Kodoba Béla és bandája BSM 9503 (1995) BaSys Music
Kazetta
Magyar Népzenei Antológia: V-VI. Erdély (Kelet 1-2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
Béres vagyok béres - Fejér megyei népzene/ Pesovár Ferenc könyvének melléklete (Székesfehérvár) István Király Múzeum
Könyvek, tanulmányok
Bartók Béla: Miért és hogyan gyűjtsünk népzenét (Budapest 1936) Somló

Bartók Béla: A magyar népdal (Budapest 1924) Rózsavölgyi
Bartók Béla: Népzenénk és a szomszéd népek zenéje (Budapest 934) Somló
Bartók Béla: Rumanian Folk Music I, II, III. (Hága 1967) The Hague
Donington, R.: A barokk zene előadásmódja (Budapest 1978) Zeneműkiadó
Draskóczy Lídia: Moldvai csángó hegedűs dallamok Bákó környékéről (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
Gelencsér Ágnes: Magyar népzenei ismeretek (Budapest 1994) Calibra Kiadó
Jánosi A.: A barokk zene előadásmódjának élő hagyománya Magyarországon - tanulmány (Budapest 1996)
Jánosi A.: A magyar népzene előadásmódja - előkészületben
Kobzos Kiss Tamás: Hegedű és kobza (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
Kodály Zoltán: A magyar népzene (Budapest 1973) Zeneműkiadó
Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok (Budapest 1962) Zeneműkiadó
Lajtha László: Körispataki gyűjtés (Budapest 1955) Zeneműkiadó
Lajtha László: Széki gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
Lajtha László: Szépkenyerűszentmártoni gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
Lajtha László összegyűjtött írásai (Budapest 1992) Akadémiai Kiadó
Martin György: A magyar tánctípusok. A magyar tánctípusok zenekísérete (Budapest 1966)
Martin György: A néptánc és népi tánczene kapcsolata (Budapest 1965-66) Tánctudományi tanulmányok
Martin György: Az erdélyi dialektus táncai (Budapest 1972) NPI
Martin György: Magyar táncdialektusok (Budapest 1965, 1966) NPI
Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése (Budapest 1993) MTA Zenetudományi Intézet
Pesovár Ernő: A magyar tánctörténet évszázadai (Budapest 1972) NPI
Pesovár Ernő: A magyar tánczene története (Budapest 1966)
Pesovár Ferenc: Béres vagyok béres (Székesfehérvár 1982) István Király Múzeum
Pesovár Ferenc: A juhait kereső pásztor (Székesfehérvár 1983) István Király Múzeum
Pesovár Ferenc: Szép napunk támadt (Székesfehérvár 1991) István Könyvkiadó
Sárosi Bálint: Cigányzene (Budapest 1971) Gondolat Könyvkiadó
Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet
Szalay Zoltán: Felcsíki hangszeres tánczene (Csikszereda 1996) Alutus kiadó
A Magyar Művelődési Intézet (korábban NPI, OKK) kiadványai
Népzenei füzetek kazettával / A Magyar Művelődési Intézet kiadványai, szerk.: Eredics Gábor
Halmos Béla -Virágvölgyi Márta: Széki férfitáncok
Ökrös Csaba: Hegedűgyakorlatok
Varsányi Ildikó: Gömöri népzene
Vavrinecz András: Vajdaszentiványi népzene I.
Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene
Virágvölgyi Márta: Bonchidai népzene
Virágvölgyi Márta: Gyimesi népzene I, II.
Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi legényesek
Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi népzene I, II.
Virágvölgyi Márta - Vavrinecz András: Szatmári népzene I, II.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő minőségű, és méretű hangszerek tartozékokkal (vonó, tok, gyanta).
Audió-vizuális felvevő és lejátszó berendezés (magnetofon, CD, DVD)
A követelmények teljesítéséhez szükséges népzenei gyűjtések, lemezek kottakiadványok, zenei szakkönyvek.

NÉPI BRÁCSA



A brácsatanítás feladatai
A népi brácsa főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát-medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni mind a (klasszikus) 4-húros, mind a (főképpen erdélyi) 3-húros brácsán.
A népi brácsa oktatási terve - lehetőség szerint - a népi hegedű és népi bőgő/cselló oktatási tervéhez igazodik.

A tanuló ismerje meg
- hangszere hangolását, felépítését, részeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját,
- a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a különböző tájegységek jellemző tánctípusait, táncait,
- a táncházi gyakorlatban legnépszerűbb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének ellegzetességeit,
- a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
- a szükséges zeneelméleti fogalmak gyakorlati alkalmazását a brácsák különféle fajtáin (funkciós end, harmóniák, szekvenciák stb.),
- hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikus egyéniségeket, zenészcsaládokat.

Alakítson ki
- könnyed hangszerkezelést, a kezek pontosan összehangolt mozgását,
- helyes test-, hangszer- és kéztartást a hagyományokhoz igazodva,
- rögtönzési készséget.

Fordítson figyelmet
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek, ujjrendek elsajátítására,
- a lapról olvasási készség, a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

**Előkészítő évfolyamok**

I. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Mintegy 10-15 dallam, mondóka megismerése.
- Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
- A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
- A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes-, nyújtott- és élés ritmus valamint a szinkópa).
- Kamarazene - ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény
A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
Legyen képes - alapfokon - tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Gyermekjátékok, táncok.
- Ének és ritmikus mozgás - ritmuskísérettel (10-15 dallam, illetve mondóka).
- Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kerepelő, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
- Ritmusképzés rezgőhúrral.

A bőgő (cselló) megszólaltatása
- Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- Mozgás kísérése pengetéssel.
- A húr megrezgetése vonóval.
- A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
- Hangsúlyozás vonóval.
- Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).

A brácsa (kontra, hegedű-kontra) megszólaltatása
- A hangszer tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
- Hangsúlyozás, egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.

A hegedű megszólaltatása
- A hangszer és a vonó tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
- A dallamok játéka együttessel.
- Az együtthangzás megérzése és megértése.
- Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.
- A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
- Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
- Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Követelmény
A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.



Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedün (egy és két húron).
- Együtt játék - zenekarban.
- Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

**Alapfokú évfolyamok „A" tagozat**

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-dunántúli tánczene kísérete „A" hangnemben (ugrós-kanásztánc és lassú csárdás)
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, lassú, csárdás, sürü tempó)
- A hangszerrel való ismerkedés, a hangszer részei.
- Hangszertartás, vonótartás.
- Alapakkordok, egyszerűbb harmóniaváltások elsajátítása (mintegy 8-10 dúr-moll akkord).
- Hangképzés, vonóindítás - hangindítás (pl. pontszerű indítás, lendületből való „szalasztott" vonóindítás, elök és indítás).
- Három húr egyszerre történő megszólaltatása.
- Tiszta intonálás, akkordfogás.
- Vonásnemek, szimmetrikus illetve aszimmetrikus ritmizálással.
- Esztam, lassú- és gyors düvő kíséretek.
- Lezárók, indítások (ugrós).
- Átmenetek a táncrenden belül (pl. dudálás - ugrós, ugrós - csárdás, lassú - csárdás).
- Fogástáblázat elkészítése egyszerű, majd bonyolultabb akkordokkal.
- Legyen képes a megfelelő dinamikai, ritmikai váltásokra.
- Törekedjen a megtanult tánczenék jó tempóban, lehetőleg kotta nélkül való játékára.
- Ismerje a játszott dallamok formai felépítését, hangnemét és harmóniáit.
- Tanulja meg a dallamokat énekelni is.

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene, kíséret: Orsós Lajos brácsás (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyüjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. - Hagyományok Háza
A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi - Felföldi) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Halmos Béla - Virágvölgyi Márta: A széki férfi táncok zenéje (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Lajtha László - Széki gyüjtés: Brácsamelléklet Nagy Zsolt lejegyzésében - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogyiszlói zenekar (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
Lajtha László: Széki gyüjtés
Magyar népzenei dallamgyüjtemény CD-melléklete - Hagyományok Háza
Ádám István „Icsán" és bandája - Széki népzene (Mestereink sorozat) FA-069-2

Követelmény
Megfelelő testtartás, hangszertartás, vonótartás.
Az alapakkordok ismerete.
Esztam, lassú- és gyors dűvő kíséretek.
Tiszta intonálás, akkordfogás.
Tudja a dallamokat énekelni is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam széki lassú, csárdás és porka.
- Dél-dunántúli táncok 7-8 percben.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-dunántúli tánczene kísérete „A" hangnemben (ugrós-kanásztánc, lassú és friss csárdás),
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, sűrű és ritka tempó, négyes, lassú, csárdás, porka, hétlépés)
- Tudja és alkalmazza a „kontrán" egyenletes ritmusban, mérsékelten és gyors tempóban is a szimmetrikus és az aszimmetrikus vonásokat (lassú és verbunk).
- Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dűvő.
- Vonóindítás, vonóváltás, különféle hangsúlyozási módok.
- Kezdetben tudatos, később ösztönös alkalmazkodási reflex kialakítása a prímás játékához.
- Hallás utáni dallamtanulás.
- Ifj. Ádám István kontrás harmónia készlete, harmonizálási módjának elsajátítása.
- „Szalasztott" vonóindítás és hangsúlyozás.
- Az „előke" tudatos alkalmazása.
- A prímás hangsúlyozásának és a különböző tánctípusok tempóinak pontos ismerete.
- Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene, kíséret: Orsós Lajos brácsás (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. - Hagyományok Háza
A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi - Felföldi) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Halmos Béla - Virágvölgyi Márta: A széki férfi táncok zenéje (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei
Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Lajtha László - Széki gyűjtés: Brácsamelléklet Nagy Zsolt lejegyzésében - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogyiszlói zenekar (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
Lajtha László: Széki gyűjtés
Magyar népzenei dallamgyűjtemény CD-melléklete - Hagyományok Háza
Ádám István „Icsán" és bandája - Széki népzene (Mestereink sorozat) FA-069-2

Követelmény
Szimmetrikus és az aszimmetrikus vonások ismerete.



Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dűvő.
Különféle hangsúlyozási módok használata.
Énekes dallamok szövegének ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Széki táncok 7-8 percben.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
1. Kalotaszegi tánczene kísérete „A" és „D" hangnemekben (legényes, csárdás, szapora, verbunk)
2. Rábaközi tánczene kísérete „A" hangnemben (dus, lassú és friss csárdás)
- Funkciós harmonizálás a háromhúros brácsán (kontra).
- A cimbalommal együtt történő játékmód elsajátítása. A cimbalom, brácsa, bőgő felállású együttesekben a három hangszer szerepköre, egymással való dallami, harmóniai és ritmikai kapcsolata a játék során.
- Akkordkészlet bővítése: szeptim- és szűkített akkordok, valamint váltóakkordok Bunyi József, Tóni Rudi, Sztojka János és mások játéka alapján.
- Egy dallam harmóniavázán alapuló legalább három-négyféle „akkordozás" elsajátítása és variálása (improvizáció).
- Több kalotaszegi brácsás vonókezelésének és harmonizálásának elemző összehasonlítása.
- Vonózásbeli variációk.
- Tempótartás, a prímás játékával való együttmuzsikálás.

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza Árendás Péter - Doór Róbert - Mester László: Kalotaszegi legényesek (Magyarlóna) - brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993, 2000) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogártelki Czilika-banda - Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003-004
Kalotaszegi híres primások- Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD017
Varga Ferenc „Csipás" - Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
Magyarlóna - Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
Váralmási Pici Aladár és bandája- Új Pátria 1.(Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2
Szászfenes - A Muzák - Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2

Követelmény
Funkciós harmonizálási készsége.
Szeptim- és szűkített akkordok.
Variált akkordmenetek játéka.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
- Kalotaszegi táncok 7-8 percben

Bartó nt
Bartenecz
Bacon
D
J

nyag
erkezelés fejlesztése
szentiványi és Magyarpéterlaka) tánczene kísérete (verbunk, sebes forduló,
ycsárdás), elsősorban „D" hangnemben
akai tánczene kísérete (lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás,

nizálás és akkordkészlet összeállítása Horváth Mihály és Ponci Gyula játéka alapján.
nusvariációk.
Vonásnemek elemző összehasonlítása.
- Dúros harmonizálás és ennek helyi jellegzetességei.
- Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
- Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály, Kodoba Lőrinc.
- Belső hangsúlyozás és aszimmetria a prímás játékához igazodva.
- Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
Pávai István: Az erdélyi és a moldvai magyarság népi táncenéje - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Árendás Péter - Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
Marosszéki Muzsika - Vavrinecz András gyűjteséiből HHCD 014-015
Péterlaki bandavezető - Lunka József (Fekete Antal gyűjteséiből 4.) FECD 024
Vajdaszentiványi zenekar - Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjteséiből 7.) FECD 032
Csiszár Aladár - Magyarpéterlaka - Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-112-2
Mezőségi magyar népzene - Magyarpalatkai dupla CD (1992) Hungaroton
Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995)
BaSys - Music
Magyarpalatkai banda - Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjteséiből 1.) FECD 008
Magyarpalatkai banda - Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjteséiből 3.) FECD 021
Báré-Magyarpalatka - Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-103-2

Követelmény
A dúros harmonizálás jellegzetességeinek ismerete.
Belső hangsúlyozás, ritmusvariációk alkalmazása.
Vonásvariációk ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
- Marosszéki táncok 7-8 percben.

5. évfolyam „A" tagozat



Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Magyarpalatkai tánczene kísérete (ritka magyar, sűrű magyar, négyes)
- Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
- Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: - Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály.
- Belső hangsúlyozás és aszimmetria a prímás játékához igazodva.
- A táncos és a zenekar viszonya: tempók, kiállások.
2. Szatmári tánczene kísérete „A" hangnemben (lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos)
- Akkordfelbontások négyhúros „klasszikus" brácsán, valamint akkordösszefűzések („menetek") elsajátítása, szólamvezetés.
- Jellegzetes akkordmenetek és vonásnemek elsajátítása háromhúros kontrán ifj. Horváth András játéka alapján.
- Brácsázás és kontrázás közötti különbség a szatmári zenekarok játékában.
- A szatmárököritói, kisari és a tiszakóródi zenekarok játékstílusa.
- Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
- Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995)
BaSys - Music
Magyarpalatkai banda - Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjteséiből 1.) FECD 008
Magyarpalatkai banda - Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjteséiből 3.) FECD 021
Báré-Magyarpalatka - Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-103-2
Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
Zörög az akácfalevél - Népdalok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB-CD 01

Követelmény
Belső hangsúlyozás és aszimmetria alkalmazása.
A brácsázás és kontrázás közötti különbség ismerete.
Improvizálás, saját variációk kidolgozása a stílus keretein belül.
Énekes dallamok megtanulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás (A)
- Magyarpalatkai táncok 7-8 percben.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Szatmári tánczene kísérete „D" hangnemben (hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás, oláhos)

- „Klasszikus" négyhúros brácsán bonyolultabb akkordmenetek „A-D" hangnemekben, a szatmárőköritói, a szamosangyalosi és a nyírmadai zenekar játéka alapján.
- Brácsaszólam lejegyzése és megtanulása, hangfelvétel alapján.
- Vonás- és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
- A kötetlen metrumú dallamok (hallgató) kísérete, dallamkövetés.
- Énekes dallamok megtanulása szöveggel.
2. Küküllő menti magyar táncok (lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó), elsősorban Magyarózd, Ádámos és Szászcsávás népzenéje
- A Küküllő-menti dallamkincs és a táncok megismerése.
- Egyedi vonásnemek Kozák József, Mezei Ferenc („Csángáló") kontrajátékában.
- A környékbeli további zenekarok játékának összehasonlítása (Magyarkirályfalva, Magyarbecce, Magyarlapád).

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
Zörög az akácfalevél - Népdalok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB-CD 01
A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája - Szerk.: Pávai István HHCD 011-012
Ádámosi banda - Sövényfalvi lakodalom 1980-ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025
Szántó Ferenc - Magyarbecce (Mestereink sorozat) FA-040-2
Szászcsávás Band - Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
Szászcsávás Band 3. - Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
Szászcsávás-Szászbogács - Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-110-2

Követelmény
Bonyolultabb akkord menetek játéka.
Vonás- és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
Dallamkövetés a hallgató dallamok kíséretében.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam Küküllő menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

**Alapfokú évfolyamok „B" tagozat**

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb Követelményeinek. „B" tagozat Követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-dunántúli tánczene kísérete „A" hangnemben (ugrós-kanásztánc, lassú és friss csárdás),
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, sürü és ritka tempó, négyes, lassú, csárdás, porka, hétlépés)



- Tudja és alkalmazza a „kontrán" egyenletes ritmusban, mérsékelten és gyors tempóban is a szimmetrikus és az aszimmetrikus vonásokat (lassú és verbunk).
- Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors düvő.
- Vonóindítás, vonóváltás, különféle hangsúlyozási módok.
- Kezdetben tudatos, később ösztönös alkalmazkodási reflex kialakítása a prímás játékához.
- Hallás utáni dallamtanulás.
- Ifj. Ádám István kontrás harmónia készlete, harmonizálási módjának elsajátítása.
- „Szalasztott" vonóindítás és hangsúlyozás.
- Az „előke" tudatos alkalmazása.
- A prímás hangsúlyozásának és a különböző tánctípusok tempóinak pontos ismerete.
- Kalotaszegi tánczene kísérete „A" hangnemben (legényes, csárdás, szapora, verbunk)
- Funkciós harmonizálás a háromhúros brácsán (kontra).
- Akkordkészlet bővítése: szeptim- és szűkített akkordok, valamint váltóakkordok.
- Több kalotaszegi brácsás vonókezelésének és harmonizálásának elemző összehasonlítása.
- Vonózásbeli variációk.
- Tempótartás, a prímás játékával való együttmuzsikálás.
- Megfelelő zenekari összjáték.
- A tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulása.

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Arendás Péter - Doór Róbert - Mester László: Kalotaszegi legényesek (Magyarlóna) - brácsa, pótmelléklet (Budapest 1993, 2000) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogártelki Czilika-banda - Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003-004
Kalotaszegi híres primások- Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
Varga Ferenc „Csipás" - Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 051
Magyarlóna - Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
Varalmási Pici Aladár és bandája- Új Pátria 1.(Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2
Szászfenes - A Muzák - Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2

Követelmény
Szimmetrikus és az aszimmetrikus vonások ismerete.
Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors düvő.
Különféle hangsúlyozási módok használata.
Énekes dallamok szövegének ismerete.
Szeptim- és szűkített akkordok, váltóakkordok alkalmazása.
Tempótartás, megfelelő zenekari összjáték.
Variációk a vonózásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam kalotaszegi verbunk és legényes
- Széki táncok 7-8 percben.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Kalotaszegi tánczene kísérete „A", „D", „G" és „B" hangnemekben (legényes, csárdás, szapora, verbunk)
2. Rábaközi tánczene kísérete „A" és „D" hangnemben (verbunk, dus, lassú és friss csárdás) Funkciós harmonizálás a háromhúros brácsán (kontra).
- A cimbalommal együtt történő játékmód elsajátítása. A cimbalom, brácsa, bőgő felállású együttesekben a három hangszer szerepköre, egymással való dallami, harmóniai és ritmikai kapcsolata a játék során.
- Akkordkészlet bővítése: szeptim- és szűkített akkordok, valamint váltóakkordok Bunyi József, Tóni Rudi, Sztojka János és mások játéka alapján.
- Egy dallam harmóniavázán alapuló legalább három-négyféle „akkordozás" elsajátítása és variálása (improvizáció).
- Több kalotaszegi brácsás vonókezelésének és harmonizálásának elemző összehasonlítása.
- Vonózásbeli variációk.
- Tempótartás, a primás játékával való együttmuzsikálás.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza Árendás Péter - Doór Róbert - Mester László: Kalotaszegi legényesek (Magyarlóna) - brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993, 2000) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzó anyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogártelki Czilika-banda - Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003-004
Kalotaszegi híres primások- Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjteséiből 2.) FECD 017
Varga Ferenc „Csipás" - Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjteséiből 8.) FECD 038
Magyarlóna - Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
Váralmási Pici Aladár és bandája- Új Pátria 1.(Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2
Szászfenes - A Muzák - Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2

Követelmény
A funkciós harmonizálás magasabb fokú készsége.
Szeptim- és szűkített akkordok stílushelyes használata.
A stílus keretein belül ötletesen variált akkordmenetek játéka.
A dallamok és közjátékok magabiztos kísérete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
- Kalotaszegi táncok 7-8 percben

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése



1. Marosszéki (Vajdaszentiványi és Magyarpéterlaka) tánczene kísérete (verbunk, sebes forduló, korcsos, cigánycsárdás), elsősorban „D" hangnemben
2. Magyarpalatkai tánczene kísérete (lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás, korcsos)
- Harmonizálás és akkordkészlet összeállítása Horváth Mihály és Ponci Gyula játéka alapján.
- Ritmusvariációk.
- Vonásnemek elemző összehasonlítása.
- Dúros harmonizálás és ennek helyi jellegzetességei.
- Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
- Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek bemutatása: - Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály, Kodoba Lőrinc.
- Belső hangsúlyozás és aszimmetria a prímás játékához igazodva.
1. Galga-mente népzenéje „A-D" hangnemekben (mars, lassú csárdás, bukós)
- Akkordfelbontások négyhúros „klasszikus" brácsán, valamint akkordösszefűzések („menetek") elsajátítása, szólamvezetés.
- Jellegzetes akkordmenetek és vonásnemek elsajátítása, brácsázás és kontrázás közötti különbség.
- Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
- Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
Pávai István: Az erdélyi és a moldvai magyarság népi táncenéje - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Árendás Péter- Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
Marosszéki Muzsika - Vavrinecz András gyűjteséiből HHCD 014-015
Péterlaki bandavezető - Lunka József (Fekete Antal gyűjteséiből 4.) FECD 024
Vajdaszentiványi zenekar - Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjteséiből 7.) FECD 032
Csiszár Aladár - Magyarpéterlaka - Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-112-2
Mezőségi magyar népzene - Magyarpalatkai dupla CD (1992) Hungaroton
Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995)
BaSys - Music
Magyarpalatkai banda - Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjteséiből 1.) FECD 008
Magyarpalatkai banda - Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjteséiből 3.) FECD 021
Báré-Magyarpalatka - Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-103-2
Unger Balázs: Galga menti vonósbandák - Hagyományok Háza

Követelmény
A dúros harmonizálás jellegzetességeinek ismerete.
Belső hangsúlyozás, ritmusvariációk alkalmazása.
Vonásvariációk ismerete.
Akkordfelbontások, szólamvezetés elsajátítása négyhúros brácsán.
Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
A dallamok és közjátékok magabiztos kísérete.

év végi vizsga ajánlott anyaga
2-2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
- Marosszéki táncok 7-8 pereben.
- 2 dallam Galga menti mars

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Magyarpalatkai tánczene kísérete (ritka magyar, sűrű magyar, négyes)
- Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
- Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: - Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály.
- Belső hangsúlyozás és aszimmetria a primás játékához igazodva.
- A táncos és a zenekar viszonya: tempók, kiállások.
2. Szatmári tánczene kísérete „A" hangnemben (lassú és friss csárdás, kondástánc, olához)
- Akkordfelbontások négyhúros „klasszikus" brácsán, valamint akkordösszefűzések („menetek") elsajátítása, szólamvezetés.
- Jellegzetes akkordmenetek és vonásnemek elsajátítása háromhúros kontrán ifj. Horváth András játéka alapján.
- Brácsázás és kontrázás közötti különbség a szatmári zenekarok játékában.
- A szatmárököritói, kisari és a tiszakóródi zenekarok játékstílusa.
- Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
3. Bonchidai magyar táncok (lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás)
- Bonchidai román táncok (lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita)
- Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Árendás Péter - Havasréti Pál: Bonchidai népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1991) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
Bonchida-Válaszút - Észak-mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA-058-2
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995)
BaSys - Music
Magyarpalatkai banda - Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
Magyarpalatkai banda - Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
Báré-Magyarpalatka - Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-103-2
Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
Zörög az akácfalevél - Népdalok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB-CD 01

Követelmény
Belső hangsúlyozás és aszimmetria a primás játékához igazodva.
A brácsázás és kontrázás közötti különbség elemző ismerete.
Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
Énekes dallamok megtanulása.



Az év végi vizsga ajánlott anyaga
-2-2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
-2-2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás (A)
-Magyarpalatkai táncok 7-8 pereben.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Szatmári tánczene kísérete „D" hangnemben (hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás, olához)
- „Klasszikus" négyhúros brácsán bonyolultabb akkordmenetek „A-D" hangnemekben, a szatmárököritói, a szamosangyalosi és a nyírmadai zenekar játéka alapján.
- Brácsaszólam lejegyzése és megtanulása, hangfelvétel alapján.
- Vonás- és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
- A kötetlen metrumú dallamok (hallgató) kísérete, dallamkövetés.
2. Küküllő menti magyar táncok (lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó), elsősorban Magyarózd, Ádámos és Szászcsávás népzenéje
- A Küküllő-menti dallamkincs és a táncok megismerése.
- Egyedi vonásnemek Kozák József, Mezei Ferenc („Csángáló") kontrajátékában.
- A környékbeli további zenekarok játékának összehasonlítása (Magyarkirályfalva, Magyarbece, Magyarlapád).
3. Gömör népzenéje „A-D" hangnemekben (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)
- Stílusos játékmód, elsősorban az alsókálosai, a szilicei és az osgyáni zenekarok játéka alapján.
- Hegedűkontrával és „klasszikus" brácsával történő gyakorlás.
- Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
- Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Varsányi Ildikó: Gömöri népzene (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, (A bevezető tanulmányt írta: Agócs Gergely) szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
Zörög az akácfalevél - Népdalok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB-CD 01
A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája - Szerk.: Pávai István HHCD 011-012
Ádámosi banda - Sövényfalvi lakodalom 1980-ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025
Szántó Ferenc - Magyarbece (Mestereink sorozat) FA-040-2
Szászcsávás Band - Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
Szászcsávás Band 3. - Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
Szászcsávás-Szászbogács - Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-110-2

Követelmény
Bonyolultabb akkord menetek játéka.
Vonás- és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
Dallamkövetés a hallgató dallamok kíséretében.
A kötetlen metrumú dallamok (hallgató) kísérete, dallamkövetés.
Játék hegedűkontrával és brácsával.

Énekes dallamok megtanulása szöveggel.
A dallamok és közjátékok magabiztos kísérete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam Kükülló menti lassú, szökő, szegényes, pontozó
- Gömöri hallgató és verbunk

**Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
- a vonós népzene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat,
- hangszere felépítését, részeit, hangolását, húrozását,
- a háromhúros kontra és a négyhúros brácsa fogásait, jellegzetes akkordmeneteit, vonókezelését, vonásnemeit.

A tanuló legyen képes
- természetes, oldott hangszerkezelésre, árnyalt és kifejező hangképzésre,
- az alapvonások, valamint a különböző vonásnemek alkalmazására,
- a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
- az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,

Rendelkezzék
- biztos tempótartással, ritmusérzékkel,
- periódusérzékkel,
- biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel,
- lapról olvasási készséggel.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
- tudásáról számot adni együttessel, illetve táncot kísérve,
- a teljes tánczenei folyamat kíséretére a primás játéka alapján (tempóváltás, típusváltás stb.),
- énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően,
- önálló zenekari számok összeállítására.

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi brácsa főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Dél-dunántúli táncok (3-3 dallam ugrós, lassú- és friss csárdás)
Széki táncrend 7-8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás)
Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)

„B" tagozat



Széki táncrend 7-8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás)
Szatmári táncok (verbunk, 3-3 dallam oláhos, lassú és friss csárdás)
Kalotaszegi táncok (3-3 dallam legényes, lassú csárdás és szapora)

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

**Továbbképző évfolyamok „A" tagozat**

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és hangalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Tanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Gömör népzenéje „D" hangnemben (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)
- Stílusos játékmód, elsősorban az alsókálosai, a szilicei és az osgyáni zenekarok játéka alapján.
- Hegedűkontrával és „klasszikus" brácsával történő gyakorlás.
- Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
- Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

Ajánlott tananyag
Varsányi Ildikó: Gömöri népzene (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, (A bevezető tanulmányt írta: Agócs Gergely) szerk.: Eredics Gábor

Követelmény
Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
Együttműködés, alkalmazkodás a társas zenélésben.
A zenekari hangzás arányai iránti érzékenység.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Gömöri táncok 7-8 percben

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Bonchidai magyar táncok (lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás)
- Bonchidai román táncok (lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita)
Stílusos játékmód, elsősorban Kalló János játéka alapján.
- Hegedűkontrával és „klasszikus" brácsával történő gyakorlás.
- Vonókezelés.

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete - Hagyományok Háza
Árendás Péter - Havasréti Pál: Bonchidai népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1991) Magyar Művelődési
Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
Bonchida-Válaszút - Észak-mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA-058-2

Követelmény
Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
Brácsa és más kísérőhangszerek (pl. cimbalom) együttműködése a zenekarban.
A zenekari hangzás arányai.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
- Bonchidai magyar táncok 7-8 percben

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Kalotaszegi keserves, hajnali nóták és román táncok
- A kötetlen metrumú dallamok (keserves), valamint a rubato hajnali nóták kísérete, dallamkövetés, ritmizálás.
- A bánffyhunyadi, a magyarlónai és a mérai zenekarok játékának összehasonlítása.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Vasas Samu - Salamon Anikó: Kalotaszegi ünnepek - Gondolat, 1986.
Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogártelki Czilika-banda - Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003-004
Kalotaszegi híres primások- Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
Varga Ferenc „Csipás" - Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
Magyarlóna - Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
Váralmási Pici Aladár és bandája- Új Pátria 1.(Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2
Szászfenes - A Muzák - Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2



Követelmény
Rubato dallamok stílusos kísérete.
Tiszta intonáció.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
-Kalotaszegi román táncok
-Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7-8 percben

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
-Galga-mente népzenéje „A-D" hangnemekben (mars, lassú csárdás, bukós)

Ajánlott tananyag
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
Unger Balázs: Galga menti vonósbandák - Hagyományok Háza

Követelmény
Mérsékelt és élénk tempójú táncdallamok kísérete.
Önállóság a dialektusnak megfelelő stílusos harmonizálás terén.
Tiszta intonáció.
Tempótartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
-Galga menti táncok 7-8 percben

**Továbbképző évfolyamok „B" tagozat**

1.évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
-Gömör népzenéje „D" hangnemben (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)
-Stílusos játékmód, elsősorban az alsókálosai, a szilicei és az osgyáni zenekarok játéka alapján.
-Hegedűkontrával és „klasszikus" brácsával történő gyakorlás.
-Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
-Ördöngösfüzes népzenéje (lakodalmi zene, cigánytánc, lassú és sűrű csárdás, ritka magyar, sűrű legényes, verbunk)
-Stílusos játékmód elsajátítása Mezei Ferenc zenekarának játéka alapján.
-Mezőségi lakodalmi szokások megismerése.
-Vonókezelés, speciális ritmusok és jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
-Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

Ajánlott tananyag
Nagy Zsolt - Havasréti Pál: Ördöngösfüzesi népzene brácsa-bőgő melléklete - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Ördöngösfüzes - Mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum) FA-081-2 Nagy Zsolt - Havasréti Pál: Ördöngösfüzesi népzene CD-melléklete - Hagyományok Háza

Követelmény

Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása. Speciális ritmusok játéka.
Magas fokú együttműködés, alkalmazkodás a társas zenélésben.
A zenekari hangzás arányai iránti fokozott érzékenység.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Gömöri táncok 7-8 percben
- 2-2 dallam ördöngösfüzesi lakodalmi zene és cigánytánc

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Bonchidai magyar táncok (lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás)
- Bonchidai román táncok (lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita)
- Stílusos játékmód, elsősorban Kalló János játéka alapján.
- Hegedűkontrával és „klasszikus" brácsával történő gyakorlás.
- Vonókezelés.
- Mezőföld népzenéje „D" és „G" hangnemekben (ugrós, eszközös táncok, lassú és friss csárdás)

Ajánlott tananyag
Béres vagyok, béres. Fejér megyei népzene Pesovár Ferenc gyüjtéséből - Alba Regia Egyesület
Magyar Népzenei Antológia I. Táncezene LPX 18112-116

Követelmény
Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
Brácsa és más dallamhangszerek (pl. tambura) együttműködése a zenekarban.
A zenekari hangzás kiérlelt arányai.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
- Bonchidai magyar táncok 7-8 percben
- Mezőföldi táncok 7-8 percben

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Kalotaszegi keserves, hajnali nóták és román táncok
- A kötetlen metrumú dallamok (keserves), valamint a rubato hajnali nóták kísérete, dallamkövetés, ritmizálás.
- A bánffyhunyadi, a magyarlónai és a mérai zenekarok játékának összehasonlítása.
- Szilágyság magyar népzenéje (figurázó, csárdás és ugrálós)

Ajánlott tananyag
Almási István: Szilágysági Magyar népzene - Kriterion könyvkiadó, 1979.
Szilágynagyfalu-Szilágybagos - Új Pátria 5. (Az Utolsó Óra gyüjteményéből) FA-105-2

Követelmény
Rubato dallamok stílusos kísérete.
Élénk tempójú táncdallamok kísérete.
Önállóság a harmonizálás terén.
Tiszta intonáció.



Tempótartás.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
-Kalotaszegi román táncok
-Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7-8 percben
-Szilágysági csárdás és ugrálós

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
-Galga-mente népzenéje „A-D" hangnemekben (mars, lassú csárdás, bukós)
-Kürt népzenéje (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)

Ajánlott tananyag
Agócs Gergely - Gombai Tamás: Kürti bandák- Hagyományok Háza

Követelmény
Tiszta intonáció.
Tempótartás.
Mérsékelt és élénk tempójú táncdallamok kísérete.
Önállóság a dialektusnak megfelelő stílusos harmonizálás terén.
Önállóság a tánczenei folyamat felépítésében.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
-Galga menti táncok 7-8 percben
-Kürti táncok 7-8 percben

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
- a magyar népzene nyelvjárás-területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
- a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
- a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
- a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer-együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
- népzenénk múltját,
- hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
- alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.

Legyen képes
- tánczenei folyamatban a dallamok összekötésére, ismerje a dallamok füzésének szabályait,
- dallam- és típusváltás azonnali felismerésére,
- zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
- a magyar népi vonós zene történetét,

- a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, a ritmus és a forma jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenénkre jellemző módjait,
- a cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
- a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.

Legyen fogékony
- más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék
- a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Legyen képes
- céltudatosan gyakorolni,
- tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

Tudjon számot adni
- választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának ismeretéről.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi brácsa főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)
Marosszéki táncok 7-8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
Parlando-rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezőségi keserves vagy szatmári hallgató)

„B" tagozat
Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)
Marosszéki táncok 7-8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
Erdélyi aszimmetrikus román táncok (2-2 dallam de-a lungu, purtata vagy invirtita)

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,



- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.
Megfelelő számú és minőségű hangszer.
A szükséges hang- és videofelvételek, könyvek, kották.
Kétkazettás magnó, CD lejátszó, video-készülék, DVD lejátszó, TV készülék.
Kottatartók.
Metronóm.

NÉPI BŐGŐ/CSELLÓ

A bőgő/cselló tanításának céljai, feladatai
A népi bőgő/cselló főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát-medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, helyesen, stílusosan megszólaltatni - az egyes tájegységeken kialakult tradícióknak megfelelően - 3 húros (bélhúros) nagybőgőn; 4 húros (fémhúros) nagybőgőn, illetve csellón.
A népi bőgő oktatási terve - lehetőség szerint - a népi hegedű oktatási tervéhez igazodik és párhuzamosan halad a népi brácsa tantervével.

A tanuló ismerje meg
- hangszerei felépítését, részeit, hangolását,
- a vonós hangszercsalád többi tagját,
- hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb mesterekat és muzsikus egyéniségeket,
- a Kárpát-medence jellemző magyar és nemzetiségi táctípusait, táncait,
- a különféle táckíséretekben alkalmazandó ritmusképletekhez szükséges egyszerű és összetett vonásnemeket, pengetési módokat,
- a tánchézi gyakorlatban legelterjedtebb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres stílust,
- a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének sajátosságait,
- a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
- a szükséges zeneelméleti fogalmaknak (funkciós rend, harmóniák, basszusmenetek stb.) az egyéb kísérőhangszerekkel (kontra, brácsa, cimbalom) együtt történő gyakorlati alkalmazását a nagybőgőn, illetve csellón.

Alakítson ki
- természetes hangszerkezelést, összehangolt jobb- és balkéz mozgást,
- a hagyományokhoz igazodó, ugyanakkor saját adottságainak is megfelelő, helyes és hatékony test-, hangszer- és kéztartást,
- a vele együtt muzsikáló kísérőhangszerekre is figyelemmel bíró rögtönzési készséget.

Fordítson figyelmet
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek és a pengetett játék elsajátítására,
- a lapról olvasási készség mellett a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,

- a rendszeres zenekari muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.
Váljon nyitottá más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt.

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
- A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
- A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes-, nyújtott- és éles ritmus valamint a szinkópa).
- Kamarazene - ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény
A tanuló ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
Legyen képes - alapfokon - tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Gyermekjátékok, táncok.
- Ének és ritmikus mozgás - ritmuskísérettel (10-15 dallam, illetve mondóka).
- Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kereplő, kanna, kőcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
- Ritmusképzés rezgőhúrral.

A bőgő (cselló) megszólaltatása
- Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- Mozgás kísérése pengetéssel.
- A húr megrezgetése vonóval.
- A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
- Hangsúlyozás vonóval.
- Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).

A brácsa (kontra, hegedű-kontra) megszólaltatása
- A hangszer tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
- Hangsúlyozás, egyenletes és változó ritmusú hangzatok.



- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.

A hegedű megszólaltatása
- A hangszer és a vonó tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
- A dallamok játéka együttessel.
- Az „együtt hangzás" megérzése és megértése.
- Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.

Követelmény
A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
- Együttes játék - zenekarban, ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

**Alapfokú évfolyamok „A" tagozat**

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Dél-Dunántúl: ugrós-kanásztánc, lassú és friss csárdás „A" hangnemben
- Szék: lassú, csárdás, porka, verbunk
- Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult (hangsúllyal kezdődő, illetve hangsúlyosan végződő) alapvonásokat.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat. Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete - Hagyományok Háza
Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. - Hagyományok Háza
A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi - Felföldi) - Jelenlévő múlt sorozat. Planétás Kiadó
Halmos Béla -Virágvölgyi Márta: A széki férfitáncok zenéje - Hagyományok Háza
Lajtha László - Széki gyűjtés: Bögőmelléklet Konkoly Elemér lejegyzésében - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogyiszlói zenekar. (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
Ádám István „Icsán" és bandája - Széki népzene (Mestereink sorozat) FA-069-2

Követelmény
Legyen képes
- a basszus funkciók alkalmazására az évfolyam szintjének megfelelően,

- tudatosan előkészíteni és végrehajtani a húr- és vonóváltó műveleteket,
- tudatos hangképzésre, hangszerkezelésre,
- tempótartásra, ritmizálásra, hangsúlyozásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- az adott tánctípus és annak tempója ismeretében a megtanult dalokat kísérni,
- felismerni a játszott dallamok szerkezetét,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam széki lassú, csárdás és porka.
- Dél-dunántúli táncok 7-8 percben.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Szék: ritka és sűrű tempó, négyes, hétlépés
- Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult (szaggatott, illetve folyamatos) egyenletes és aszimmetrikus düvő vonásokat.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bögőmelléklete - Hagyományok Háza
Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. - Hagyományok Háza
A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi - Felföldi) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Halmos Béla -Virágvölgyi Márta: A széki férfitáncok zenéje - Hagyományok Háza
Lajtha László - Széki gyűjtés: Bögőmelléklet Konkoly Elemér lejegyzésében - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogyiszlói zenekar. (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
Ádám István „Icsán" és bandája - Széki népzene (Mestereink sorozat) FA-069-2

Követelmény
Legyen képes
- a megfelelő hangsúlyozásra, illetve a különböző vonásnemekkel a belső hangsúlyozásra,
- aszimmetrikus vonás használatára külön vonóval és düvözve is (széki lassú, illetve négyes esetében),
- a különböző tánctípusokat az adott hangnemben kísérni, illetve a megfelelő sorzáró formulákkal lezárni (verbunk, ritka tempo, hétlépés),
- a műfaji váltások magabiztos végrehajtására (porka-hétlépés, sürü-ritka tempó),
- teljes tánczenei folyamatok kíséretének eljátszására,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Széki táncok 7-8 percben.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag



Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Kalotaszeg: legényes, csárdás, szapora, verbunk „A" hangnemben
- Rábaköz: dus, lassú és friss csárdás „A" hangnemben
- Fejlessze balkéz-technikáját a III. fekvésig terjedően a népzenében használatos zárt fekvéseknek (1-4, illetve 2-4) megfelelően.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bögőmelléklete - Hagyományok Háza
Mester L. - Árendás P. - Doór R.: Kalotaszegi Legényesek (Magyarlóna) Hagyományok Háza
Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I-II. - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogártelki Czilika-banda - Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003-004
Kalotaszegi híres primások- Esküvő Mérában (Fekete Antal gyüjteseiből 2.) FECD 017
Varga Ferenc „Csipás" - Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyüjteseiből 8.) FECD 038
Magyarlóna - Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
Váralmási Pici Aladár és bandája- Új Pátria 1.(Az Utolsó Óra gyüjteményéből) FA-101-2
Szászfenes - A Muzák - Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyüjteményéből) FA-113-2

Követelmény
Legyen képes
- a pizzicato különböző fajtáinak alkalmazására a tánczenében,
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és zenei lüktetés megtartása mellett
- a friss csárdások gyors tempójának megtartására,
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
- Kalotaszegi táncok 7-8 percben

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Marosszék: verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás „D" hangnemben
- Magyarpalatka: lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökös, sürü csárdás, korcsos
- Ismerje a különböző tánctípusok tempóit, a műfaji váltásokat a primás játékához igazodva magabiztosan hajtsa végre
- Tudja az alap- és összetett vonásokat német kápás vonóval, valamint a visszacsapásos, illetve visszacsapás nélküli pizzicatot.
- Alkalmazza a megfelelő vonásnemeket az egy („C") húron történő játékmódban is.
Sajátítsa el az egy húros játékmód bal kéz-fekvéseit, rendelkezzen az ehhez szükséges alóképességgel.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Árendás P. - Kozma Gy.: Vajdaszentiványi Népzene I. brácsa-bőgő melléklete - Hagyományok Háza
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Marosszéki Muzsika - Vavrinecz András gyűjteséiből HHCD 014-015
Péterlaki bandavezető - Lunka József (Fekete Antal gyűjteséiből 4.) FECD 024
Vajdaszentiványi zenekar - Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjteséiből 7.) FECD 032
Csiszár Aladár - Magyarpéterlaka - Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-112-2
Magyarpalatkai banda - Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjteséiből 1.) FECD 008
Magyarpalatkai banda - Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjteséiből 3.) FECD 021
Báré-Magyarpalatka - Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-103-2

Követelmény
Legyen képes
- a helyes hangsúlyozásra (pl. sebes forduló-korcsos szökős-sűrű csárdás közötti hasonlóságok, illetve különbözőségek érzékeltetésére),
- a különböző vonások és pengetések variációira,
- hallás utáni dallamtanulásra és a kotta nélküli kíséretre,
- a tanult tánctípusokat megfelelő hangnemben kísérni és lezárni,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak elsajátítására és énekes előadó zenekari kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
- Marosszéki táncok 7-8 percben.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Magyarpalatka: ritka magyar, sűrű magyar, négyes
- Szatmár: lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos „A" hangnemben
- Ismerje a funkciós harmonizálást, a kíséretszólam jellemző fordulatait az új stílusú zenekarok játékában.
- Fejlessze balkéz-technikáját a III. fekvésig terjedően, a klasszikus zenei gyakorlatban használatos nyitott fekvések alkalmazásával.
- Alkalmazza tudatosan, a többi kísérőhangszerrel együttműködve a harmóniafűzéseknek megfelelő basszusmeneteket.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyarpalatkai banda - Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjteséiből 1.) FECD 008
Magyarpalatkai banda - Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjteséiből 3.) FECD 021
Báré-Magyarpalatka - Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-103-2
Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192

Követelmény
Legyen képes



- önálló gyakorlásra, tanulásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
- a különböző tánctípusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),

- a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a tánctípus és a dialektus követelményeinek megfelelően a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kísérni,
- parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás
- Magyarpalatkai táncok 7-8 percben.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
Szatmár: hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás „D" hangnemben
Küküllő menti magyar táncok: lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete - Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112-116
Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
A magyarbecsei Kulcsár Ferenc bandája - Szerk.: Pávai István HHCD 011-012
Adámosi banda - Sövényfalvi lakodalom 1980-ban (Fekete Antal gyűjteséiből 5.) FECD 025
Szántó Ferenc - Magyarbece (Mestereink sorozat) FA-040-2
Szászcsávás Band - Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
Szászcsávás Band 3. - Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
Szászcsávás-Szászbogács - Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-110-2

Követelmény
Legyen képes
- önálló gyakorlásra, tanulásra,
- hallás és kotta utáni dallamtanulásra,
- a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
- a különböző tánctípusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),

- a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a tánctípus és a dialektus követelményeinek megfelelően, a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kísérni,
- parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
2-2 dallam Küküllő-menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

**Alapfokú évfolyamok „B" tagozat**

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb Követelményeinek.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
Szék: ritka és sűrű tempó, négyes, hétlépés
Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult (szaggatott, illetve folyamatos) egyenletes és aszimmetrikus dűvő vonásokat.
Kalotaszeg: legényes, csárdás, szapora, verbunk „A" hangnemben
Fejlessze balkéz-technikáját a III. fekvésig terjedően a népzenében használatos zárt fekvéseknek (1-4, illetve 2-4) megfelelően.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bögömelléklete - Hagyományok Háza
Mester L. - Árendás P. - Doór R.: Kalotaszegi Legényesek (Magyarlóna) Hagyományok Háza
Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I-II. - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogártelki Czilika-banda - Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003-004
Kalotaszegi híres primások - Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjteséiből 2.) FECD 017
Varga Ferenc „Csipás" - Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjteséiből 8.) FECD 038
Magyarlóna - Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
Váralmási Pici Aladár és bandája- Új Pátria 1.(Az Utolsó Óra gyüjteményéből) FA-101-2
Szászfenes - A Muzák - Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyüjteményéből) FA-113-2

Követelmény
Legyen képes
- a megfelelő hangsúlyozásra, illetve a különböző vonásnemekkel a belső hangsúlyozásra,
- aszimmetrikus vonás használatára külön vonóval és düvözve is (széki lassú, illetve négyes esetében),
- a különböző tánctípusokat az adott hangnemben kísérni, illetve a megfelelő sorzáró formulákkal lezárni (verbunk, ritka tempo, hétlépés),
- a műfaji váltások magabiztos végrehajtására (porka-hétlépés, sürü-ritka tempó),
- teljes tánczenei folyamatok kíséretének eljátszására,
- tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Széki táncok 7-8 percben.
2-2 dallam kalotaszegi verbunk és legényes

3. évfolyam „B" tagozat



Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Kalotaszeg: legényes, csárdás, szapora, verbunk „A", „G" és „B" hangnemben
- Rábaköz: verbunk, dus, lassú és friss csárdás „A" és „D" hangnemben
- Tudjon kísérni más, az adott tájegységen szokásos hangnemekben is.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) -Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bögömelléklete - Hagyományok Háza
Mester L. - Árendás P. - Doór R.: Kalotaszegi Legényesek (Magyarlóna) Hagyományok Háza
Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I-II. - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116
A bogártelki Czilika-banda - Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003-004
Kalotaszegi híres primások- Esküvő Mérában (Fekete Antal gyüjteséiből 2.) FECD 017
Varga Ferenc „Csipás" - Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyüjteséiből 8.) FECD 038
Magyarlóna - Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
Váralmási Pici Aladár és bandája- Új Pátria 1.(Az Utolsó Óra gyüjteményéből) FA-101-2
Szászfenes - A Muzák - Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyüjteményéből) FA-113-2

Követelmény
Legyen képes
-a pizzicato különböző fajtáinak alkalmazására a tánczenében,
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
-a friss csárdások gyors tempójának megtartására,
- megfelelő zenekari összjátékra,
-a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
-Kalotaszegi táncok 7-8 percben
-2-2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
Marosszék: verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás „D" hangnemben
Magyarpalatka: lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sürü csárdás, korcsos
Galga mente: mars, lassú csárdás, bukós „A" hangnemben
Ismerje a különböző tánctípusok tempóit, a műfaji váltásokat a prímás játékához igazodva magabiztosan hajtsa végre
Tudja az alap- és összetett vonásokat német kápás vonóval, valamint a visszacsapásos, illetve visszacsapás nélküli pizzicatot.
Alkalmazza a megfelelő vonásnemeket az egy („C") húron történő játékmódban is.
Sajátítsa el az egy húros játékmód bal kéz-fekvéseit, rendelkezzen az ehhez szükséges alóképességgel.
Fejlessze balkéz-technikáját a III. fekvésig terjedően a klasszikus zenében használatos nyitott fekvéseknek megfelelően.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Árendás P. - Kozma Gy.: Vajdaszentiványi Népzene I. brácsa-bögő melléklete - Hagyományok Háza
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bögőmelléklete - Hagyományok Háza
Unger Balázs: Galga menti vonósbandák - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Marosszéki Muzsika - Vavrinecz András gyűjteséiből HHCD 014-015
Péterlaki bandavezető - Lunka József (Fekete Antal gyűjteséiből 4.) FECD 024
Vajdaszentiványi zenekar - Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjteséiből 7.) FECD 032
Csiszár Aladár - Magyarpéterlaka - Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-112-2
Magyarpalatkai banda - Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjteséiből 1.) FECD 008
Magyarpalatkai banda - Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjteséiből 3.) FECD 021
Báré-Magyarpalatka - Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-103-2

Követelmény
Legyen képes
- a helyes hangsúlyozásra (pl. sebes forduló-koresos szökős-sűrű csárdás közötti hasonlóságok, illetve különbözőségek érzékeltetésére),
- a különböző vonások és pengetések variációira,
- hallás utáni dallamtanulásra és a kotta nélküli kíséretre,
- a tanult táncípusokat megfelelő hangnemben kísérni és lezárni,
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak elsajátítására és énekes előadó zenekari kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
- Marosszéki táncok 7-8 percben.
- 2 dallam Galga menti mars

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Magyarpalatka: ritka magyar, sűrű magyar, négyes
- Szatmár: lassú és friss csárdás, kondástánc, olához „A" hangnemben
- Bonchidai magyar táncok: lassú és sürű magyar, lassú és sürű csárdás
- Bonchidai román táncok: lassú és sürű csárdás, verbunk és invirtita
- Ismerje a funkciós harmonizálásba kíséretszólam jellemző fordulatait az új stílusú zenekarok játékában.
- Fejlessze balkéz-technikáját a III. fekvésig terjedően, a klasszikus zenei gyakorlatban használatos nyitott fekvések alkalmazásával.
- Alkalmazza tudatosan, a többi kíséröhangszerrel együttműködve a harmóniafüzéseknek megfelelő basszusmeneteket.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bögőmelléklete - Hagyományok Háza



Árendás P. - Havasréti Pál.: Bonchidai Népzene I. brácsa-bögő melléklet - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Bonchida-Válaszút - Észak-mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA-058-2
Magyarpalatkai banda - Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjteséiből 1.) FECD 008
Magyarpalatkai banda - Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjteséiből 3.) FECD 021
Báré-Magyarpalatka - Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-103-2
Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192

Követelmény
Legyen képes
- önálló gyakorlásra, tanulásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
- a különböző táncípusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei eszközben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),

- a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a táncípus és a dialektus követelményeinek megfelelően a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kísérni,
- parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás
- Magyarpalatkai táncok 7-8 percben.
- 2-2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Szatmár: hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás „D" hangnemben
- Kükűllő menti magyar táncok: lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó
- Gömör: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás „D" hangnemben

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bögőmelléklete - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112-116
Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája - Szerk.: Pávai István HHCD 011-012
Adámosi banda - Sövényfalvi lakodalom 1980-ban (Fekete Antal gyűjteséiből 5.) FECD 025
Szántó Ferenc - Magyarbece (Mestereink sorozat) FA-040-2
Szászcsávás Band - Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
Szászcsávás Band 3. - Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
Szászcsávás-Szászbogács - Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-110-2
Varsányi Ildikó: Gömöri népzene - Hagyományok Háza

Követelmény
Legyen képes
- önálló gyakorlásra, tanulásra,
- hallás és kotta utáni dallamtanulásra,
- a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
- a különböző táncfípusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),

- a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a táncfípus és a dialektus Követelményeinek megfelelően, a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kísérni,
- parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam Kükülló-menti lassú, szökő, szegényes, pontozó
- Gömöri hallgató és verbunk

**Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
- hangszerei felépítését, részeit, hangolását, húrozását,
- a három- és négyhúros bőgő, illetve cselló népzenében használatos balkéz-fekvéseit, dialektusonként jellemző basszusmeneteit.
- a népzenénkben használatos vonófajták kezelését, az egyszerű és összetett vonásnemeket, illetve a különböző pengetés fajtákat.
- a vonós népzene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat.
Legyen képes
- természetes, hosszú időtávon is oldott hangszerkezelésre, biztos és dinamikus hangképzésre vonóval és pengetve egyaránt,
- az egyszerű, illetve összetett vonások alkalmazására,
- a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
- az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására.
Rendelkezzék
- biztos tempótartással, ritmusérzékkel,
- periódusérzékkel,
- lapról olvasási készséggel,
- biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
- tudásáról számot adni zenekari produkcióként illetve táncot kísérve,
- teljes tánczenei folyamatok kíséretére a prímás játékát (tempóváltásait, táncfípus-váltásait stb.) követve, az egyéb kísérőhangszerekkel ritmikailag és harmóniailag együttműködve,
- énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően,
- önálló zenekari produkciók összeállítására.



**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi bőgő/cselló főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Dél-dunántúli táncok (3-3 dallam: ugrós, lassú- és friss csárdás)
Széki táncrend 7-8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás)
Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)

„B" tagozat
Széki táncrend 7-8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás), lehetőség szerint cellón
Kalotaszegi táncok (3-3 dallam legényes, lassú csárdás és szapora)
Szatmári táncok (verbunk, 3-3 dallam oláhos, lassú és friss csárdás)

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

**Továbbképző évfolyamok „A" tagozat**

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet: vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Gömör: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás „D" hangnemben

Ajánlott tananyag
Varsányi Ildikó: Gömöri népzene - Hagyományok Háza

Követelmény
Legyen képes
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Gömöri táncok 7-8 percben

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
1. Bonchidai magyar táncok: lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás
2. Bonchidai román táncok: lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete - Hagyományok Háza
Árendás P. - Havasréti Pál: Bonchidai Népzene I. brácsa-bőgő melléklet - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Bonchida-Válaszút - Észak-mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA-058-2

Követelmény
Legyen képes
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- 2-2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
- Bonchidai magyar táncok 7-8 percben

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Kalotaszeg: keserves, hajnali és román táncok

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I-II. - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112-116
A bogártelki Czilika-banda - Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003-004
Kalotaszegi híres primások- Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017



Varga Ferenc „Csipás" - Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
Magyarlóna - Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
Váralmási Pici Aladár és bandája- Új Pátria 1.(Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2
Szászfenes - A Muzák - Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2

Követelmény
Legyen képes
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Kalotaszegi román táncok
- Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7-8 percben

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
Galga mente: mars, lassú csárdás, bukós „A" hangnemben

Ajánlott tananyag
Unger Balázs: Galga menti vonósbandák - Hagyományok Háza

Követelmény
Legyen képes
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Galga menti táncok 7-8 percben

**Továbbképző évfolyamok „B" tagozat**

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Repertoárbővítés: Gömör: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás
- Ördöngösfüzes: cigánytánc, lassú és sűrű csárdás, ritka magyar, sűrű fogásolás, verbunk

Ajánlott tananyag
Nagy Zsolt - Havasréti Pál: Ördöngösfüzesi népzene brácsa-bőgő melléklete - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Ördöngösfüzes - Mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum) FA-081-2

Követelmény

Legyen képes
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett,
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Gömöri táncok 7-8 percben
- 2-2 dallam ördöngösfüzesi cigánytánc és ritka magyar

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
Repertoárbővítés:
1. Bonchidai magyar táncok: lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás
2. Bonchidai román táncok: lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita
Mezőföld: ugrós és eszközös táncok, lassú és friss csárdás „G" hangnemben

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete - Hagyományok Háza
Árendás P. - Havasréti Pál: Bonchidai Népzene I. brácsa-bőgő melléklet - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Bonchida-Válaszút - Észak-mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA-058-2

Követelmény
Legyen képes
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett,
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Bonchidai magyar és román táncok 7-7 percben
- Mezőföldi táncok 7percben

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Repertoárbővítés:
- Kalotaszeg: keserves, hajnali és román táncok
- Szilágyság: figurázó, csárdás és ugrálós

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi - Pávai) - Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I-II. - Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112-116
A bogártelki Czilika-banda - Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003-004



Kalotaszegi híres prímások- Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
Varga Ferenc „Csipás" - Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD
Magyarlóna - Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
Váralmási Pici Aladár és bandája- Új Pátria 1.(Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2
Szászfenes - A Muzák - Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2
Szilágynagyfalu-Szilágybagos - Új Pátria 5. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-105-2

Követelmény
Legyen képes
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Kalotaszegi román táncok
- Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7-8 percben
- Szilágysági csárdás és ugrálós

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
- Repertoárbővítés:
- Galga-mente: mars, lassú csárdás, bukós „A" hangnemben
- Kürt: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás

Ajánlott tananyag
Unger Balázs: Galga menti vonósbandák - Hagyományok Háza
Agócs Gergely - Gombai Tamás: Kürti bandák- Hagyományok Háza

Követelmény
Legyen képes
- bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Galga menti táncok 7-8 percben
- Kürti táncok 7-8 percben

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

Az „A" tagozat végén A tanuló ismerje
- a magyar népzene nyelvjárás-területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
- a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
- a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
- a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,

- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer-együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
- népzenénk múltját,
- hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
- vázlatosan a hazai népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, hagyományőrző előadóit.

Legyen képes
- tánczenei folyamatban a különböző dallamok kíséretének összekötésére, ismerje a kíséretszólam fűzésének szabályait,
- dallam- és típusváltás azonnali felismerésére,
- zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
- a magyar népi vonós zene történetét,
- a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus és a forma jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenénkre jellemző módjait,
- a cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
- a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.

Legyen fogékony
- más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék
- a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Legyen képes
- céltudatosan gyakorolni,
- tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

Tudjon számot adni
- választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának ismeretéről.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi bőgő/cselló főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Marosszéki táncok 7-8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)
Parlando-rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezőségi keserves vagy szatmári hallgató)

„B" tagozat



Marosszéki táncok 7-8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)
Erdélyi aszimmetrikus román táncok (2-2 dallam de-a lungu, purtata vagy invirtita)

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.
Megfelelő számú, jó minőségű, bélhúrokkal felszerelt bőgő és fémhúros cselló.
MP3-as és CD játszó, video-, illetve DVD lejátszó-felvevő készülék.
Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.
Hangzó zenei és videó/DVD példatár.
Metronóm.

TEKERŐ

A tekerőtanítás feladatai
A tekerő tanterv alapvetően a magyar paraszti hagyományra épít. Ennek megfelelően a törzsanyag hagyományrészt a tekerő ismert elterjedési területéről származik (Csongrád és Bács-Kiskun megye egésze, valamint Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megye déli része). Az e területről származó állami kincs alkotja hangszerünk magyar zenei anyanyelvét. Ennek tanításában-tanulásában az eredeti gyűjtések, hang- és videofelvételek játsszák a főszerepet. Ezen túlmenően a tanuló kapjon átfogó képet a magyar népzene egészéről, a hangszeres zene-tánc-népszokások-hagyományok összefüggésrendszeréről.
A program célja továbbá, hogy a tananyagon keresztül megvilágítsa e hangszer szerepét az európai műveltségfejlődésében. Ennek megfelelően lehetőséget biztosít a régi zenében, európai népzenében, klasszikus zenében történő elmélyedésre is.
A program eredményes megvalósításának alapfeltétele, hogy az oktatás magyar rendszerű tekerőn történjen. A magyar hangszerek ugyanis több, nagyon fontos alkatrészben eltérnek más instrumentumoktól: a klaviatúra alapvetően más, a recsegőszerkezet egyedi, a kottaház szélesebb, a kerek és a hajtókar átmérője jóval kisebb.

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népzene főbb dialektusait és azok formakultúráját, különös tekintettel az Alföld, még inkább a Dél-Alföld hagyományára,
- a hangszer adottságaiból következő zenei kifejezésmódokat,
- a hangszer működési elvét, beállításának módszereit, a karbantartás napi gyakorlatát,

- a tekerő sokszínűségét, történelmi múltját és jelenét, népi, történeti, klasszikus és modern zenei hagyományát,
- a hangszer szakirodalmát, a hozzáférhető zenei felvételeket, gyűjteséket.

Fejlessze a tanuló
- hallását, ritmusérzékét,
- zenei memóriáját, fantáziáját,
- játéktechnikáját, stílusérzékét,
- a kottaolvasás és írás készségét,
- a magyar nyelvvel is összefüggő hangsúlyérzékét,
- az improvizációs készséget, a zenei folyamatokban való gondolkodás képességét.

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.

Követelmény
A gyermek ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, túlnyomórészt a tekerő magyarországi elterjedési területéről. Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát.
A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kísérni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskísérettel.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.
A gyermek különböző játékos gyakorlatok segítségével ismerkedjen meg a tekerő használatával:
- énekét kísérje egyenletesen forgatott tekerővel, amelybe csak egy húr van beakasztva (végig lehet próbálni mindhárom húrral)
- igyekezzen megszólaltatni ritmikusan, egyenletesen a recsegést
- énekét kísérje egyenletes recsegéssel (esetleg tanári segítséggel).

Követelmény
A gyermek ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, túlnyomórészt a tekerő magyarországi elterjedési területéről. Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát.
A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kísérni.
Tudja a tekerő különböző funkcióit (kísérőhúrok, egyenletes recsegés) külön-külön használni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga



- Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskísérettel, tekerő egyenletes hajtásával.

**Alapfokú évfolyamok „A" tagozat**

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Gyermekdalok, szokásdallamok, jeles napok dalai, dudanóta típusú dél-alföldi csárdásdallamok.
A tanuló sajátítsa el
-a hangszer helyes tartását ülő helyzetben,
-a hajtókar megfelelő tartását, indítását, egyenletes, szünetmentes forgatását,
-a bal kéz helyes tartását a kottaháztetőn,
-a szép zenei hang megformálásához szükséges billentéstechnikát.

Követelmény
Legyen képes
-egyenletesen, mérsékelt tempóban, szépen formált hangokkal az alapdallamokat játszani,
-tempótartásra,
-hallás utáni dallamtanulásra,
-fekvésváltásokat megvalósítani C1 - G1 és G1 - C2 közti hangtartományban,
-a négyujjas játéktechnika alkalmazására,
-negyedek mérsékelt tempójú recsegésére dallamhoz kötötten vagy anélkül.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
-Két különböző karakterű összeállítás.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi oláhosok és lassú csárdások.
2. Hajdútáncok: XVIII. századi tánczenék a régi stílusú ugrós-legényes típusesaládhoz kapcsolódva, szokásdallamok.

Követelmény
A tanuló legyen képes
-hangszerét önállóan felövezni, megfelelő tartással ülni,
-a recsegőt a kívánt tempó szerint önállóan beállítani,
-megfelelő billentéstechnikával szépen formált hangokat képezni,
-a dallamokat egyszerű leváltó-hangokkal díszíteni,
-a négyujjas ujjrendet alkalmazni,
-hangszerjátékát énekkel színesíteni, énekét hangszerrel kísérni,
-a tá, és esetleg ti-ti ritmusképletek alkalmazására recsegésben,
-tempóváltásokat megvalósítani hosszabb zenei folyamatban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
-Két különböző karakterű összeállítás.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi lassú csárdás, friss csárdás, duda játékmód és hallgató.
2. Magyar történeti zene, szokásdallamok.

Követelmény
A tanuló legyen képes
- a kereket önállóan begyantázni,
- a recsegőt korrigálni erős tempóváltás esetén (lassú - friss csárdás),
- a leváltó-hangok és belső,
- a tekerő teljes klaviatúráján való tájékozódásra,
- a tá, ti-ti, ritmusképleteket recsegni,
- a sorzáró „tá-ti-ti ti-ti tá szün", vagy a „tij-ri-ri ti-ti tá szün" formula következetes alkalmazására csárdásokban,
- ismerje a duda-játékmódot, a parlando-rubato előadásmód sajátosságait,
- hosszabb tánczenei folyamatot megfelelő tempóváltással előadni.
Tudjon több tekerővel együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két különböző karakterű összeállítás.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi táncezene (Szentes).
2. Kanásztáncok, dudanóták, ugrósok (népzenei dialektusok szerint), szokásdallamok, esetleg európai tekerőmuzsika (népzene).

Követelmény
A tanuló legyen képes
- hangszerét segítséggel behangolni,
- a 3 és 4 ujjas játéktechnikát alkalmazni
- különböző leváltó-hangokkal, kötésekkel a dallam belső hangsúlyozására,
- egyszerű körülírásokat, trillákat, sorzárlatokat alkalmazni,
- a bal és jobb kéz mozgásait függetleníteni,
- a recsegésben a tá, ti-ti, tij-ri-ri módusok,
- a szinkópa használatára.
Tudjon
- 3/4-es és 6/8-os dallamokat helyesen hangsúlyozni, recsegés nélkül,
- más hangszerekkel együtt zenélni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három különböző karakterű összeállítás.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi táncezene (Csongrád).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene.



Követelmény
A tanuló legyen képes
- hangszerén tanári segítséggel a zászlókat behangolni, a húrokat vattázni, a kereket gyantázni,
- a recsegés dallamon belüli építkezését megvalósítani (Negyedekből sűrűsödő nyolcados-szünhatodos mozgás, majd sorzárlat... stb),
- a három és négyujjas játékmód alkalmazására,
- szinkópás dallamépítésre a Dél-alföldi stíluson belül,
- üres dallamhúrra lezárni (G°),
- más hangszerekkel, énekesekkel együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három különböző összeállítás, ebből legalább egy kamarazenei formában.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (egyszerű adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény
A tanuló legyen képes
- hangszerét beállítani, tisztán behangolni,
- különböző ujjrendeket megfelelően alkalmazni,
- akkordfölbontásokra, skálákra,
- a dallamhúr első (A0) és negyedik fokán (D1) lezárni,
- az esztam hangsúlyú recsegést megvalósítani,
- a sorkezdő nyolcad felütés recsegéseket alkalmazni,
- a Dél-alföldre jellemző díszítéstechnikákat szabadon alkalmazni

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három különböző összeállítás, ebből egy zenekarral.

**Alapfokú évfolyamok „B" tagozat**

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb Követelményeinek.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi oláhosok és lassú csárdások.
2. Dél-alföldi lassú csárdás.
3. Hajdútáncok: XVIII. századi tánczenék a régi stílusú ugrós-legényes típuscsaládhoz kapcsolódva, szokásdallamok.

Követelmény
A tanuló legyen képes
- hangszerét önállóan felövezni, megfelelő tartással ülni,

- a recsegőt a kívánt tempó szerint önállóan beállítani,
- megfelelő billentéstechnikával szépen formált hangokat képezni,
- a dallamokat üres húrra képzett és fogott billentyűs leváltó-hangokkal díszíteni,
- a négyujjas ujjrendet alkalmazni,
- hangszerjátékát énekkel színesíteni, énekét hangszerrel kísérni,
- a tá, és esetleg ti-ti és sorvégi tá-szűn ritmusképletek alkalmazására recsegésben,
- a bal és jobb kéz ritmikai függetlenítésére,
- tempóváltásokat megvalósítani hosszabb zenei folyamatban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két különböző karakterű összeállítás.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi lassú csárdás, friss csárdás, duda játékmód és hallgató.
2. Magyar történeti zene, szokásdallamok.

Követelmény
A tanuló legyen képes
- hangszerét behangolni a tanár által megadott alaphangra (recsegőhúr),
- a kereket önállóan begyantázni,
- a recsegőt korrigálni erős tempóváltás esetén (lassú -friss csárdás),
- a leváltó-hangok és belső leváltó-hangok helyes alkalmazására,
- körülírásokra, egyszerű trillákra, szekvenciákra,
- a tekerő teljes klaviatúráján való tájékozódásra,
- a tá, ti-ti, tij-ri-ri ritmusképleteket recsegni,
- a sorzáró „tá-ti-ti ti-ti tá szün", vagy a „tij-ri-ri ti-ti tá szün" formula következetes alkalmazására csárdásokban,
- ismerje a duda-játékmódot, a parlando-rubato előadásmód sajátosságait,
- hosszabb tánczenei folyamatot megfelelő tempóváltással előadni.
Tudjon több tekerővel együtt muzsikálni

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két különböző karakterű összeállítás.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi tánczene (Szentes).
2. Kanásztáncok, dudanóták, ugrósok (népzenei dialektusok szerint), szokásdallamok, esetleg európai tekerőmuzsika (népzene).

Követelmény
A tanuló legyen képes
- hangszerét önállóan behangolni,
- a húrokat fölvattázni,
- a 3 és 4 ujjas játéktechnikát alkalmazni
- különböző leváltó-hangokkal, kötésekkel a dallam belső hangsúlyozására,



szerű körülírásokat, tartott váltóhangos hosszú trillákat, sorzárlatokat alkalmazni,
al és jobb kéz mozgásait függetleníteni, és azokat koordinálni,
recsegésben a tij-ri-ri ti-ti tá szün sorzárlat stílusos alkalmazására összefüggő tánczenei
anban,
zinkópa használatára.
lon
-es és 6/8-os dallamokat helyesen hangsúlyozni, recsegés nélkül,
kest kísérni,
os hangszerekkel együtt zenélni.

év végi vizsga javasolt anyaga
két-három különböző karakterű összeállítás

évfolyam „B" tagozat

lesztési feladatok - Tananyag
nei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Dél-alföldi tánczene (Csongrád).
Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene.

Követelmény
A tanuló legyen képes
-hangszerén a zászlókat behangolni, a húrokat vattázni, a kereket gyantázni,
- a recsegés dallamon belüli építkezését megvalósítani (Negyedekből sűrűsödő nyolcados-
zinkopás mozgás, majd sorzárlat stb.),
-a sorzárlat utolsó negyedén hangsúlyt adni (hosszú recsegés),
-a három és négyujjas játékmód alkalmazására,
-rövid trillákból álló és szinkópás dallamépítésre a Dél-alföldi stíluson belül,
-akkordfelbontásokra, skálákra,
-speciális hangolású hangszeren játszani (kvart-, oktávhangolás),
-üres dallamhúrra lezárni (G0),
-más hangszerekkel, énekesekkel együtt muzsikálni, néptáncosokat zenével kísérni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
-Három különböző összeállítás, ebből legalább egy kamarazenei formában.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (egyszerű adatközlői stílusjegyekkel).
2. Regionális népzene (A helyi környezet - település, megye, tájegység, dialektusterület népzenei
anyaga).
3. Egyházi népénekek, szokásdallamok, komolyzenei művek.
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene,
rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény
A tanuló legyen képes
- hangszerét beállítani, tisztán behangolni,
- a klaviatúrán tisztán intonálni,

- különböző ujjrendeket megfelelően alkalmazni,
- rövid kromatikus menetekre, akkordfölbontásokra, skálákra,
- a dallamhúr első (A0) és negyedik fokán (D1) lezárni,
- a „ri-ri ti" és a négy tizenhatodos recsegés megszólaltatására,
- az esztamhangsúlyú recsegést megvalósítani,
- a sorkezdő nyolcad és tizenhatod felütés recsegéseket alkalmazni,
- a Dél-alföld jellemző díszítéstechnikáit szabadon alkalmazni
Ismerje és alkalmazza néhány adatközlő egyéni játékmódját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három különböző összeállítás, ebből egy zenekarral.

**Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**

A tanuló ismerje
- hangszere történetét, változatait, elterjedtségét Magyarországon és más országokban,
- a magyar tekerő hagyományos repertoárját és játékstílusát,
- hangszere irodalmát, hangfelvételeit, a jelentősebb magyar adatközlőket.
A tanuló legyen képes
- hangszerét behangolni,
- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- zenei és technikai szempontból tudatos elemző gyakorlásra,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos előadására,
- közepes nehézségű dallami és ritmikai zenei problémák megoldására (leváltóhangok alkalmazása, lezárások, trillák, recsegési modusok, recsegések dallamon belüli építkezése),
- a díszítőmotívumok megfelelő alkalmazására.
A tanuló rendelkezzék
- megfelelő zenei memóriával,
- jó hallással, koncentrálóképességgel,
- kottaolvasási rutinnal.

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Tekerő főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Három műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, egy pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, vagy Európa más népeinek tekerőmuzsikája.
A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses).
Ez utóbbiban legyenek felismerhetők a magyar tekerőre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok.



„B" tagozat
Három műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, egy pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, vagy Európa más népeinek tekerőmuzsikája.
A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses).
Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei).

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó, - technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

**Továbbképző évfolyamok „A" tagozat**

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és anyagalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Egyetanulásuk iránya és célja is eltérhet: vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény
Legyen képes
- tisztán intonálni,
- aszimmetria megvalósítására dallamban,
- tartott váltóhangos hosszú trillákra,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
3 különböző összeállításból álló koncert program, és a hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában.

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény
Legyen képes
- az ismert dallamanyagot összefüggő tánczenei folyamatba rendezni,
- egyszerű akkordfelbontásokat, skálákat játszani,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény
Legyen képes
- egyszerűbb ritmus-aszimmetria megvalósítására,
- stílusfüggő ujjrendek megkülönböztetésére,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény
Legyen képes
- önálló hangszerkezelésre, beállításra, karbantartásra,



- különböző stílusoknak megfelelő játéktechnika megválasztására, tánczenei folyamat, koncert program összeállítására,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Öt különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

**Továbbképző évfolyamok „B" tagozat**

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
3. A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény
Legyen képes
- tisztán intonálni,
- aszimmetria megvalósítására dallamban,
- tartott váltóhangos hosszú trillákra,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel.
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
3. A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény
Legyen képes
- az ismert dallamanyagot összefüggő tánczenei folyamatba rendezni,
- egyszerű akkordfelbontásokat, skálákat játszani,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között

Az év végi vizsga javasolt anyaga
Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
3. A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény
Legyen képes
- egyszerűbb ritmus-aszimmetria megvalósítására,
- stílusfüggő ujjrendek megkülönböztetésére,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél-alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
3. A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény
Legyen képes
- önálló hangszerkezelésre, beállításra, karbantartásra,
- különböző stílusoknak megfelelő játéktechnika megválasztására, tánczenei folyamat, koncert program összeállítására,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Öt különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

**Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**



A tanuló ismerje
- a dél-alföldi tekerőzene stílusjegyeit és repertoárját,
- a magyar történeti zene tekerőn játszható repertoárját,
- az európai népek tekerőzenéjét és a hangszer klasszikus zeneirodalmát.
A tanuló legyen képes
- hangszerét karbantartani, behúrozni, rajta egyszerűbb javításokat elvégezni,
- repertoárjának és technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- egyszerűbb akkordfelbontásokat, skálákat, tartott váltóhangos hosszú trillákat játszani,
- aszimmetrikus dallamelemeket és ritmusokat játszani,
- tánczenei folyamatot, koncertprogramot önállóan összeállítani.
A tanuló rendelkezzék
- a tekerő hagyományos előadói gyakorlatára épülő rögtönzőkészséggel.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Tekerő főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Négy összeállítás bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, másik kettő pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, Európa más tájegységeinek tekerőmuzsikája, vagy a tekerő klasszikus zeneirodalmának reprezentánsa (például XVIII. századi angol tekerő duók)
A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses), és reprezentálja azoknak a településeknek a dallamanyagát, amennan megbízható minőségű hangfelvétel áll rendelkezésre (például Tiszaújfalu, Bokros, Szentes, Fábiánsebestyén)
Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei)

„B" tagozat
Négy összeállítás bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, másik kettő pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, Európa más tájegységeinek tekerőmuzsikája, vagy a tekerő klasszikus zeneirodalmának reprezentánsa (például XVIII. századi angol tekerő duók)
A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses), és reprezentálja azoknak a településeknek a dallamanyagát, amennan megbízható minőségű hangfelvétel áll rendelkezésre (például Tiszaújfalu, Bokros, Szentes, Fábiánsebestyén)
Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei)
A négy műsorszám közül legalább egy zenekari összeállítás legyen (pl. tekerő-klarinét, tekerő-duda, két tekerő, vonós zenekar stb.)

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű, jó minőségű, magyar rendszerű tekerő, bélhúrral fölszerelve
Kottatartó
Metronóm
Lejátszásra és felvételre alkalmas audio-vizuális eszközök
**A követelmények teljesítéséhez szükséges könyvek, kották, CD-k.**

TAMBURÁK

Az alapfokú tamburaoktatás - figyelembe véve a hangszer hagyományos használatát - magába foglalja a primtambura, valamint a basszprím és a tamburakontra (E kontra) ismeretanyagának tanítását. A tambura bögő oktatási terve a vonós bögő oktatási tervéhez igazodik. A tamburafélék oktatási terve kvart hangolású, E alapú hangszerekre készült.

A tamburatanítás feladatai
Tudatosítsa
- a tervszerű és rendszeres munka szükségességét,
- a gyakorlás módszereit.

A tanuló ismerje meg
- a hangszercsalád és hangszere kialakulásának történetét,
- a tamburajáték hagyományos területeit és ezek zenei jellemzőit.

Sajátítsa el
- a könnyed pengetést és laza pergetést,
- a laza billentést, amelyből kialakul a gyors, virtuóz dallamvezetés.

Ismerje meg
- azokat a modális harmóniákat, illetve harmóniafűzéseket, amelyek a népi hangszerelésre jellemzőek,
- az együtt zenélés alapkövetelményeit,
- a népi variációs, rögtönzésszerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályait.

Váljon nyitottá



- más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt. A tamburazene tanulásával a tanuló nem csak a magyar, hanem más európai népek (délszláv, bolgár, török stb.) zenéjével is megismerkedhet, széleskörűen gazdagítva zenei műveltségét.

PRÍMTAMBURA

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, tamburán való megszólaltatása, különböző kezdőhangokról indítva, egy majd két húron, első fekvésben, az üres húrok gyakori használatával, helyes test-, hangszer- és kéztartással, húrlefogással, pengető tartással, egy pengetési irány alkalmazásával.
- A hangszer hangolásának, a törzshangok helyének megismerése.
- A hangsúlyos és hangsúlytalan pendítés, az egész, fél, negyed, nyolcad hangérték és szünet értékek megfigyelése és megkülönböztetése.
- Kötött és elválasztott dallamhangok alkalmazása.

Ajánlott tananyag
A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszeriskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Fredics Gábor
A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének gyermek- és népdalanyaga.
Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény
Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
Gyermekdalok, népdalok éneklése, tamburán való megszólaltatása a tanult technikai szinten.
A hangszer hangolásának, a törzshangok helyének ismerete.
A hangsúlyos és hangsúlytalan pendítés, az egész, fél, negyed, nyolcad hangérték és szünet értékek megkülönböztetése.
Kötött és elválasztott dallamhangok alkalmazása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével, kíséretével.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, tamburán való megszólaltatása, különböző kezdőhangokról indítva, egy majd két húron, első fekvésben, az üres húrok gyakori használatával, helyes test-, hangszer- és kéztartással, húrlefogással, pengető tartással, vegyes pengetési irány alkalmazásával.
- További követelmény a hangszer hangolásának, a törzshangok helyének, a hangsúlyos és hangsúlytalan pendítés, a pengetési irányokhoz, ujjrendhez kötődő speciális jelzések ismerete, a

páros és páratlan lüktetés, az egész, fél, negyed, nyolcad hangérték és szünet értékek megkülönböztetése.
- Kötött és elválasztott dallamhangok alkalmazása.
- Improvizatív játék motivikus zenei egységekkel, dallamsorokkal, periódusokkal.
- Hangközök, köztük a kis és nagy szekund, G és D alapú hangsorok ismerete, játéka.

Ajánlott tananyag
A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszeriskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének gyermek- és népdalanyaga.
Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény
Helyes test-, hangszer- és kéztartás, húrlefogás, pengető tartás.
A tanult gyermekdalok, népdalok éneklése, tamburán való megszólaltatása az évfolyam technikai szintjén.
A pengetési irányokhoz, ujjrendhez kötődő speciális jelzések ismerete.
A páros és páratlan lüktetés.
Hangközök, G és D alapú hangsorok ismerete, játéka.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével, kíséretével.

**Alapfokú évfolyamok „A" tagozat**

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, tamburán való megszólaltatása, különböző kezdőhangokról indítva, két húron, első-második fekvésben, az üres húrok gyakori használatával, helyes test-, hangszer- és kéztartással, szabályos pengető fogással, húrlefogással, kétféle pengetési irány alkalmazásával.
- A hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés, kötött és elválasztott dallamhangok, az ujjrend helyes alkalmazása, a páros és páratlan lüktetés, az egész, fél, negyed, nyolcad hangérték és szünet értékek megkülönböztetése.
- Hangközök, A és E alapú hangsorok ismerete, helyes ujjrenddel történő játéka.
- A törzshangok olvasása c1 -g2 hangterjedelemben, kötött (legato), és elválasztott (staccato, tenuto) dallamhangok, hangcsoportok megszólaltatása
- Hangos és halkjáték.
- Tetraton, dó- és la-pentachord hangkészletben szabad variációk, akár önálló dallamsorok, periódusok improvizálása, motívumok, dallamok azonosságának és különbségének felismerése.

Ajánlott tananyag
Szendrődi Ferenc: Tamburaiskola I. (előkészületben)



A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszeriskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor
A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének gyermek- és népdalanyaga.
Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény
Megfelelő testtartás, hangszertartás, kéztartás, pengető fogás.
Szabályos húrlefogás, kétféle pengetési irány alkalmazása.
Egyszólamú dallam játék pengetve.
Legato, törésmentes dallamvezetés.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három - négy különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével, kíséretével.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Kis-, és közepes hangterjedelmű népdalok, ill. hangszeres dallamok hallás utáni, és kottából történő megtanulása, megszólaltatása egyszerűbb variációkkal, azonosság, hasonlóság, különbség felismerésével, különböző kezdőhangokról indítva, a használatba vett hangtartomány fokozatos bővítésével, fekvésjáték használatával, helyes test-, hangszer- és kéztartással, szabályos pengető fogással, húrlefogással, kétféle pengetési irány alkalmazásával, a negyed hangértékek hármas pergetéssel történő kitöltésével.
- Gyakorlatok aszimmetrikus ritmusú táncdallamok megszólaltatásához hangsúlyok, belső hangsúly, alkalmazásával.
- Tizenhatod hangérték és szünet, triola, szinkópa, valamint az esztam kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása c1 -d2 közötti hangterjedelemben. Formai ismeretek megalapozása.
- Dó-pentachord, dó-hexachord, lá-pentachord, lá-pentaton hangsorok ismerete, hangnemek tudatosítása, dúr skálák felépítése, játéka 2#, 2b előjegyzésig.
- Együtt játék a tanárral, másik tamburás tanulóval.

Ajánlott tananyag
A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszeriskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének gyermek- és népdalanyaga.
Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény
Szabályos húrlefogás.
Kétféle pengetési irány alkalmazása.
Egyszólamú dallamjáték, fekvésben, hármas pergetés alkalmazásával.
Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjátékban.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló illetve brácstambura közreműködésével.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Közepes hangterjedelmű hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megtanulása a szokott módon, megszólaltatása stílusos díszítésekkel, variációkkal, a harmadik és negyedik fekvés igénybevételével, kvint transzpozíciók használatával.
- Aszimmetrikus ritmusú (5/8,7/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam és a lassú düvő kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása c1 - e3 közötti hangterjedelemben.
- Kromatikus frig hangkészletben önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.
- Teremenetek játéka.
- Módosított hangok használata.
- Dúr skálák felépítése, játéka 3#, 3b, összhangzatos moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, a húrváltások, fekvésváltások könnyed technikai kivitelezésével.
- Negyed értékeken hármas és ötös pergetés alkalmazása.
- Váltóhangos díszítések.
- Az helyes ujjazat szerepének tudatosítása.
- Dúr, moll hármashangzatok ismerete.
- Halkítás - erősítés, árnyalt dinamika, helyes hangsúlyozás használata.
- A hangszín változtatás pengetés technikai ismerete, a kettőzött húron való játék meghatározó szerepének tudatosítása a népzene stílusos megszólaltatásában.
- Együtt játék a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, népi brácsa, harmonika, dob stb.) tanulóval.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret- és hangzó mellékletei (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének népdalanyaga.

Pesovár Ferenc: A juhait kereső pásztor (Székesfehérvár 1983)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Más, tetszőleges hétfokú, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez -, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, mérsékelt tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.

Követelmény

Dallamjáték fekvésben, hármas és ötös pergetés alkalmazásával.
Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása.
Díszítések, terc menetek a dallamjátékban.
A gyors esztam és düvő kísérettípus, az aszimmetrikus ritmusképletek ismerete.
Árnyalt dinamika.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.



Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megszólaltatása stílusos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben, az ötödik és hatodik fekvés igénybevételével, kvint transzpozíciók használatával, az üres húrok segítségével megszólaltatható bourdon többszólamúság lehetőségének kihasználásával.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8,9/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam, a lassú-, és a gyors düvő kísérettípus ismerete, a tánctípusok formai elemzése.
- Dominánsszeptim akkordok, dúr és moll akkordok fordításainak ismerete.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján.
- Az alteráció fogalma.
- A formai ismeretek bővítése.
- Skálajáték egy húron. Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban.
- Egyszerűbb akkordfogások.
- Játék f, mf, p, pp dinamikai tartományokban.
- Hangszer specifikus díszítések a kettőzött húron.
- Játék biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten és tánckísérő funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, népi brácsa, klarinét, furulya, duda, harmonika, cimbalom, stb.) tanulókkal, hangszeres népzenei együttessel (pl. tamburazenekarral, vonós, cimbalmos együttes).

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Összetett ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, eredeti hangzó anyag.

Követelmény

Dallamjáték bourdon kíséret alkalmazásával.
Díszítések a kettőzött húron.
A gyors esztam a lassú és gyors düvő egyenletes megszólaltatása.
Dinamika stílusos alkalmazása, játék a forte dinamikai tartomány használatával.
Tempótartás szóló és kísérő szerepkörben.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfüzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A játéktechnika tökéletesítése révén gyors tempójú hangszeres táncdallamok, megszólaltatása stílusos diatonikus és kromatikus körülírásokkal, futamokkal, triolás, a kettőzött húron szekundos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando-robato dallamok megformálása érzékeny artikulációval, folyamatos pergetéssel, magas hangfekvéseket érintve.
- A formai ismeretek bővítése, a táctípusok ismerete, kíséret önálló harmonizálásának, akkordmenetek felismerésének előkészítése, a moduláció fogalma, felismerése, négyeshangzatok alkalmazása.
- Dúr és moll skálák játéka 5#, 5b előjegyzésig, a húr és fekvésváltások könnyed technikai kivitelezésével, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Akkordfogások bővítése.
- Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval, az optimális hangszín megtartásával az oktávváltások során is.
- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c1-a3-ig.
- Hosszabb játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten és tánckísérő funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, klarinét, furulya, duda, harmonika, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, népdalkörrel, hangszeres népzenei együttessel (vonós-cimbalmos együttes, vegyes összetételű zenekar stb.) tamburazenekarral.

Ajánlott tananyag
A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene)
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Összetett ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez -, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, eredeti hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjteséket közreadó CD kiadványok, kazetták (magyar, szerb, horvát, dalmát, bosnyák stb.)

Követelmény
Parlando-rubato dallamjáték pergetve.
Díszítések a kettőzött húron.
A táctípusok ismerete.
Dinamika, artikuláció stílusos alkalmazása.
Tiszta intonáció valamennyi dinamikai tartományban.
Játék élénk tempóban, magas hangfekvéseket érintve.
Hosszabb játékfolyamatban is biztos tempótartás.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga



- Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfüzér.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretek összefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés).
- A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.
- A futamtechnika, díszítéstechnika fejlesztése, tempók érzékeny beállítása.
- Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományőrzés indítékainak feltárása.
- Kromatikus skálák.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két-két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag
Szendrődi Ferenc: Tamburaiskola I. (előkészületben)
A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjteséket közreadó CD kiadványok.

Követelmény
Helyes hangszertartás, kéztartás, pengető fogás.
A táctípusok, kísérettípusok, az aszimmetrikus ritmusok ismerete.
Tiszta intonáció, törésmentes dallamvezetés.
A tanult hangszeres játéktechnikai elemek természetes, könnyed alkalmazása.
Hosszabb játékfolyamat teljesítése a zenei karaktereknek megfelelő előadásmóddal, biztos tempótartás.
A dinamika lehetőségek kihasználása a stílus adta kereteken belül.
Kamaraegyüttesi, zenekari közreműködés változatos módokon.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfüzér.

## BASSZPRÍMTAMBURA (ÉS CSELLÓTAMBURA)

A követelmények és a tanítás szakirányú feladatainak tekintetében a basszprímtambura és a - vele rokon zenei funkciót betöltő - csellótambura tanterv azonos a prímtambura tantervével. A prímtamburától részleges eltérő zenekari szerepük indokolja a 3. évfolyamtól az alábbi kiegészítéseket, hangsúly áthelyezéseket.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A hangszer hangolásának ismerete, a basszprímtambura helyes tartása, a pengetés-technika transzferálása a megváltozott menzurális viszonyok kapcsán.
- Basszprím szólamok párhuzamos mozgással és ellenmozgással, heterofon dallam és tercpárhuzam, improvizatív és rögzült motívumokból építkező obligát szólam.

Követelmény
Dallamjáték fekvésben.
Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása.
Dallam és terc szólam ismerete.
A basszprímszólam rögzült motívumainak ismerete, használata.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A basszprímtambura vertikális pozíciója a tamburazenekari szólambeosztásban.
- Hangképet, hangzást, disszonancia-konszonancia váltakozását meghatározó szólamának stíluskeretei.

Követelmény
A basszprímszólam rögzült motívumainak használata.
A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.
A zenei kreativitás improvizatív megnyilvánulása a basszprím játékban.
A stílusismeret és a zenei ízlés megalapozottsága.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfüzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Közelítés - távolodás a prímszólam vonzásában, a harmóniamenet determinációjában.
- A terc-karakterű (tercszónyeg, tercfelhő), a kvinterősítő, a dallamot segítő basszprímszólam.
- A dallam leegyszerűsödése, augmentáltálódása, vagy dúsítása, diminuciója a basszprímszólamokban.



- A sorvégi átvezető frázisok, nyugvóhangok, ritmikai kiegészítő motívumok stilisztikai jelentősége.

Követelmény
Dallam és terc szólam, a harmóniamenet ismerete.
A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.
A stílusismeret és a zenei ízlés megalapozottsága.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfüzér.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A basszprím, mint szólóhangszer, mint terc-tambura.
- A basszprímszólam zenekari összetételtől függő determinációi.
- Az improvizált harmadik szólam (harmad szólam) szerepe a déli szláv tamburazenekari hagyományban.

Követelmény
Dallamismeret.
A harmonizáció ismerete.
A zenekari hangzásba való érzékeny illeszkedés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfüzér.

BRÁCSTAMBURA

A követelmények és a tanítás szakirányú feladatainak tekintetében a brácstambura tanterv azonos a prímtambura tantervével. A prímtamburától eltérő zenekari szerepe - akkordikus és ritmikai kísérő funkciója - indokolja a 3. évfolyamtól az alábbi kiegészítéseket, hangsúly áthelyezéseket.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A hangszer hangolásának ismerete, a brácstambura helyes tartása, a pengetés- pergetés technika transzferálása. Alkalmazkodás a megváltozott menzurális viszonyokhoz.
- Kíséret dúr és moll, valamint dominánsszeptim akkordokkal.
- A kvint transzpozíciók készség szintű megvalósítása.
- Aszimmetrikus ritmusú (5/8, 7/8) táncdallamok kísérete, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam és a lassú dűvő kísérettípus ismerete.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
- A ritmikailag pontos brácstambura játék megalapozása, a gyors és pontos harmóniaváltás kivitelezése. E-dúr, e-moll, A-dúr, a-moll, D-dúr, C-dúr, Cisz-dúr, Cisz-moll, f-moll, g-moll akkordok lefogásának gyakorlása.
- Húrlefogás hüvelykujjal.

Követelmény

Az esztam, gyors esztam és dűvő kísérettípus ismerete.
Egyszólamú dallam kísérete dúr, moll és dominánsszeptim akkordokkal.
Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjáték kíséretében.
Árnyalt dinamika, pontos ritmika.
Szokásos akkordmenetek, kíséreti sémák memorizálása.
A D-dúr akkord biztos, hagyományos fogása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A brácstambura vertikális pozíciója a tamburazenekari szólambeosztásban.
- Tonalitást, hangképet, hangzást, kísérettípust meghatározó szólamának stíluskeretei.
- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok harmonizálása és kísérete a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 9/8) táncdallamok kísérete, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam, a lassú-, és a gyors dűvő kísérettípus ismerete, a tánctípusok formai elemzése.
- Kíséret dúr és moll, valamint dominánsszeptim alap akkordokkal, és fordításaikkal.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
- F-dúr, G-dúr, B-dúr, H-dúr, h-moll, c-moll, d-moll akkordok lefogásának gyakorlása.
- A ritmikailag pontos brácstambura játék, a gyors és pontos harmóniaváltás gyakorlása.

Követelmény
Az gyors esztam a lassú és gyors dűvő kísérettípus ismerete.
Pontos, gyors harmóniaváltás.
Szokásostól eltérő akkordmenetek.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfüzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Bourdon-kíséret brácstamburán.
- Hiányos akkordok használatának lehetőségei.
- A brácstambura szerepe s sorvégi zárlatok ritmikai kiegészítő motívumok megszólaltatásában.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando-rubato dallamok kíséretének technikai előkészítése.
- A formai ismeretek bővítése.
- A tánctípusok ismerete.
- Kíséret az eddig tanult akkordokkal.
- A akkordmenetek önálló kialakításának, felismerésének előkészítése.



- A moduláció fogalma, felismerése.
- Négyeshangzatok és fordításaik alkalmazása.
- Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval.
- A tonalitásérzék fejlesztése.
- Hosszabb játékfolyamat teljesítése E, A, C, D, G, dúr- és moll hármas és négyeshangzatok megszólaltatásával, biztos tempótartással, koncerten és tánckísérő funkcióban.

Követelmény
Aszimmetrikus ritmusképletek ismerete, használata.
Dinamikai lehetőségek stílusos kihasználása.
Parlando- rubato dallamok kísérete folyamatos pergetéssel.
Biztos tempótartás.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfüzér.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretekösszefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés, harmonizálás).
- A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.
- A tempók érzékeny beállítása.
- Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományőrzés indítékainak feltárása.
- Automatizmusok kialakítása a helyes hangszertartás, kéztartás, tempótartás, gyors akkordváltás, ismert, vagy ismeretlen dallam rögtönzött kíséretének megvalósítása területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a harmonizálás területén.
- Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással változatos tamarazenei összeállításokban.

Követelmény
Automatizmusok a helyes hangszertartás, kéztartás, tempótartás, gyors akkordváltás terén.
Rögtönzött kíséret megszólaltatása.
Aszimmetrikus ritmusképletek ismerete, használata.
Önálló harmonizálás.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfüzér.

**Alapfokú évfolyamok „B" tagozat**

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb Követelményeinek.

PRIMTAMBURA

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kis-, és közepes hangterjedelmű népdalok, ill. hangszeres dallamok hallás utáni, és kottából történő megtanulása, megszólaltatása egyszerűbb variációkkal, azonosság, hasonlóság, különbség felismerésével, különböző kezdőhangokról indítva, a használatba vett hangtartomány fokozatos bővítésével, fekvésjáték használatával, helyes test-, hangszer- és kéztartással, szabályos pengető fogással, húrlefogással, kétféle pengetési irány alkalmazásával, a negyed hangértékek hármas pergetéssel történő kitöltésével.
- Gyakorlatok aszimmetrikus ritmusú táncdallamok megszólaltatásához hangsúlyok, belső hangsúly, alkalmazásával. Tizenhatod hangérték és szünet, triola, szinkópa, valamint az esztam kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása c1-d2 közötti hangterjedelemben. Formai ismeretek megalapozása.
- Dó-pentachord, dó-hexachord, lá-pentachord, lá-pentaton hangsorok ismerete, hangnemek tudatosítása, dúr skálák felépítése, játéka 2#, 2b előjegyzésig.
- Együtt játék a tanárral, másik tamburás tanulóval.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszeriskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének gyermek-, és népdalanyaga.

Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény

Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
Szabályos húrlefogás.
Kétféle pengetési irány alkalmazása.
Egyszólamú dallamjáték, fekvésben, hármas pergetés alkalmazásával.
Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjátékban.
A negyed hangértékek hármas pergetéssel történő kitöltése.
Az esztam kísérettípus ismerete.
A zenei kreativitás megnyilvánulása: variációk.
Hat és hétfokú hangkészletben szabad variációk, önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.
A kottából történő tanulás bevezetése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló illetve brácstambura közreműködésével.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Közepes hangterjedelmű hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megtanulása a szokott módon, megszólaltatása stílusos díszítésekkel, variációkkal, a harmadik és negyedik fekvés igénybevételével, kvint transzpoziciók használatával.
- Aszimmetrikus ritmusú (5/8,7/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam és a lassú düvő kísérettípus ismerete.



- A hangok olvasása c1-e3 közötti hangterjedelemben. Kromatikus fríg hangkészletben önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.
- Tercmenetek játéka.
- Módosított hangok használata.
- Dúr skálák felépítése, játéka 3#, 3b, összhangzatos moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, a húrváltások, fekvésváltások könnyed technikai kivitelezésével. Negyed értékeken hármas és ötös pergetés alkalmazása.
- Váltóhangos díszítések.
- Az helyes ujjazat szerepének tudatosítása.
- Dúr, moll hármashangzatok ismerete.
- Halkítás - erősítés, árnyalt dinamika, helyes hangsúlyozás használata.
- A hangszín változtatás pengetés technikai ismerete, a kettőzött húron való játék meghatározó szerepének tudatosítása a népzene stílusos megszólaltatásában.
- Együtt játéka tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, népi brácsa, harmonika, dob, stb.) tanulóval.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének népdalanyaga.

Pesovár Ferenc: A juhait kereső pásztor (Székesfehérvár 1983)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Más, tetszőleges hétfokú, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez -, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, mérsékelt tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.

Követelmény

Dallamjáték fekvésben, hármas és ötös pergetés alkalmazásával.
Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása.
Díszítések, terc menetek a dallamjátékban.
A gyors esztam és düvő kísérettípus, az aszimmetrikus ritmusképletek ismerete.
Árnyalt dinamika.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megszólaltatása stílusos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben, az ötödik és hatodik fekvés igénybevételével, kvint transzpoziciók használatával, az üres húrok segítségével megszólaltatható bourdon többszólamúság lehetőségének kihasználásával.

- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 9/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával. A gyors esztam, a lassú-, és a gyors düvő kísérettípus ismerete, a tánctípusok formai elemzése.
- Dominánsszeptim akkordok, dúr és moll akkordok fordításainak ismerete.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján.
- Az alteráció fogalma.
- A formai ismeretek bővítése.
- Skálajáték egy húron. Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban.
- Egyszerűbb akkordfogások.
- Játék f, mf, p, pp dinamikai tartományokban.
- Hangszer specifikus díszítések a kettőzött húron.
- Játék biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten és tánckísérő funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, népi brácsa, klarinét, furulya, duda, harmonika, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, hangszeres népzenei együttessel (pl. tamburazenekarral, vonós, cimbalmos együttes).

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Összetett ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez -, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, eredeti hangzó anyag.

Követelmény

Dallamjáték bourdon kíséret alkalmazásával.
Díszítések a kettőzött húron.
Skálajátékegy húron. Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban.
Egyszerűbb akkordfogások.
Játék f, mf, p, pp dinamikai tartományokban.
A gyors esztam a lassú és gyors düvő egyenletes megszólaltatása.
Dinamika stílusos alkalmazása, játék a forte dinamikai tartomány használatával.
Tempótartás szóló és kísérő szerepkörben.
Az alteráció fogalmának ismerete.
A formai ismeretek bővítése.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfüzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése



- A játéktechnika tökéletesítése révén gyors tempójú hangszeres táncdallamok, megszólaltatása stílusos diatonikus és kromatikus körülírásokkal, futamokkal, triolás, a kettőzött húron szekundos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando-rubato dallamok megformálása érzékeny artikulációval, folyamatos pergetéssel, magas hangfekvéseket érintve.
- A formai ismeretek folyamatos bővítése, a tánctípusok ismerete, kíséret önálló harmonizálásának, akkordmenetek felismerésének elökészítése, a moduláció fogalma, felismerése, négyeshangzatok alkalmazása.
- Dúr és moll skálák játéka 5#, 5b előjegyzésig, a húr és fekvésváltások könnyed technikai kivitelezésével, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Akkordfogások bővítése.
- Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval, az optimális hangszín megtartásával az oktávváltások során is.
- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c1-a3-ig.

Hosszabb játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten s tánckísérő funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, klarinét, furulya, duda, harmonika, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, népdalkörrel, hangszeres népzenei együttessel (vonós-cimbalmos együttes, vegyes összetételű zenekar stb.) tamburazenekarral.

Ajánlott tananyag

Szendrődi Ferenc: Tamburaiskola I. (előkészületben)

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Összetett ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez -, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, eredeti hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyüjteséket közreadó CD kiadványok, kazetták (magyar, szerb, horvát, dalmát, bosnyák stb.)

Követelmény

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.
Húr és fekvésváltások könnyed technikai kivitelezéssel.
Parlando-rubato dallamjáték pergetve.
Díszítések a kettőzött húron.
A tánctípusok ismerete.
Dinamika, artikuláció stílusos alkalmazása.
Tiszta intonáció valamennyi dinamikai tartományban.
Játék élénk tempóban, magas hangfekvéseket érintve.
Hosszabb játékfolyamatban is biztos tempótartás.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.
A moduláció fogalma, felismerése

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfüzér.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretek összefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés).
- A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.
- A futamtechnika, díszítéstechnika fejlesztése, tempók érzékeny beállítása. Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományőrzés indítékainak feltárása.
- Kromatikus skálák.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két-két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag
Szendrődi Ferenc: Tamburaiskola I. (előkészületben)
A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992-98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjteséket közreadó CD kiadványok.

Követelmény
Helyes hangszertartás, kéztartás, pengető fogás.
A tánctípusok, kísérettípusok, az aszimmetrikus ritmusok ismerete.
Tiszta intonáció, törésmentes dallamvezetés.
A tanult hangszeres játéktechnikai elemek természetes, könnyed alkalmazása.
Hosszabb játékfolyamat teljesítése a zenei karaktereknek megfelelő előadásmóddal, biztos tempótartás.
A dinamika lehetőségek kihasználása a stílus adta kereteken belül.
Kamaracegyüttesi, zenekari közreműködés változatos módokon.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.
A hangszernek megfelelő népi dallamok stílushű előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, tánefüzér.

BASSZPRÍMTAMBURA (ÉS CSELLÓTAMBURA)

A követelmények és a tanítás szakirányú feladatainak tekintetében a basszprímtambura és a - vele rokon zenei funkciót betöltő - csellótambura tanterv azonos a prímtambura tantervével. A



prímtamburától részleges eltérő zenekari szerepük indokolja a 3. évfolyamtól az alábbi kiegészítéseket, hangsúly áthelyezéseket.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A hangszer hangolásának ismerete, a basszprímtambura helyes tartása, a pengetés-technika transzferálása a megváltozott menzurális viszonyok kapcsán.
- Basszprím szólamok párhuzamos mozgással és ellenmozgással, heterofon dallam és szerepárhuzam, improvizatív és rögzült motívumokból építkező obligát szólam.

Követelmény
A hangszer hangolásának, helyes tartásának, a pengetés-technikájának ismerete.
Dallamjáték fekvésben.
Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása.
Dallam és terc szólam ismerete.
A basszprímszólam rögzült motívumainak ismerete, használata.
Együttműködés a prímtamburával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A basszprímtambura vertikális pozíciója a tamburazenekari szólambeosztásban.
Hangképet, hangzást, disszonancia-konszonancia váltakozását meghatározó szólamának stíluskeretei.

Követelmény
A basszprímszólam rögzült motívumainak használata.
A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.
A zenei kreativitás improvizatív megnyilvánulása a basszprím játékban.
A stílusismeret és a zenei ízlés megalapozottsága.
A együttműködés, nyitottság, empátia a zenekari játékban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított tánefüzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Közelítés - távolodás a prímszólam vonzásában, a harmóniamenet determinációjában.
- A terc-karakterű (tercszönyeg, tercfelhő), a kvinterősítő, a dallamot segítő basszprímszólam.
- A dallam leegyszerűsödése, augmentálódása, vagy dúsítása, diminúciója a basszprímszólamokban.

- A sorvégi átvezető frázisok, nyugvóhangok, ritmikai kiegészítő motívumok stilisztikai jelentősége.

Követelmény
Dallam és terc szólam, a harmóniamenet ismerete.
A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.
A stílusismeret és a zenei ízlés megalapozottsága.
A repertoár folyamatos bővítése.
A magyar népzenei anyag eredeti felvételekből való megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfüzér.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A basszprím, mint szólóhangszer, mint terc-tambura.
- A basszprímszólam zenekari összetételtől függő determinációi.
- Az improvizált harmadik szólam (harmad szólam) szerepe a déli szláv tamburazenekari hagyományban.

Követelmény
Dallamismeret.
A harmonizáció ismerete.
A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.
A repertoár folyamatos bővítése.
A nemzetiségi népzenei anyag eredeti felvételekből való megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfüzér.

BRÁCSTAMBURA

A követelmények és a tanítás szakirányú feladatainak tekintetében a brácstambura tanterv azonos a primtambura tantervével. A primtamburától eltérő zenekari szerepe - akkordikus és ritmikai kísérő funkciója - indokolja a 3. évfolyamtól az alábbi kiegészítéseket, hangsúly áthelyezéseket.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A hangszer hangolásának ismerete, a brácstambura helyes tartása, a pengetés- pergetés technika transzferálása. Alkalmazkodás a megváltozott menzurális viszonyokhoz.
- Kíséret dúr és moll, valamint dominánsszeptim akkordokkal.
- A kvint transzpoziciók készség szintű megvalósítása. Aszimmetrikus ritmusú (5/8, 7/8) táncdallamok kísérete, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam és a lassú düvő kísérettípus ismerete.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
- A ritmikailag pontos brácstambura játék megalapozása, a gyors és pontos harmóniaváltás előkészítése.



- E-dúr, e-moll, A-dúr, a-moll, D-dúr, C-dúr, Cisz-dúr, Cisz-moll, f-moll, g-moll akkordok lefogásának gyakorlása.
- Húrlefogás hüvelykujjal.

Követelmény
Az esztam, gyors esztam és düvő kísérettípus ismerete.
Egyszólamú dallam kísérete dúr, moll és dominánsszeptim akkordokkal.
Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjáték kíséretében.
Árnyalt dinamika, pontos ritmika.
Szokásos akkordmenetek, kíséreti sémák memorizálása.
A tanult akkordok biztos intonálása.
A repertoár folyamatos bővítése.
A magyar népzenei anyag eredeti felvételekből való megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A brácstambura vertikális poziciója a tamburazenekari szólambeosztásban.
- Tonalitást, hangképet, hangzást, kísérettípust meghatározó szólamának stíluskeretei.
- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok harmonizálása és kísérete a népzenei-, óadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 9/8) táncdallamok kísérete, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam, a lassú-, és a gyors düvő kísérettípus ismerete, a tánctípusok formai elemzése.
- Kíséret dúr és moll, valamint dominánsszeptim alap akkordokkal, és fordításaikkal.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
- F-dúr, G-dúr, B-dúr, H-dúr, h-moll, c-moll, d-moll akkordok lefogásának gyakorlása. A ritmikailag pontos brácstambura játék, a gyors és pontos harmóniaváltás gyakorlása.

Követelmény
Az gyors esztam a lassú és gyors düvő kísérettípus ismerete.
Aszimmetrikus ritmusú táncdallamok kísérete.
Pontos, gyors harmóniaváltás.
Szokásostól eltérő akkordmenetek.
A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
A tanult tánctípusok formai elemzése.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.
A repertoár folyamatos bővítése.
A nemzetiségi népzenei anyag eredeti felvételekből való megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfüzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Bourdon-kíséret brácstamburán.
- Hiányos akkordok használatának lehetőségei.
- A brácstambura szerepe s sorvégi zárlatok ritmikai kiegészítő motívumok megszólaltatásában.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando-rubato dallamok kísérete.
- Kíséret az eddig tanult akkordokkal.
- A akkordmenetek önálló kialakításának, felismerésének előkészítése.
- A moduláció fogalma, felismerése.
- Négyeshangzatok és fordításaik alkalmazása.
- Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval.
- A tonalitás érzékének fejlesztése.
- Hosszabb játékfolyamat teljesítése E, A, C, D, G dúr- és moll hármas és négyeshangzatok megszólaltatásával, biztos tempótartással, koncerten és tánckísérő funkcióban.

Követelmény
Aszimmetrikus ritmusképletek ismerete, használata.
Dinamikai lehetőségek stílusos kihasználása.
Parlando- rubato dallamok kísérete folyamatos pergetéssel.
Biztos tempótartás.
Négyeshangzatok és fordításaik alkalmazása.
A moduláció fogalma, felismerése.
A formai ismeretek bővítése.
A tanult tánctípusok ismerete.
Szabad kíséret az eddig tanult akkordokkal zenekari felállásban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfüzér.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretek összefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés, harmonizálás).
- A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.
- A tempók érzékeny beállítása.
- Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományőrzés indítékainak feltárása.
- Automatizmusok kialakítása a helyes hangszertartás, kéztartás, tempótartás, gyors akkordváltás, ismert, vagy ismeretlen dallam rögtönzött kíséretének megvalósítása területén.
- Szingazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a harmonizálás területén.
- Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással változatos kamarazenei összeállításokban.

Követelmény
Automatizmusok a helyes hangszertartás, kéztartás, tempótartás, gyors akkordváltás terén.
Rögtönzött kíséret megszólaltatása.
Aszimmetrikus ritmusképletek ismerete, használata.
Önálló harmonizálás.



Zenei, előadói élményt keltő játék biztos tempótartással változatos kamarazenei összeállításokban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfüzér.

**Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
- a közép-európai tamburafélék kialakulásának történetét, típusait és zenei dialektusait,
- a tamburazene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat.

Legyen képes
- laza pengetésre, kiegyensúlyozott pergetésre,
- könnyed és magabiztos hangszerkezelésre,
- különféle hangsorokat egy oktáv terjedelemben tisztán és pergőn játszani,
- a használatos hangzatok és harmóniák lefogására,
- a hangszernek megfelelő népi dallamok stílushű előadására,
- kontrajáték esetén a tempótartásra és gyors harmóniaváltásokra,
- tájékozódni a teljes fogólap fekvéslehetőségeiben,
- szóló és kísérő szerepkört ellátni különféle hangszeres együttesekben,
- zenekarral énekszólistát kísérni,
- zenekarral táncot kísérni.

Rendelkezzék
- stílusismerettel,
- képzelőerővel,
- magas szintű technikával,
- előadói készséggel, tapasztalattal,
- korának megfelelő önállósággal a zenei anyag kiválasztásában és a megszólaltatás színvonalában.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak bemutatásával:
- egy élénk tempójú táncdallam,
- egy mérsékelt tempójú táncdallam,
- egy párlandó, rubato népzenei dallam,
- egy szabadon választott népzenei darab,
- egy kamaradarab, kísérő belső szólam feladatkörét ellátva.

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Tambura főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A" tagozat
- Egy élénk tempójú táncdallam,
- Egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és szext dallammozgásokkal
- Egy parlando, rubato népzenei dallam,
- Egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus-szólammal
- Egy kamaradarab, kísérő feladatkörben. A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
- Egy élénk tempójú táncdallam,
- Egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és szext dallammozgásokkal,
- Egy parlando, rubato népzenei dallam,
- Egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus-szólammal,
- Egy kamaradarab, kísérő feladatkörben. A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- jobb- és balkéz-technika,
- technikai felkészültség,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

**Továbbképző évfolyamok**

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe. „B" tagozat Követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

PRIMTAMBURA

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A zenei müveltség elmélyítése, hangfelvételek, önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- A biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- A népzenei hagyomány elemzése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két - két és 1/2 oktávon élénk tempóban.



- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Szingazdag játék valamennyi dinamikai tartományban.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)
Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyüjteséket közreadó CD kiadványok.

Követelmény
Az alapfok évfolyamaiban elért technikai és zenei színvonal fejlődése.
Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.
Hatékony hallás utáni tanulás.
Szingazdag játék.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

8. évfolyam A tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A zenei müveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- A népzenei hagyomány elemzése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két - két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Szingazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
- Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)
Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjteséket közreadó CD kiadványok.

Követelmény
A hangszertechnika folyamatos fejlődése.
Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.
Hatékony és eredményes önálló gyakorlási módszerek alkalmazása.
Hatékony hallás utáni tanulás eredeti felvételekről, biztos kottaolvasási készség.
Saját lejegyzések készítése.
Színgazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.
Differenciált, mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Virtuóz játéktechnika kialakítása.
- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka, két - két és 1/2 oktávon élénktempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt. A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.



Ajánlott tananyag
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)
Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjteséket közreadó CD kiadványok.

Követelmény
A biztos hangszertechnika folyamatos kialakulása.
A pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika fejlesztése.
Hatékony és eredményes önálló gyakorlási módszer elsajátítása.
Biztos hallás utáni tanulás, a kottaolvasási készség folyamatos fejlődése.
Színgazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.
Tudatos repertoárbővítés.
Önálló zenei elemzés, értelmezés.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.
A hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igénye.
A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása. A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése. Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása. Virtuóz játéktechnika kialakítása.
- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka, két - két és 1/2 oktávon élénktempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)
Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjteséket közreadó CD kiadványok.

Követelmény
Virtuóz játéktechnika.
Telt, erőteljes hang, kifejező játékmód
Önállóság a zenei tevékenység minden területén: gyakorlás, repertoár bővítés, tanulás, előadás szerkesztése.
Színgazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.
A magyar és nemzetiségi népzenei hagyománynak a hangszer irodalmán túlmutató, elmélyült ismerete.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

BASSZPRIMTAMBURA (ÉS CSELLÓTAMBURA)

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Basszprímtamburák munkamegosztása.
- A csellótambura szólam megjelenése, hangképet, hangzást, basszprím szólamot meghatározó hangfekvése.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a baszprímszólamban.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.

Követelmény
Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal megőrzése.
Dallam és terc szólam, a harmóniamenet ismerete.
Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

8. évfolyam „A" tagozat



Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Basszprímtamburák munkamegosztása.
- A csellótambura szólam megjelenése, hangképet, hangzást, basszprím szólamot meghatározó hangfekvése.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a baszprímszólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.
- A virtuozitás lehetőségei, stíluskeretei a tamburazenekari hagyományban.

Követelmény
A hangszertechnikai és zenei szint folyamatos fejlődése.
A basszprím és csellótambura szólam rögzült motívumainak ismerete, használata.
Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.
Eredményes gyakorlási módszer elsajátítása.
Színgazdag játék.
Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A virtuozitás lehetőségei, stíluskeretei a tamburazenekari hagyományban.
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a baszprímszólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.
- A basszprím és csellótambura szólam, mint a zenei alkotóerő megnyilvánulása.

Követelmény
A hangszertechnikai és zenei szint folyamatos fejlődése.
A basszprím és csellótambura szólam rögzült motívumainak ismerete, használata.
Színgazdag játék, differenciált dinamika.
A zenei kreativitás improvizatív megnyilvánulása a basszprím és csellótambura játékban.
Az önálló zenei tevékenység megnyilvánulása a gyakorlás és önálló tanulás terén.
Biztos kottaolvasási készség.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó, variált, improvizatív hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Basszprímtamburák munkamegosztása.
- A csellótambura szólam megjelenése, hangképet, hangzást, basszprím szólamot meghatározó hangfekvése. A virtuozitás lehetőségei, stíluskeretei a tamburazenekari hagyományban.
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a baszprímszólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.
- A basszprím és csellótambura szólam, mint a zenei alkotóerő megnyilvánulása.

Követelmény
Virtuóz hangszerjáték.
A basszprím és csellótambura szólam rögzült motívumainak ismerete, használata.
Biztos kottaolvasási és lejegyzési készség.
Színgazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.
A magyar és nemzetiségi népzenei hagyománynak a hangszer irodalmán túlmutató, elmélyült ismerete.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás improvizatív megnyilvánulása a basszprím és csellótambura játékban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

**Továbbképző évfolyamok „B" tagozat**

PRIMTAMBURA

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság a erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória.
- Gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Dúr és moll skálák játéka, két - két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások területén.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)



Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjteséket közreadó CD kiadványok.

Követelmény
Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal fejlödése.
Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.
Eredményes gyakorlási módszer elsajátítása.
Hatékony hallás utáni tanulás, biztos kottaolvasási készség.
Folyamatosan, önállóan is bővített dallamismeret.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, önálló tanulmányozása.
- A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két - két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)
Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza) Gyűjteséket közreadó CD kiadványok.

Követelmény
Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek csiszolása.
Önálló zenei tevékenység a gyakorlásban és tanulásban.
Biztos kottaolvasási és írási készség.
Színgazdag játék, differenciált dinamika.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.
A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A zenei müveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása. A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése. Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása. A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka, két - két és 1/2 oktávon élénktempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
- Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)
Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjteséket közreadó CD kiadványok.



Követelmény
Virtuóz játéktechnika kialakítása
Önállóság a gyakorlásban, a tanulásban, az iskolán kívül zenei tevékenységek szervezésében.
Színgazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.
Mennyiségileg is számottevő dallam- és stílusismeret.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.
Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A zenei müveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása. A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése. Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása. Virtuóz játéktechnika kialakítása.
- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két - két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag
Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II.CD (Vujicsics Egyesület 2004)
Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)
Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez-, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.
Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjteséket közreadó CD kiadványok.

Követelmény
Virtuóz játéktechnika.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
Biztos hallás utáni tanulás, a kottaolvasási készség folyamatos fejlődése.
Biztos tempótartás szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.
Mennyiségileg is számottevő dallamismeret a magyar és nemzetiségi népzenei dialektusokon belül.
Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának folyamatos megismerése.
A népzenei hagyomány tanult tájegységeinek, műfajainak, dallamtípusainak elemzése.
Tudatos, elkötelezett hagyományőrzés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

BASSZPRIMTAMBURA (ÉS CSELLÓTAMBURA)

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Basszprímtamburák munkamegosztása.
- A csellótambura szólam megjelenése, hangképet, hangzást, basszprím szólamot meghatározó hangfekvése.
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a baszprímszólamban.

Követelmény
Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal fejlődése.
Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.
Eredményes gyakorlási módszer elsajátítása.
Hatékony hallás utáni tanulás, biztos kottaolvasási készség.
Folyamatosan, önállóan is bővített dallamismeret.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a baszprímszólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.

Követelmény
Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek csiszolása.



Önálló zenei tevékenység a gyakorlásban és tanulásban.
Biztos kottaolvasási és írási készség.
Szingazdag játék, differenciált dinamika.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.
A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a baszprímszólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.

Követelmény
Virtuóz játéktechnika kialakítása
Önállóság a gyakorlásban, a tanulásban, az iskolán kívül zenei tevékenységek szervezésében.
Szingazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.
Mennyiségileg is számottevő dallam- és stílusismeret.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.
Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A virtuozitás lehetőségei, stíluskeretei a tamburazenekari hagyományban.
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- A basszprím és csellótambura szólam, mint a zenei alkotóerő megnyilvánulása.

Követelmény
Virtuóz játéktechnika.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
Biztos hallás utáni tanulás, a kottaolvasási készség folyamatos fejlődése.
Biztos tempótartás szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.
Mennyiségileg is számottevő dallamismeret a magyar és nemzetiségi népzenei dialektusokon belül.
Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának folyamatos megismerése.
A népzenei hagyomány tanult tájegységeinek, műfajainak, dallamtípusainak elemzése.

Tudatos, elkötelezett hagyományőrzés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfüzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

**Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**

Az „A" tagozat végén
Ismerje és legyen képes megfelelően előadni 10-15 perc időtartamú, különböző népzenei dialektusokból, karakterekből, esetleg szomszédnépi hagyományból válogatott programját.
Legyen képes
- a tanult jobb- és balkéz-technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani,
- az alapfok évfolyamaiban elért színvonalának eredményes megőrzésére, annak lehetőség szerinti továbbfejlesztésére,
- differenciált dinamika és kifejező játékmód alkalmazására,
- különböző dialektusok, tájegységek dallamainak stílusos, ízléses, igényes előadására,
- egyszerűbb népzenei darabokat zeneileg és technikailag önállóan megoldani,
- kamarazenei feladatkörben közreműködni.
Rendelkezzék
- kiművelt hangszeres technikával,
- helyes kéztartással,
- telt, erőteljes hanggal,
- kifejező játékmóddal,
- stílusismerettel,
- a hangszere karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
- a gyors kéztechnika alapjait, a kéz tizenhatod mozgású egyenletes vezetését, az ujjak aktív, pontos munkáját,
- a hangszer szélesebb irodalmát,
- a darabok harmóniai, formai szerkezetét, stílusjegyeit.
Legyen képes
- az egyenletesen vezetett dinamikai ívek megvalósítására,
- saját kézalkatának megfelelő, célszerű ujjrendeket készíteni,
- a tiszta szólamvezetésre, pontos tagolásra, világos, érthető megformálásra,
- a kifejezésmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- kifejező és dinamikailag árnyalt hangon játszani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.
Tudja a tanult játéktechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.
Tudjon
- nagyobb terjedelmű zenei folyamatokat előadni,
- kamarazenében - a hagyományban előforduló hangszerekkel - közreműködni,
- repertoár darabokat önállóan is elsajátítani,
- ritmikailag pontos, stílusos díszítéseket játszani,



- egyrészt pontosan kottát olvasni a zenei karakter, a hangok, a ritmus, az ujjrend, a légvezetés, a regisztrálás pontos figyelembevételével, másrészt ismert, vagy hallott dallamhoz megfelelő kíséretet rögtönözni.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Tambura főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
- Különböző stílusú, karakterű, tempójú népzenei dallamok.
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

„B" tagozat
- Egy élénk tempójú táncdallam,
- Egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és szext dallammozgásokkal,
- Egy párlandó, rubato népzenei dallam,
- Egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus-szólammal,
- Egy kamaradarab, kísérő feladatkörben.
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű és minőségű prím-, basszprím-, brácstambura és lehetőleg tamburabőgő alkalmas minőségben.
Felvételre és lejátszásra alkalmas audio-vizuális eszközök
A követelmények teljesítéséhez szükséges könyvek, kották, CD-k.
Metronóm.
Kottaállvány.

KOBOZ

A koboztanítás feladatai
Ismertesse meg
- a koboz felépítését, történetét, egykori és mai használatát,
- a hangzó vagy kottás formában elérhető anyagokat, ezek kezdetben segítséggel, majd önállóan történő feldolgozását, értelmezését,
- a hangszer hangolásával, kezelésével kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat.

Alakítson ki
- helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgatást,
- könnyed, természetes, összehangolt bal- és jobbkéz-játékot,
- biztos intonációt, ritmusos játékot,
- rögtönzési készséget,
- képességet a szólisztikus játékra és a kíséretre.
Fordítson figyelmet
- a zenei memória, a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- az önálló kíséretszerkesztés megtanulására,
- a társas muzsikálásra,
- rendszeres gyakorlásra, kitartó, céltudatos munkára.

**Előképző évfolyamok**

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Ismerkedés a pengetős hangszerekkel.
- Moldvai dalok, táncdallamok éneklése, hallgatása.
- A koboz helyes tartása, pengetési módjai.
- Egyszerű ritmusgyakorlatok egy-egy húron ujjal, illetve pengetővel (mondókák, egyszerű dalok kísérete egy - majd két húron).

Követelmény
Sajátítsa el a hangképzés, hangsúlyozás, ritmusjáték alapjait.
Legyen képes hangok és egyszerű dallamok intonálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy mondóka kísérete üres kvinttel
- Egyszerű dallam eljátszása, vagy énekkíséret

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Ismerkedés a pengetős hangszerekkel.
- Moldvai dalok, táncdallamok éneklése, hallgatása.
- A koboz helyes tartása, pengetési módjai.
- Egyszerű ritmusgyakorlatok egy-egy húron ujjal, illetve pengetővel (mondókák, egyszerű dalok kísérete egy - majd két húron).
- A legegyszerűbb akkordok megtanulása.

Követelmény



A tanuló ismerje a magyar népzene pengetős hangszereit (koboz, citera, tambura).
Sajátítsa el a hangképzés, hangsúlyozás, ritmusjáték alapjait.
Legyen képes hangok és egyszerű dallamok intonálására.
Állítson elő néhány kettőshangzást, egyszerű akkordot.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három egyszerű moldvai dallam eljátszása, vagy énekkíséret

**Alapfokú évfolyamok „A" tagozat**

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A hangszer helyes tartásának megtanítása.
- A pengető fogása, a kétféle pengetési irány gyakorlása.
- A hangok helye a fogólapon a szolmizációs skálának megfelelően.

Követelmény
Ismerje a tanuló
- a hangszer történetét, alkalmazásának módjait, hangolását.
- a hangszer és a pengető helyes tartását, illetve fogását.
Legyen képes
- tisztán intonálva egyszerű skálagyakorlatokat elvégezni (mozgó dó-val), szolmizációs hangokkal énekelve az ajánlott hangkészleten belül (C - H).
- az egyszerűbb pengetési módokat kivitelezni (negyed, nyolcad ritmusban).
- néhány kettőshangzás megszólaltatására.
- alapvető akkordokat tisztán megszólaltatni, ezekkel éneket kísérni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három egyszerűbb dallam szólóban
- Egy énekelt dallam vagy szöveges mondóka egyszerű kísérettel.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes intonáció kialakítása.
- A kétirányú pengetés egyenletességének kimunkálása.

Követelmény
A tanuló ismerje a megszólaltatható hangok szolmizációs és ABC-s neveit.
Legyen képes
- egyenletes, ritmikus dallamjátékra.
- egy oktáv hangterjedelmű modális skálák (dór, eol, mixolid) eljátszására a ritmusos játék és helyes intonáció követelményeit szem előtt tartva.
- „dűvő"- és „esztam" játékra a főbb akkordokkal.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két egyszerű moldvai táncdallam,
- Két énekkíséret.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az akkordkészlet bővítése.
- További pengetési technikák gyakorlása.

Követelmény
Gyakran előforduló modális skálák gyakorlása.
Transzponálás.
A tizenhatodos mozgás nyugodt tempóban történő végrehajtása (pl. hajdútánc-jellegű daraboknál).
Gyorsabb akkordváltások végrehajtása.
Tremolo játék.
Kéthúros dallamjáték fekvésváltás nélkül.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Négy közepes nehézségi fokú táncdallam
- Két moldvai ének kísérettel.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az aszimmetrikus kíséreti formákhoz szükséges technikák elsajátítása és értelmezése.

Követelmény
Gyakran előforduló skálák gyakorlása.
Transzponálás.
Aszimmetrikus illetve vagy bonyolultabb ritmusú kíséretek, ill. dallamok megszólaltatása (pl. kecskés, kettős).
Egyszerűbb moldvai csángó dallamok előadása szólóban.
Kéthúros dallamjáték fekvésváltással.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három táncdallam vagy kobozzal kísért ének
- Két furulyán vagy hegedűn játszott táncdallam kísérete.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A parlando kíséret megvalósításához szükséges pengetési technika elsajátítása.
- Az akkordkészlet kiterjesztése.

Követelmény
A moldvai zenében gyakori skálák - modális, nagyterces fríg, akusztikus, harmonikus és melodikus moll, bő kvartos mixolid és dór, kalindra, stb - gyakorlása másfél oktáv hangterjedelemben.
Gyors tempójú és aszimmetrikus (váltakozó, páratlan ritmusú, szinkópás lüktetésű darabok) szólisztikus megszólaltatása.
Ugyanilyen jellegű énekelt, vagy hangszeren játszott művek igényes kísérete.



Parlando ének (keserves, ballada) kísérete (triolás pengetés).
Alap harmóniafűzések transzponálása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három nehezebb dallam szólisztikus előadása
- Két ballada vagy hangszeres dallam kísérete.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A hangszerkezelési biztonság fejlesztése.
- Körülíró díszítés.

Követelmény
Régi magyar táncok.
Skálagyakorlatok két oktáv hangterjedelemben.
Összetettebb harmóniafűzések transzponálása.
Magas technikai színvonalú darabok előadása.
Zenekari játék, a főbb moldvai csángó hangszeres táncdallamok kíséretének ismerete.
Körülíró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazása.
Gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítása.
A hangszertechnika önálló fejlesztésének készsége.
A kifejező előadásmódra való törekvés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három virtuóz szólisztikus táncdallam bemutatása,
- Három énekelt vagy hangszeres dallam kísérete.

**Alapfokú évfolyamok „B" tagozat**

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb Követelményeinek. „B" tagozat Követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes intonáció kialakítása.
- A két irányú pengetés egyenletességének kimunkálása.

Követelmény
A tanuló ismerje a megszólaltatható hangok szolmizációs és ábc-s neveit.
Legyen képes
- egyenletes, ritmikus dallamjátékra.
- egy oktáv hangterjedelmű modális skálák (dór, eol, mixolid) eljátszására a ritmusos játék és helyes intonáció követelményeit szem előtt tartva.
- „düvő"- és „esztam" játékra a főbb akkordokkal.
- tizenhatodokat tartalmazó dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Öt egyszerű moldvai táncdallam,
- Két énekkíséret.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az akkordkészlet bővítése.
- További pengetési technikák gyakorlása.

Követelmény
Gyakran előforduló modális skálák gyakorlása.
Transzponálás.
A tizenhatodos mozgás nyugodt tempóban történő végrehajtása (pl. hajdútánc-jellegű daraboknál).
Gyorsabb akkordváltások végrehajtása.
Tremolo játék.
Kéthúros dallamjáték fekvésváltás nélkül.
Bővített akkordkészlet.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Öt közepes nehézségi fokú táncdallam,
- Két moldvai ének kísérettel.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az aszimmetrikus kíséreti formákhoz szükséges technikák elsajátítása és értelmezése.

Követelmény
Gyakran előforduló skálák gyakorlása.
Transzponálás.
Aszimmetrikus illetve vagy bonyolultabb ritmusú kíséretek, ill. dallamok megszólaltatása (pl. kecskés, kettős).
Egyszerűbb moldvai csángó dallamok előadása szólóban.
Kéthúros dallamjáték fekvésváltással.
Önálló kíséretszerkesztés egyszerű harmóniákkal.
Gyors tempójú, egyenletes futamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két táncdallam vagy kobozzal kísért ének.
- Két furulyán vagy hegedűn játszott táncdallam kísérete.
- Két szólisztikus táncdallam.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A parlando kíséret megvalósításához szükséges pengetési technika elsajátítása.
- Az akkordkészlet kiterjesztése.



Követelmény
A moldvai zenében gyakori skálák - modális, nagyterces frig, akusztikus, harmonikus és melodikus moll, bő kvartos mixolid és dór, kalindra, stb - gyakorlása másfél oktáv hangterjedelemben.
Gyors tempójú és aszimmetrikus (váltakozó, páratlan ritmusú, szinkópás lüktetésű darabok) szólisztikus megszólaltatása.
Ugyanilyen jellegű énekelt, vagy hangszeren játszott művek igényes kísérete.
Parlando ének (keserves, ballada) kísérete (triolás pengetés).
Alap harmóniafűzések transzponálása.
Hangzó- és videóanyagok önálló feldolgozása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két nehezebb dallam szólisztikus előadása,
- Két ballada
- Két hangszeres dallam kísérete.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Régi magyar, középkori táncdallamokból készített összeállítás bemutatása.
- Román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása.
- A hangszerkezelési biztonság fejlesztése.
- Körülíró díszítés.

Követelmény
Skálagyakorlatok két oktáv hangterjedelemben Összetettebb harmóniafűzések transzponálása.
Magas technikai színvonalú darabok előadása.
Zenekari játék, a főbb moldvai csángó hangszeres táncdallamok kíséretének ismerete.
Körülíró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazása.
Gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítása.
A hangszertechnika önálló fejlesztésének készsége.
A kifejező előadásmódra való törekvés.
Hangzó- és videó anyagok önálló feldolgozása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Öt virtuóz szólisztikus táncdallam bemutatása,
- Öt énekelt vagy hangszeres dallam kísérete

**Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
- a hangszer múltját, jelenkori használatát,
- azokat a népzenei stílusokat, amelyekhez a hangszer kapcsolódik.
Legyen képes
- természetes, stílusos hangszerkezelésre,
- ismerje a szóló- és kísérőjáték általánosan előforduló technikáit
- a tiszta intonációra szóló-, illetve akkordjáték esetén,
- hangszerét önállóan behangolni,
- a jobb- és balkéz-játék összehangolására,

Rendelkezzék
- a stílusos játékhoz szükséges technikai ismeretekkel, improvizációs készséggel, előadókészséggel és stílusismerettel,
- megfelelő kottaolvasási és harmóniaszerkesztési tudással.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül) Legyen képes
- a kíséret begyakorolt és improvizatív technikáinak megvalósítására,
- különleges kifejezőeszközök használatára.
- a táncritmusokhoz kapcsolódó különféle pengetési technikák és ritmizációk alkalmazására.

**A művészeti alapvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Koboz főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A"tagozat
Öt táncdallamból álló moldvai összeállítás bemutatása
Régi magyar táncokból álló összeállítás bemutatása
Énekes, illetve hegedün vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

„B" tagozat
Valamennyi gyakran előforduló moldvai táncdallam kíséretének ismerete
Régi magyar, középkori, vagy román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása
Videofelvétel elemzése, lejegyzése, az ott látható kíséret megvalósítása
Énekes, illetve hegedün vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

**Továbbképző évfolyamok „A" tagozat**

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon



egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet: vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az alapfokú képzésben elsajátított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- Különleges kifejezőeszközök megtanítása (előkék, vibrato, staccato).
- Parlando jellegű keleti (arab, török) dallamok.
- Duó-játék átiratok felhasználásával.

Követelmény
Parlando darabok stílusos megszólaltatása.
Zenekari játék.
Akkordkíséret dallamkiemeléssel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Skálagyakorlatok két oktáv hangterjedelemben, ritmusvariációkkal
- Három parlando dallam (magyar vagy keleti)
- Zenekari játék.

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A cimbalomszerű játékmód elsajátítása, (virtuóz húrváltások).
- Ismerkedés a román cobzajátékkal.
- Improvizáció a társas muzsikálás során.
- Középkori és reneszánsz művek megszólaltatása a hangszeren.
- Duó-játék.

Követelmény
Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.
Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretek, stb.) megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Virtuóz szólisztikus játék.
- Hangszerkíséret zenekarral.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és jártasságát.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény
Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.

Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretek, stb.) megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény
Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.
Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretek, stb.) megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral

**Továbbképző évfolyamok „B" tagozat**

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az alapfokú képzésben elsajátított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- Különleges kifejezőeszközök megtanítása (előkék, vibrato, staccato).
- Parlando jellegű keleti (arab, török) dallamok.
- Duó-játék átiratok felhasználásával.

Követelmény
Parlando darabok stílusos megszólaltatása.
Zenekari játék.
Akkordkíséret dallamkiemeléssel.
Hangzó- és videóanyagok önálló feldolgozása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Skálagyakorlatok két oktáv hangterjedelemben, ritmusvariációkkal
- Öt parlando dallam
- Zenekari játék szólisztikus elemekkel

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A cimbalomszerű játékmód elsajátítása, (virtuóz húrváltások).
- Ismerkedés a román cobzajátékkal.



- Improvizáció a társas muzsikálás során.
- Középkori és reneszánsz művek megszólaltatása a hangszeren.
- Duó-játék.

Követelmény
Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.
Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretek, stb.) megszólaltatása.
Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások elkészítése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral
- Két, önállóan feldolgozott hangszeres összeállítás bemutatása

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény
Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.
Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretek, stb.) megszólaltatása.
Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások elkészítése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral
- Három önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások bemutatása

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény
Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.
Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretek, stb.) megszólaltatása.
Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások elkészítése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral
- Öt önállóan feldolgozott énekes-hangszeres összeállítás bemutatása

**Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
- hangszerének a moldvai magyar népzenén kívüli felhasználási területeit.
Legyen képes
- magas technikai szintű hangszerkezelésre,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére, eredetileg más hangszereken játszott dallamok adaptálására, önálló kíséretszerkesztésre,
- improvizálni minden stílusban, az egész fogólapot uralni, minden általánosan használt akkordot megszólaltatni, az ujjrendet és akkordozást egyénileg is megtervezni, begyakorolni,
- zenekari játékra, minden jellegzetes moldvai csángó hangszeres táncdallam kíséretének ismeretével,
- körüliró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazására,
Rendelkezzék
- a stílusos zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadói készséggel,
- igényes, fejlett hallással, biztos zenei memóriával, koncentrálóképességgel, szereplési rutinnal,
- az önálló munkához szükséges hangzóanyag-értelmezési, lapról olvasási készséggel.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
Legyen képes
- improvizálni minden stílusban, az egész fogólapot uralni, minden általánosan használt akkordot megszólaltatni, az ujjrendet és akkordozást egyénileg is megtervezni, begyakorolni,
- gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítására
Rendelkezzék
- az önálló munkához szükséges lapról olvasási készséggel,
- igényes, fejlett hallással, biztos zenei memóriával, koncentrálóképességgel, szereplési rutinnal, a stílusos zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadói készséggel.

**A művészeti záróvizsga követelményei**

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Kobor főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Öt táncdallamból álló moldvai összeállítás bemutatása
Régi magyar táncokból álló összeállítás bemutatása
Énekes, illetve hegedün vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

„B" tagozat
Valamennyi gyakran előforduló moldvai táncdallam kíséretének ismerete
Régi magyar, középkori, vagy román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása
Videofelvétel elemzése, lejegyzése, az ott látható kíséret megvalósítása
Énekes, illetve hegedün vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete



A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő minőségű és mennyiségű hangszer
Lejátszásra, felvételre és másolásra is alkalmas audió-vizuális eszközök.
**A követelmények elsajátításához elegendő hangzó anyag, kotta.**

## HANGSZERES TANSZAKOK

### *NÉPI HEGEDŰ*

*A hegedűtanítás szakirányú feladatai*

A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hüen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.
A program ismertesse meg a tanulókkal
- a hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,
- a különböző tájegységek jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát,
- a program elvégzéséhez szükséges hangszertechnikát,
- azokat a jellegzetes hangszertechnikákat, amelyekkel a hegedű, a magyar népzene sajátos előadásmódjának megfelelően (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek általános és különleges formái) szólaltatható meg,
- a magyar népzenére jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket,
- a primás szerep feladatait,
- a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedün vagy kontrán),
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek hangzását.
A képzés alapozza meg és fejlessze a tanuló
- formaérzékét, zenei képességeit (hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységét a dinamika és a hangszín változásaira, stílusérzékét, zenei képzelőerejét) és zenei kifejezőkészségét.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után*

A tanuló legyen képes

- népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén,
- hallás után zenét tanulni,
- népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejleszteni, tudatosan, elemzően gyakorolni.

Rendelkezzék
- az ehhez szükséges hangszertechnikai tudással,
- kiművelt zenei képességekkel (hallás, ritmusérzék, emlékezőtehetség, koncentrálóképesség, stílusérzék, fantázia),
- a népzene alapszintű lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal.

Ismerje
- a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus, a forma és a díszítés jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenénkre jellemző módjait,
- a magyar népzene nyelvjárás-területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
- a hangszeres zene szerepét a magyar nép zenei hagyományában,
- a hangszeres népzene műfajait,
- a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
- a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- a tanult hangszeres dallamanyag kíséretmódját és kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszeregyütteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
- népzenénk múltját,
- hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
- alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.

Legyen képes
- dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének, s az igy kialakított összetett formák (például táncrend) szabályait,
- legyen képes zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre,
- szólistaként együttesét irányítani (primás szerep),
- tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

*További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után*

A tanuló ismerje
- a magyar népi vonós zene történetét,
- a cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
- a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.

Legyen fogékony
- más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék
- a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Tudjon számot adni
- választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.



## *CITERA*

*A citeratanítás szakirányú feladatai*

Ismertesse meg a tanulóval
- a citera lehetőségeit, a rajta játszható dallamok minél szélesebb körét (a tanterv a magyar népzenei gyakorlatra épül, elzárkózik a hangszertől idegen zenei anyagoktól, nem számítva az archiv forrásokból is ismert adaptációkat),
- a citerával rokon pengetős hangszereket, illetve a hasonló repertoárt használó más („burdon") hangszereket,
- a hangszer irodalmát, a hangzó vagy kottás formában közölt anyagok minél nagyobb részét,
- a citerajáték jellegzetes hangsorait, pengetésformáit,
- a játékot megelőző zenei elképzelést, a citera kezelésének jellegzetes mozgásformáit, és tudatosítsa a tanulóban ezek kapcsolatát.

Alakítsa ki
- a rendszeres napi munka szükségességét, megismertetve a tanulókkal a céltudatos gyakorlás módszereit,
- a könnyed hangszerkezelést, a helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgást, összehangolt bal- és jobbkéz-játékot.

Fordítson figyelmet
- a hangzóanyagok önálló feldolgozására, a lapról olvasási készség, a zenei memória fejlesztésére.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után*

A tanuló ismerje
- a hangszer kialakulásának történetét és a népzenei dialektusokat,
- a citerazene hangzóanyagát és kottában rögzített irodalmát, valamint az általános népzenei gyűjteményeket, szakkönyveket,
- hangszere felépítését, karbantartását (húrcsere) és hangolását.

Legyen képes
- a hangszernek megfelelő népzene stílushű és improvizatív előadására,
- szólóban és zenekarban saját énekét kísérni,
- szólóban és zenekarban táncot kísérni.

Ismerje
- a citerazene különböző tájegységeinek (Dél-Alföld, Nagykunság, Nyírség, Dél-Dunántúl, Szlavónia, Gyimes, Moldva) általános stílusjegyeit, a citerán leggyakrabban játszott dallamokat,
- ismerje a kiemelkedő adatközlőket,
- a „kiszedős" játék, a pergetés, a váltogatott lassú és sűrű pengetés, a húrlefogás, a parlando rubato játékmód alapjait.

Rendelkezzék
- biztos zenei memóriával,
- megfelelő technikával, stílusismerettel, előadói készséggel,
- tánckíséreti tapasztalattal,
- szereplési (színpadi) gyakorlattal.

*További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után*

A tanuló ismerje
- a citerán használatos valamennyi hangsort,

- a citerával történő tánckíséret technikai jellegzetességeit.

Legyen képes

- igényesen megformálni az általa előadott dallamokat a különböző dialektusok díszítésmódjainak, játékmódjainak felhasználásával,
- önállóan összeállításokat készíteni a különböző dialektusterületek dallamaiból.

Tudjon

- hangsúlytalan előkéket, tizenhatod ritmusú díszítéseket és dallamokat játszani, tremolózni a dallam megfelelő hangjain.

## ELMÉLETI TANTÁRGYAK, TANSZAKOK

### *NÉPZENEI ISMERETEK*

*A népzenei ismeretek tanításának szakirányú feladatai*

Fejlessze a tanuló

- általános zenei képességeit: hallását, ritmusérzékét, intonációs képességét, zenei emlékezetét,
- zenei gondolatvilágát, stílusérzékét, zenei ízlését, általános esztétikai érzékét.

Ismertesse

- a hagyományokra jellemző dallamvilágot és az autentikus forrásokból származó néphagyományt.

Tudatosítsa

- a hatékony, tervszerű és rendszeres munka szükségességét,
- a népzene és műzene közötti hasonlóságokat és különbségeket.

Ösztönözze a tanulót

- önálló munkára,
- népzenei koncertek, egyéb rendezvények látogatására, azokon való szereplésre,
- a népzenei hagyomány ápolására, értékeinek megőrzésére és továbbadására,
- eredeti hangzó és videofelvételek gyűjtésére, tanulmányozására,
- a rádió és televízió népzenei műsorainak figyelemmel kísérésére.

*Követelmények a program elvégzése után*

A tanuló ismerje

- a magyar népzene stílusrétegeit, dialektusait és azok kisebb táji tagozódását,
- a stílusrétegeken belül részletesen is ismerje a fontosabb dallamtípusokat, valamint a népzene és a műzene kapcsolatát (zenetörténeti vonatkozású dallamok),
- a magyar népzene műfajait (gyermekdalok, párosítók, népballadák, népszokások stb.), azok jellemzőit,
- a magyar népi hangszerek fajtáit, jellemzőit, illetve külső jegyeik és hangzásuk alapján ismerje fel azokat,
- a magyar népzenekutatás korszakait, képviselőit, azok főbb műveit és néhány kiemelkedő adatközlőt,
- a népzenei dialektusok földrajzi elhelyezkedését Magyarország 1913-as, vármegyék szerinti térképén,
- a tanult témákhoz kapcsolódó zenei és népzenei kifejezéseket, jelöléseket.

Legyen képes

- hallás után népdal, illetve egyszerűbb hangszeres népzene lejegyzésére, illetve kottakép alapján való leéneklésére, azok formai és tartalmi elemzésére,



- kb. 150 népdal eléneklésére kotta nélkül.

### *NÉPRAJZ*

*A néprajztanítás szakirányú feladatai*

Ismertesse meg a tanulókkal a magyar népi kultúra

- kialakulásának folyamatát, történeti fejlődését,
- a kultúra más területeivel való kapcsolatát,
- helyét Eurázsia kultúrájában,
- táji-történeti tagolódását,
- tárgyi, szellemi és társadalmi emlékeit, tényeit és összefüggéseit,
- a rokon népek és a Kárpát-medence népeinek az együttélés során létrejött kulturális kölcsönhatását, kapcsolatát.

Mutassa be

- a magyar néprajztudomány szakágazatait, társtudományait, intézményeit, főbb kézikönyveit.

Ösztönözze a tanulót

- a néprajzi gyűjtés lehetőségeinek megismertetésével az önálló gyűjtő- és feldolgozó munkára.

Alakítsa ki

- az önálló tájékozódás, problémamegoldás, véleményalkotás igényét és képességét.

Szoktassa a tanulókat

- a rendszeres ön- és továbbképzésre (múzeumlátogatás, a szakirodalom figyelemmel kísérése stb.).

Segítse elő

- más népek kulturális értékeinek megértését és befogadását.

*Követelmények a program elvégzése után*

A tanuló ismerje

- a magyar nép fejlődéstörténetét, helyét Eurázsia, ezen belül a Kárpát-medence népeinek körében,
- a magyar parasztság kialakulását és történetét napjainkig,
- a hagyományos paraszti életmód gazdasági, társadalmi tényezőit, változásának törvényszerűségeit,
- a magyar népi kultúra tájait és népcsoportjait,
- a népművészet fogalmát, kutatási területeit,
- a folklór fogalmát, részterületeit,
- a népzenének a népi kultúrában elfoglalt helyét és szerepét,
- a néprajztudomány történetét, önállósult szakágazatait, intézményeit,
- a néprajzi gyűjtés és kutatás nagy egyéniségeinek munkásságát.

Legyen képes

- önállóan tájékozódni az érintett témakörök néprajzi szakirodalmában.

Ismerje

- a néprajzi, ezen belül a népzenei gyűjtőmunka lehetőségeit, a gyűjtések rögzítésének, rendszerezésének, feldolgozásának, felhasználásának módjait és lehetőségeit

## KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ, ILLETVE VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

## *NÉPI JÁTÉK-NÉPSZOKÁS*

(A/B változat 1-2. évfolyam)
„A" változat (1-2. évfolyam, 6-8 éves korosztály számára).
„B" változat (1-2. évfolyam, 8-10 éves korosztály számára).

*A népi játék-népszokás tanításának szakirányú feladatai*

A népi játék-népszokás tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók ismerjék meg és éljék át a jeles napokhoz, ünnepekhez, a munkaalkalmakhoz, a gazdasági évhez kötődő népszokásokat. Érezzék át a hétköznapok és ünnepek váltakozását, cselekvő módon vegyenek részt a szokások eljátszásában. Készítsenek az ünnepekhez tartozó hagyományos tárgyakat, tárgyi kellékeket. Ismerjenek meg hagyományos népi játékokat és cselekvő módon vegyenek részt bennük. Ismerjék fel a népszokások, népi játékok szerepét, fontosságát a természetes hagyományozódásban, a közösségi kapcsolatok kialakításában és ápolásában. Éljék át a közösségi együttlétek hagyományos alkalmait, és ismerjék meg közösségteremtő és hagyományőrző szerepét. Fedezzék fel, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal, és segít nekik kiigazodni a jelenben is.

Fejlessze a tanuló
- értelmi képességét,
- emlékezőtehetségét,
- hallását,
- zenei emlékezetét,
- ritmusérzékét,
- esztétikai ízlését,
- értékítélő képességét,
- szóbeli, írásbeli, képi kifejezőképességét,
- kezdeményezőkészségét,
- találékonyságát,
- önállóságát,
- koordinációs készségét,
- helyes testtartását,
- egyensúlyérzékét,
- térérzékét,
- ügyességét.

Alapozza meg
- a nemzeti önismeretet, a nemzettudatot, a közösségtudatot, a tevékeny hazaszeretetet.

Bővítse a tanulók
- művelődéstörténeti ismereteit, egyúttal segítse elő olyan emberi magatartás kialakítását, amelynek lényeges eleme a hagyományőrzés, népi kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülése.

Segítse a tanulót
- pozitív személyiségvonásai kialakításában, érzelmi, erkölcsi fejlődésében,
- az emberi kisközösségek, társadalmi környezetük megismerésében és az abban való eligazodásban,
- a társadalomba való beilleszkedésben.

Ösztönözze a tanulót
- aktív, kreatív részvételre a játéktevékenységekben, a népszokásokban,
- önálló gyűjtőmunkára,
- a lakóhely, a szűkebb pátria és a haza néphagyományainak ápolására, hogy a múlt tisztelete, a szülőföld szeretete, a hozzá való kötődés erősödjék a tanulóban.

*Követelmények a program elvégzése után*



Ismerjen a tanuló
- mozgásos játékokat (ölbeli gyermek játékai, hintázók, guggolós és kifordulós játékok, fogócskák, ugró és szökellő játékok, sor- és láncjátékok, kapus- és hidasjátékok) különféle ügyességi és erőjátékok, fogócskák, vonulások; az elsajátított játékok során fejlődjön ritmus- és térérzéke,
- szellemi játékokat: szellemi-ügyességi játékokat (rajzolók, vonáshúzogatók, tanító rigmusok, nyelvtörők, nyelvgyakorlók), beugratósokat, kitalálós játékokat, rejtő-kereső játékokat (gyűrűsdik, bújócskák), tiltó játékokat; fejlődjön értelmi képessége a különböző szellemi játékok megismerésével,
- eszközös játékokat: tárgykészítő játékokat, ügyességi játékokat, labdajátékokat, sportjellegű népi játékokat (abroncshajtás, csigázás, ugrókötelezés, kapókövezés, gombozás), az eszközös játékok elsajátításával fejlődjön ügyessége,
- párválasztó játékokat (párválasztó kör- és társasjátékok, leánykérő játékok), hogy erősödjön szabálytudata, közösségi magatartása,
- kiolvasókat, mondókákat, fejlődjön emlékezőtehetsége, ritmusérzéke, erősödjön az anyanyelv ismerete, szeretete, használja fel a tanultakat a különböző játéktevékenységek során,
- köszöntőket, dramatikus népszokásokat, a jeles napokhoz, az ünnepekhez, a gazdasági év szokásaihoz, a munkaalkalmakhoz fűződő népszokásokat:
  - = Szent Mihálytól Szent András haváig a munkaalkalmakhoz kötődő népszokások (pl. szüret, kukorica, tollfosztó, fonó),
  - = karácsonyi ünnepkör hagyományai (pl. Miklós napja, Luca napi kotyolás, karácsonyi kántálás, betlehemezés, névnapi köszöntők, újévi köszöntők, háromkirály-járás),
  - = farsangi szokások (pl. farsangi köszöntők, alakoskodás),
  - = húsvéti ünnepkör szokásai (pl. böjti játékok, villőzés, kiszehajtás, húsvéti szokások, komatálküldés),
  - = pünkösdi ünnepkör (pl. májusfa állítás, pünkösdölés),
  - = Szent Iványtól Kisasszony haváig (pl. Szent Iván napi tűzugrás, aratóünnepek).

Váljon fogékonnyá
- a népszokások, népi játékok zenei anyagának elsajátításával a népzene befogadására.

Ismerje
- a népszokásokhoz kapcsolódó alapfokú néprajzi tudnivalókat,
- lakóhelye hagyományait.

Tudjon készíteni
- az ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó tárgyi kellékeket,
- a játékokhoz szükséges, néhány könnyen elkészíthető eszközt, játékszert.

Cselekvő módon vegyen részt
- a népi játékok eljátszásában,
- népszokások stílusos, hagyományhű előadásában.

Alakuljon ki benne
- képzelőerő,
- koncentrálóképesség,
- a meghallgatott, illetve látott eredeti felvételek (népi játékok, népszokások) stílusát követő előadói készség.

Tudjon
- ritmusgyakorlatokat végezni, a tanult ritmusképleteket felismerni,
- egyenletesen járni (negyedes, nyolcados járás),
- egyszerű kar- és lábmozgásokat (pl. lépés, dobbantás, taps), egyszerű mozgáselemeket összekapcsolni (pl. egyenletes járás közben különböző ritmusképleteket tapsolni, dobogni zenére, illetve énekre).

Szerezzen tapasztalatot

- a népköltészet köréből egyéni olvasás alapján is,
- hallgasson, illetve lehetőség szerint nézzen meg minél több eredeti felvételt a népszokásokról,
Legyen képes megfogalmazni segítséggel
- ismereteit és gyűjtőmunkájának eredményeit életkorának megfelelő szinten,
- a népköltészeti alkotások legfontosabb jellemzőit (pl. művek keletkezése, műfajai, költői eszközök, szerkezeti sajátosságok),
- a népköltészet és műköltészet különbségeit néhány jellemző jegy alapján.

## *KAMARAZENE*

A népzene tanításában a kamarazenének kiemelt jelentősége van, hiszen a hagyományos népzenei gyakorlatban is fontos szerepe van két vagy több hangszer együttes játékának, másrészt pedagógiai szempontból is előnyökkel jár a megszerzett egyéni tudás ilyen formában történő felhasználása. A gyűjtés technikai nehézségei miatt a népi kamarazenélés világából jóval kevesebb hangzó forrás maradt fenn, mint a vokális népzenéből vagy a szolisztikus hangszeres zenéből. Emiatt a helyi adottságoknak és elvárásoknak megfelelően, elsősorban az autentikus formákon belül maradva a tanár elképzeléseit kell érvényesíteni. A népi kamarazenélésben nincsenek szigorú kötöttségek a hangszerek összetételére vonatkozóan.

*A népi kamarazene-tanítás szakirányú feladatai*

Népszerűsítse
- a társas zenélés hagyományos formáit, ösztönözze a tanulókat együtt muzsikálásra, akár saját örömükre, akár színpadi ének- vagy tánckíséret céljait szolgálva.

Készítse fel a tanulókat
- a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére,
- a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.

Járuljon hozzá
- a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.

Ismertesse meg a tanulókat
- a hangszeres népzene világával, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam-, ritmus- és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólalásra,
- az egymással társítható népi hangszerek sajátosságaival.

Fordítson figyelmet
- az egymás játékához, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való alkalmazkodásra. A kamaraegyüttesek közreműködésével színesítse az iskolai és más rendezvények műsorait.

*Követelmények a program elvégzése után*

A tanuló legyen képes
- hangszerét önállóan hangolni,
- a szólista vagy zenésztársa jelzésére játékát pontosan megkezdeni és befejezni, tempót váltani, illetve ezekhez pontos és jól értelmezhető jelzéseket adni,
- hibáit önállóan korrigálni, szólamába visszatalálni,
- önállóan, tisztán intonálni, pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani, szólamát magas szintű hangszertudással, stílusérzékkel megszólaltatni,
- állandóan figyelemmel kísérni az együttes összjátékát,
- saját szólamát önállóan megtanulni és kigyakorolni akár kotta, akár hangzóanyag alapján,
- iskolai tanulmányai befejezésével a kamarazene önálló művelésére.



Rendelkezzék
- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, alkalmazkodóképességgel,
- a játszott népzenei anyagra vonatkozó formai ismeretekkel,
- kottaolvasási, illetve hangzóanyag feldolgozási készséggel.

## *ZENEKAR*

A zenekari foglalkozások alapvető célja az, hogy a tanulókat megismertessék egyéni tudásuk magasabb szintű, közösségi alkalmazásának módjaival, a zenekari muzsikálásban rejlő örömökkel, és felkészítsék őket arra, hogy a későbbiek során amatőr vagy professzionális együttesekben működjenek. A zenekari játék során a tanulók a hangszeres zene mellett megismerhetik a népzene világának énekelt dallamait, a táncokat, a hangszeres zenével összekapcsolódó népszokásokat. Mivel a hangszeres népzene gyűjtése viszonylag későn kezdődött meg, és az együtt megszólaló hangszerek tekintetében nincsenek szigorú szabályok, nagy szerepe van a tanár elképzeléseinek, illetve az állandóan formálódó zenei-népzenei közízlésnek. A zenekari játék alkalmat ad a gyakorlatlanabb tanulónak is a zene élvezetére, a fejlődésre, az egyénileg tanult zenei formák kipróbálására és alkalmazására, fejlesztve az egymás iránti odafigyelés, nyitottság képességét.

*A zenekari foglalkozások szakirányú feladatai*

Megismerteti a tanulókat a népzenében használatos alapvető zenekari játékmódokkal, az ének- és tánckíséreti formákkal, a különböző hangszerek szerepével, előadói hagyományaival a népzene dialektusain belül.

Kialakítja a speciális népzenei „zenekari hallást", a figyelemmegosztás képességét.

Felkészíti a tehetségesebb tanulókat professzionális népzenei együttesekben való játékra.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után*

A tanuló ismerje
- a zenekari játékban részt vevő hangszerek sajátságait,
- az alapvető zenekari játékmódokat, kíséreti formákat,
- a népzenei stílusok és dialektusok előadói hagyományait, a gyűjtött anyagot hangzó és kotta formában,
- a különböző dialektusterületekre alapvetően jellemző hangszeres és énekelt dallamokat, táncokat,
- a zenekaron belüli kommunikáció sajátos formáit, tudjon társainak jeleket adni, illetve értse és alkalmazza társainak jelzéseit.

Legyen képes
- szólamát helyes tempóban, dallam- és stílushűen, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- hosszabb időn keresztül is figyelemmel kísérni társainak játékát, alkalmazkodni a dallam- és ritmusváltásokhoz, hibáit önállóan, társainak minél kevesebb problémát okozva kijavítani,
- az újonnan tanulandó zenei anyagot önállóan feldolgozni.

*További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után*

A tanuló ismerje
- valamennyi dialektus alaprepertoárját, tudjon improvizatív módon is részt venni a zenekari játékban, kövesse az előre meg nem beszélt változásokat, illetve tudja vezetni a zenekart ilyen szituációban is.

Tudjon

- zeneileg kommunikálni énekesekkel, táncosokkal, zenekari szólistákkal.

Legyen képes
- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- önálló kamarazenekari produkcióban részt venni.

## *NÉPDALKÖR*

A népdalkör a népzenetanítás sajátos kórusa. Mivel a magyar vokális népzene alapvető jellegzetessége az egyszólamúság, a népdalkör az unisono hangzásvilágon belül igyekszik megszólalását minél hatásosabbá és stílushűbbé tenni. (A nemzetiségi anyagban - német, szerb, horvát, szlovák, rutén stb. - természetesen nagy szerepet kap a többszólamúság is, itt tehát sajátos szempontok érvényesülnek.)

A népdalkör segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására, közösségformáló ereje által hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, illetve a harmonikusabb személyiség kialakulását segíti elő. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömükre, akár szereplések formájában.

*A népdalkör-foglalkozás szakirányú feladatai*

Ösztönözze a tanulókat az énekelt népzene sokszínű világának minél alaposabb megismerésére, különös tekintettel a közösségi formákra.

Fejlessze a tanulók
- hallását,
- ritmusérzékét,
- stílusérzékét,
- kottaolvasási és hangzóanyag értelmezési készségét,
- zenei memóriáját, ízlését.

Ismertesse meg a tanulókat
- a népzenei hangképzés sajátosságaival, az énekelt népzene kifejezőeszközeivel, az énekelt népzene hagyományaival, a benne rejlő értékekkel és ezek átadási formáival,
- a népzene alapvető stílusjegyeivel,
- a népi éneklés alkalmaival, az élet fordulóihoz, a jeles napokhoz kapcsolódó énekekkel, egyházi népénekekkel,
- a táncokhoz kapcsolódó főbb énektípusokkal,
- a népi énekléshez kötődő fontosabb hangzóanyagokkal, kottás gyűjteményekkel.

*Követelmények a program elvégzése után*

A népdalkör legyen képes
- önálló, élményt adó szereplésre.

A népdalkörben éneklő tanuló tudjon
- fegyelmezetten viselkedni, vezetőjének jelzéseire (kezdés, dallam- és tempóváltások stb.) figyelni és utasításait végrehajtani,
- jól tájékozódni a különböző népzenei stílus- és dialektusterületekben,
- helyes légzéstechnikával, tiszta intonációval, helyes szövegmondással, megfelelő tempóválasztással, stílushűen énekelni,
- alkalmazkodni társainak énekléséhez, segítve az egységes hangzás megvalósítását.



NYILATKOZAT

Alulírott Rácz Petra néptáncpedagógus, a CINEGE AMI nevelőtestületének képviselője képviselőjeként és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program kiegészítéséhez és elfogadásához előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk. A nevelőtestület a Pedagógiai Program módosítását a 2020. augusztus 31-i ülésén megtárgyalta, annak módosításával egyetért.

Rácz Petra
Nevelőtestület képviselője

Sopron, 2020. augusztus 31.

NYILATKOZAT

Alulírott Lakatosné Szabó Gabriella , a Cinege AMI Szülői szervezetének képviselőjeként és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program kiegészítéséhez és elfogadásához előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk. AZ SZM elnöksége a Pedagógiai Program módosítását a 2020. augusztus 25-i ülésén megtárgyalta, annak módosításával egyetért.

Lakatosné Szabó Gabriella
Szülői szervezet képviselője

Sopron, 2020. augusztus 25.

NYILATKOZAT

Alulírott Szőcs Előd, a CINEGE AMI Diákönkormányzatának képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program elfogadásához szükséges véleményezési jogunkat gyakoroltuk. A Diákönkormányzatának a Pedagógiai Program kiegészítését a 2020. augusztus 25-i ülésén megtárgyalta, a módosítási javaslatot elfogadta.

Szőcs Előd

Szőcs Előd
Cinege AMI Diákönkormányzatának
elnöke

Sopron, 2020. augusztus 25.

## Nyilatkozat

-

-

Alulírott Horváth Krisztina népzenepedagógus, a Cinege AMI nevelőtestületének képviselőjeként és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program kiegészítéséhez és elfogadásához előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk. A nevelőtestület a Pedagógiai Program módosítását a 2026. április 22-i ülésén megtárgyalta, annak módosításával egyetért.

Horváth Krisztina
Nevelőtestület képviselője

Sopron, 2026. április 22.